FOTOĞRAFLARLA TÜRK FUARCILIĞI

İstanbul Fuar Merkezi

FOTOĞRAFLARLA TÜRK FUARCILIĞI

İstanbul Fuar Merkezi

FOTOĞRAFLARLA
TÜRK FUARCILIK TARİHİ

ISBN 978-975-01664-7-1

Hazırlayanlar
Şefik Memiş
İsmail Şen

Katkıda Bulunanlar
İbrahim Yarış
Ali Yavuz Yiğit

Tasarım
Murat Arslan

Dizgi ve Tashih
Betül Özkan

1. Baskı, İstanbul 2008
2. Baskı, İstanbul 2025

"Fuarın Merkezinde Olun!"

Atatürk Havalimanı Karşısı 34149 Yeşilköy-İstanbul
Tel : (0212) 468 52 00 ✧ Fax : (0212) 465 55 59
www.idtm.com.tr

İÇİNDEKİLER

1851 Londra Dünya Sergisi 9
1855 Paris Evrensel Sergisi 15
1862 Londra II. Evrensel Sergisi 17
1863 Sergi-i Umumi-i Osmani Sergisi 19
1867 Paris II. Evrensel Sergisi 27
1873 Viyana Evrensel Sergisi 31
1878 Paris Dünya Sergisi 35
1888 Köln Sergisi 39
1889 Paris Evrensel Sergisi 41
1892 Filibe Sergisi 47
1893 Chicago Evrensel Sergisi 49
1894 İstanbul Dersaadet Ziraat Ve Sanayi Sergi-i Umumisi 63
1900 Paris Evrensel Sergisi 65
1901 Konya Halı Sergisi 69
1902 Torino Modern Dekoratif Sanatlar Sergisi 71
1903 Diyarbakır Ziraat ve Sanayi Sergisi 75
1905 Liege Sergisi 81
1909 Bursa Sergisi 83
1911 Torino Uluslararası Sergisi 91
1923 İstanbul Hayvan Sergileri 93
1925 Paris Uluslararası Dekoratif ve Endüstriyel Sanat Fuarı 97
1926 Seyyar Sergi 99
1927 Milli Sanayi Sergileri 105
1927 İzmir Fuarı 107
1931 Budapeşet Sergisi 129
1931 Ankara Beynelmilel Ziraat Teknik Sergisi 131
1935 Ankara Sergievi 133
1937 Ankara Beynelmilel Kömür Sergisi 139
1937 Breslav Sergisi 145
1937 Paris Sergisi 147
1939 New York Dünya Sergisi 151
1944 Cumhuriyet Nafia Sergisi 157
1949 İstanbul Sergisi 163
1950 İstanbul Bebek Sergisi 169
1950 Hannover Fuarları 171
1953 Türk Mahsul ve Mamulleri Sergisi 173
1958 Brüksel Evrensel Sergisi 177
1963 Samsun Milli Fuarı 187
1964 New York Dünya Sergisi 191
1967 Kayseri Fuarı 197
1970 Osaka Sergisi 199
1985 Tsukuba Dünya Sergisi 203
1992 Sevilla Sergisi 205
1998 Lizbon Dünya Sergisi 209
2000 Hannover Dünya Sergisi 213
2005 Aichi Dünya Sergisi 215
Madalyalar 221

Kapak : Paris Sergisi Türkiye Pavyonu, 1925
İç Kapak : Ankara Sergievi, 1935

SUNUŞ

Türk fuarcılığının tarihi dendiğinde akıllara genellikle son 30 yıl gelirdi. Çok çok gerilere gidenlerin aklına ise en fazla İzmir Fuarı gelirdi. Halbuki Türklerin modern anlamda fuarcılık geleneği oluşturması hiç de yeni değildi.

"Acaba fuarcılık tarihimiz gerçekte ne zaman başlıyor?" sorusuyla başlayan bir "meraklı" çalışmanın sonunda inanılmaz veriler elde etmiş ve bu verileri "Türk Fuarcılık Tarihi" adıyla İstanbul Fuar Merkezi Yayınları arasından kitap olarak yayınlamıştık. Bu ilk kitabımız özellikle fuarcılık sektöründe bulunanları çok şaşırttı. 70–80 yıl sanılan fuarcılık tarihi birden iki kat artmış ve köklerimiz ilk evrensel fuar olarak kabul edilen 1851 Londra Fuarı'na kadar uzanmıştı.

Fuarcı dostlarımız 150 yıl önce gerçekleşen evrensel fuarlara katıldığımızı, Türk fuarcılığının tam olarak Dünya fuarcılığıyla yaşıt olduğunu öğrendiklerinde kendilerine daha bir güvenmeye başladıklarını ilettiler bizlere. Bizleri de en çok sevindiren onların bu tepkileri oldu.

Burada büyük bir memnuniyetle ifade etmek isterim ki, Türk Fuarcılık Tarihi'nin gördüğü ilgi bizi de cesaretlendirdi. Bu cesaretle önce Dünya Fuarları kitabını yayınladık. Şimdi de bu serinin üçüncü adımı olarak Fotoğraflarla Türk Fuarcılığı adlı kitabı yayınlıyoruz.

En büyük dileğimiz, 1850'lerde fuarlara katıldığımızı öğrendiğinde cesaret bulan fuarcı dostlarımızın, o dönemin stantlarını görüp ilham almalarıdır.

Çünkü bu kitapta; bugün için bile küçük sayılmayacak binlerce metrekarelik pavyonlarda ülke mimarisini ve ürünlerini en iyi şekilde yansıtmayı hedeflemiş stantlar göreceksiniz…

1851 Londra Sergisi'nin olağanüstü Kristal Sarayı'nın içindeki Osmanlı Standını göreceksiniz… Fuarın resmi açılışında da Londra Maslahatgüzarı Edward Zohrab tarafından temsil edilen ülke, otantik ve sade standıyla ilgi odağı oldu.

Osmanlı İmparatorluğu'nun dünya fuarlarına katılımının en somut faydalarından biri de, yurt içinde de modern fuarcılık geleneğinin başlamasıdır. Ayrıca fuarlar, o güne kadar İmparatorluk sınırları içindeki 'mahsul' ve 'mamul'ler hakkında koordinasyon sağlayacak bir bilgiye sahip olmayan yöneticiler, bu fuarlar sayesinde kapsayıcı bilgiye ulaştılar. Ayrıca modern dünyanın gelişim dinamiğine ayak uydurabilmek için sağlam ve ayakları yere basan sanayi, tarım, maden ve ticaret politikaları üretmeye başladılar. Tüm bunların sonucu olarak da 1863 yılında İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda dev bir sergi organize edildi. Aslında bu kitabın içinde siz, ilk defa okuyucuyla buluşan görkemli fuar çizim ve illüstirasyonlarını da bulacaksınız…

1867'de Paris'te düzenlenen Evrensel Sergi'deki Osmanlı Standının merkezindeki Bursa Yeşil Camiinin küçültülmüş örneğini göreceksiniz… Bu sergi vesilesiyle Paris'e giden Sultan Abdülaziz'i, yurtdışı seyahatine çıkan ilk Osmanlı sultanı olarak, sergide ödül kazanan katılımcılara, İmparator Napolyon ile birlikte ödüllerini verirken izleyeceksiniz.

1873 Viyana Evrensel Sergisinde III. Ahmet Çeşmesi'nin orijinal malzemelerle inşa edilmiş örneğini bulacaksınız… Öyle ki III. Ahmet Çeşmesi, bir medeniyetin hülasası olarak Batı'nın daima ilgi odağında olacaktır.

1893 yılında Chicago'da gerçekleşen fuarda, Türk Pavyonu'nda, Türkçe olarak yayınlanan Chicago Sergisi adlı gazetenin sayfalarını göreceksiniz... İlk kez bizim araştırmalarımızla ortaya çıkan bu gazetede yayımlanan fotoğraflar ile yazılar, Türk Fuarcılık Tarihi adlı birinci kitapta ayrıntısıyla yer almıştı. Bu kez de II. Abdülhamid'in fotoğraf arşivinde yer alan Chicago Sergisi fotoğraflarını da ilgiyle izleyeceğinizi umuyoruz.

I. Dünya Savaşı'yla duraksayan fuarcılık faaliyetlerimiz, Cumhuriyet'le birlikte yeniden ivme kazanıyor. Cumhuriyetin ilk 20 yılında ülkenin ekonomik ve ticari kalkınmasında önemli bir yer tutuyor. Özellikle yurtdışı fuarlarda, genç Cumhuriyet'in tanıtılmasına özel bir önem veriliyor. Türk pavyonları mimarisinden sergilenen ürünlerine kadar hassas bir yaklaşımla hazırlanıyor. Şu nokta çok önemli ki, Cumhuriyet'in kuruluşuyla daha büyük bir hızla gelişmeye başlayan fuarcılığımızın, fuar alanlarından taşarak gemilerle gezdiğini göreceksiniz…

9 Eylül Panayırı olarak başlayıp, uluslararası bir fuar haline gelen İzmir Fuarı'nın ilk günlerinden bugüne her adımını fotoğraflardan ve gazete haberlerinden izleyeceksiniz…

Amerika'dan Japonya'ya dünyanın tüm evrensel sergilerine katılan Türkiye'nin stantlarından, konuyla ilgili gazete haberlerine kadar her ayrıntısını bulacaksınız.

Sergiler ve fuarlar için bastırılmış madalyonları, pulları göreceksiniz…

Mustafa Kemal Atatürk'ün, İsmet İnönü'nün, Celal Bayar'ın fuar stantlarındaki fotoğraflarını göreceksiniz. Ankara'da Atatürk'ün direktifiyle sergiler için özel olarak yaptırılan Sergievi'nin macerasını ve ev sahipliği yaptığı fuarları hayretle takip edeceksiniz. Burada düzenlenen uluslar arası nitelikteki Kömür Sergisi'nin genç cumhuriyetin göğsünü kabartarak, nasıl gurur kaynağı olduğunu fark edeceksiniz. Ama daha da önemlisi, Türkiye ekonomisinin kalkınmasında lokomotif olması için inşa ettirilen Ankara Sergievi'nin, ödenek yokluğu nedeniyle yeni bir binaya kavuşamayan tiyatro ve operacılarımıza tahsis edilmesini de biraz buruk bir şekilde izleyeceksiniz.

Kısaca bu kitapta Türk fuarcılığının görsel serüvenini takip edeceksiniz.

Özetle belirtmek isterim ki, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nadir Eserler Kütüphanesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, İSAM, Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü, TBMM Kütüphanesi, 156 yıl öncesinden günümüze yerli ve yabancı gazete arşivleri, internetteki müzayede siteleri, Kadıköy, Galatasaray ve Beyazıt'taki sahaflar, ABD Senato Kütüphanesi gibi onlarca noktadan toplanan görsel malzeme bu kitap için derlendi. Her görselin içeriği araştırıldı.

Sonuçta, şimdiye kadar görülmemiş, arşivlerin tozlu raflarında, eski gazetelerin soluk sayfalarında kalmış yüzlerce fotoğraf ve belge ortaya çıktı.

Türk Fuarcılığı'nın görsel serüvenini, fuarcılığımızın gelişmesine katkıda bulunması dileğiyle yine İstanbul Fuar Merkezi Yayınları arasından yayınlıyoruz. Umarız duyduğumuz heyecan fuarcılık sektörü tarafından paylaşılır.

Saygılarımla

O. Osman BİLGİVAR

İDTM Genel Müdür Vekili

TEŞEKKÜR

ABD Kongre Kütüphanesi (Library of Congress, Prints and Photographs Division)
Aytaç Işıklı Özel Arşivi
Beyazıt Devlet Kütüphanesi
Cumhuriyet Gazetesi
Ertuğrul Zekai Ökte (Gazi Mustafa Kemal'in Yurt İçi Gezileri 1922-1938, Cilt 1)
Hacıbekir Müessesesi
Hülya Ede Uçta
Hürriyet Gazetesi
Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Digital History Collection
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı
İstanbul Ticaret Odası
İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi
İZFAŞ
Kenneth Spencer Research Library
Mc Gill University School of Architecture
Milliyet Gazetesi
Mimarlar Odası İzmir Şubesi
Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Mümin Balkan Özel Arşivi
Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi
Ragıp Buluç
TBMM Kütüphanesi
TC Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Osmanlı Arşivi)
TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane
Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi
University of Maryland Libraries
Victoria and Albert Museum, London
Dr. William R. Hansey
Yapı Dergisi
Zeynep Çelik

DEDICATED TO HIS ROYAL HIGHNESS PRINCE ALBERT, K.G., ETC.

1851 LONDRA Dünya Sergisi

Sanayileşmenin doğal bir sonucu olarak, üretilen malların yeni pazarlara tanıtımı önem kazandı. Bu amaçla düzenlenen ilk dünya sergisi, Sanayi Devriminin başladığı İngiltere'nin başkenti Londra'da 1851 yılında açıldı. İngiltere'nin ihtişamını yansıtması için her türlü fedakârlığın yapıldığı serginin açılışını bizzat Kraliçe yaptı. Açılışta Osmanlı İmparatorluğu'nu temsilen Londra Maslahatgüzarı Edward Zohrab bulundu. Serginin ana binası olan Kristal Saray da mimari alanında kalıcı etkiler bıraktı.

1

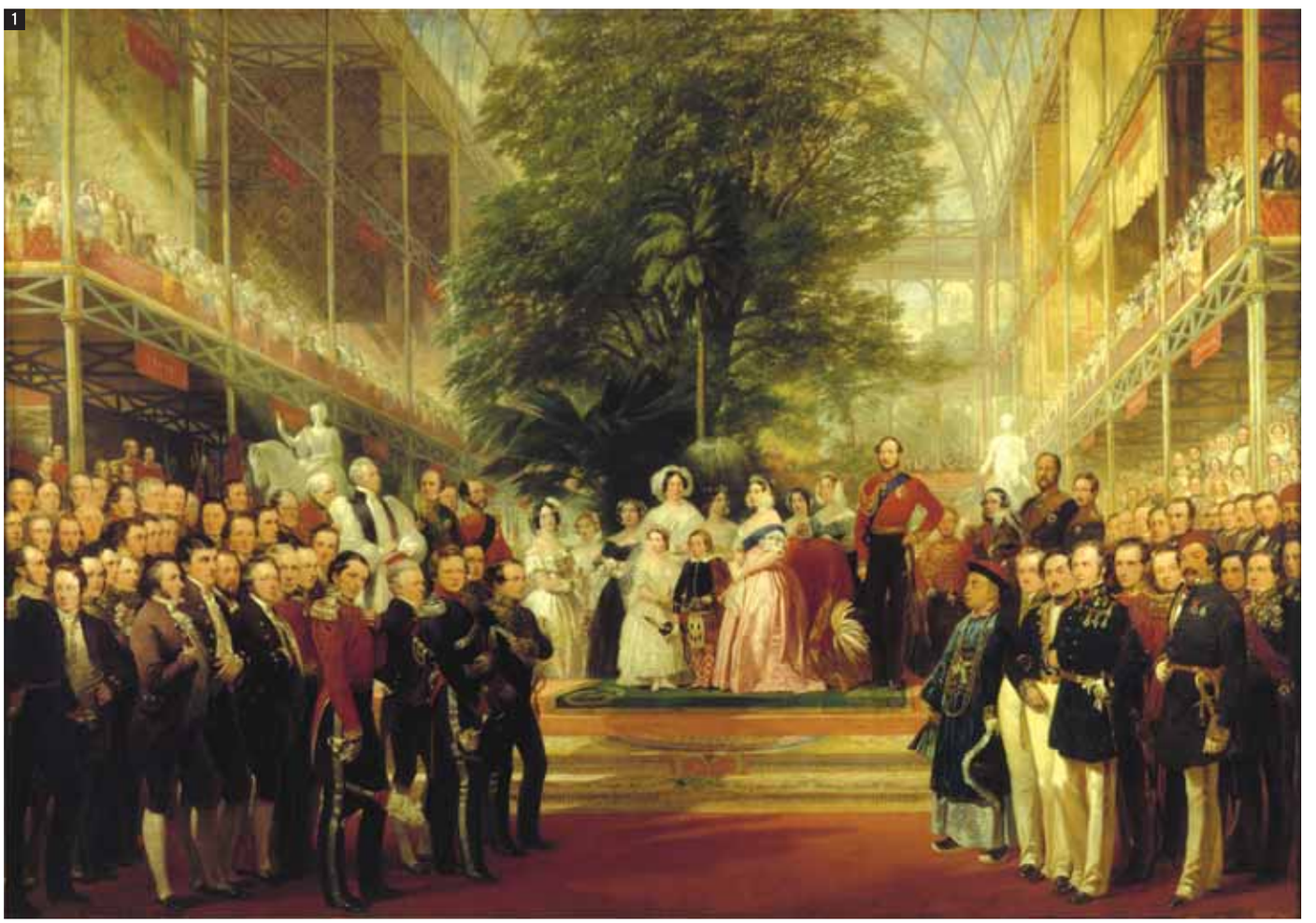

1- 1851 Londra Sergisi'nin açılışını gösteren bu tablo, Henry Gourtney Selous tarafından yapıldı. Kraliçe Victorya'nın yaptığı açılışta Osmanlı temsilcisi Edward Zohrab da bulundu (Sağdan ikinci, fesli kişi) / Victoria and Albert Museum, London

1- Ana bina Kristal Saray'da yer alan pavyonlar ve ziyaretçiler / Victoria and Albert Museum, London

2- 1851 Sergisi açılış töreni / Mc Gill University School of Architecture

3- Sergi sebebiyle bir araya gelen farklı milletlerden insanlar, yerel kimlikleriyle çok renkli görüntüler oluşturdular / Victoria and Albert Museum, London

4- 1851 Londra Sergisi'ndeki Türk Pavyonu'nun girişi / Kenneth Spencer Research Library

5- Türk Pavyonu'nun bir başka görüntüsü / Victoria and Albert Museum, London

6- Sergi için özel olarak bastırılan madalya / Victoria and Albert Museum, London

4

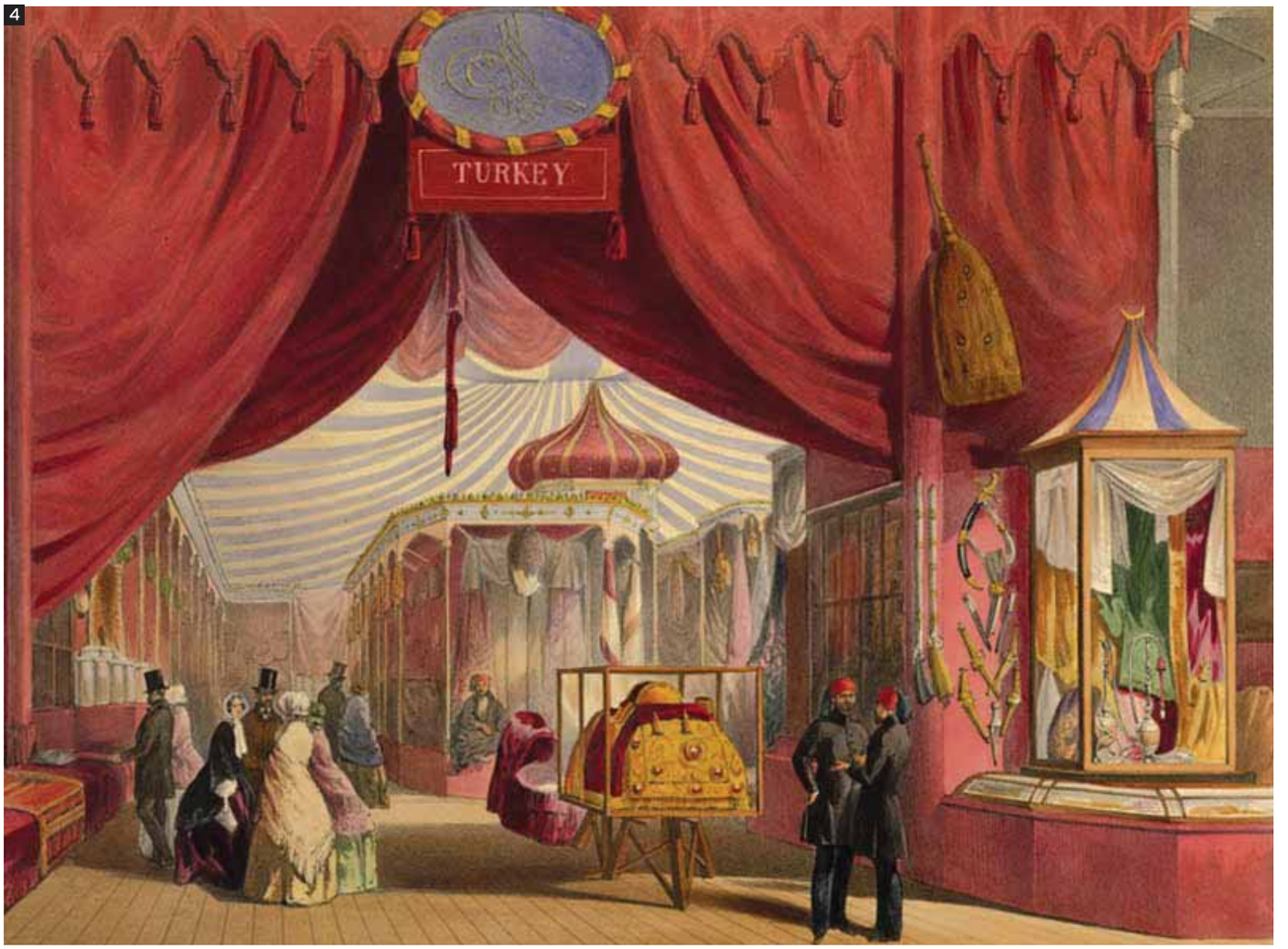

5

6

1

2

1- 1851 Sergisi'nde Türk pavyonu ile yeni bağımsızlığını kazanan Yunanistan'ın pavyonu yanyana idi / Kenneth Spencer Research Library

2- Kristal Saray'ın giriş kapısında nöbetçiler, Kraliçe Victoria'yı bekliyor / Kenneth Spencer Research Library

3 - Türk Pavyonu'nda sergilenen Bebek'li Ayşe Hanım tarafından işlenen havlu / Victoria and Albert Museum, London

4 - Türk Pavyonu'nda sergilenen banyo havlusu / Victoria and Albert Museum, London

3

1851 Sergisi Türk pavyonunda teşhir edilen banyo havlusu günümüze kadar ulaştı ve bugün Victoria ve Albert Museum'da sergileniyor. Bu havlulardan biri Bebekli Ayşe Hanım tarafından yaratıcı bir tasarımla işlenen, pastel renklerin hakim olduğu, çift örgülü ipek ve metal iplikle pamuklu beze işlenmiş bir havluydu. Bu havlunun üzerinde, Osmanlıca olarak "Bebek'teki Hasan Ağa'nın kızı Ayşe Hanım, Maaşallah" ibaresi işlenmiştir. Bu ailenin işlediği birçok nakış 1851 Sergisi'nde teşhir edildi.

Ayrıca, hakkında bu sergide teşhir edilip satılması dışında pek bilgi bulunmayan ama günümüze ulaşan başka bir banyo havlusu daha vardır. Yine Victoria ve Albert Museum'da sergilenen bu havlu da gerek işlemesi gerek metal iplik ve saten dikişiyle oldukça yenilikçidir. Öyle ki bu sergide yer alan banyo havlularının ilmiklenmiş bir şekilde dokunması, Türk pavyonunu ziyaret eden Manchester fabrikatörleri tarafından taklit edilmiştir.

4

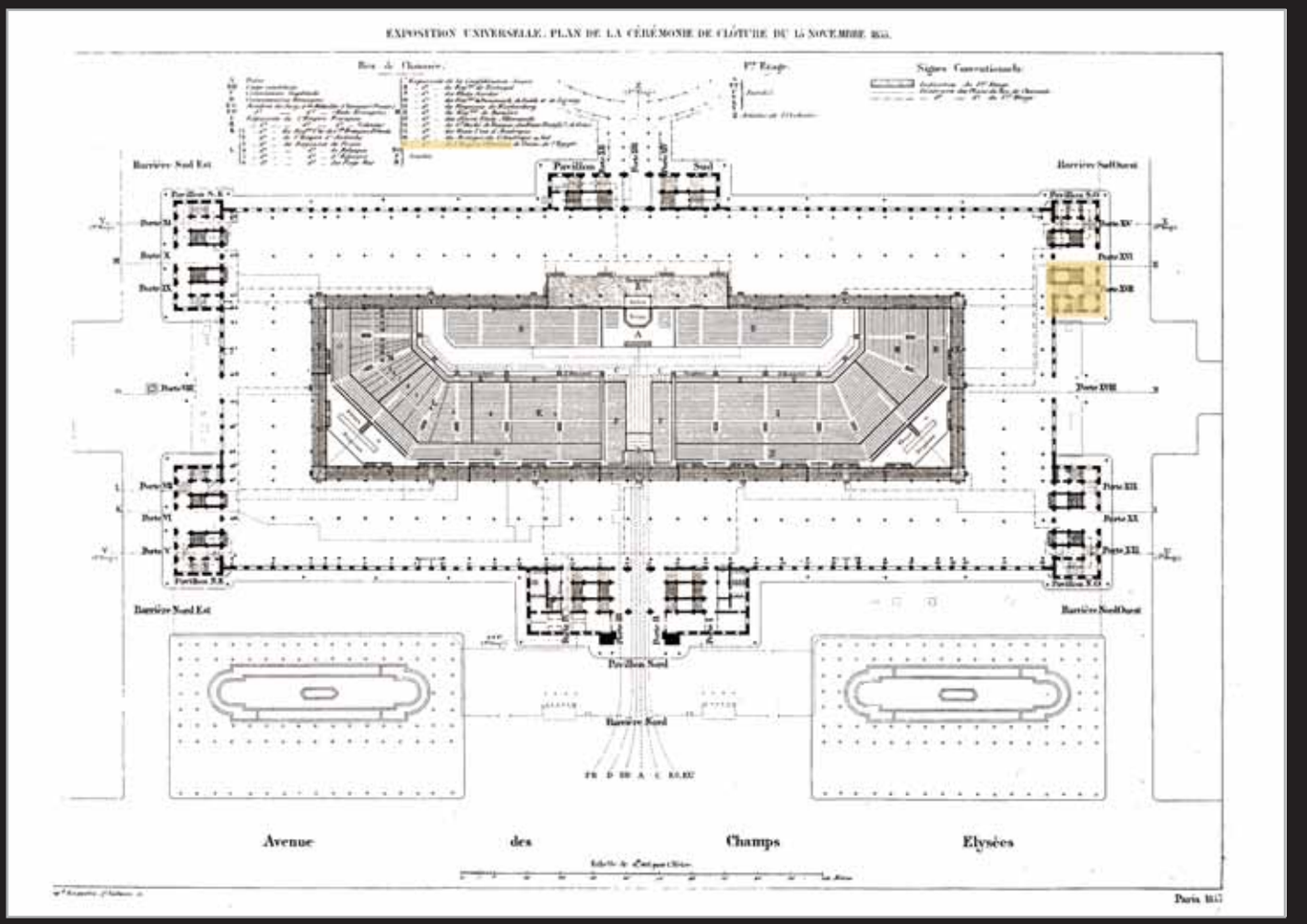
EXPOSITION UNIVERSELLE. PLAN DE LA CÉRÉMONIE DE CLÔTURE DU 15 NOVEMBRE 1855.
Rue de Chaussée.
1er Etage
Signes Conventionnels
Barrière Nord Est
Pavillon Nord
Barrière Sud Ouest
Barrière Nord Est
Barrière Nord Ouest
Pavillon Nord
Barrière Nord
Avenue des Champs Elysées
Paris 1855

1855 PARİS Evrensel Sergisi

Dünya sergilerinin üçüncüsü Fransa'nın başşehri Paris'te açıldı. Ulusal düzeyde oldukça önemli sergi tecrübesi olan Paris'te düzenlenen bu sergiye Osmanlı İmparatorluğu da katıldı. Sergi Fransa'nın sanayi, ticaret ve sanattaki gücünü göstermeyi amaçlıyordu. Açılışı Fransa İmparatoru Napolyon ile İngiltere Kraliçesi Victoria birlikte yaptılar. Osmanlı devleti, bu sergi için İmparatorluğun her köşesine resmi bir yazı göndererek, sergilenebilecek her türlü eşya ve ürünün İstanbul'a gönderilmesini istedi. Seçilen ürünlere vergi ve gümrük muafiyeti tanındı ve ulaşım masrafları hükümetçe üstlenildi. Osmanlı basını da (Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis) sergiye yakın ilgi göstererek, hem katılım sürecinde hem de sergi açıldıktan sonra konuya ilişkin haberlere genişçe yer verdi. Bu sergide İstanbul'dan Pascal Artin'in tarafından yapılan ve 1854 Kırım Savaşı'ndaki Osmanlı, İngiliz ve Fransız ittifakını simgeleyen bir anıt proje de yer aldı. Hariciye Teşrifatçısı Kamil Bey başkanlığında sergiye katılan Osmanlı devletinin gönderdiği ürünler, ödül komitesi tarafından 27 madalya ve 20 mansiyon ödülüne layık görüldü.

1

2

3

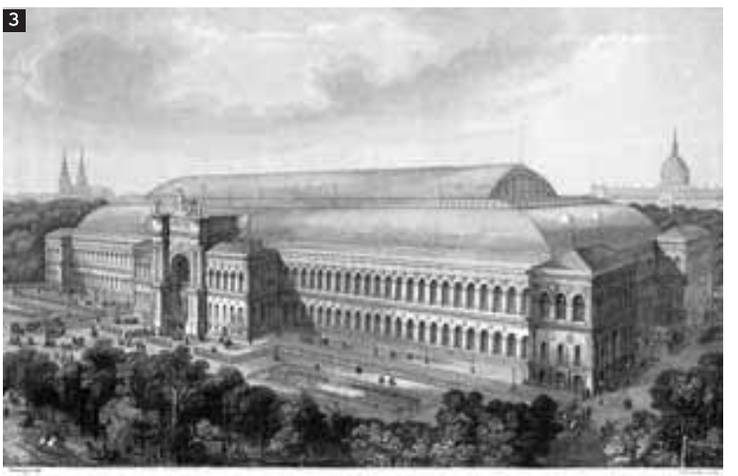

1- 1855 Paris Sergisi açılış töreni

2- Serginin düzenlendiği alan ve Sen Nehri üzerindeki ziyaretçiler

3- Sergi ana binasının genel görünümü

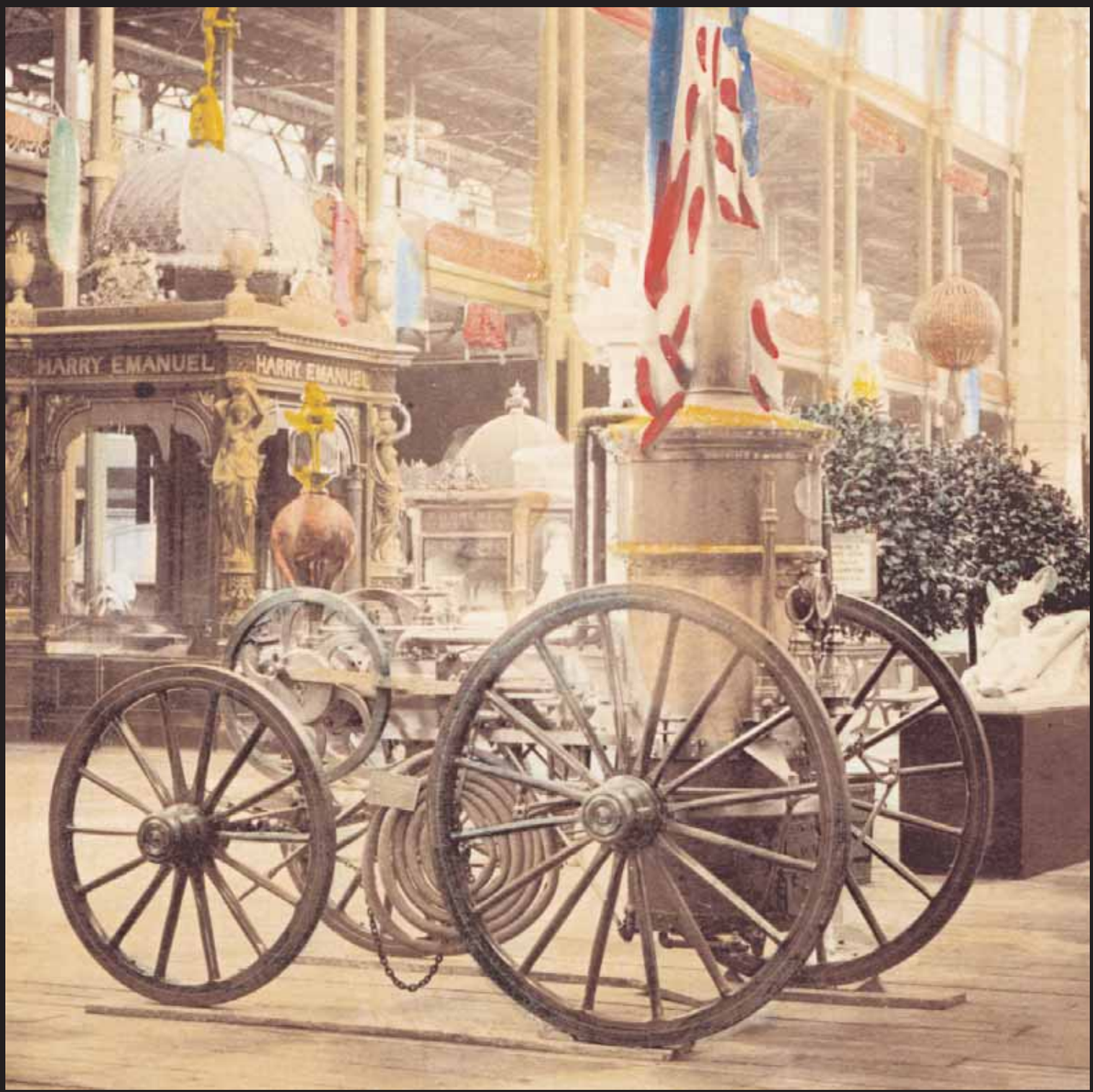
HARRY EMANUEL
HARRY EMANUEL

1862 LONDRA II. Evrensel Sergisi

II. Londra Sergisi'ne, Osmanlı devleti, hazineye önemli mali külfet yüklemesine rağmen katıldı. İmparatorluğun iştirak ettiği üçüncü uluslararası sergi olan II. Londra Sergisi, Kensington Garden'da kurulan bir ana bina ile iki yan bölümden oluşmaktaydı. Osmanlı sergi komiseri olarak, dönemin sadrazamı Fuad Paşa'nın oğlu Nazım Bey görevlendirildi. Bir hükümet takririnde, "sergiye iştirak edilmemesinin düşünüldüğü" vurgulanarak, "ancak bu durumun Osmanlı İmparatorluğu'nun ziraat, sanayi ve sanat sahalarındaki ilerlemesinden yabancı devletlerin şüphe etmelerine sebep olabileceğinden" bu düşünceden vazgeçildiği ifade edilir. Bu dar imkanlara rağmen Osmanlı İmparatorluğu'nun II. Londra Sergisi'nde ürünlerini sergilediği alan, I. Londra Sergisi'ne göre iki misli artırılarak, 25 bölümde sergilenir. Sergi sonunda kurulan uluslararası jüriler tarafından yapılan değerlendirmede, Osmanlı ürünleri 83 madalya ile 44 mansiyon kazanır.

1

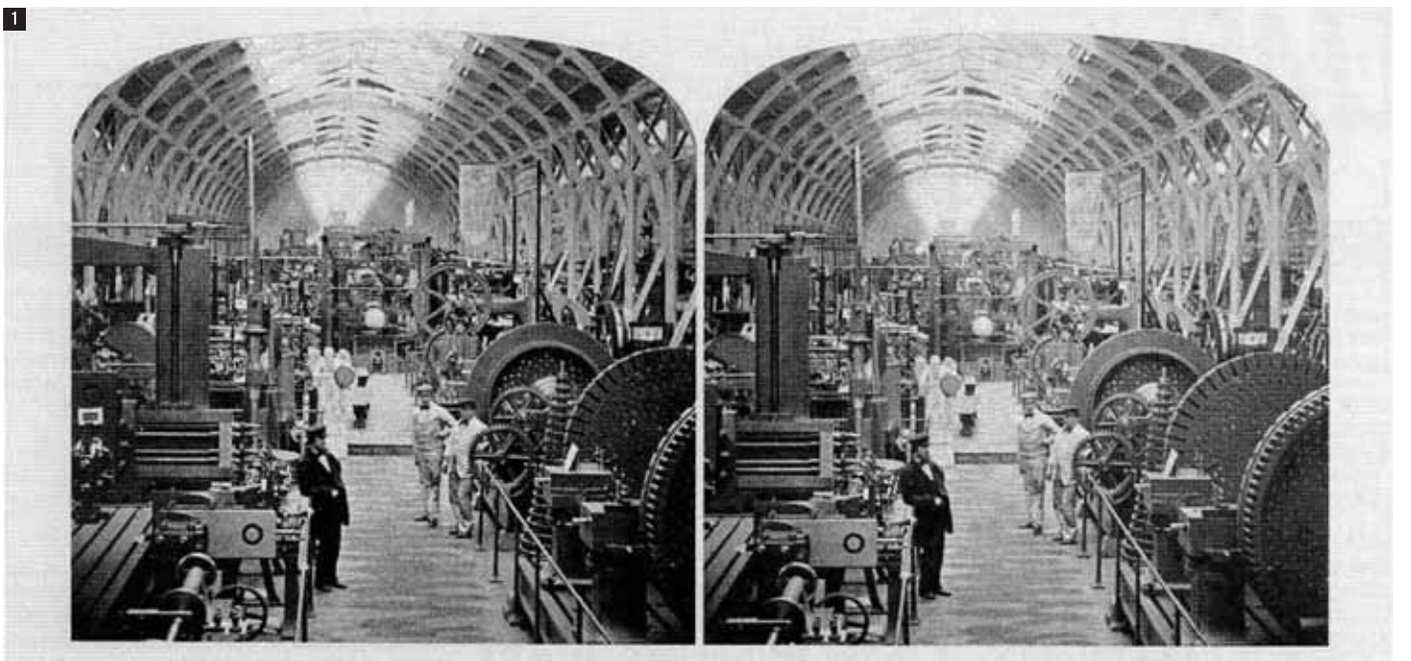

1- Sergide, sanayideki gelişmeleri gösteren ürünler ağırlıktaydı

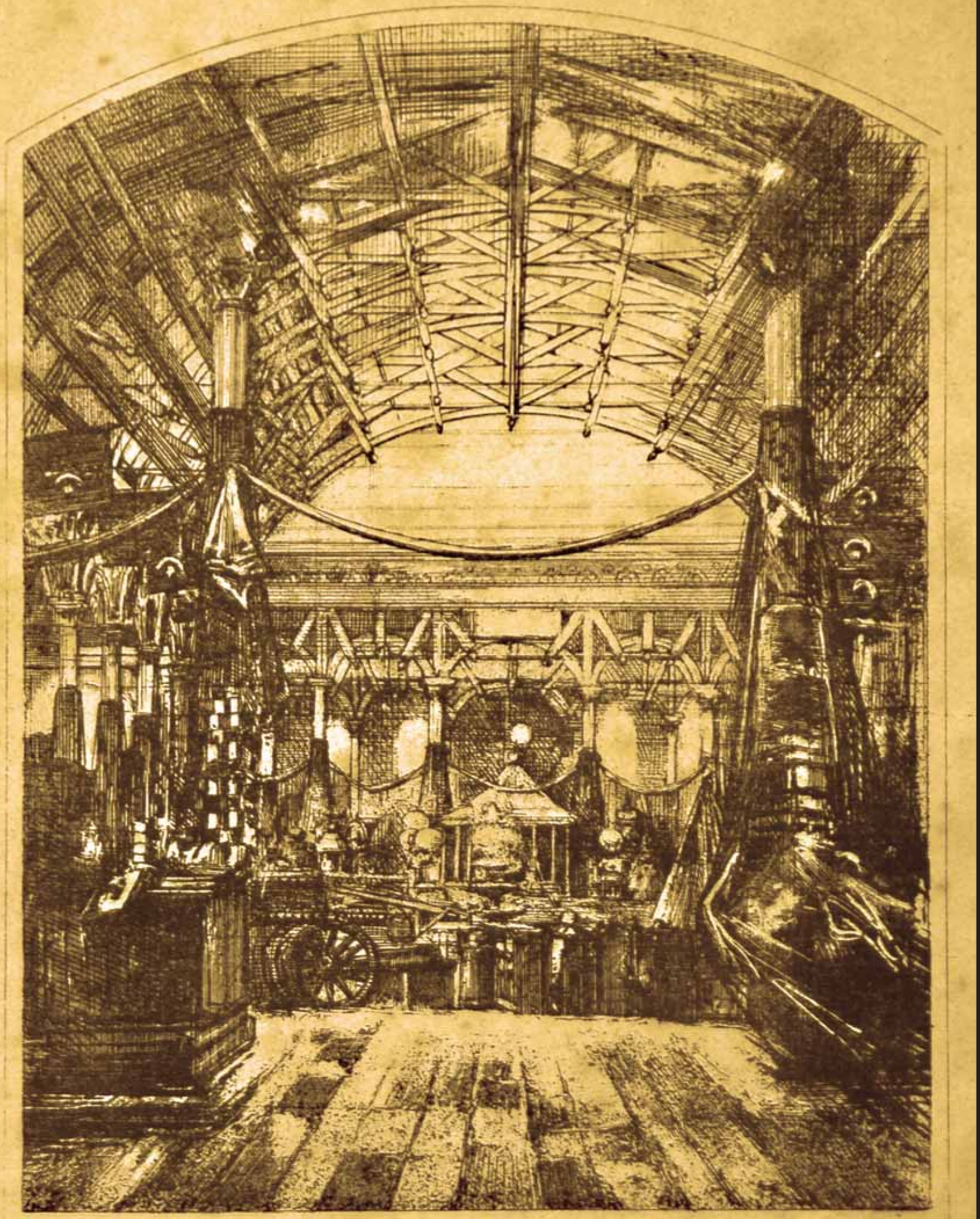

Sergi-i Osmani'nin girilecek kapısından içerisinin görünüşü / Mir'at, Zilkade 1279

سرکی عثمانینک کیریلہ جک قپوسندن ایچروسنک کورنشی

1863 İSTANBUL Sergi-i Umumi-i Osmanî

İstanbul'da açılan ilk sergi olan Sergi-i Umumi-i Osmanî (Osmanlı Genel Sergisi), Osmanlı'nın sanayileşme ve gelişme yolunda istekliliğinin doğal bir sonucuydu. Hükümetin bir Osmanlı sanayisi oluşturma ve milli sanayiyi destekleme kararlılığını da ortaya koyan sergi, Osmanlı ekonomisinin sorunlarının tespit edilip çözümlerin bulunacağı bir vasat olarak görülüyordu. Bu serginin, reformcu kimliğiyle tanınan Sultan Abdülaziz'in isteğiyle düzenlenmesi ayrıca önemlidir. Hazırlıkları yürütecek komisyonun başkanlığını Maliye Nazırı Prens Mustafa Fazıl Paşa yapıyordu. Mekan olarak tarihsel ve merkezî konumu da düşünülerek Sultanahmet'teki At Meydanı seçildi ve buraya biri yerli malların sergilendiği, diğeri de sergi sebebiyle Avrupa ülkelerinden gelen makinelerin yer aldığı iki bina inşa edildi.

Tarz-ı cedide (yeni anlayışa) uygun yapılan binalar, otuz bin İngiliz lirasına mal oldu. Bu sergi için 61 maddelik "Sergi-i Umumi-i Osmanî Nizamnamesi" adı altında bir tüzük hazırlandı.

Daha önceki dünya sergilerine katılım öncesinde yapıldığı gibi, İstanbul ve diğer taşra vilayetlerinde sergiye gönderilecek malların belirlenmesi için komiteler kuruldu. Teşhir edilecek bu eşyalar da her türlü vergiden muaf tutuldu. Mal ve ürünler, kategorilerine göre oluşturulan 13 ayrı pavyonda sergilendi.

Ramazan'ın birinci günü açılması planlanan sergi, hazırlıklar yetişmeyince 27 Şubat 1863 Cuma günü, Ayasofya Camii'nde kılınan Cuma namazı sonrasında, Sultan Abdülaziz tarafından açıldı. Açılışta, Mısır Hidivi İsmail Paşa, Sadrazam Yusuf Kâmil Paşa, Hariciye Nazırı Âli Paşa, Serasker Fuad Paşa ve diğer vekiller de hazır bulundular. Haftanın 7 günü açık olan sergiyi, kadınlar Çarşamba ve Cumartesi günleri gezebiliyordu. Sergi alanı içinde dinlence ve eğlence mekanları da yer aldı. "Asâkir-i Nizamiye-i Şahane Muzikası" tarafından halka konserler verildi. Sergiyi ziyaret etmek için Avrupa ülkelerinden gruplar halinde İstanbul'a ziyaretler gerçekleştirildi. Sergi-i Umumi-i Osmanî, yaklaşık 5 ay açık kalarak, 1 Ağustos 1863'te kapandı. Sergi binası ise 1865 yılında yıktırıldı.

1

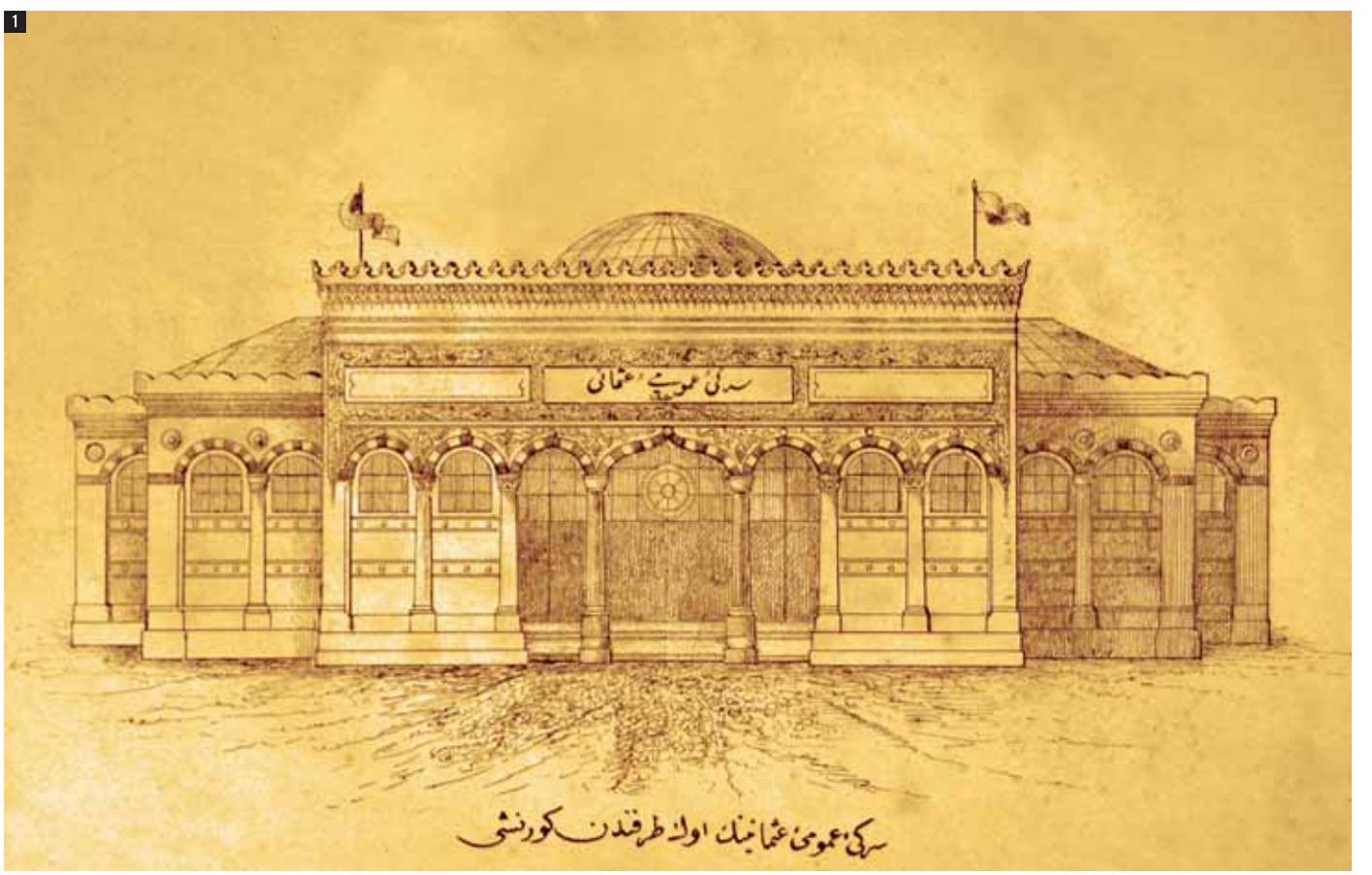

1- Sergi-i Umumi-i Osmani'nin ön tarafından görünüşü / Mir'at, Ramazan 1279

2- Sergi binasının dıştan görünümü / Osmanlı Bankası Arşiv Araştırma Merkezi (Arka Sayfa)

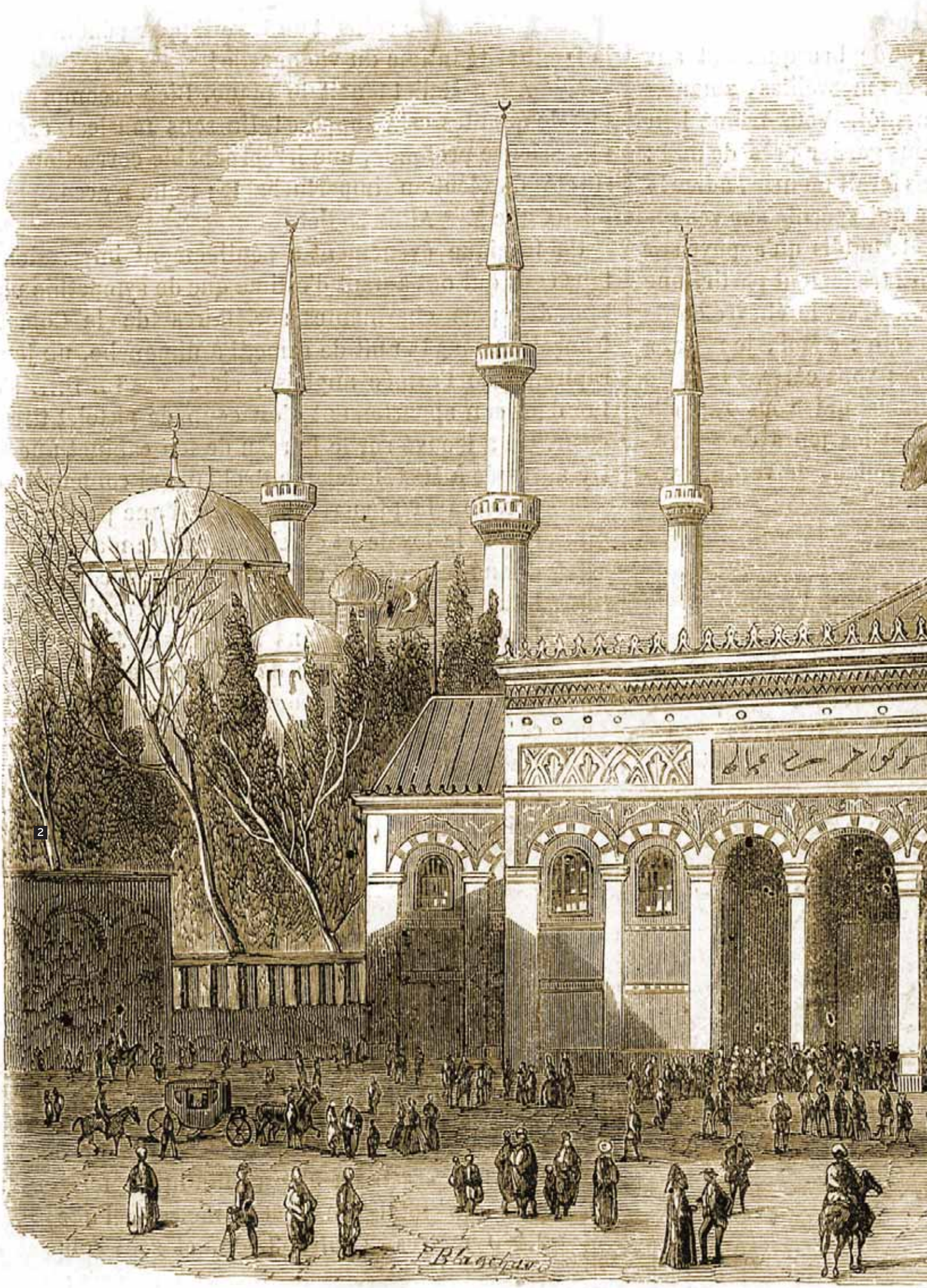

VUE EXTÉRIEURE DE L'EXPOSITION UNIVERSELLE

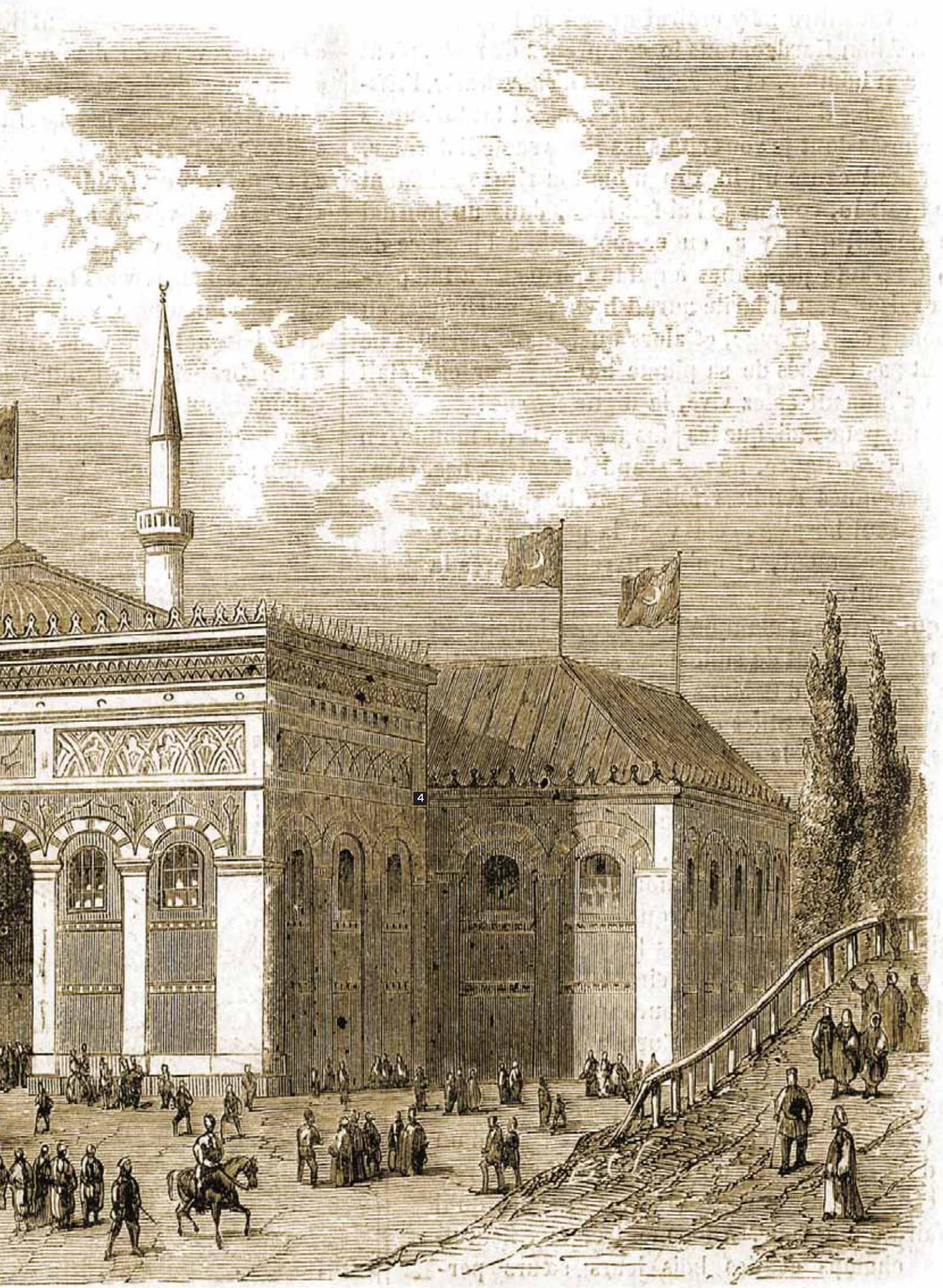

E CONSTANTINOPLE. — D'après un croquis de M. Montani.

1- Makinalara mahsus mahallin planı / Mir'at, Ramazan 1279

2- 1863 Serisi'nin ayrıntılarıyla yer aldığı Mir'at gazetesinin logosu / Mir'at

3- Makinalara mahsus mahallin ön taraftan görünüşü /Mir'at, Ramazan 1279

4- Sergi-i Umumi-i Osmani'nin yerleşim planı / Mir'at, Ramazan 1279

1

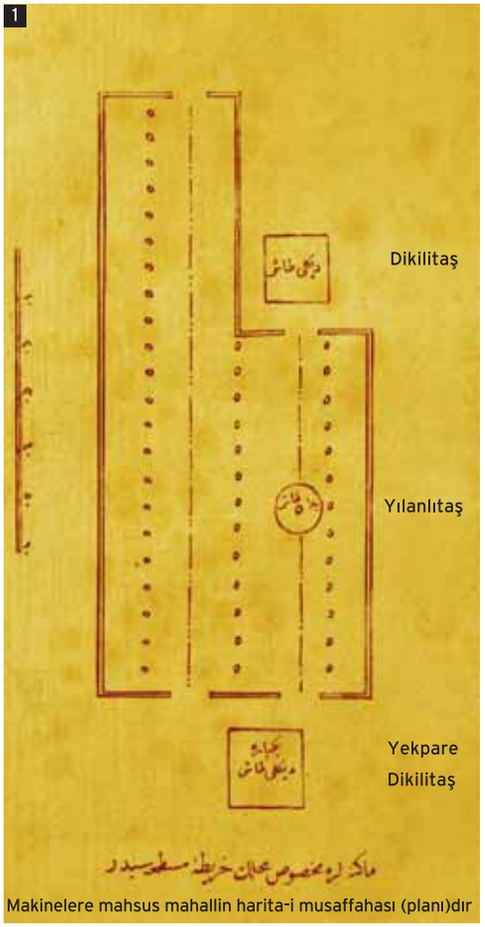

Makinelere mahsus mahallin harita-i musaffahası (planı)dır

2

3

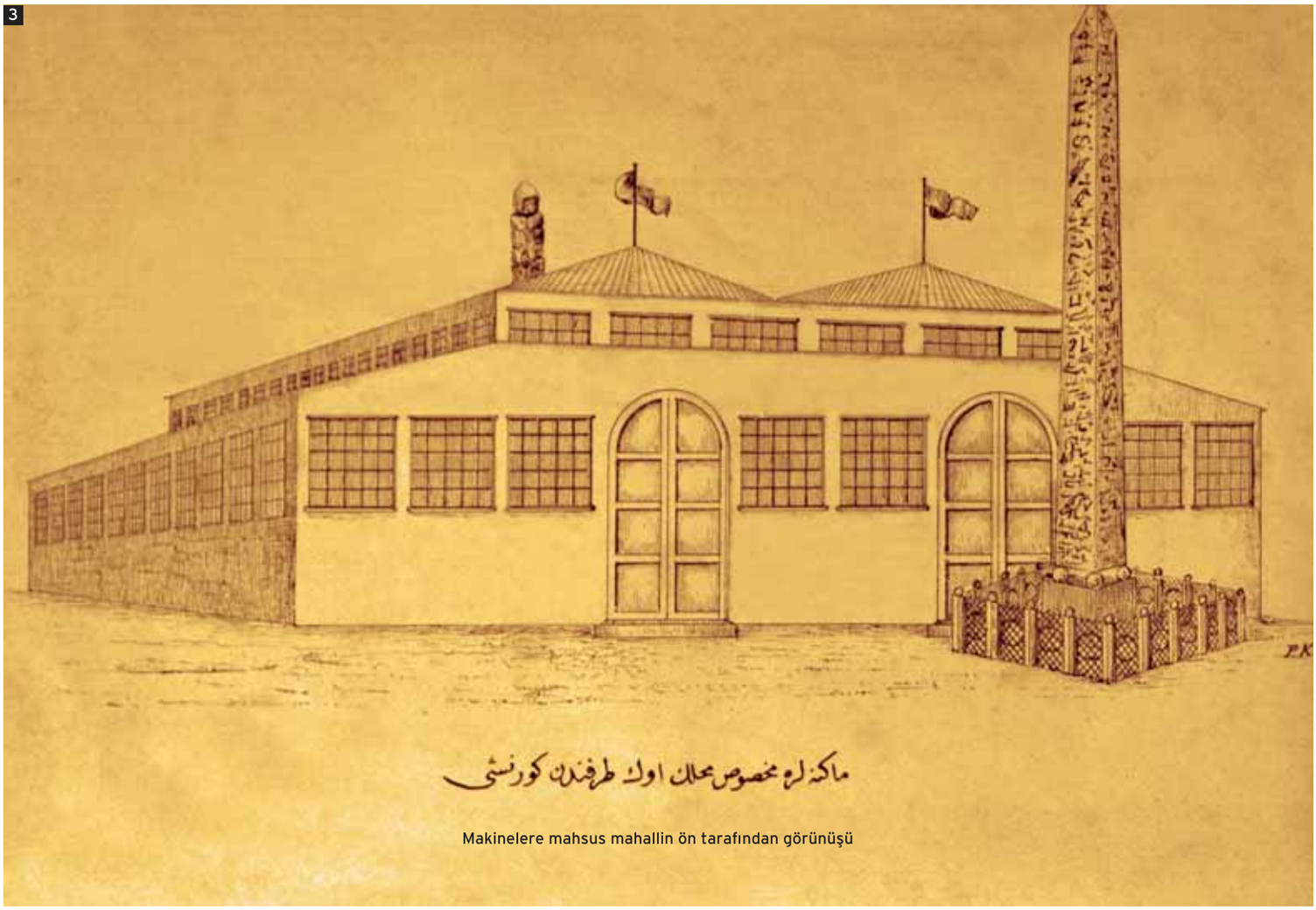

Makinelere mahsus mahallin ön tarafından görünüşü

8

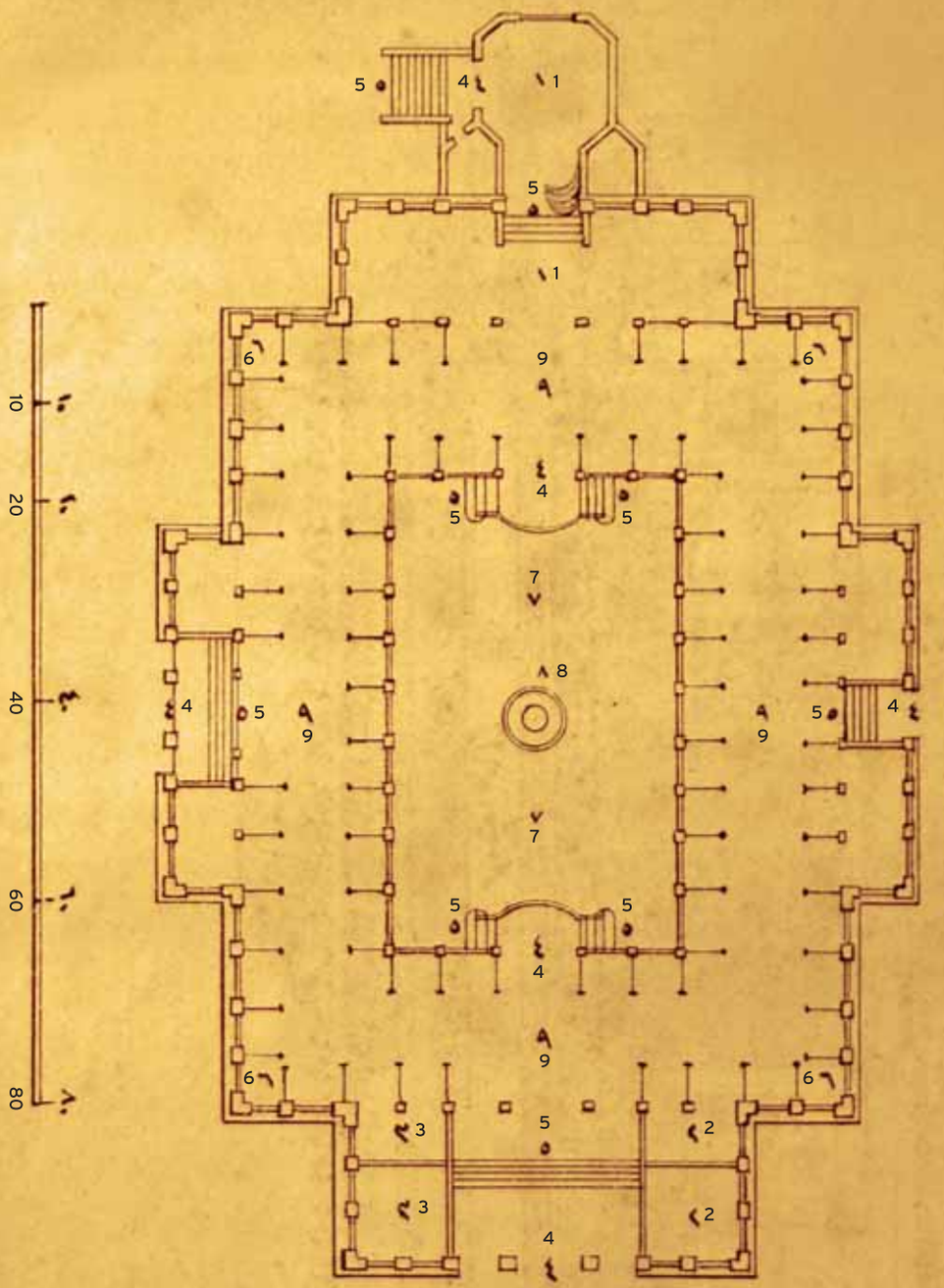

1- Daire-i Hümayun

2- Şehzadekan hazeratına mahsus daire

3- Vükela-i fehame hazeratına mahsus daire

4- Kapılar

5- Merdivenler

6- Eşyaya mahsus dükkan gibi bölümler

7- Gezinecek mahal (gezinti yerleri)

8- Fıskiye

9- Bölümler arasında gezinecek (yürünecek) mahaller

Dairenin alt katları sergi memurlarına mahsustur

١ دائرهٔ همایون
٢ شهزادگان حضراتنه مخصوص دائره
٣ وکلای فخام حضراتنه مخصوص دائرهٔ
٤ قپولر
٥ نردبانلر
٦ اشیایه مخصوص دکان کبی بوله لر
٧ گزینه جك محل
٨ فسقیه
٩ بوله لرارهٔ لرنده گزینه جك محللر
٢ و ٣ دائره لرك الت قاتلری سرکی مأمورلرینه مخصوصدر

سرکی عمومی عثمانینك خریطهٔ مسطحه سیدر

Sergi-i Umumi-i Osmani'nin harita-i musattahası (planı)dır

1

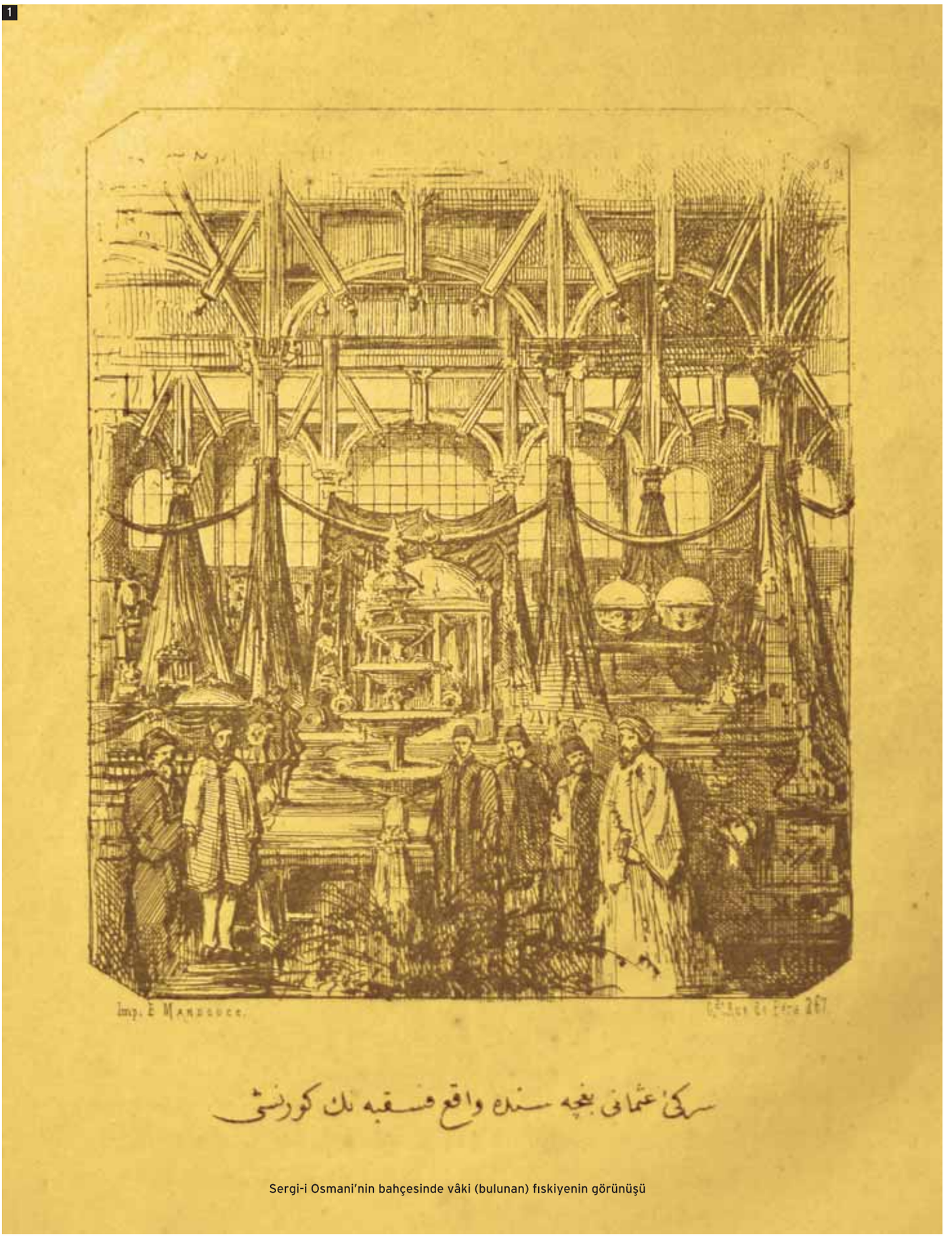

Sergi-i Osmani'nin bahçesinde vâki (bulunan) fıskiyenin görünüşü

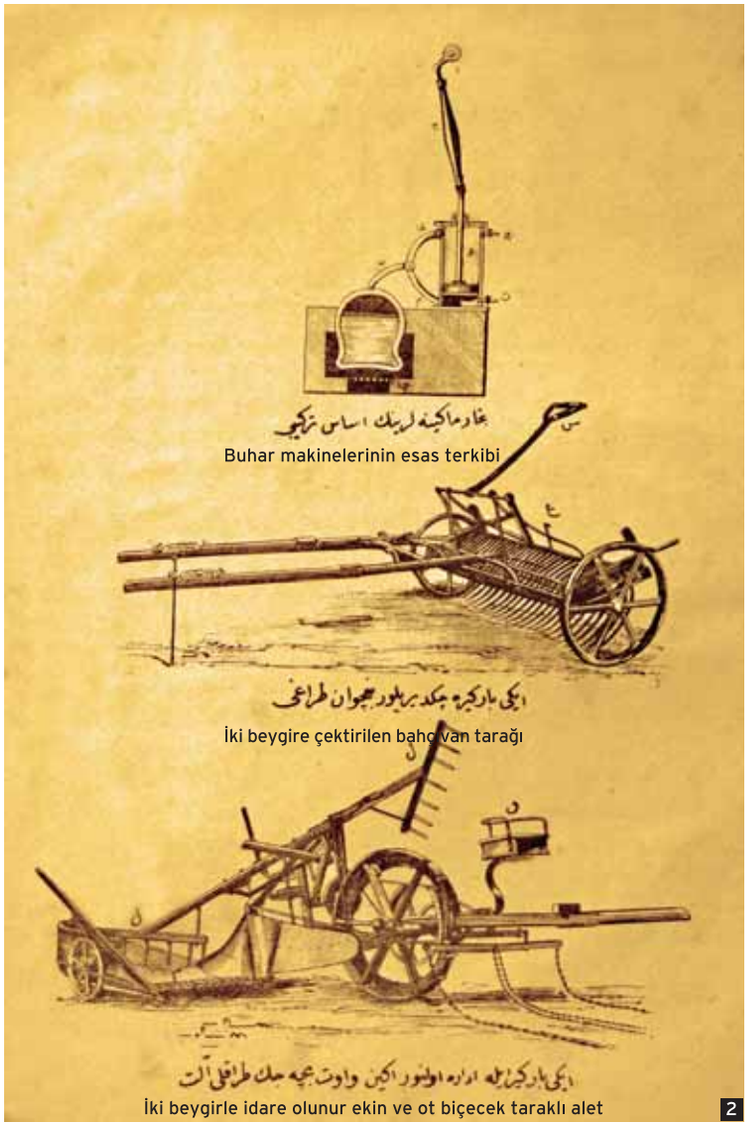

بخار ماکینه لرینك اساس ترکیبی

Buhar makinelerinin esas terkibi

ایکی بارکیره چکدیریلور حیوان طراغی

İki beygire çektirilen bahçıvan tarağı

ایکی بارکیرله ادارہ اولنور اکین واوت بیچه جك طراقلی آلت

İki beygirle idare olunur ekin ve ot biçecek taraklı alet

2

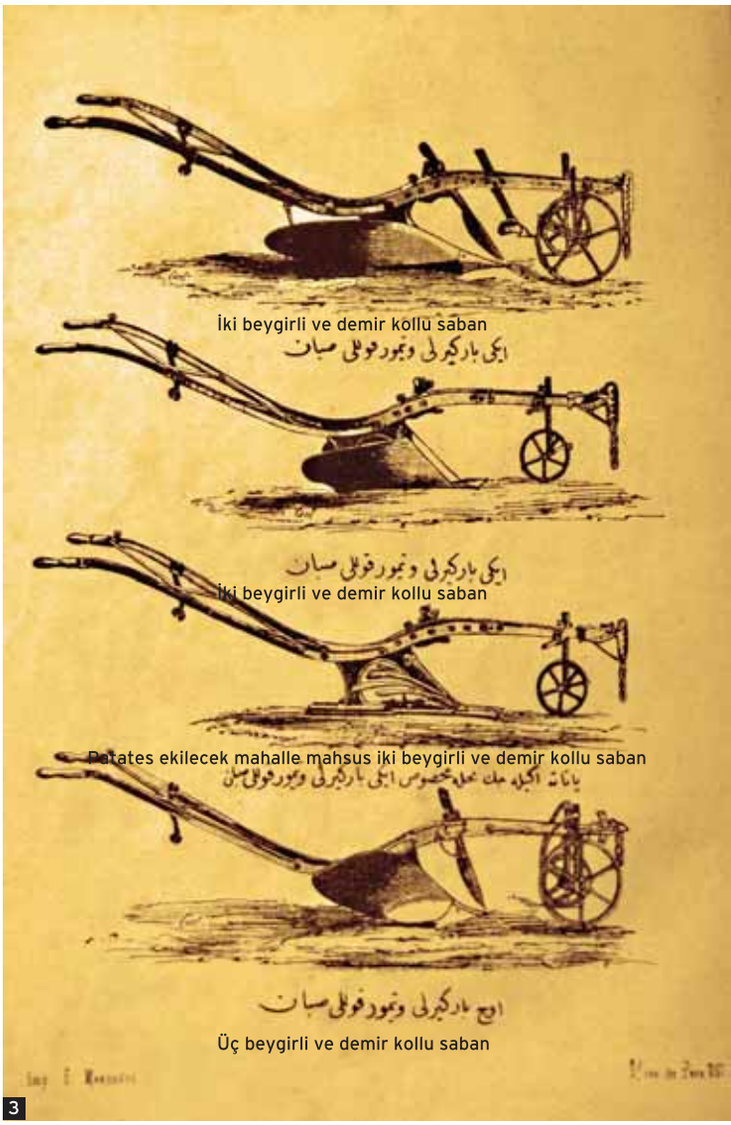

İki beygirli ve demir kollu saban

ایکی بارکیرلی ودیمور قولی صبان

İki beygirli ve demir kollu saban

Patates ekilecek mahalle mahsus iki beygirli ve demir kollu saban

اوچ بارکیرلی ودیمور قولی صبان

Üç beygirli ve demir kollu saban

3

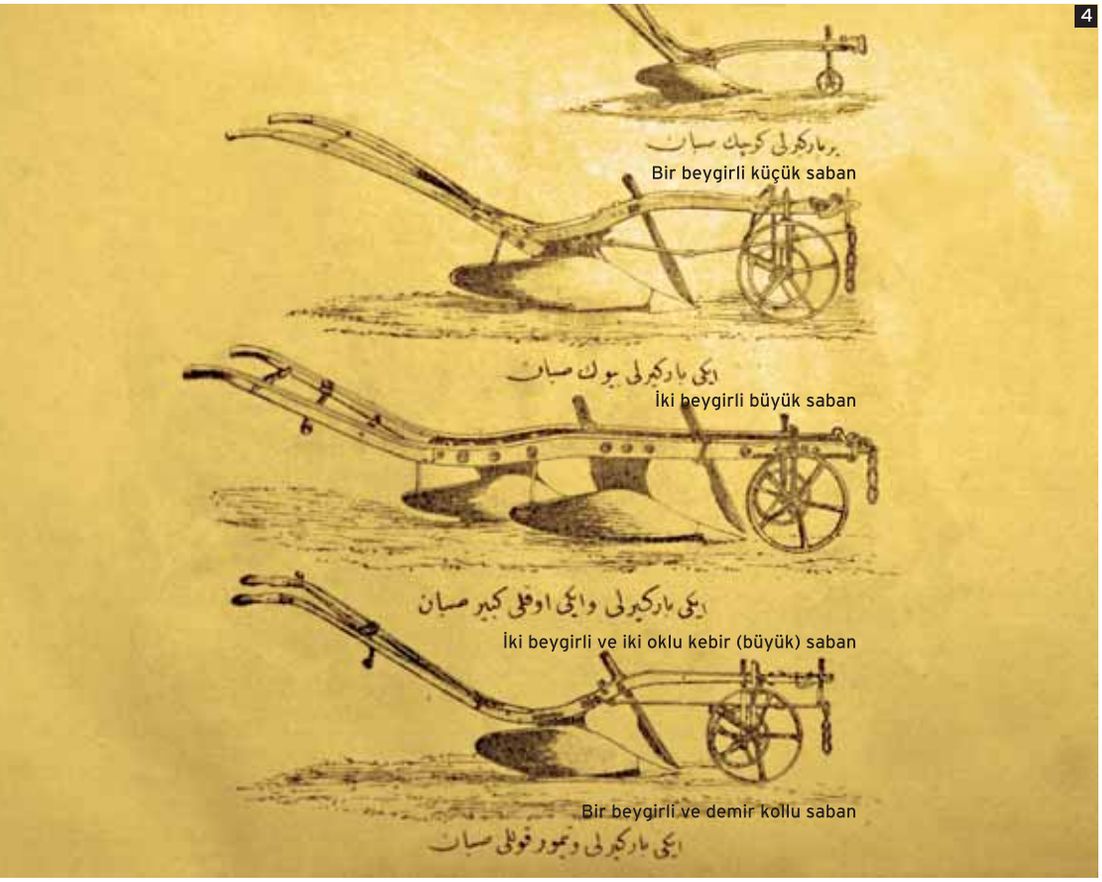

4

بر بارکیرلی کوچك صبان

Bir beygirli küçük saban

ایکی بارکیرلی بیوك صبان

İki beygirli büyük saban

ایکی بارکیرلی وایکی اوقلی کبیر صبان

İki beygirli ve iki oklu kebir (büyük) saban

Bir beygirli ve demir kollu saban

ایکی بارکیرلی ودیمور قولی صبان

1- Sergi-i Osmani'nin bahçesinde vâki (bulunan) fıskiyenin görünüşü / Mir'at, Şevval 1279

2- Buhar makinesi ve sabanlar / Mir'at, Zilkade 1279

3-4- Sergilenen tarım aletlerinden örnekler / Mir'at, Şevval 1279

1867 PARİS II. Evrensel Sergisi

II. Paris Sergisi, 1 Nisan 1867'de açıldı ve 31 Ekim 1867'de kapandı. Sergi alanı olarak 1789 Fransa ulusal sergisi için de kullanılan Champ de Mars'taki 165 dönümlük arazi seçildi. Sergi alanının ana yapısı (The Main Building), 7 salonlu oval bir biçime sahipti. Geceleri de açık kalan ilk sergi olan Paris Sergisi'nde ana pavyonun yanı sıra tematik pavyonlar da açıldı. Osmanlı İmparatorluğu'nun Sultan düzeyinde katıldığı ilk ve tek sergi olan Paris Sergisi'ne Avrupa'nın bütün önemli ülkelerinin liderleri katıldı. Sergi binasında özel olarak hazırlanan büyük salonda, muhteşem kalabalık eşliğinde, İmparator, İmparatoriçe ve Sultan Abdülaziz, ödül kazananlara ödüllerini verdiler.

Osmanlı İmparatorluğu, bu sergide, kendi mimari zenginliğini yansıtan yapılardan oluşan bir mahalle inşa etti. Burada biri cami, biri Boğaziçi köşkü ve biri de hamam olarak üç önemli yapı bulunuyordu. Ayrıca bu alanın ortasına bir de çeşme yapıldı. Cami, Bursa Yeşil Camii'nin küçültülmüş bir örneğiydi. Köşk, eski köşklerden esinlenerek yapılmış bir şaheserdi. Köşkün karşısında yer alan hamam ise geleneksel Türk hamamının minyatür bir örneğiydi. Osmanlı yapılarının tasarımı, İstanbul'da açılan Sergi-i Umum-i Osmanî'nin salonlarının yapımında da görev alan Leon Parvillee tarafından yapılıp uygulandı. Sultan Abdülaziz'in ziyareti vesilesiyle, Türk mahallesinin (yani cami, köşk ve hamamın bulunduğu mekanın) girişine bir zafer takı dikildi. Osmanlı İmparatorluğu, 1867 Sergisi'ne 4 bin 946 sergileyiciyle katılarak, Fransa ile İngiltere'den sonra en büyük katılımı sağlayan üçüncü ülke oldu.

1867 Paris Sergisi münasebetiyle "La Turquie A Propos De L'Exposition Universelle de 1867" adlı kitabı kaleme alan Frans Outendirck, Osmanlının bu sergide ortaya koyduğu tavrı şu şekilde yorumluyordu: Sergideki eserler, Osmanlı'nın önyargılara ve haksızlıklara karşı cevabıdır.

1

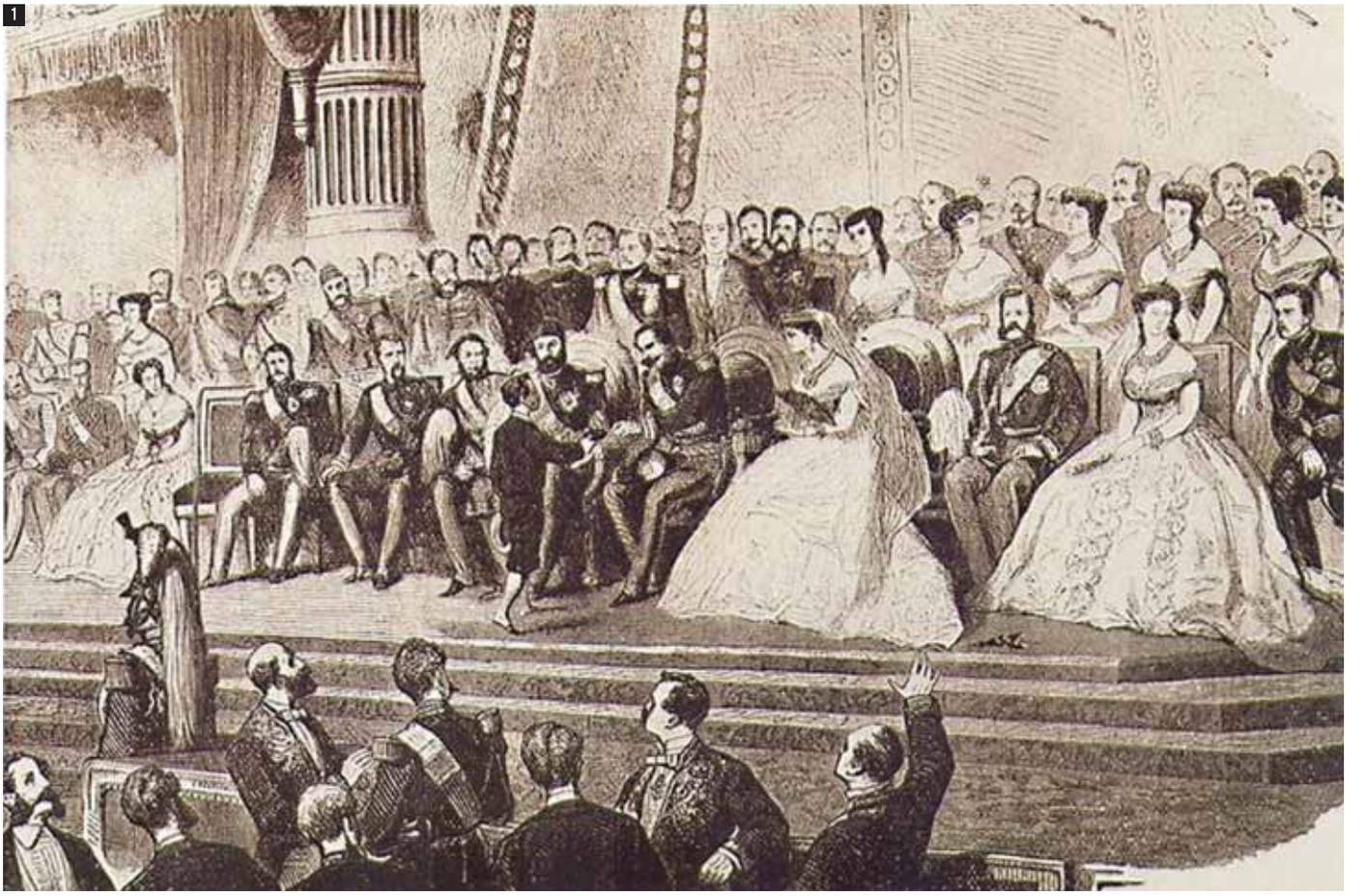

1- Paris Sergisi'nde eserleri ödüle layık görülen kişilere, madalyaları İmparator Napolyon, İmparatoriçe ve Sultan Abdulaziz tarafından verildi

1- Türk Mahallesi'nin genel görünümü / Türk Fuarcılık Tarihi, İstanbul Fuar Merkezi Yayınları

2- Bursa Yeşil Camii'nin küçük bir benzeri olarak inşa edilen caminin iç kısmı / Türk Fuarcılık Tarihi, İstanbul Fuar Merkezi Yayınları

3- Caminin dıştan görünümü Türk Fuarcılık Tarihi, İstanbul Fuar Merkezi Yayınları

4- Sergide yer alan Osmanlı köşkü / Türk Fuarcılık Tarihi, İstanbul Fuar Merkezi Yayınları

5- Köşkün iç görünümü / Türk Fuarcılık Tarihi, İstanbul Fuar Merkezi Yayınları

6- Sergi için özel olarak bastırılan madalya

7- Sergi bileti örneği

8- Serginin dışardan panoromik görünümü

1

2

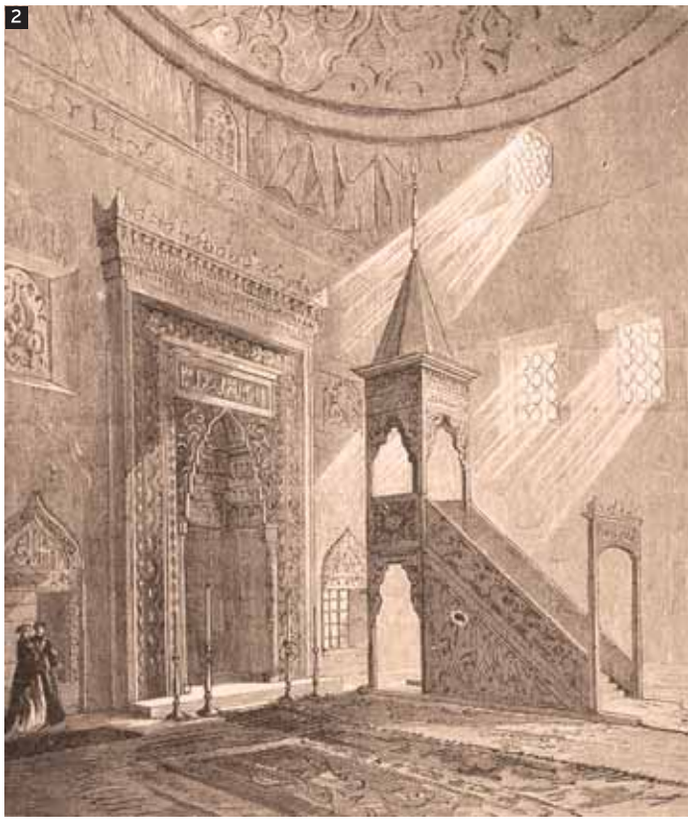

3

4

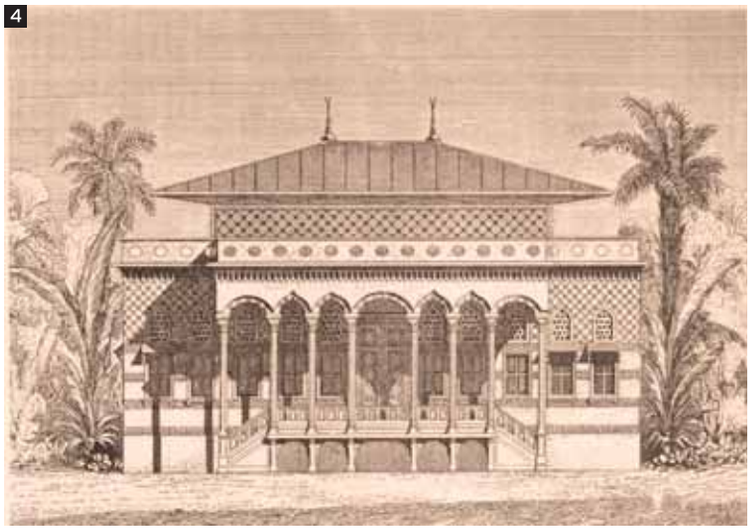

6

5

7

8

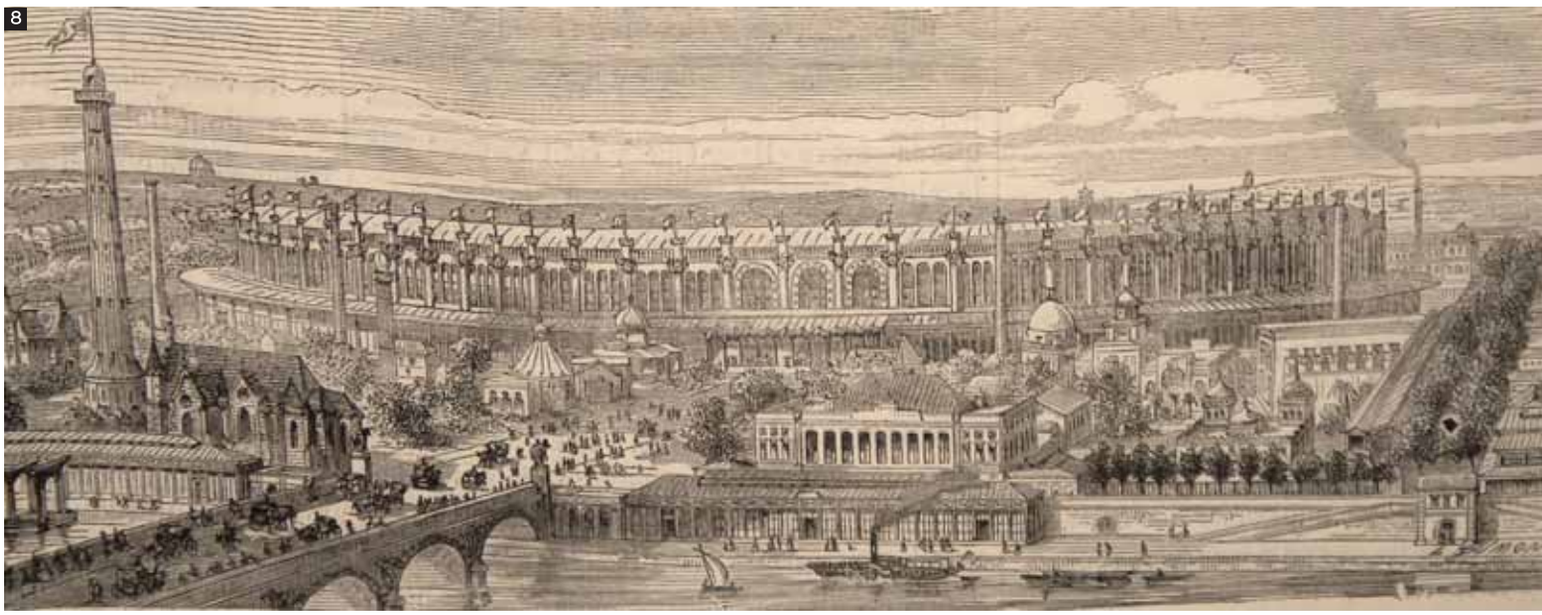

1873 VİYANA Evrensel Sergisi

1 Mayıs 1873'te açılan Viyana Sergisi, Almanca konuşan bir ülke tarafından düzenlenen ilk sergi olma özelliğini taşır. Osmanlı'nın katıldığı beşinci sergi olan Viyana Sergisi, daha önce kraliyet av alanı olarak kullanılan Prater'in şehir parkı haline dönüştürdüğü, 42 dönümlük bir alan üzerine kurudu. Sergide 53 bin stand yer aldı. Tuna nehrine paralel olarak yayılan sergi alanında Endüstri Sarayı ile birbirinden geniş avlularla ayrılmış ülkelere ait pavyonlar yer alıyordu. Osmanlı pavyonları, Rusya ve Mısır pavyonları gibi, serginin Doğu ülkelerine ayrılmış bölümündeydi. Osmanlı sergi komiserliğini Osman Hamdi Bey yaparken, pavyon düzenlemelerini de Montani Efendi gerçekleştirdi. Fuar alanının çeperinde bir Müslüman köyü oluşturuldu. Viyana Sergisi'nde oluşturulan Osmanlı mahallesi yedi yapıdan müteşekkildi. Ana yapı, III. Ahmed Çeşmesi'nin çok özenli bir örneğidir ve Osmanlı pavyonlarının merkezi pavyonu niteliğindeydi. Çeşme, aslına uygun olarak tam ölçekli bir şekilde kopyalanmıştı. Cephe panolarının ayrıntıları, Osmanlı ustaları tarafından işlenmiş ve kullanılan malzemelerin çoğu da, başta çini olmak üzere İmparatorluk'tan getirtilmişti. Diğer yapılar ise padişaha ait Hazine-i Hassa, İstanbul köşklerinin bir örneği, bir hamam, bir kahvehane ve bir bedesten idi. 1873 Viyana Sergisi'ne Osmanlılar geleneksel el sanatları ve tarım ürünlerinin yanı sıra güzel sanatlar alanında da katıldı. Osman Hamdi Bey'in tabloları 6 madalya kazandı.

1

2

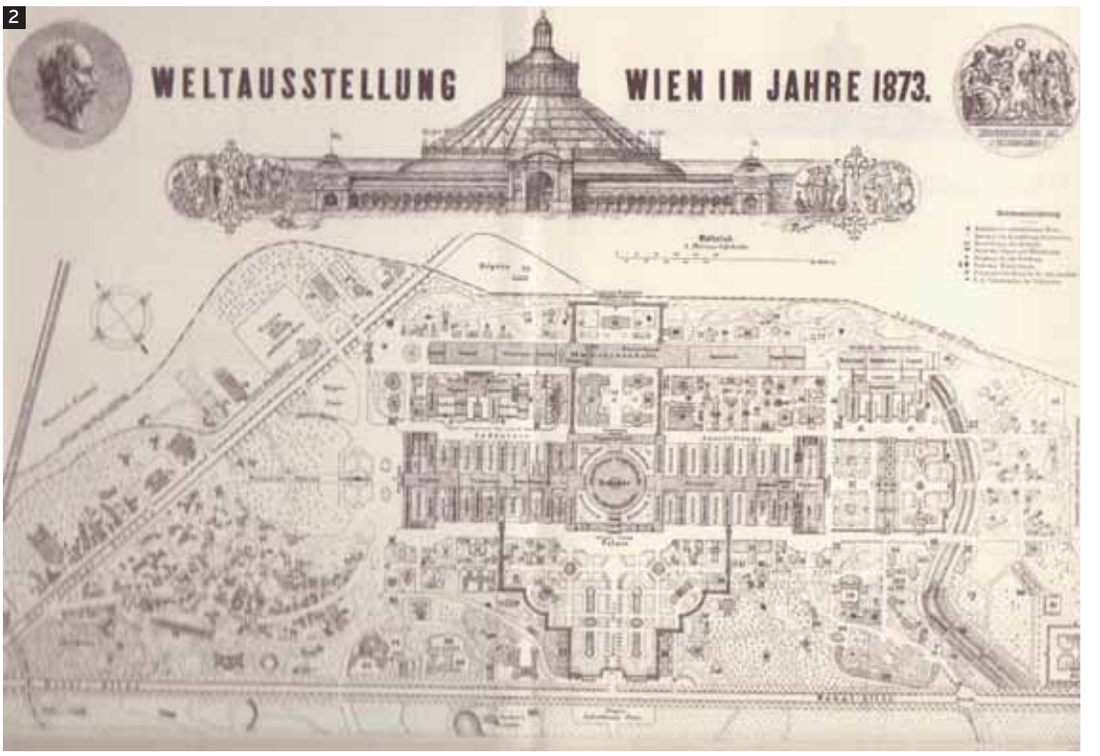

1- Sergi alanının genel görünümü
2- Serginin yerleşim planı

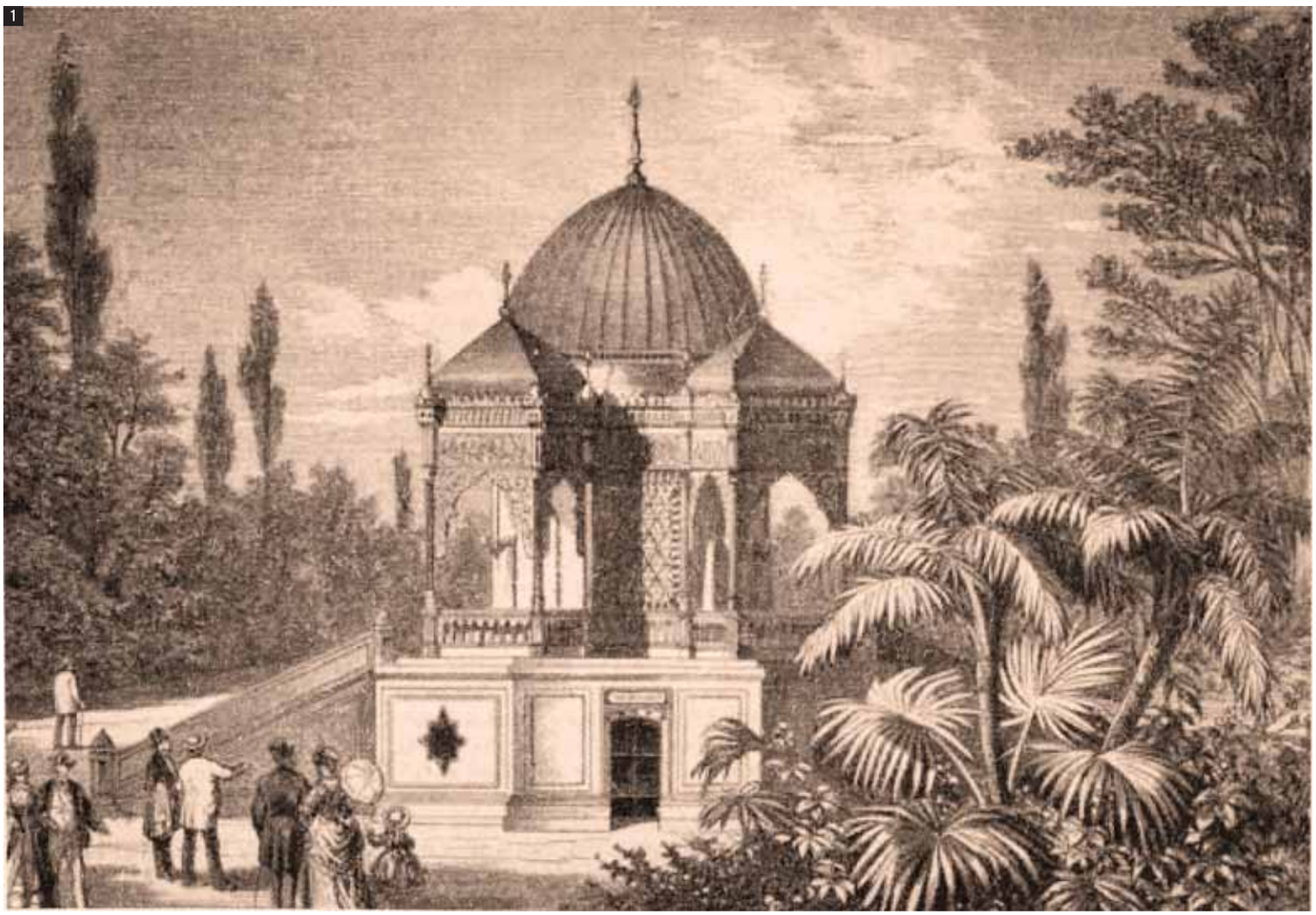

1- Sergide inşaa edilen 7 Osmanlı eserinden biri olan Hazine-i Hassa binası

2- İstanbul köşklerinden bir örnek

3- Osmanlı kahvehanesi

4- Konuklar Osmanlı kahvehanesinde dinleniyorlar

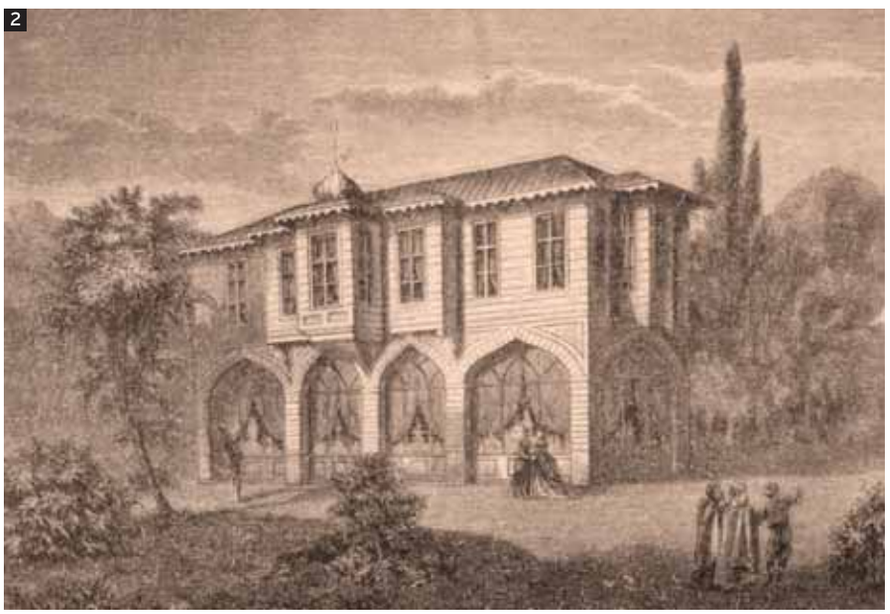

3

4

Abb. 35: Das türkische Caféhaus mit Gästen.

EXPOSITION UNIVERSELLE de 1878.

28

Rue des Nations.

١٨٧٨ ده پاریس شهرنده کشاد اولنان بیوك سرگی عمومیه ملتلر سوقاغنده کائنه اقوام مختلفه ابنیه سی

"1878'de Paris'te açılan büyük sergide, milletler sokağında bulunan çeşitli ülkelerin binaları..."

1878 PARİS Dünya Sergisi

1 Mayıs 1878'de açılan Paris Dünya Sergisi, Champ de Mars ve Trocadero'da 192 dönümlük bir alan üzerine kuruldu. Bu sergiyle birlikte ilk kez "buz makinesi ve elektrikli aydınlatma" unsurları teşhir edildi. 1878 Sergisi, genel anlamda 1867 Sergisi'nin tekrarı olarak kabul edilir. Milletler Sokağı'nda yer alan yabancı ülkelerin kendi mimarilerini yansıtan pavyon cepheleri sokak boyunca yer alıyordu. Birbirini tutmayan bu cepheler frapan bir yama oluşturuyordu. Osmanlı'nın katılmadığı ama takip ettiği bu sergiye, Osmanlı'dan kopma noktasına gelmiş ya da henüz ayrılmış Kuzey Afrika ve Mısır gibi ülkeler de katıldı. Serginin tüm ayrıntılarını içeren fotoğraflar, Osmanlı yöneticileri ve muhtemelen Sultan II. Abdülhamit tarafından merakla incelendi ve arşivlendi.

1

"1878'de Paris'te Sergi,i Umumi'de küşad olunan (açılan) Mars Meydanı Sarayı"

1- Sergi ana binası olan Champ de Mars Sarayı / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

EXPOSITION UNIVE

Vue Générale du Palais

مرکزی عمومیده «مارس» میدانی سرانیك منظرهٔ عمومیه‌سی

E. NEURDEIN PHOT. ED.

:SELLE de 1878.

u Champ de Mars.

۱۸۷۸ ده پارسده کشاد اولنان 1878'de Paris'te küşad olunan (açılan) Sergi-i Umumi'de (yer alan) 'Mars' Meydanı Sarayı'nın genel manzarası

قولونیاده کشاد اولنمش اولان باغچوانلق سرکی عموم میسنده دولتلی علیه عثمانیه شعبه سنك ایچری وسنك کورینیشی

"Köln'de açılmış olan Bahçıvanlık Genel Sergisi'nde (yer alan) Devlet-i Âliyye-i Osmaniye pavyonunun içerisinden görünüşü"

1888 KÖLN Sergisi

II. Abdülhamid'in saltanatı döneminde Osmanlı devletinin katıldığı uluslararası sergilerin sayısı hızla artar. Neredeyse Avrupa'daki tüm sergilere ya iştirak edilir ya da takip edilir. Bu çerçevede, Kayser II. Wilhelm ile Sultan II. Abdülhamid'in yakın ilişkisinin de etkisiyle Almanya'nın Köln kentinde 1888 yılında düzenlenen 'bahçıvanlık sergi-i umumisi'ne Osmanlı devleti de katılır. Bahçe düzenlenmesi ve mimarisi üzerine uluslararası nitelikte düzenlenmiş ilk önemli sergilerden biri kabul edilen 1888 Köln Sergisi'nde Osmanlı devleti küçük bir pavyonla yer alır. Osmanlı mimarisinin geleneksel izlerini yansıtan bu pavyonda hem çeşitli bitki ve ağaç ilaçları hem de bahçe bitki tohumları sergilenmiştir. Bu arada neredeyse Avrupa'da düzenlenen tüm fuarlara ürünleriyle katılan Hacı Bekir Müessesesi de, 1888 Köln Uluslar arası Bahçe Mimarisi Fuarı'nda gümüş madalya kazanmıştır.

1

2

1- Osmanlı Pavyonu / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Köln Sergisi'ne katılan Hacıbekir Müessesesi Gümüş Madalya kazandı / Hacıbekir Müessesesi

Memâlik-i Şâhâne Duhanları Müşterekü'l Menfaa Reji İdare-i Umûmiyyesi (Osmanlı Reji İdaresi)

1889 PARİS Evrensel Sergisi

Fransız Devrimi'nin 100. yıldönümü nedeniyle düzenlenen 1889 Evrensel Sergisi, 6 Mayıs – 31 Eylül tarihleri arasında yapıldı. Sergi, Champ de Mars'ın yanı sıra Tracadero, Seine nehri kıyısı ve Esplanade des Innvalides alanlarında, 237 dönüm arazi üzerine kuruldu. Eyfel Kulesi bu sergi sebebiyle inşa edildi. 1889 Paris Sergisi'ne, Osmanlı İmparatorluğu, düşük yoğunluklu bir katılım gösterdi. Bunun nedeni, İmparatorluğu derinden etkileyen milliyetçilik ve devrimcilik hareketinin simgesi Fransız Devrimi'nin 100. yılı dolayısıyla bu serginin açılmış olmasıydı. 1889 Sergisi'nde ünlü ressamlarımızdan Osman Hamdi Bey ve Halil Paşa'nın eserleri teşhir edilerek madalyalar kazandı. Osmanlı ürünleri, Tütün Pavyonu denilen geleneksel mimariden izler taşıyan yapıda yer aldı.

1

1- Osmanlı Tütün Pavyonu'nun iki muhtelif açıdan gösteren bu fotoğraflar, ABD Kongre Kütüphanesi'nde bulunuyor / Library of Congress, Prints and Photograhps Division

1

2

3

4

5

1- **Eyfel Kulesi /** İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- **Champ de Mars'ın yanısıra Eyfel Kulesi de sergi alanına dahil edildi /** İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

3- **Eyfel Kulesi ve Seine Nehri kıyısında sergi alanları /** İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

4- **Sergiye Doğu'dan İran Şahı da katıldı**

5- **Eyfel Kulesi yapım aşamasında**

1,2,3 - Sultan II. Abdulhamid, Avrupa'daki sergileri yakından takip ederdi. Bu sergilerle ilgili istisnasız fotoğraf arşivi hazırlattırır ve tüm aşamalarından, teşhir edilen ürünlerden haberdar olurdu. 1889 Paris Sergisi'ni de yakından izledi.

1- Sergiden bir görünüş (Cezayir Pavyonu)
İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Sergide yer alan Mısır Sokağı / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

3- Sergide yer alan Mısır Sokağı / L'exposition De Paris

1

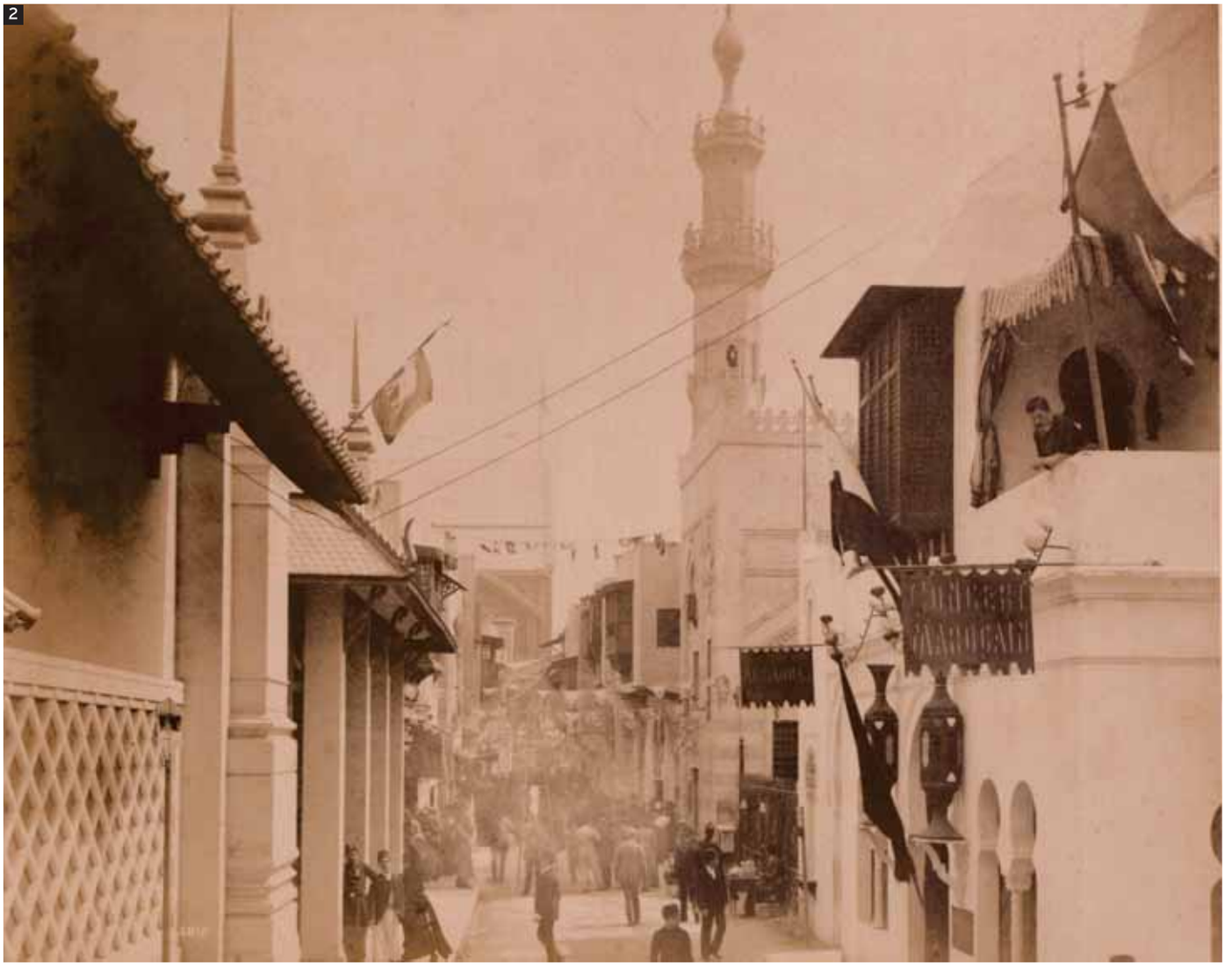
2

3

L'EXPOSITION DE PARIS

DE 1889

Prix du numéro : 50 centimes.
ABONNEMENTS. — PARIS ET DÉPARTEMENTS : 20 FR.
Adresser les mandats à l'ordre de l'Administrateur.

Journal hebdomadaire. — 4 mai 1889.
N° 10
BUREAUX : 8, RUE SAINT-JOSEPH. — PARIS

Prix du numéro : 50 centimes.
LA PUBLICATION SERA COMPLÈTE EN 40 NUMÉROS.
Adresser les mandats à l'ordre de l'Administrateur.

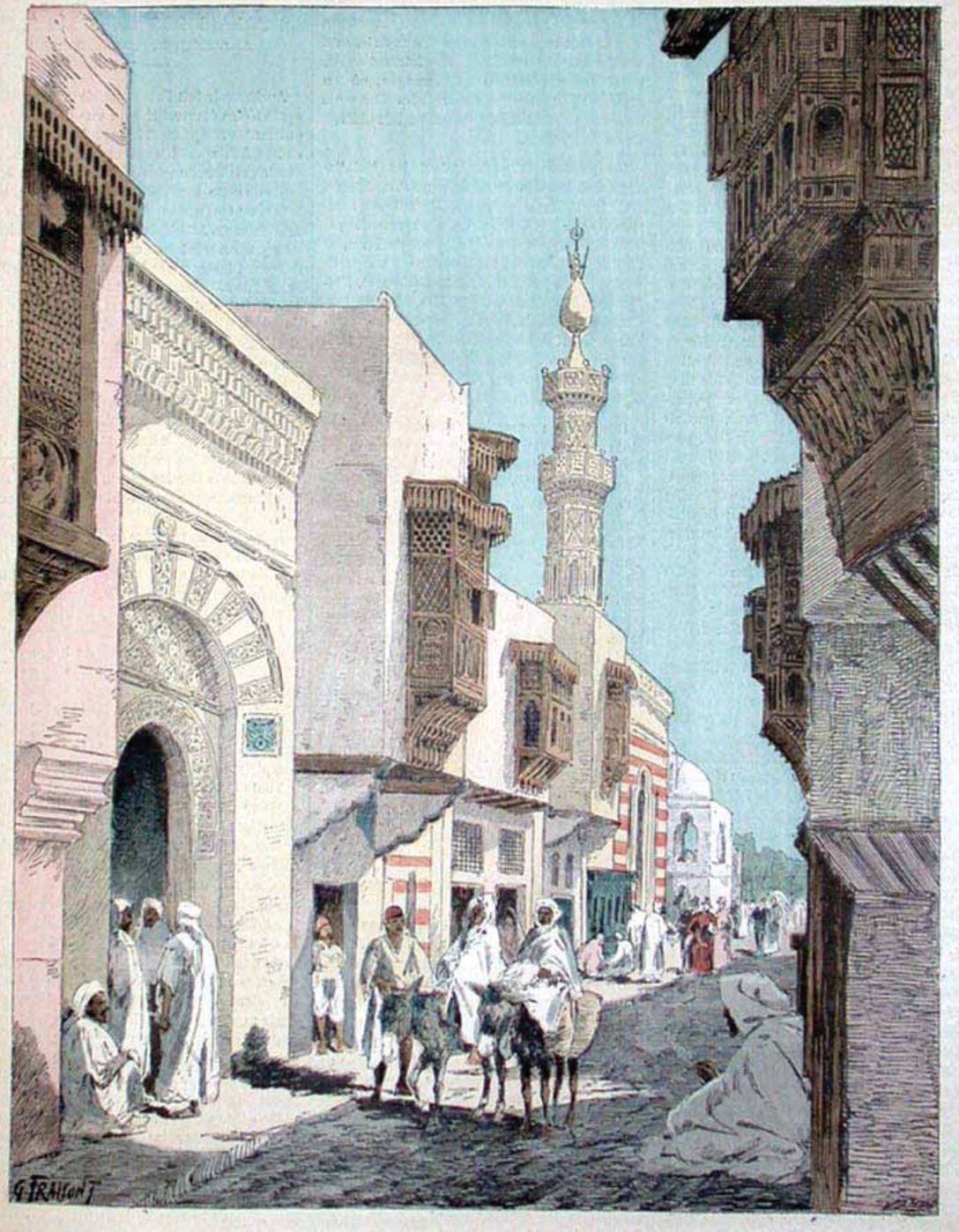

L'Exposition universelle : Une Rue au Caire.

Édifice au Champ de Mars sous la direction de M. Delort de Glétty.

1892 FİLİBE Sergisi

Osmanlı İmparatorluğu'ndan henüz hukuken ayrılmayan ancak iç bağımsızlığını elde eden Bulgaristan, 28 Ağustos 1892 tarihinde Filibe şehrinde bir "Ziraat ve Sanayi Sergisi" düzenledi. Sergi, Bulgaristan'ın sahip olduğu tarım, sanayi ve yerli malların durumunu tespit ederek, gelişmeyi ülke sathına yaymayı amaçlıyordu. Metruk bir kabristanda, 86 bin metrekarelik bir alan üzerine kurulan ve 24 ülkenin katıldığı sergi için Osmanlı Sadrazamı Cevat Paşa ve bazı devlet ricaline de davetiye gönderildi. Ancak, açılış sırasında Prens Ferdinand'ın hâlâ hukuki bakımdan bağlı bulunduğu Osmanlı aleyhine bir söz söyleyerek siyasi krize yol açmasını önlemek için, II. Abdülhamid'in emriyle, Cemaleddin Bey başkanlığındaki Osmanlı heyeti açılışın ertesi günü Filibe Sergisi'ne katıldı. Sergiye iştirak eden Osmanlı tüccarları çoğunlukla İstanbul, Bursa, Kırklareli, Dedeağaç, Üsküp, Ohri, Midilli, Razlık ve Ahiçelebi vilayetlerinden gayri Müslim Osmanlılardı. Gazeteciler, Filibe Sergisi'ni 'küçük bir millet' için büyük bir başarı diye tanımladı.

1

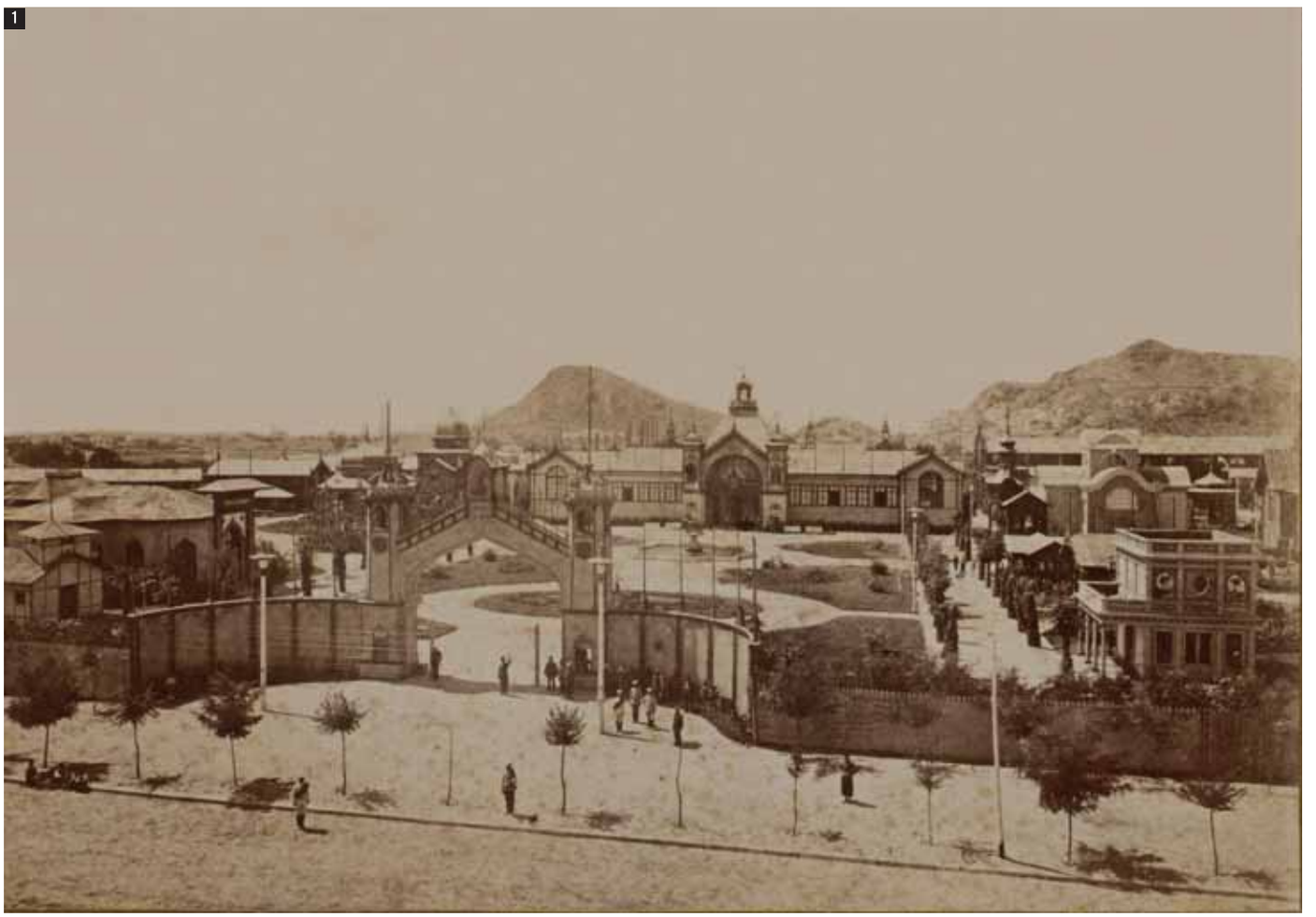

1- Filibe Sergisi metruk bir alanda inşa edildi / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

1893 CHICAGO Evrensel Sergisi

1 Mayıs 1893 tarihinde açılan 1893 Şikago Dünya Sergisi, 31 Eylül 1893 tarihinde kapandı. Dünyanın çeşitli bölgelerinden 50 ülkenin katıldığı 1893 Sergisi'nde 50 bin sergileyici yer aldı ve sergi 27 milyon 300 bin kişi tarafından ziyaret edildi. Chicago Sergisi için inşa edilen klasik üslûplu Beyaz Şehir, daha sonra kıtada doğacak 'güzel şehir' akımının da habercisi oldu. Osmanlı İmparatorluğu'nun uzun bir aradan sonra, geniş çaplı katılım gösterdiği 1893 Sergisi, Christophe Colomb'un Amerika kıtasını keşfinin 400. yıl dönümü nedeniyle düzenlendi. Osmanlı İmparatorluğu, ABD Başkanı tarafından bizzat Sultan II. Abdülhamit'e özel bir heyet gönderilerek davet edildi. İmparatorluğu'nun sergi komiserliğini İbrahim Hakkı Paşa ve yardımcısı Fahri Bey yürüttü. Osmanlı Pavyonu'nun resmi açılışı Sultan II. Abdülhamid adına İmparatorluğun Konsolosu Charles Henrotin tarafından 26 Haziran 1893'te açıldı. "Memalik-i Osmani" sergiye, örnek bir Türk köyü, çeşitli el sanatları, halı, kumaş, mobilya, çini, yerli silah gibi eşyalar ile bina ve gemi maketleri içeren bir pavyonla iştirak etti. Köyün bulunduğu Midway'de Osmanlı varlığını gösteren en önemli yapı, bir camiydi ve 1867 Paris Sergisi'nden bu yana sergilenen ikinci cami olma özelliğini taşıyordu. Özenli ve titiz bir çalışmanın ürünüydü. Yüksek kubbe ve minaresi, bu camiyi Midway'in simgelerinden biri yapmıştı. Ayrıca sergideki Türk Pavyonu, III. Ahmed Çeşmesi'nde mülhem bir mimariye sahipti.

Sultan II. Abdülhamid, Chicago Sergisi'ne, emsalsiz Osmanlı fotoğraflarından oluşan geniş bir koleksiyon gönderdi. Aralarında Sultan II. Abdülhamid'in kişisel albümlerinin de bulunduğu bu fotoğrafların büyük bölümü sergide teşhir edildikten sonra, Kongre Kütüphanesi'ne bağışlandı.

1

1- Midway Caddesi üzerindeki Türk Köyü'nü, camisini ve meşhur dönme dolabı gösteren, renkli bir tablo. Türklerin inşa ettiği camilerin temel özelliği, aynı zamanda içlerinde ibadet de edilebilmesiydi.

2

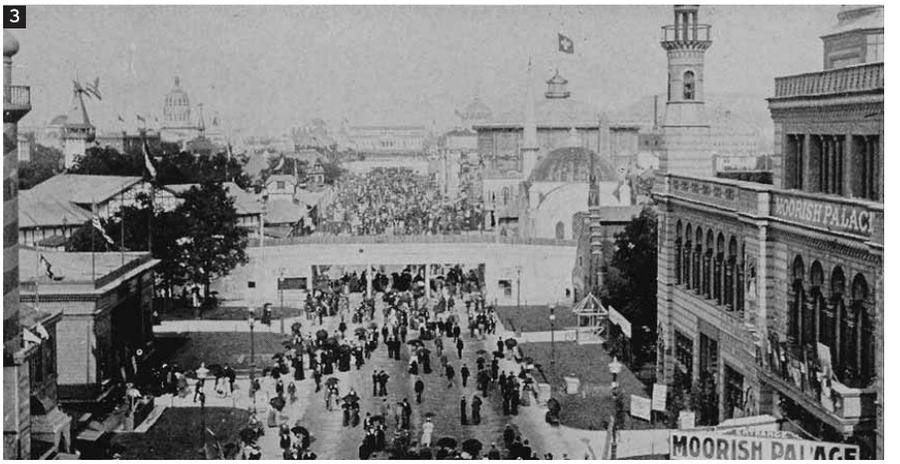

3

1- 1893 Sergisinde Türk Köyü'nün de yer aldığı Midway'in genel görünüşü (Cami, çeşme ve Dikilitaş görünüyor) / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Midway'deki Türk Köyü'nün girişi / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

3- Midway'den genel görünüş / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

Osmanlı Pavyonu'nda 13 bin farklı eşya sergilendi

Osmanlı pavyonu (köşkü), Jakson Park'ta yabancı ülkelerin pavyonların bulunduğu kuzey kısmında yer alıyordu. Ağaçlar içindeki bu oldukça zarif köşkün, dört köşesinde küçük kubbeler, bu kubbelerin ortasında da zirvesinde Osmanlı sancağı dalgalanan büyük kubbe bulunuyordu. Köşk dört köşeli olarak düz bir yüzey üzerine ve yoldan biraz içeriye yapılmıştı. Her cephesinde bir kapı olmak üzere dört kapısı vardı. Köşkün sadece komiserlerin giriş yaptığı kuzey kapısı ile ziyaretçilerin girdiği güney kapısı açıktı. Etrafına ise daire şeklinde çimen ekildi ve bu çimenliğin içerisine çiçeklerle yer yer ay-yıldız şekilleri yapıldı.

Köşkün zemini yerden yüksek olduğundan işleyen kapıları önüne sekiz on basamaklı merdivenler inşa edildi. Köşkün dış duvarları tamamen Beyrut'tan gelme oymalarla yapılırken, kapıları üzerine Feshane'nin kırmızı çukaları kaplanarak üzerleri ay-yıldızlarla süslendi. Bu ipekli kumaşlar tavanda bir renk cümbüşü oluşturduğundan manzarası hakikaten çok parlaktı. Minderliğe de Hereke çatmalarından oturak yapılarak, etrafına uzun ve ortalara ikişer üçer metre mesafelerle yuvarlak yastıklar konuldu. Duvarları tamamen Hereke kumaşlarıyla örtülüydü. Zemine ise gayet güzel bir Uşak halısı serilerek orta yere sedef kakmalı uzunca bir masa yerleştirildi. Kapının iki tarafındaki köşelere Tersane-i Amire ustalarının elinden çıkma gayet nefis bir kütüphane ile bir yazıhane konuldu. Pencerelerine sırmalı Şam perdeleri ile abani ve muhacir dokuması perdeler asıldı. Minderlerin ön köşelerinde de sedef kakmalı yuvarlak iskemleler bulunuyordu. Duvarlarına yer yer mozaik levhalar asılırken, kapının tam karşısına padişah tuğrasının da bulunduğu gayet süslü bir levha yerleştirildi.

Osmanlı pavyonunun açılışında ilk kez davetliye özel bilet sistemi de kullanıldı. Güvenlik görevlileri, açılış izdihamını önlemek için sadece kartvizit şeklindeki kağıtları gösterenleri bırakıyorlardı. Bu kağıtlar davetiyelere ekli olarak gönderilen giriş biletleriydi.

Osmanlı pavyonunda (köşkte) on üç bin parça eşya teşhir olundu. Her bir eşyadan bir tek numune sergilendi. Açılış, töreni Hamidiye Marşı ile sona erdi.

1

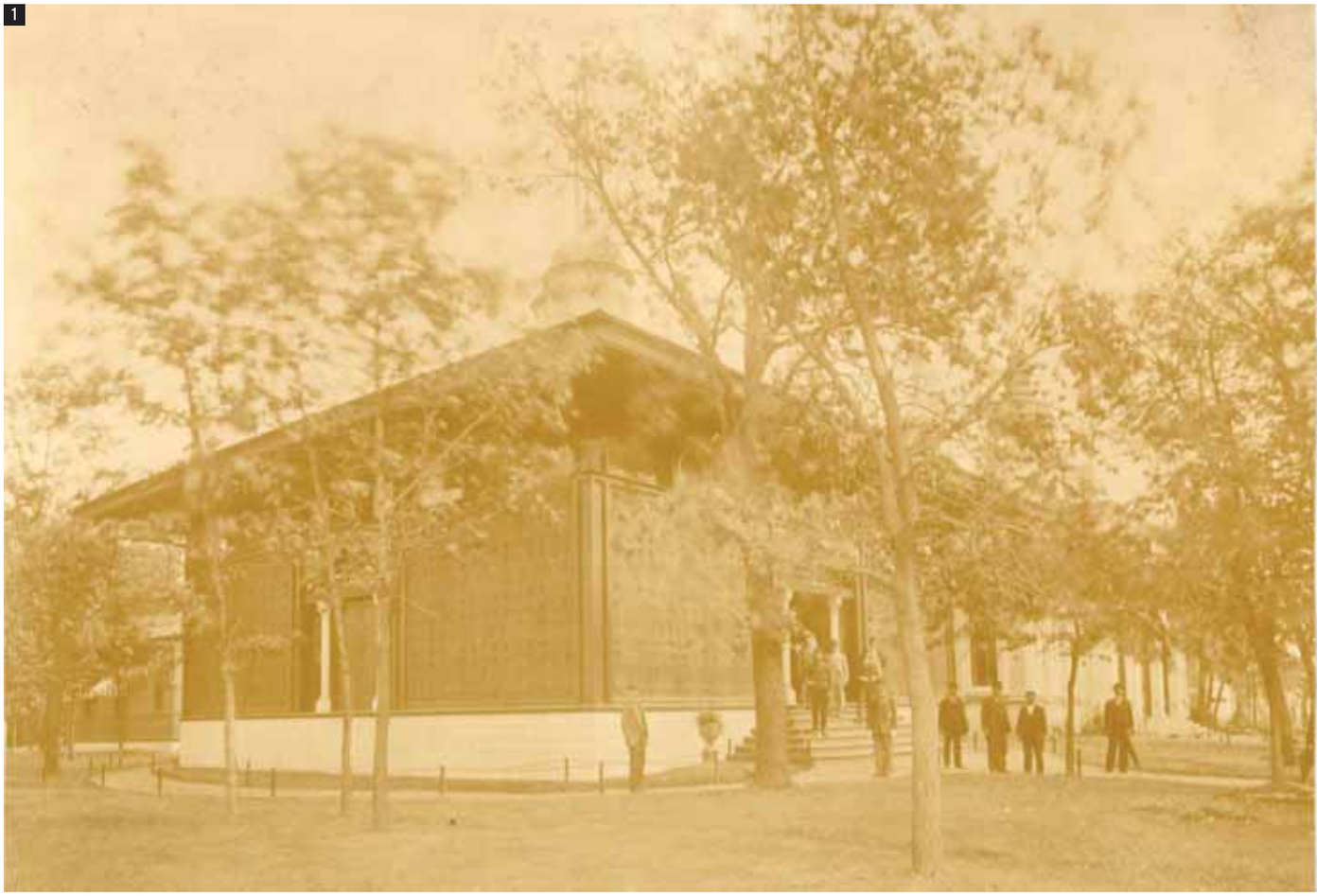

2

3

1- Jackson Park'ta bulunan Osmanlı Pavyonu (Köşkü) / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Osmanlı Pavyonu'nun Ziyaretçi kapısı Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

3- Pavyonda sergilenen Tür ürünleri / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

4- Midway'deki Osmanlı Pavyonu ve hemen yanındaki yönetim binası / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

4

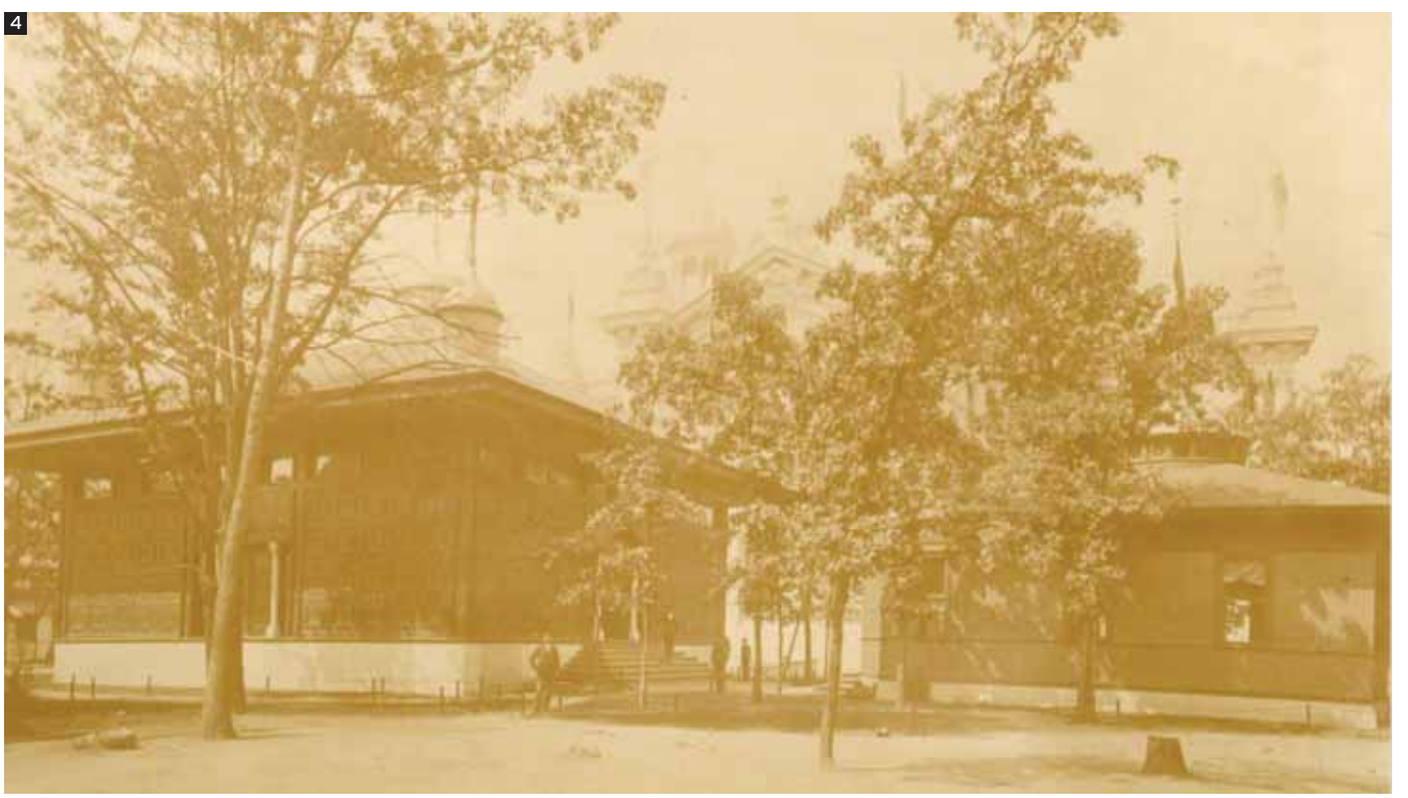

1

Ayrıca köşkün kuzey tarafında, bahçe içerisinde yönetim binası olarak kullanılan bir yapı daha bulunuyordu. Ofisin girişiyle köşkün kuzey kapısı karşı karşıyaydı.

1- Yönetim binasının girişi / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Yönetim binasının iç kısmı İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

3- Yönetim binasının iç kısmı (Sağ tarafta Osman Hamdi Bey'in bir tablosu yer alıyor / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

4- Ön tarafta yönetim binası, arkada ise Osmanlı pavyonun kuzey kapısı görünüyor / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

1

2

3

4

5

6

7

1- Chicago Sergisi Birinci Komiseri Hakkı Paşa / Musavver Şikago Sergisi Mecmuası, Milli Kütüphane

2- Chicago Sergisi İkinci Komiseri Fahri Bey / Musavver Şikago Sergisi Mecmuası, Milli Kütüphane

3- Osmanlı Pavyonu'nda bir köşe Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

4- Şamlı halı dokuyucuları / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

5- Türk duvar örtüleri / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

6- Sergide yer alan Türk çarşısı Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

7- Sultan'ın yatağı / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

عدد — ۲ ۱۳۱۰ سنهٔ هجریهٔ قریه‌سنه مصادف ۱ تموز ۱۸۹۳

JULY 1, 1893 NUMBER 2.

مصور

PRICE 25 CENTS.

آیده جیلی بر عدد غلطلی لیالیسیدر

شیقاغو سرکیسی

ابوالضیا

THE CHICAGO FAIR ILLUSTRATED.

شیقاغو سرکیسی

Copyrighted 1893 by J. B. Campbell.

۱۸۹۳ سنهٔ میلادیه‌سنده شیقاغوده جیمس ب. کیل مطبعه‌سنده باصلندر

Address all business letters to J. B. CAMPBELL & CO., 159 Adams St., CHICAGO, ILL., U. S. A.

امور تحریریه‌یه عائد خصوصات ایچون صاحب امتیازه مراجعت اولنور

صاحب امتیازك محاره عنوانی

Address all Editorial Correspondence

S. K. BISTANY, Proprietor.

PRIVATE OFFICE, TURKISH VILLAGE, WORLD'S FAIR, CHICAGO.

صاحب امتیاز : سلیمان البستانی

اداره خانه‌سی

سرکهٔ عمومیده غلطلی کورنه‌جك

داثرهٔ مخصوصه

Administration Building.

اداره عمومیه بناسی

مرتبی : درسعادت مکتب[illegible] معاونی مأذون محمد بن علی

2

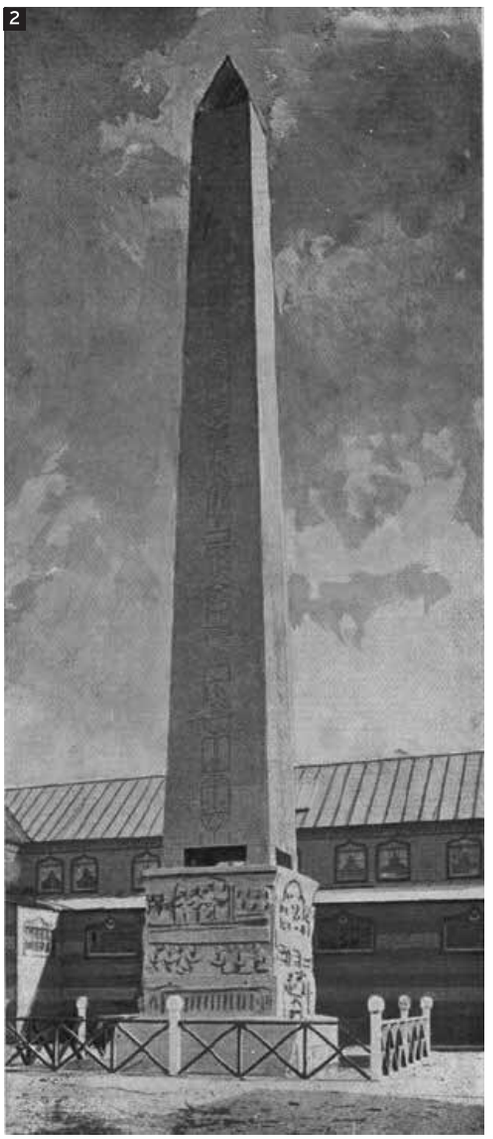

1- Sergi süresince yayımlanan Musavver (Resimli) Şikago Sergisi isimli mecmuanın ikinci sayısı / Milli Kütüphane

2- Midway'deki Türk Köyü'nde yer alan Dikilitaş (Sultanahmet Meydanı'ndaki orjinalinin aynısı olarak ağaç malzemeden inşa edilmiştir) / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

3- 9 Ekim 1893 tarihli sergi bileti

4- Sergide bulunan yerel giysileriyle bir Türk Illionis Institute of Teknoloji Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

5- Bir Türk kadını / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

6- Kendine has giysileriyle bir Zeybek / Illionis Institute of Technology Paul V. Galvin Library Dijital History Collection

3

4

5

6

1- 1893 Sergisi genel görünümü / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Ülke temsilcilerinin bayraklarıyla birlikte serginin açılışını temsil eden bir ilüstrasyon

3- Serginin Soyağacı / T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Osmanlı Arşivi)

1

2

3

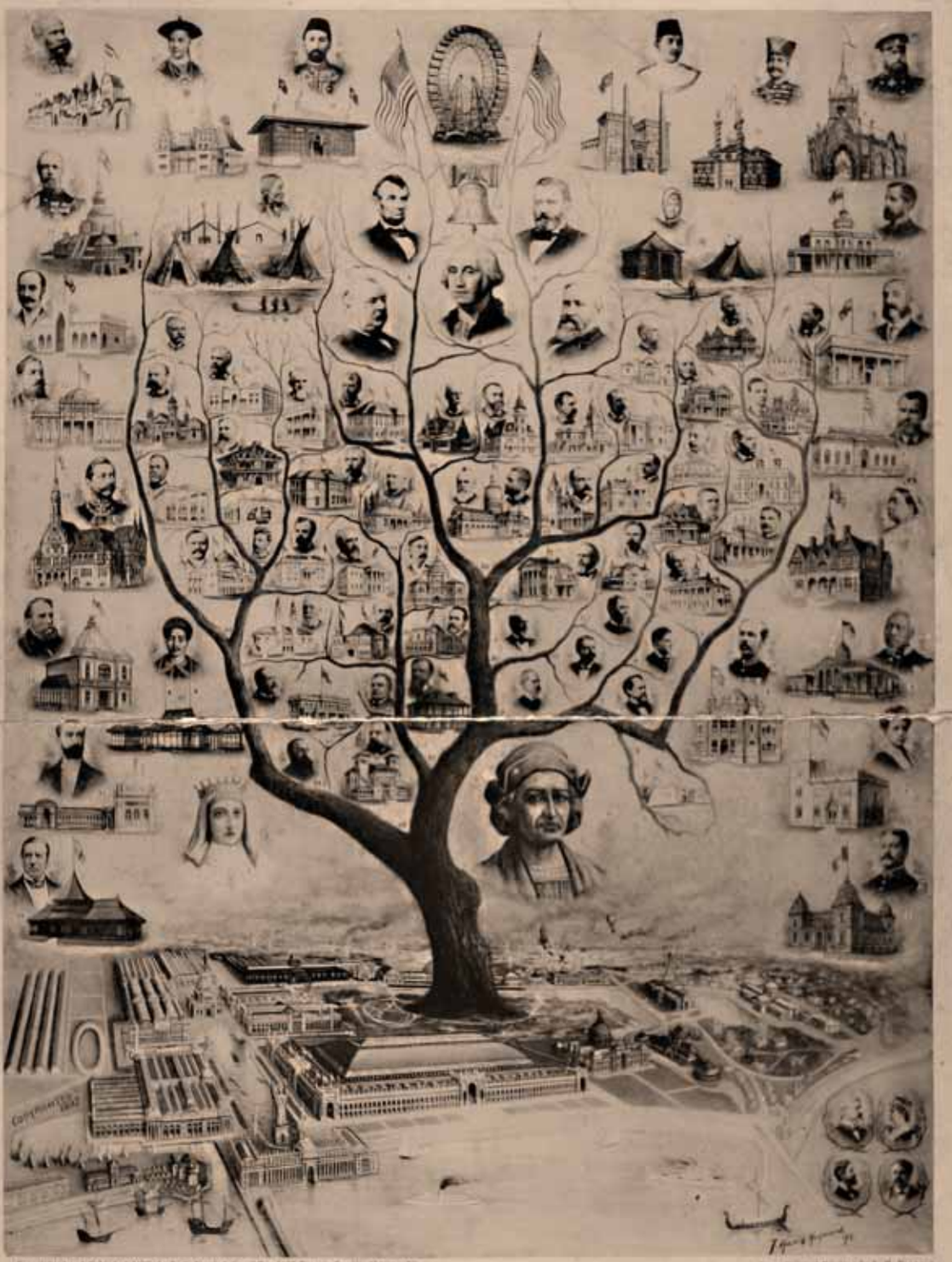

THE COLUMBUS GENEALOGICAL TREE

Of the World's Columbian Exposition, Chicago, Ill., 1893.

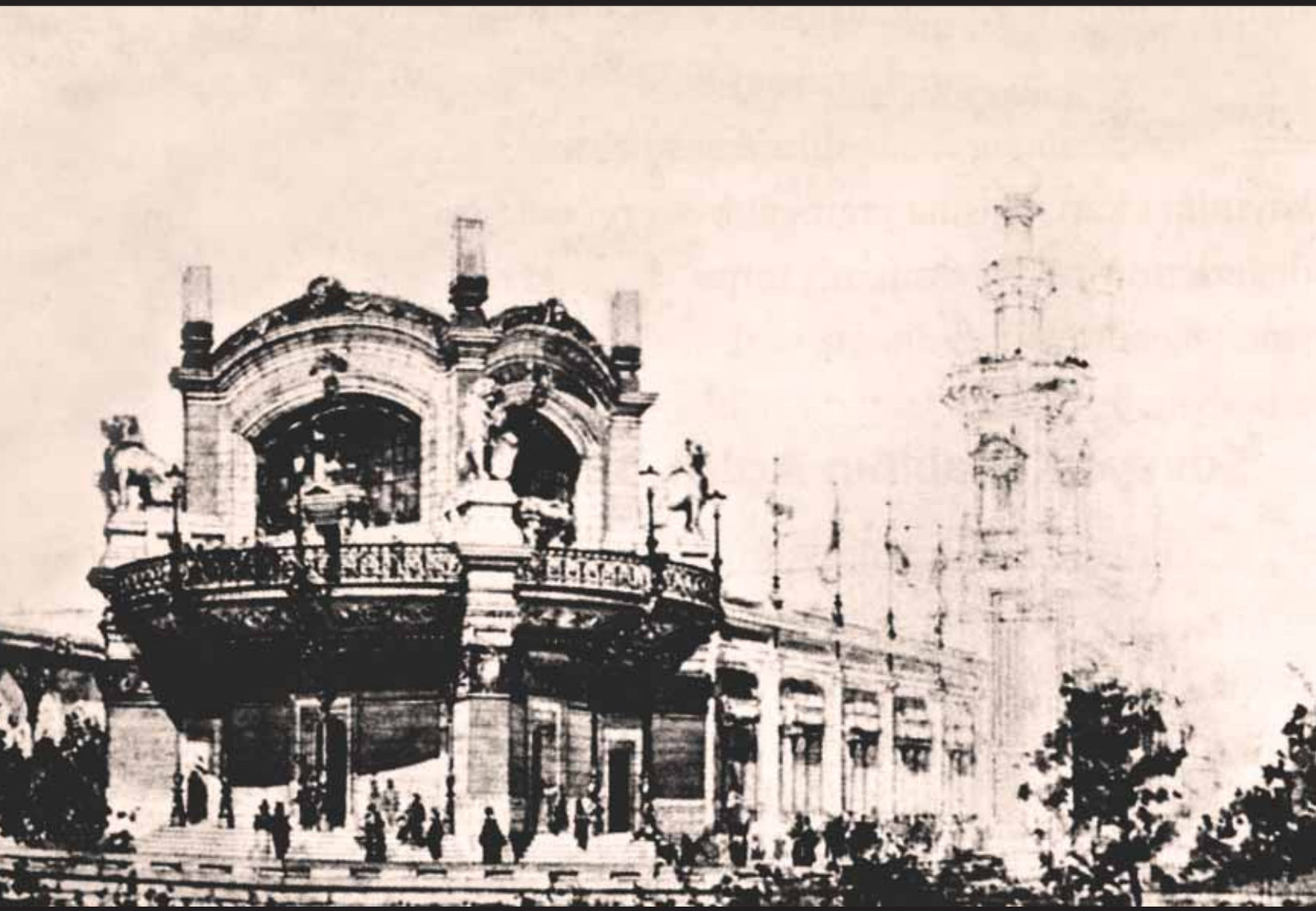

1894 İSTANBUL Dersaadet Ziraat ve Sanayi Sergi-i Umumisi

Çizimlerde kalan sergi

Sergi-i Umumi-i Osmani ile ekonomik ve ticarî canlılık elde edilince, daimi bir sergi kurulması düşünüldü. Bu çerçevede 1893 yılında "memleketin servet ve refahının inkişafını teşvik" amacıyla ikinci bir sergi düzenlenmesi projesi geliştirildi. Sergi mekanı olarak da Şişli yakınında 142 bin metrekarelik bir alan seçildi. Dersaadet Ziraat ve Sanayi Sergi-i Umumisi adı verilen sergi için bir nizamname hazırlattırıldı. 1863 Sergisi'nden en önemli farkı kalıcı olmasının planlanmasıydı. Sergi sadece kış aylarında kapalı olacaktı. Sergide ürünler satışa sunulacak ve alıcıların yanı sıra ziyaretçiler de kabul edilecekti.

Sergi binalarının yapımı için Avrupa ülkelerinde daha önce çeşitli sergi inşa eden, çok çeşitli üslup arayışları içinde olan Raymondo d'Aronco, 1893 yılında İstanbul'a çağrıldı. D'Aronco, sergi alanındaki iki yapının, padişah köşkü ile İngiliz pavyonunun tasvirini gerçekleşip maketini Sultan II. Abdülhamid'e sundu. Ne yazık ki Dersaadet Ziraat ve Sanayi Sergi-i Umumisi 1894'te yaşanan ve İstanbul'u tam anlamıyla tahrip eden deprem nedeniyle gerçekleştirilemedi. d'Aranco da sergi binasını inşa etme yerine depremde zarar gören binaları tamir ile görevlendirildi.

1

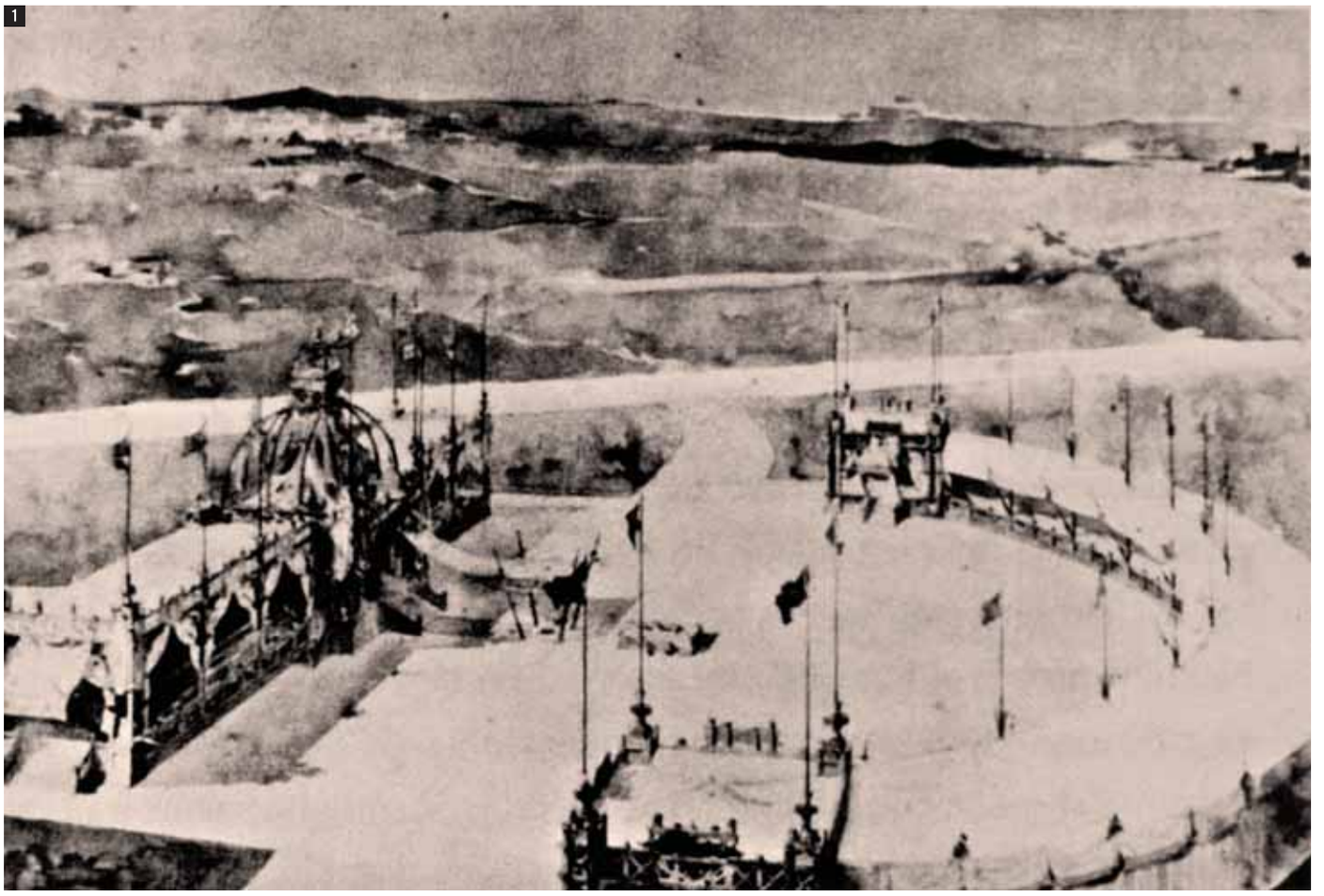

1- Akim kalan serginin hazırlık çalışmaları / Zeynep Çelik, Şark'ın Sergilenişi

1900 PARİS Evrensel Sergisi

20. yüzyılın ilk sergisi olma özelliğini taşıyan 1900 Paris Sergisi, 14 Nisan 1900 tarihinde açıldı ve 12 Kasım 1900'de kapandı. Sergi, Paris'te Champ de Mars, Trocadero, Esplanades des Invalides, Avenue Alexandre III, Bois de Vincennes bölgesinde 543 dönem arazi üzerine kuruldu. 76 bin 112 sergileyicinin katıldığı 1900 Paris Sergisi'ni yaklaşık 48 milyon kişi ziyaret etti. Bu sergide ilk kez "yürüyen merdiven ve hareketli filmler" yer aldı. Paris Sergisi, aslında sanayi ve tarım ürünlerinin, sanat eserlerinin tanıtıldığı, bilimsel buluşların sergilendiği son büyük sergi olarak kabul edilir. Yabancı ülkeler için Milletler Caddesi diye bir alan ayrıldı ve ülkeler, güçlerine ve hiyerarşik durumlarına göre burada yer aldı. İslam dünyasından sadece Osmanlı İmparatorluğu ile İran, Milletler Caddesi'nde bulundu. Osmanlı pavyonu İtalya ile ABD pavyonları arasındaydı ve sergi yeri tek bina ile sınırlıydı. Ancak İmparatorluk, artık gelenek haline getirmiş olmalı ki, bu sergide de bir cami ile temsil edildi. Rene Ducas isimli bir mimarın yaptığı cami, geleneksel mimariyi yansıtırken, Osmanlı pavyon binası genel olarak Kuzey Afrika ve Türk mimari özelliklerinin bir sentezi şeklindeydi. Osmanlı devleti bu sergiye, tarım ve el sanatları ürünlerinin yanı sıra güzel sanatlar dalında katıldı. Halil Paşa ve Levanten E. Della Sudda'nın resimleri oldukça ilgi gördü.

1

1- Milletler Caddesi üzerinde İtalya ve ABD pavyonları arasında yer alan Osmanlı Pavyonu

1

2

1- Sergi alanı içerisinden geçen tren ve çevresindeki yürüyüş alanı

2- Milletler Caddesi'ndeki Türk Pavyonu

3- Sergi alanının genel görünüşü / University of Maryland Libraries

4- Parc du Trocadero'da bulunan Mısır Pavyonu / Encyclopedie du Siecle

5- Fransa Sergi binasını gösteren bir ilüstrasyon

4

Encyclopédie du Siècle
EXPOSITION DE PARIS
DE 1900
PARC DU TROCADÉRO. — PALAIS DE L'EGYPTE.

3

5

EXPOSITION 1900 DE PARIS
PETIT PALAIS DES BEAUX-ARTS

1901 KONYA Halı Sergisi

Konya, özellikle Selçuklu döneminden itibaren halıcılığın önemli bir merkezi haline geldi. Bu dönemde halıcılık çok büyük bir gelişme göstererek, ticari hayatın vazgeçilmez bir parçası oldu. Osmanlı döneminde de Selçuklunun olağanüstü halıcılık geleneği gelişerek devam etti. Selçuklu geleneğini yansıtan halılar, Konya Halıları olarak isimlendirildi. Halı ticareti, Konya başta olmak üzere Nevşehir ve Karaman yörelerinin ana uğraşısı olarak öne çıktı.

Osmanlı'nın son döneminde Sultan II. Abdülhamid'in saltanatı sırasında 30 Mayıs 1901'de, Konya'nın halıcılıktaki üstünlüğünü göstermek ve ticari açıdan fayda sağlamak için bir halı sergisi açıldı. Yapımı aynı yıl tamamlanan Sanayi Mektebi'nde açılan sergi 40 gün açık kaldı. Sergiye halk tarafından yoğun ilgi gösterildi.

1

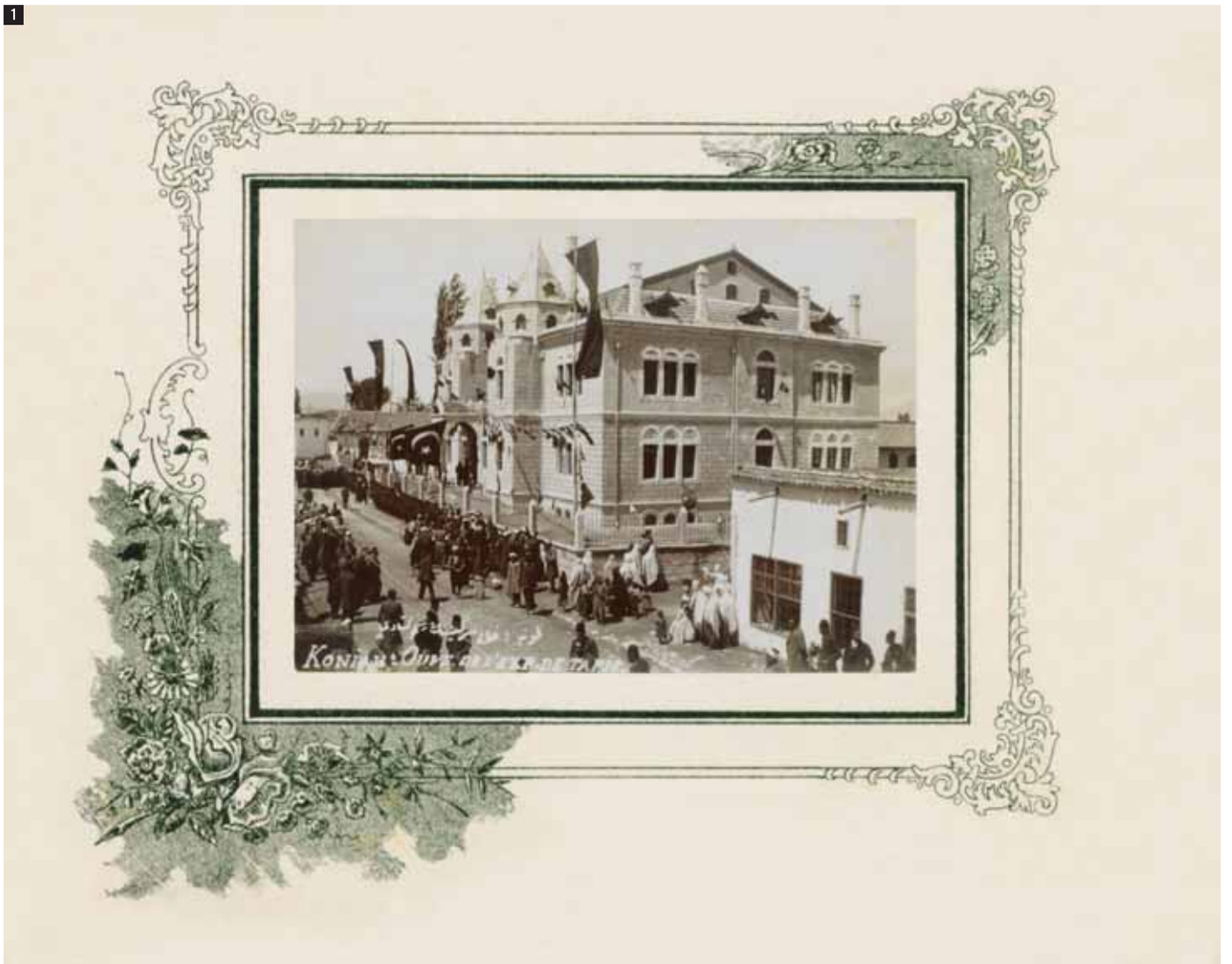

1- Konya Halı Sergisi'nin açılışı için hazırlanan ve coşkuyu yansıtan fotoğraf daha sonra tablo haline getirilir / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

1902 TORİNO Modern Dekoratif Sanatlar Sergisi

Modern Dekoratif Sanatlar Sergisi, 10 Mayıs 1902 tarihinde İtalya'nın Torino (Turin) şehrinde Valentino Parkı'nda açıldı. 1894 depremi nedeniyle akim kalan Dersaadet Ziraat ve Sanayi Sergisi için İstanbul'a çağrılan Raimondo d'Aronco, serginin başmimarlığını yürüttü. Sergi için hazırladığı çizimleri, deprem sonrası yıkılan yapıları onarmak ve yenilerini tasarlamakla geçirdiği İstanbul'da hazırladı. d'Aronco'nun bina tasarımlarından oldukça memnun kalan sergi komitesi, onu yeni görevlerle ödüllendirdi. O da çeşitli pavyonlar için tasarımlarını sürdürdü. Sultan II. Abdülhamid'in İtalya'ya dönmesi için kendisine izin vermemesi üzerine, çok güvendiği Annibale Rigotti'ye işi delege etti. Ne yazık ki, d'Aronco'nun istekleri ve çizimleri tam anlamıyla yerine getirilmedi. Ayrıca d'Aronco'nun sergi mimarisinden fotoğraflar dışında geriye hiçbir şey kalmadı. Sergiye, Osmanlı İmparatorluğu'da d'Aronco'nun tasarladığı bir pavyonla katıldı. Osmanlı mimarisi üzerine araştırmalar da yapmış olan mimarın çizdiği Türk pavyonu, d'Aronco'nun yeteneğini ve dehasını yansıtan bir eser olarak serginin en göz alıcı yapısı oldu.

1

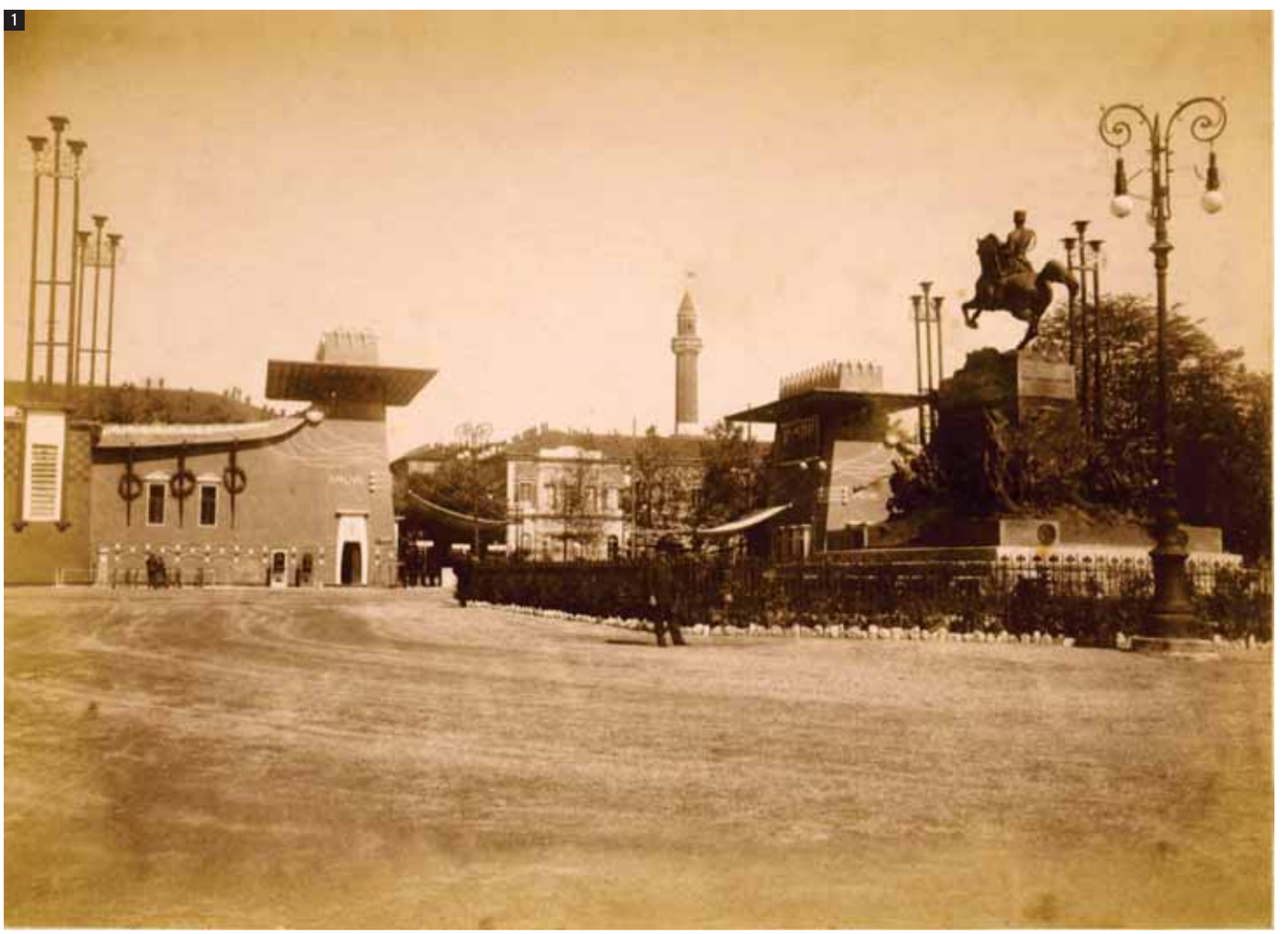

1- Valentino Parkı'nda inşa edilen sergi alanı ve Osmanlı Pavyonu'nda yer alan caminin minaresi / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

1

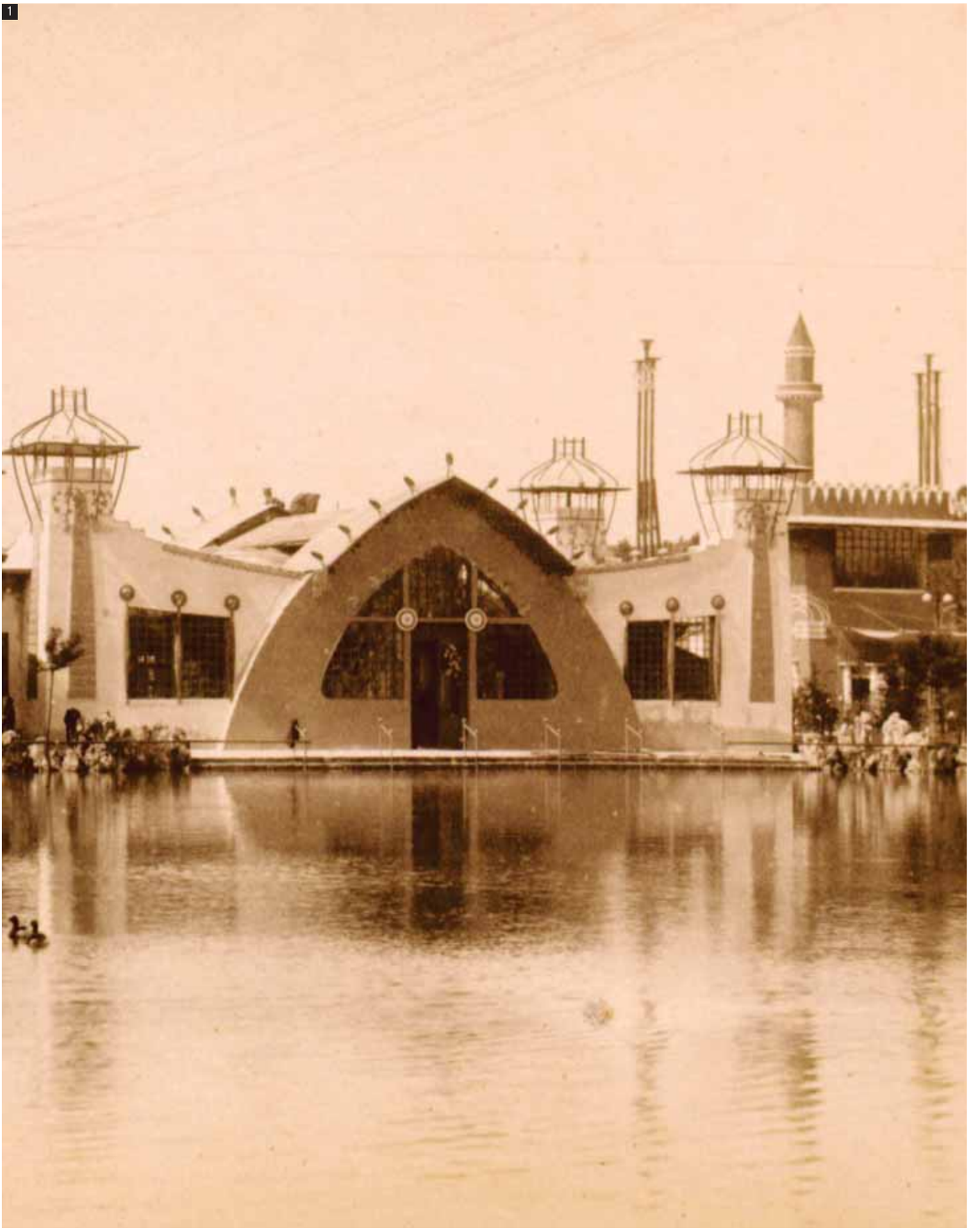

2

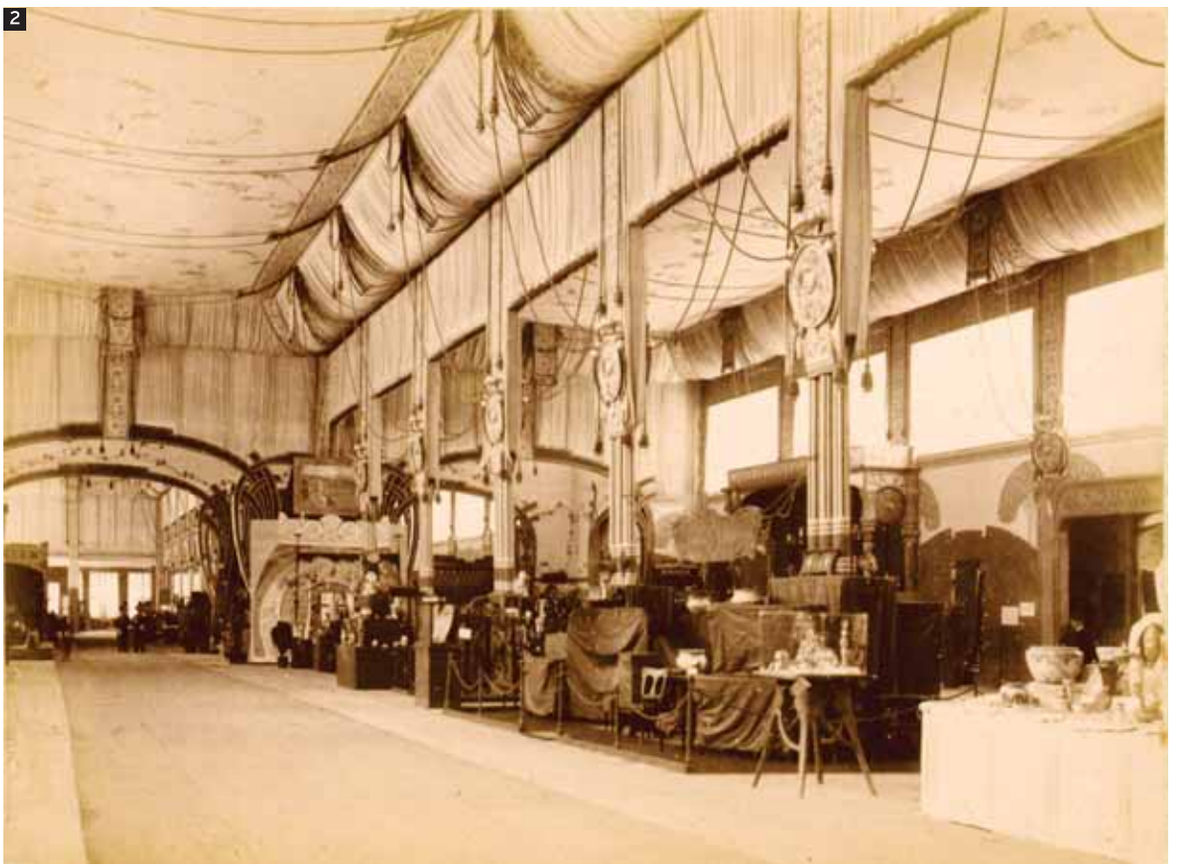

3

1- Gölün karşı tarafından sergi alanının görünüşü (Minarenin bulunduğu bölge Osmanlı Pavyonu'nun bulunduğu yer) İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

2- Fransız ürünlerinin sergilendiği pavyon / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

3- Valentino Parkı, sergi alanının giriş kapısı / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

1903 DİYARBAKIR Ziraat ve Sanayi Sergisi

Diyarbakır Ziraat ve Sanayi Sergisi, Sultan II. Abdülhamid'in doğum yıldönümü münasebetiyle 16 Şaban 1321 (7Kasım 1903) tarihinde açılır. Serginin açılışında hazır bulunan mülki erkan ile Diyarbakırlı iş adamları, "serginin resmi küşadı vesilesiyle" padişah ve ülke için dualar ederler. Hamidiye Sanayi Mektebi'nde gerçekleştirilen sergi, Diyarbakır vilayetinin zenginliklerini teşhir etmeyi amaçlar. İpek ve deriden yapılmış ürünler, kuyumculuk ve demircilik ürünleriyle, tarım ve maden mahsul ve mamulleri ile çeşitli el işleri, kilim, halı ve resimler de muhtelif şubelerde (pavyonlarda) teşhir edilir. Diyarbakır Ziraat ve Sanayi Sergisi'ndeki şubelerden bazıları şunlardır: Yazı ve resim levhalarının bulunduğu şube, halıların yer aldığı salon, deri ve ipek mensucatı şubesi, kuyumculuk şubesi, saraciye ve demircilik şubesi, tarım ve maden mahsul ve mamulleri salonu. Sergi dolayısıyla Arap atlarının katıldığı bir yarış ile askerlerin katıldığı güreş müsabakaları da tertip edilmiştir.

1

1- Serginin açılışı vesilesiyle dualar edilir / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

1

2

3

4

1- Diyarbakır Ziraat ve Sanaat Sergisi'nin gerçekleştirildiği Hamidiye Sanayi Mektebi'nin dıştan görünümü / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

2- Yazı ve resim levhaları ile çeşitli elişleri ve halıları içeren salonun sol kısmından bir görünüş / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

3- Aynı salonun cepheden görünüşü / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

4- Kuyumculuk ve mensucat şubesinin bir kısmı / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

5- Ziraat ve Maden mamulleri ile mahsullerinin bulunduğu salon / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

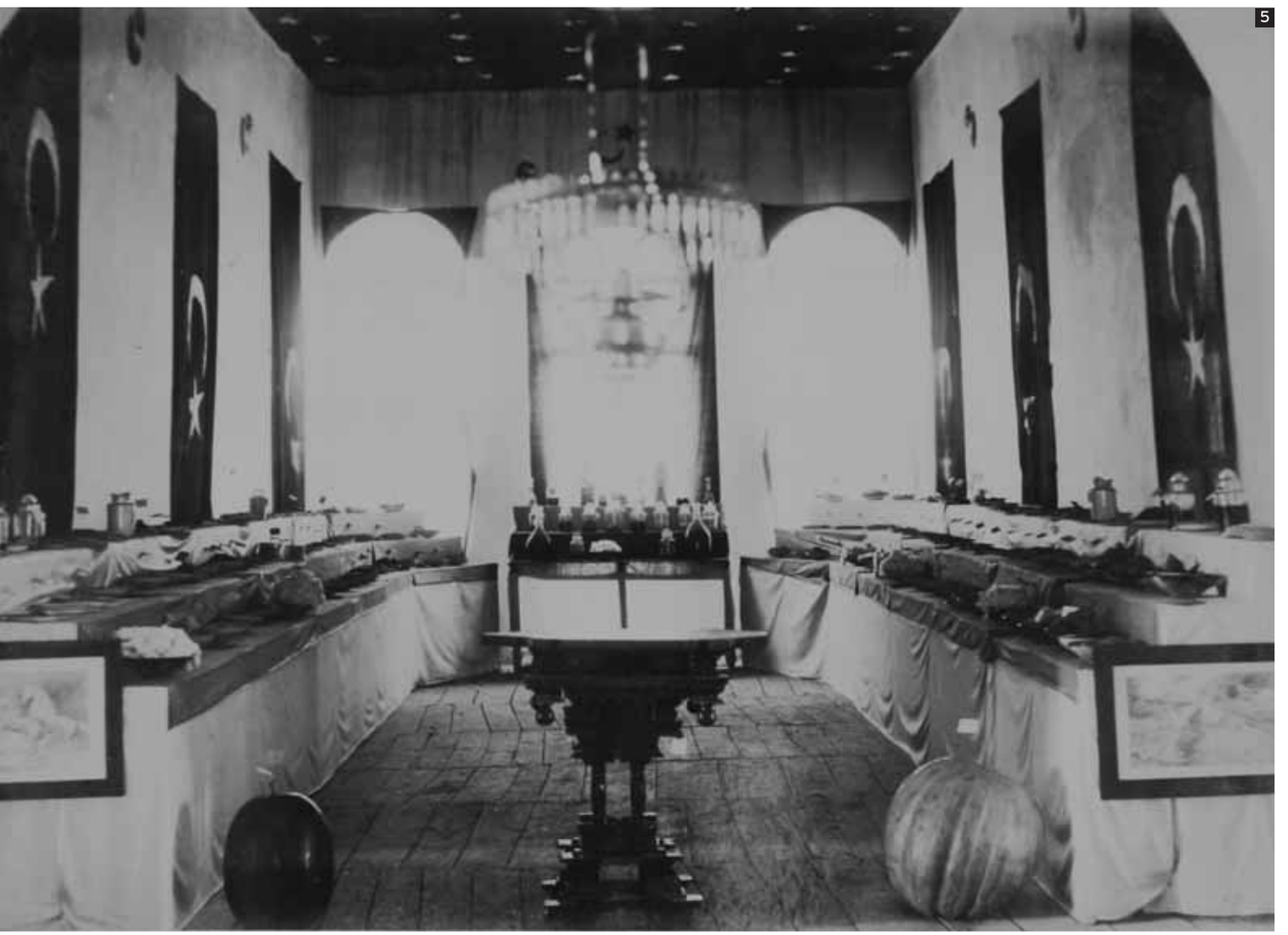
5

1

2

3

1- Saraciye, nusahiye ve demircilik şubesinden bir görünüm / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

2- Deri ve ipek ürünlerinin bulunduğu şube T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

3- Çeşitli sanayi ile aba ve kilimlerin yer aldığı şube / T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

ECTION OTTOMANE
ARSLAN

1905 LIEGE Sergisi

1905 yılında düzenlenen dünya sergilerinden biri de Belçika'nın Liege şehrinde gerçekleştirildi. 24 Nisan 1905 tarihinde açılan sergi, 5 ay açık kalarak 06 Kasım 1905'te kapandı. 17. dünya sergisi olan bu serginin ana teması, Belçika'nın Bağımsızlığının 75. Yıldönümü'ydü. 70 hektarlık bir alan üzerine kurulan sergiye, 31 ülke iştirak etti ve 7 milyon kişi tarafından ziyaret edildi.

Osmanlı İmparatorluğu da bu sergide yerini aldı. Geleneksel mimari özelliklerini taşıyan Osmanlı Pavyonu'nda dokumacılık, tarım ve ziraat ürünleri sergilendi. Osmanlı şirketlerinin bulunduğu pavyonda, lokum, nargile gibi geleneksel unsurların yanı sıra kilim gibi malzemeler de satışa sunuldu.

1

1- Liege Sergisi'nde yer alan Osmanlı Pavyonu genel görünüşü / İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi

هر هفته نشر اولنور

مجموعه موقوته

و

مصوره در

اوج غروشه صاتیلور

اون نسخه اعتبار بها

اون بشر غروشدر

مرآت

عسکریه

اتحاد

و

ترقی

اون بشنجی

سنه ۱۳۲۵

قبول اولنمامش ملفوظ

قطعه سی یکمسه

نسخه سی اون غروشدر

واقع اولان حوق

معاونات قلمیه

مع الشکر اون اولنور

ولایت مطبعه سنده طبع اولنمشدر

1909 BURSA Sergisi

II. Meşrutiyet'in birinci yıldönümünü kutlamak amacıyla 24 Temmuz 1909'da Bursa'da açılır. Bursalı yöneticiler, yıldönümü kutlaması için sergi organizasyonu yapmayı "çok daha ulvi ve faydalı bir düşünce" olarak kabul ederler. Bursa Valisi Azmi Bey'in başkanlığında 10 kişilik bir sergi komisyonu kurulur. Komisyonda özel sektörden de temsilciler yer alır. Belediye binası, sergi yeri olarak düzenlenir. Bursa vilayeti sınırları içindeki 'mahsulat ve ma'mulat'ın sergilenmesi için düzenlenen sergi, büyük ilgi görür. Açılışı, hükümet adına, geleneksel olduğu üzere Cuma namazı sonrası, Orman, Maden ve Ziraat Nazırı Aristidi Paşa yapar. Sergiyi kendisine veliahtlar Yusuf İzzettin Efendi ile Vahidettin Efendi, Sadrazam ve Bahriye Nazırı da eşlik ettiği Sultan Mehmed Reşad da ziyaret eder ve gördüklerinden son derece memnun olur. Öyle ki, "Bu serginin sırf dahili ürünlerimize mahsus olmasından his ettiğim iftiharın derecesi pek büyüktür" der.

Bursa sergisinde yer alan pavyonlardan bazıları şunlardır: Maarif Şubesi, Halıcılık Şubesi, Sanayi-i Nefise Şubesi, Eski Eserler Müzesi Şubesi, Müzik Pavyonu (Şubesi), Halıcılık Şubesi, Toprak Ürünleri Şubesi, Şekercilik Şubesi, Reji İdaresi Pavyonu, Bakırcılık Şubesi, Orman Şubesi, Maden Şubesi, Sergi Piyangosu, Çinicilik Şubesi, Toprak Mahsulleri Şubesi, Ziraat Alet ve Edavatları Şubesi,

Bursa sergisi devam ettiği sürece haftalık, 12 sayfadan oluşan Musavver Bursa Sergisi Mecmuası yayımlanır. Osmanlı topraklarında bir ilk olarak yayınlanan bu sergi mecmuası, 10 sayı çıkar. Bursa Sergisi boyunca çeşitli eğlenceler de tertip edilir. Ayrıca ilk kez bir Türk sergisinde sergi nedeniyle fotoğraf yarışması düzenlenir. Bursa Sergisi Fotoğraf Yarışmasında birinciliği Mehmed Reşad Bey kazanır. Açık kaldığı 10 hafta boyunca sergiyi, 50 binin üzerinde kişi ziyaret eder. Mudanya iskelesi de, Bursa Sergisi'ni görmek için şehir dışından gelenleri ağırlar sürekli.

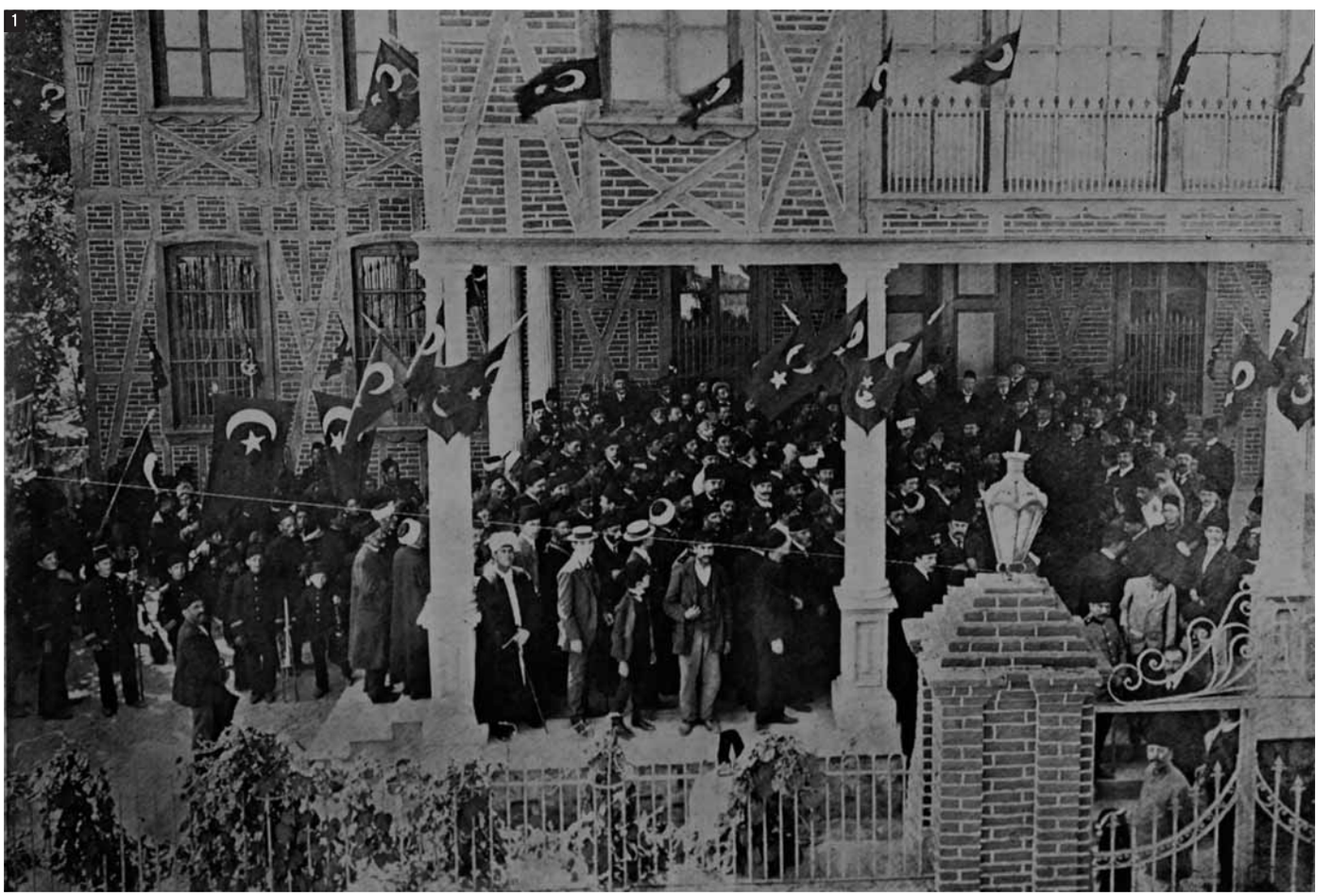

1- Bursa Sergisi'nin açılışını Orman, Maden ve Ziraat Nazırı Aristidi Paşa, Cuma namazı düzenlenen törenle yapar / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı

1

2

3

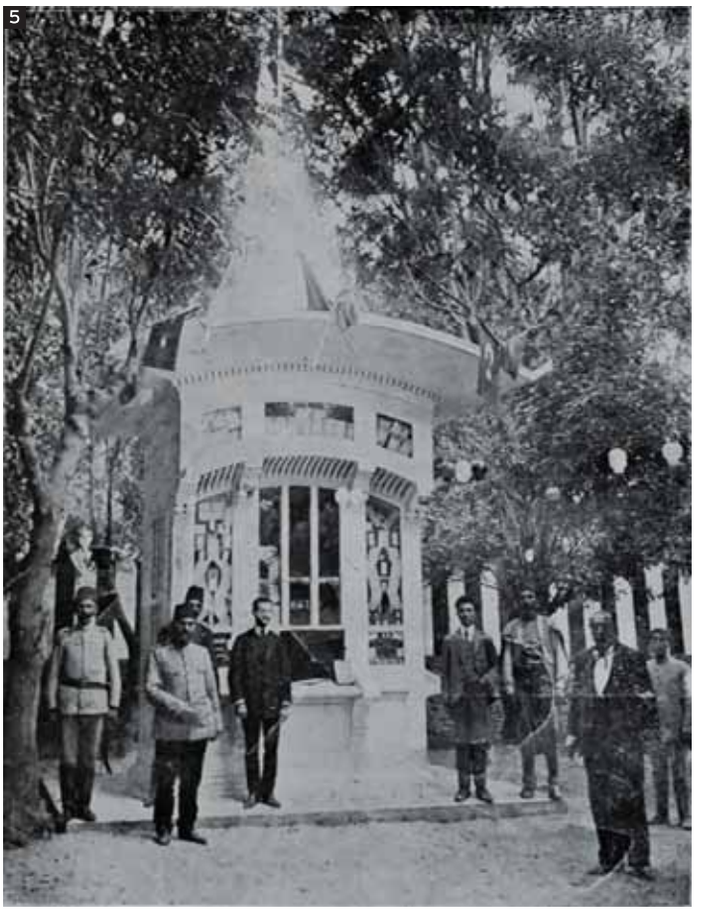

1- Eski Eserler Müzesi Şubesi / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

2- Serginin ana binası olarak Belediye Sarayı kullanıldı / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

3- Sergi Komisyonu Başkanı Bursa Valisi Azmi Bey / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

4- Bursa ahalisi sergiye büyük ilgi gösterdi. 'Ahali' sergi bahçesinin girişinde. / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

5- Sergi bahçesinde yer alan Reji Pavyonu Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

1-2 Sergi boyunca her bir sayısı 12 sayfadan oluşan dergi 10 sayı çıktı / Atatürk Kitaplığı

3- Sultan Mehmed Reşad, veliahtlar Yusuf İzzettin Efendi ile Vahidettin Efendi, Sadrazam ve Bahriye Nazırıyla birlikte sergiyi ziyaret ediyor / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

4- Sergi krokisi / Musavver Bursa Sergisi Mecmuası, Atatürk Kitaplığı

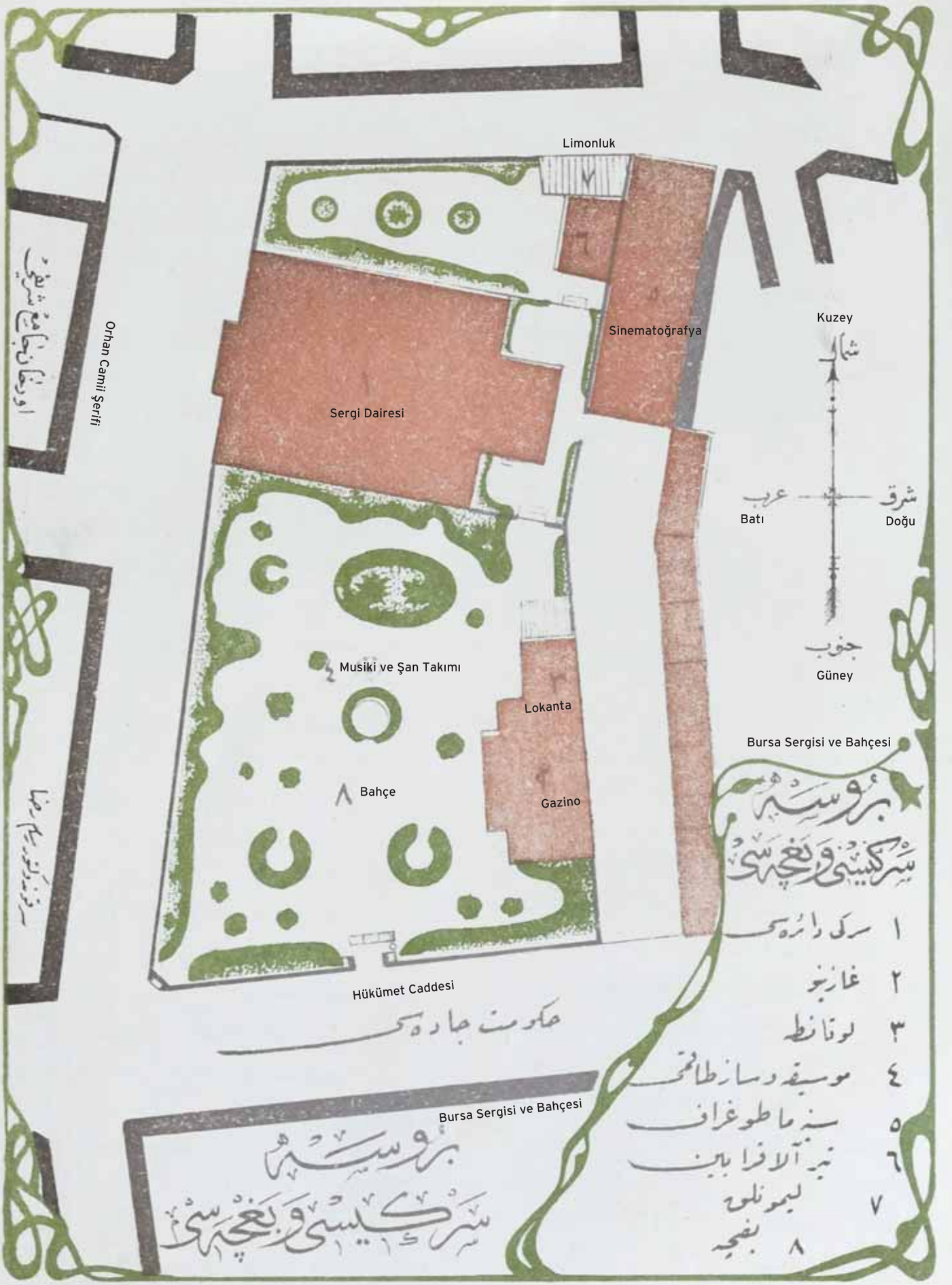
Limonluk
Orhan Camii Şerifi
Sinematoğrafya
Sergi Dairesi
Kuzey
شمال
Batı
غرب
Doğu
شرق
جنوب
Güney
Musiki ve Şan Takımı
Lokanta
Bahçe
Gazino
Bursa Sergisi ve Bahçesi
Hükümet Caddesi
حکومت جاده سی
Bursa Sergisi ve Bahçesi
بروسه
سرکیسی و باغچه سی
١ سرکی دائره سی
٢ غازینو
٣ لوقانطه
٤ موسیقه و ساز طاقمی
٥ سنه ماطوغراف
٦ تیه آلافرا بالن
٧ لیمونلوق
٨ باغچه

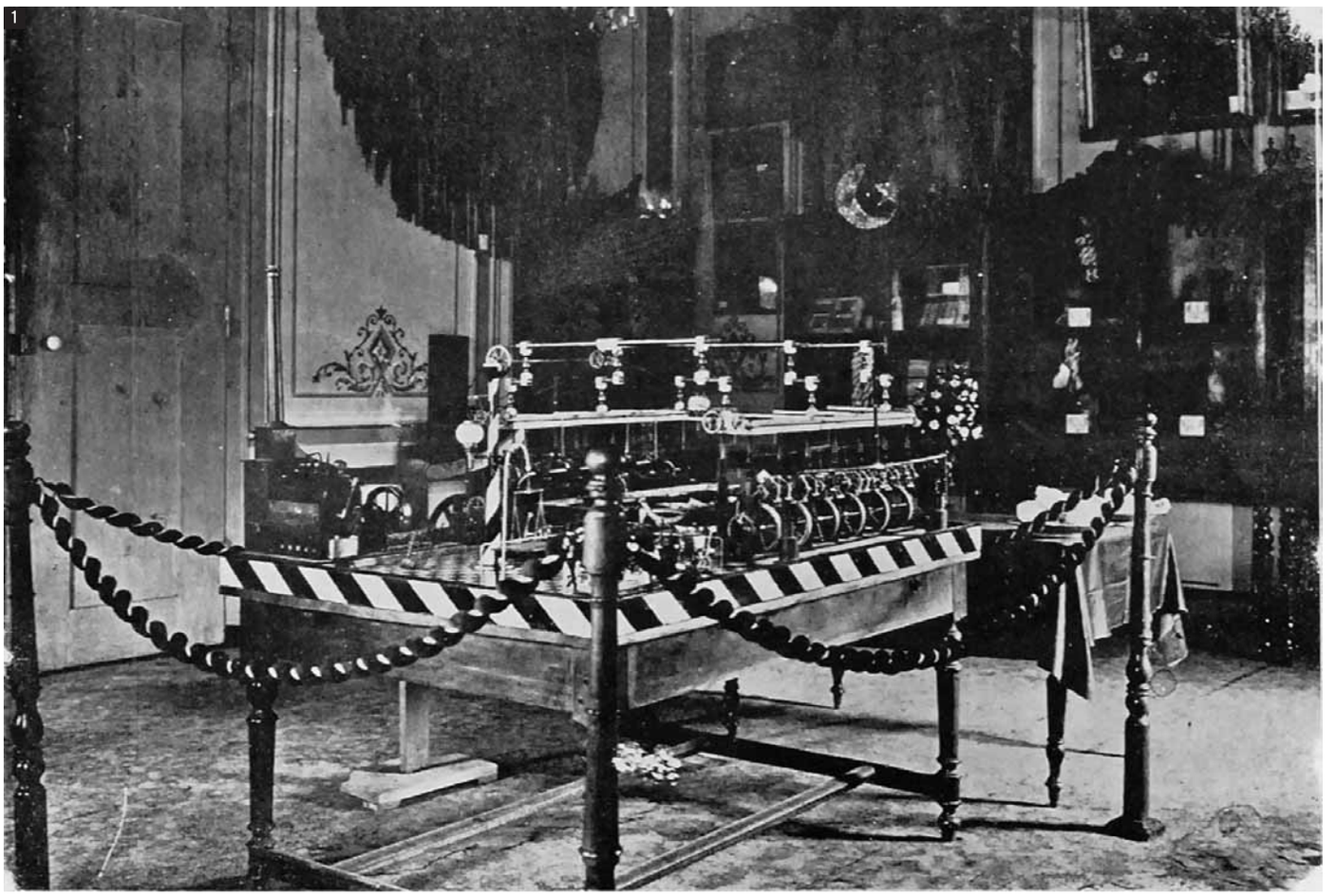

1-Duyun-u Umumiye Şubesi'nde sergilenen ürünler arasında bir "flatür" de bulunuyordu

2- Güzel Sanatlar Şubesi'nde dönemin ünlü ressamlarından Hamdi Bey, Halil Paşa ve Rıza bey gibi sanatçıların eserleri sergilendi

3- Toprak ürünleri şubesinde Bursa vilayetinin hububat numuneleri yer aldı

4- Özel şube açılan sektörlerden birisi de çinicilikti

5- Maden şubesinde vilayetin zengin maden numuneleri teşhir edildi

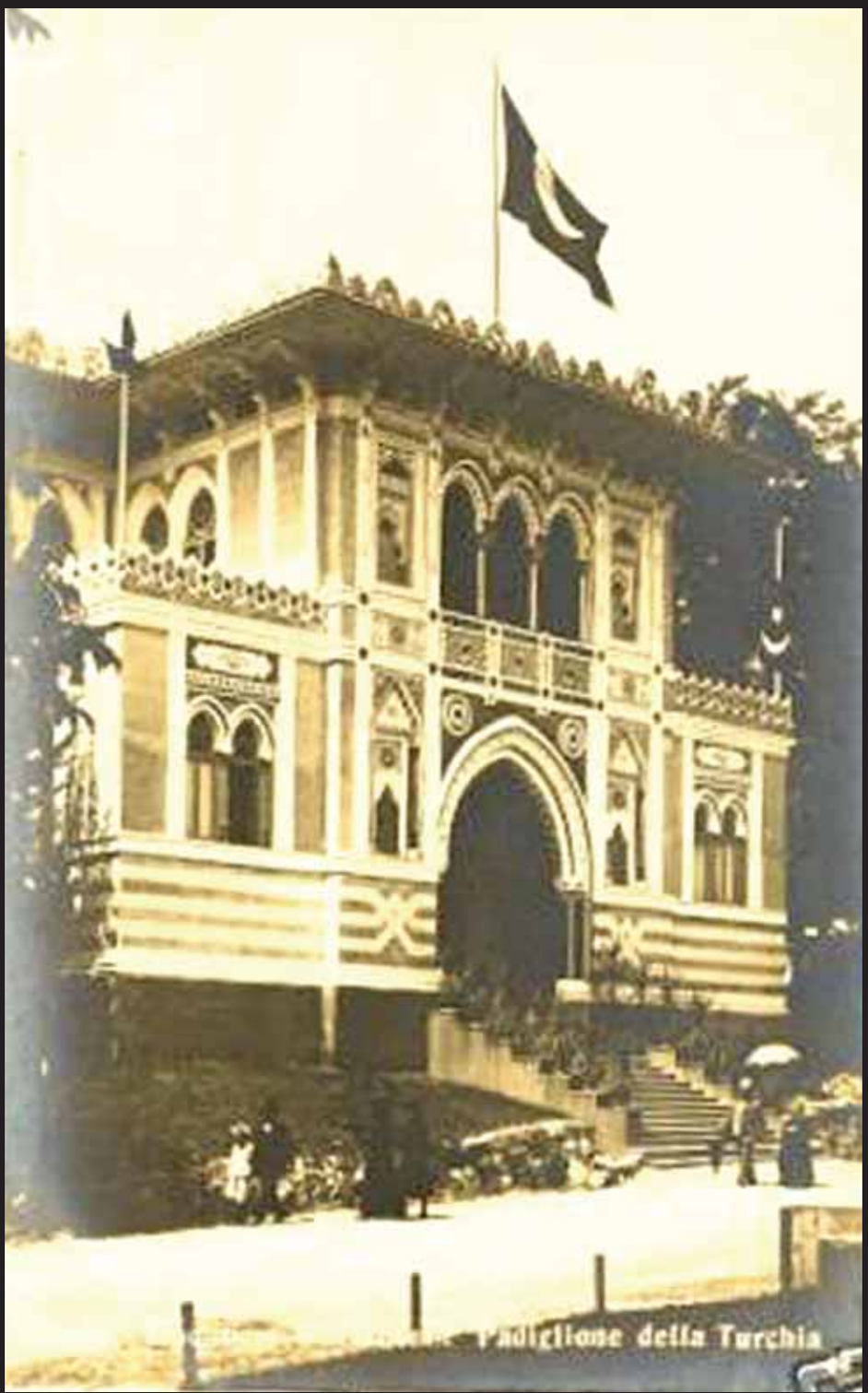
Padiglione della Turchia

1911 TORİNO Uluslararası Sergisi

1911 yılında, İtalya'nın gelişmiş sanayisinin odak şehri olan Torino'da Uluslararası Endüstriler ve İşgücü Sergisi açıldı. Sergi için üç dilde (İngilizce, Fransızca ve İtalyanca) broşürler bastırıldı. Bu broşürler fotoğraf ve harita bakımından da oldukça zengindi. 29 Nisan'da açılıp Eylül ayında kapanan sergiyi çoğunluğu Fransa ve İsviçre'den gelen 7 milyon kişi ziyaret etti. Po nehrinin iki yakasına kurulan sergide 69 pavyon yer aldı. Sergi, İtalya'nın birleşmesinin 15. yıldönümüne denk geliyordu ve Torino da Birleşik İtalya'ya 4 yıl başkentlik yapmıştı.

Osmanlı devleti, Balkan savaşları öncesinde düzenlenen Torino Sergisi'nde de yerini aldı. Mimar Gurekian Leon tarafından tasarlanan Türk pavyonu geleneksel mimari tarzını yansıtıyordu. Bu endüstriler sergisinde, imal ettiği ürünlerin kalitesi nedeniyle İmparatorluğun iftihar kaynağı olan Hereke Fabrika-I Humayunu'nda üretilen dokumacılık numuneleri yer aldı. Bu sergilerde kazandığı itibarla, Hereke halılaları Avrupa'da prestijli ve aranan bir markaya dönüştü.

1

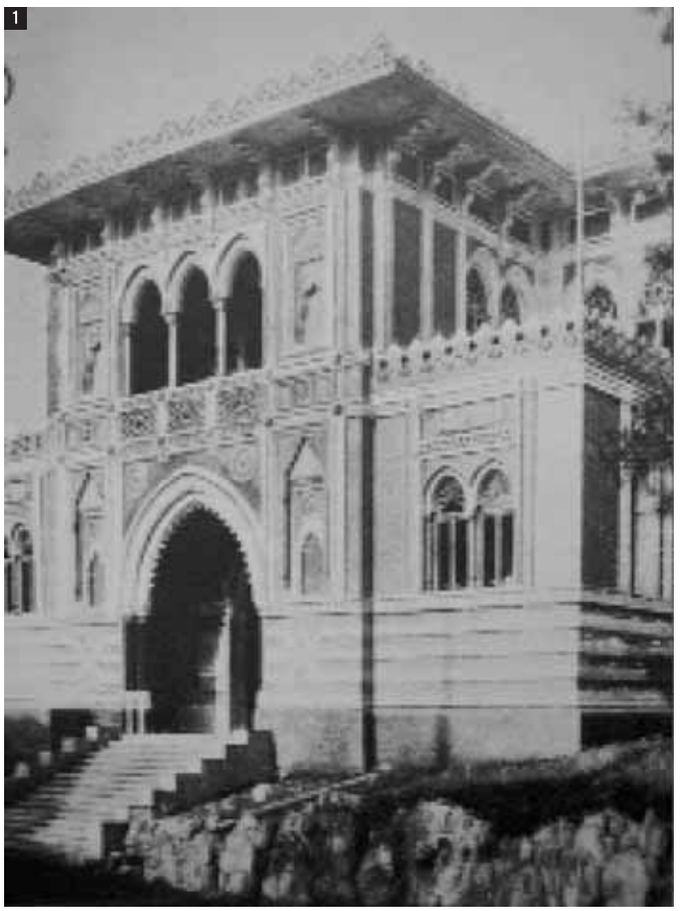

2

1- 1911 Torino sergisinde Türk Pavyonu / Ege Mimarlık (2007/2), Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayını
2- Torino Sergisi yoğun bir kalabalıkla açıldı

CUMHURBAŞKANI

Çeşme koyun sergisi nin açılışında bulundu

İzmir, 2 — Çeşmede bulunan Celâl Bayar şerefine Çeşme belediye reisi tarafından dün bir öğle yemeği verilmiştir. Yemekte belediye reisinden başka, partiler başkanları ve Çeşmenin ileri gelenleri de hazır bulunmuşlardır.

Saat 13,30 da ilce meydanında İzmir Veteriner Başmüdürlüğünce hazırlanan Çeşme koyunları sergisinin açılışında bulunan Bayar, halkın coşkun tezahüratiyle karşılanmıştır. Cumhurbaşkanı, burada, koyunları yedi yavruya kadar doğuran ve koçlarının sıkleti 100 kiloyu bulan sergisinin gelecek yıllarda da açılması faydalı olacağını, memleketimizde hayvancılığın inkişafı lâzım geldiğini belirtmiş, koyun ve koçları birer birer tetkik etmiş, sahiplerine teşvik edici iltifatlarda bulunmuştur.

Bayar, bundan sonra, ötedenberi âşiânı olduğu Mehmet Alinin kahvehanesine gitmiş ve uzun müddet kahvehanenin bahçesinde Çeşmelilerle konuşmuştur.

Bayar, gazetecilerin beyanat istemesine cevaben, durumumuzun iç ve dış politika bakımından emniyet verici gelişmeler yolunda olduğunu söylemekle iktifa etmiştir. Cumhurbaşkanı, bugün saat 14 de Çeşmeden İzmire hareket edecek ve akşam üstü uçakla Ankaraya dönecektir.

2 Eylül 1950, Vakit Gazetesi

Hayvan sergileri

İstanbulun sekiz ayrı yerinde hayvan sergileri kurulacak

İstanbul Vilâyeti içinde at ve sığır nesillerinin ıslahı ve yetiştiricilerin teşviki için bu sene de hayvan sergilerinin açılmasına karar verilmiştir.

Vilâyet veteriner müdürlüğünce hazırlanan progrma göre ağustos ve eylûl aylarında İstanbulun 8 ayrı mıntakasında 8 sergi açılacaktır. Sergilerin yerlerini ve açılacakları tarihleri yazıyoruz: 28 ağustosta Şile'de 4 eylûlde Yalovada, 11 eylûlde Kartalın Samandıra köyünde, 15 eylûlde Silivrinin Sinekli bucağında, 18 eylûlde Silivri merkezinde, 25 eylûlde Çatalca merkezinde, 28 eylûlde Çatalcanın Hadım köyünde, 29 eylûlde de Bakırköyünün Halkalı köyündedir.

Sergilerde derece alan hayvanların sahiplerine 12 bin lira nakdi mükâfat dağıtılacaktır. Ayrıca devlet hesabına iyi evsafta damızlık hayvan da satın alıncaktır.

14 Nisan 1953, Akşam Gazetesi

1923 İSTANBUL Hayvan Sergisi

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, Avrupa ülkelerinde gerçekleştirilen emsallerine paralel bir şekilde "hayvan sergileri" düzenlendi. Anadolu illerinin yanı sıra İstanbul'da da gerçekleştirilen bu sergilerin en gözde mekânları Halkalı ve Beykoz'du. At ve sığır nesillerini ıslah ile hayvancılığı geliştirmeyi hedefleyen bu tür sergiler, 1953'te İstanbul'un 8 bölgesinde birden açıldı. İstanbul'un hayvan yetiştiriciliğinde önemli merkezleri olan bu bölgeler Şile, Yalova, Kartal Samandıra Köyü, Silivri Sinekli Bucağı, Silivri merkez, Çatalça merkez, Çatalça Hadım Köyü ve Halkalı'ydı. Bu sergilerde dereceye giren hayvan sahiplerine 12 bin lira ödül dağıtıldı. Ayrıca bu sergilerin tertip edilmesinin amaçlarından biri de, iyi özelliklere sahip damızlık hayvanların tespit edilmesiydi.

Hayvan sergileri içinde en ilginçlerinden bir tanesi de 1942 yılında Beykoz'da açılan hayvan sergisiydi. Bu sergiyi, İstanbul'da görev yapan Tümgeneral İsmail Hakkı ve Tümgeneral Salih Arkuş, mülkî erkân ile birlikte açtı.

1

1- Üstte: Halkalı Ziraat Sergisi'nde, Çerçeve içi: Birinci mükâfatı kazanmıştır / 2 yaşında öküz
- Şu öküze bak da ibret al. İki yaşında birinci mükâfatı almış. Sekiz yaşındasın, iki senedir sınıf dönüyorsun / 5 Temmuz 1923, Kelebek

1

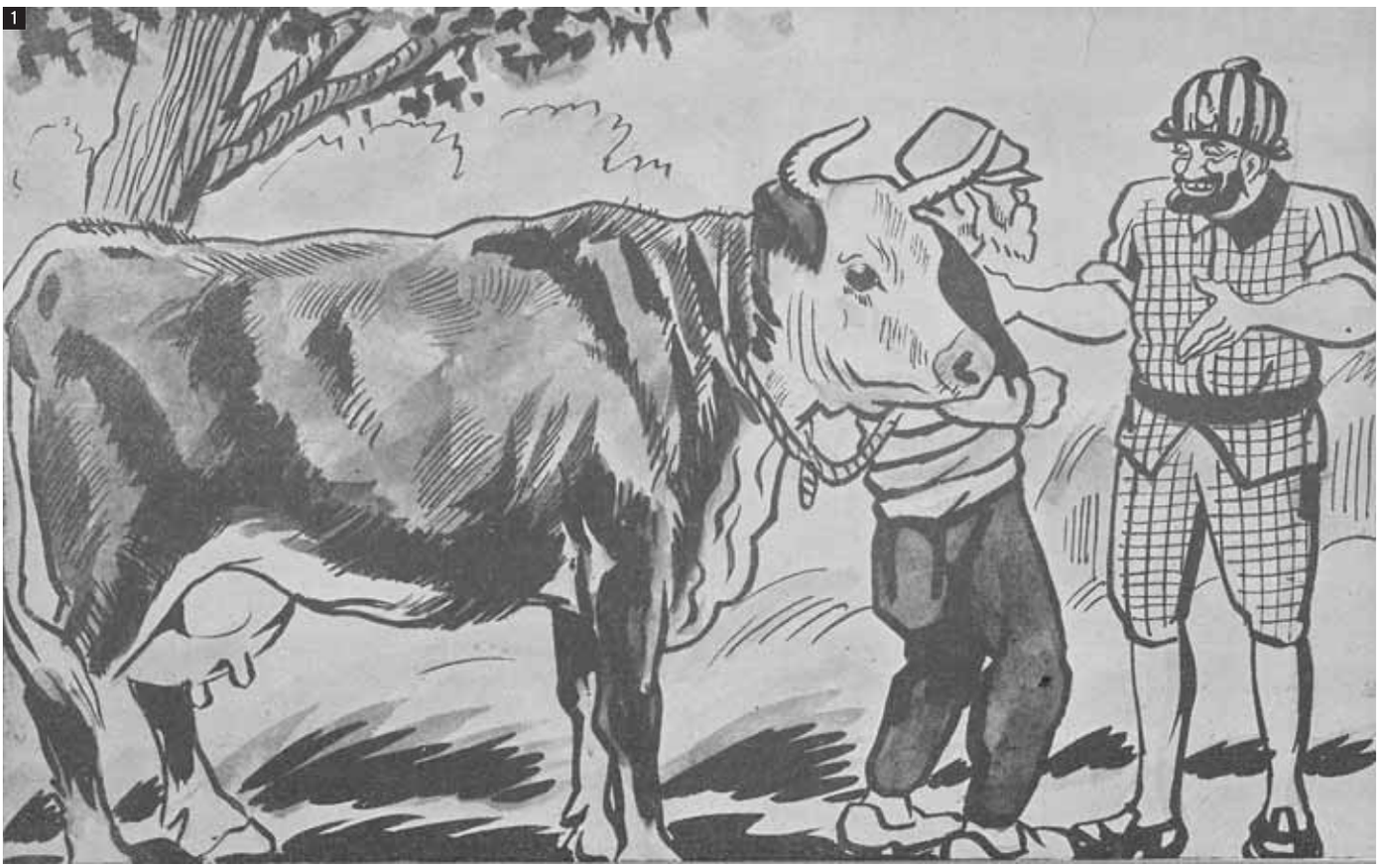

2

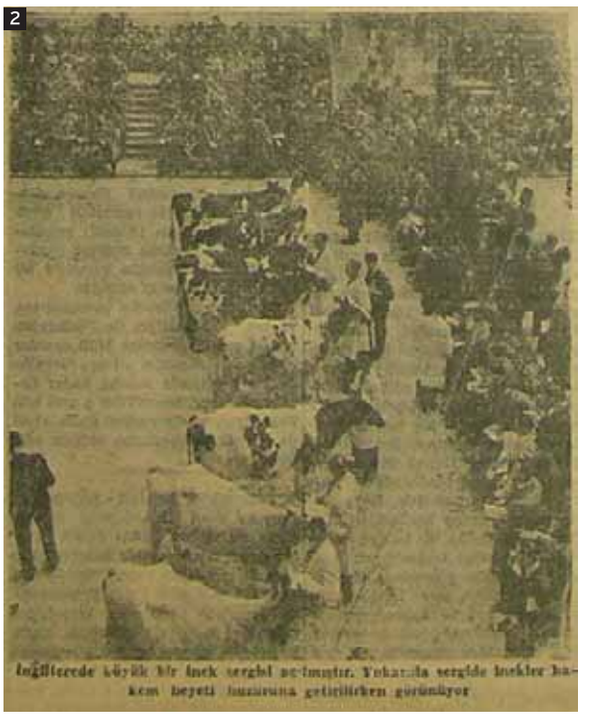

İngilterede böyük bir inek sergisi açılmıştır. Yukarıda sergide inekler hakem heyeti huzuruna getirilirken görünüyor

1- Köylü - Nasıl Karagöz Çelebi, hayvan sergisine götürdüğüm şu sağmal ineği beğendin mi?

Karagöz - Senden akıllısı yok Köylü Dayı, sütünü al, kaymağını ye, üstelik sergiye götürüp ikramiyeye de hak kazan, bu zamanda bundan kârlı iş mi olur yahu!

Karagöz, No:2255

2- Yurtdışında açılan hayvan sergileriyle ilgili haberler, Türk basını tarafından da ilgiyle izlendi. İngiltere'de açılan bir hayvan sergisi, fotoğraflı olarak Akşam Gazetesi tarafından neşrediliyor.

Akşam Gazetesi, 17 Aralık 1948

3

Beykoz hayvan sergisi

Dün merasimle açıldı

Sergi, Tümgeneral Salih Arkuş tarafından açılıyor
(Yazısı 3 üncü sahifemizde)

4

Beykozda bir hayvan sergisi açıldı

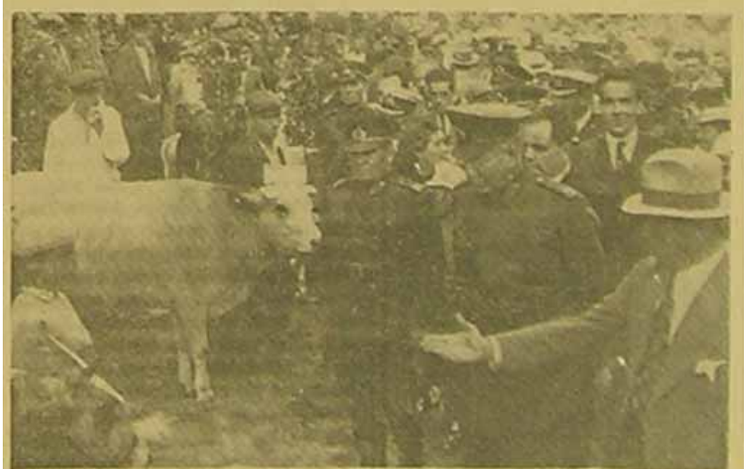

Sergide mükâfat kazanan hayvanlar tetkik ediliyor

İstanbul Vilâyeti tarafından hayvan neslinin ıslah ve tekâirini teşvike matuf olarak her sene tertib edilmekte olan hayvan sergilerinden biri de dün Beykoz kazası tarafından Paşabahçedeki Sultaniye çayırında merasimle açılmıştır. Küşad merasimini Örfî İdare Komutanı Korgeneral Ali Rıza Artunkal yapmıştır. Beykoz kaymakamı Nail İltez bir nutuk irad ederek sergiye gelenlere teşekkürden sonra sergi hakkında malûmat vermiş ve hükûmetin bu hususa verdiği ehemmiyeti tebarüz ettirmiştir. Davetliler arasında fırka komutanı General Kenan Esenkut ile yüksek rütbeli kara ve deniz subayları, Vilâyet idare azaları, Vilâyet ve Belediye müdürleri ve diğer bir çok zevat hazır bulunmuşlardır. Davetliler öğle yemeğini Sultaniye çayırında hazırlanan sofrada yemişlerdir. Sergiye getirilen boz ırk damızlıklarından 34 tay ve boğaya ikramiyeler verilmiştir.

3- Beykoz Hayvan Sergisi / Akşam Gazetesi, 8 Ağustos 1942.

4- Beykoz'da düzenlenen hayvan sergisi Örfi İdare Komutanı Korgeneral Ali Rıza Artunkal tarafından açıldı / Cumhuriyet Gazetesi, 1941

Paris — Exposition Internationale des Arts Décoratifs, 1925

PAVILLON TURC (Fildier, Arch.) HALL CENTRAL

Türk Pavyonu'nın ana salonu / Osmanlı Bankası Arşivi

1925 PARİS Uluslararası Dekoratif ve Endüstriyel Sanat Fuarı

Henüz iki yaşını doldurmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk uluslararası fuardır. Cumhuriyetin ilk yıllarında gerek yurt içinde sergi düzenlenmesine, gerekse yurtdışında düzenlenen sergilere katılıma büyük önem veriliyordu. Paris'te düzenlenen bu sergi, mimarlık tarihi açından çok önemli kabul edilen Art Deco akımının doğuşuna yol açtı.

Ancak Paris'te pavyonu bulunan ülkelerin pavyonlarının çoğu hem avangard hem de ticari tasarıma sahip görüldü. Yalnız iki bina bunun dışında kalıyordu. Melnikov'un Rusya Pavyonu ile Le Corbusier'in Yeni Ruh Pavyonu.

Türkiye'nin bu sergi için tasarlattığı pavyon, yurt dışında sıradan bulunurken yurt içinde de mimarlar tarafından eleştirildi. Hatta bu anlamda 1925 sergisinde "muvaffak" olunamadığı belirtildi. Bu başarısızlığa en önemli sebep olarak Türk pavyonunun, yabancı bir mimar tarafından 'yanlış hissedilmiş Türk cami üslubu'nda yapılması gösteriliyordu. Daha da ileriyi gidilerek, 'teşhir edilen eşyanın, yeni Türkiye hakkında vermesi lazım gelen fikre, teşhir tarzı ve binası zarar veriyordu" denildi. Türk pavyonunun ana salonunun tam girişinin karşısında halıya dokunmuş bir Mustafa Kemal Atatürk portresi yer alıyordu. Salonun ortasında minik bir havuz yer alırken, sergilenen eşyalar arasında halı, kilim gibi geleneksel el işlerinin çokluğu dikkat çekiyordu.

1

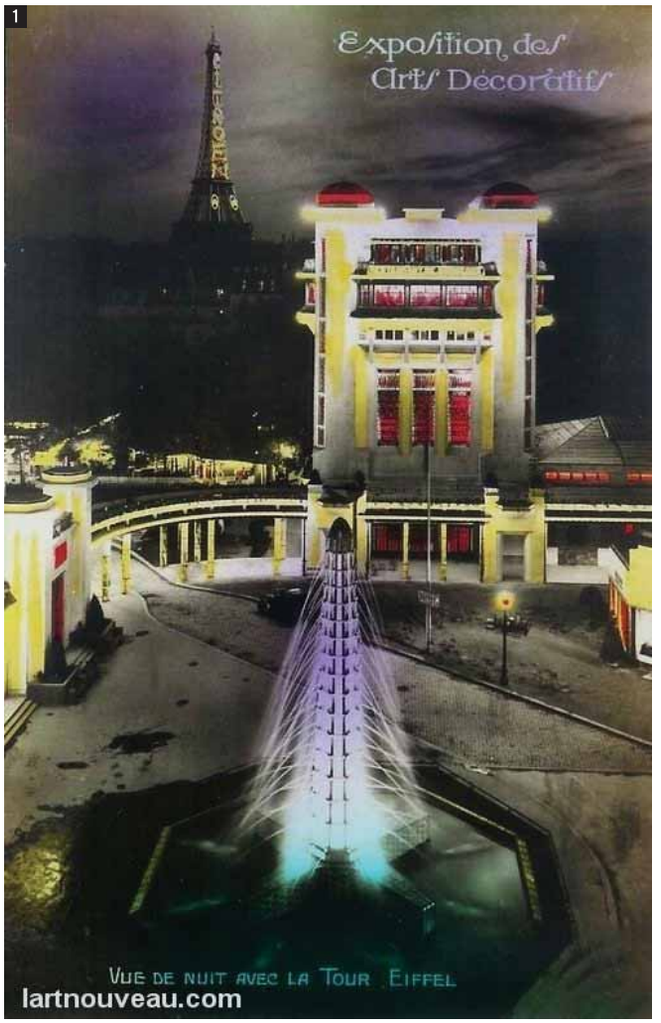

2

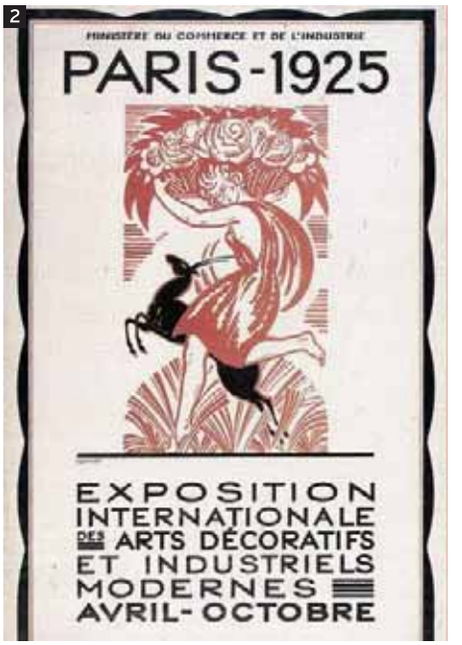

1- Sergiden genel görünüm, arkada Eyfel Kulesi

2- Sergi afişi de tamamen sanatsal bir tarzı yansıtıyordu

Seyyar Sergi projesine büyük önem veren Atatürk, sergiye tahsis edilen Karadeniz Vapuru'nda onuruna verilen ziyafete de katıldı / Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Yurtiçi Gezileri 1922-1938, Cilt 1, Ertuğrul Zekai Ökte

1926 SEYYAR Sergi

Seyyar Sergi, Türkiye'nin, yeni kurulan cumhuriyeti tanıtmak ve dış ticaretini geliştirmek amacıyla ilk kez düzenlediği gemi sergisidir. Aynı zamanda hem siyasi hem de ticari anlamda ilk uluslararası halkla ilişkiler çalışmasıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün 1925 yılında verdiği talimat üzerine hazırlıkları başlayan serginin hayata geçmesi, İstanbul Ticaret Odası'nın desteği ve organizasyonuyla mümkün olur. Karadeniz adlı geminin mimar Naci Bey tarafından ürünlerin sergilenmesine uygun hale getirilmesi dahil, gezi masrafı 600 bin lira (5 milyon dolar) tutar. Bu masrafın 100 bin lirası Ticaret Bakanlığı, kalan 500 bin lirası İTO tarafından karşılanır. Gemide Hacıbekir lokumları, Pertev kremleri, Sümerbank kumaşları, Beykoz Kundura fabrikasının ayakkabıları, Sanayi-i Nefise'den resimler yer alır. İş Bankası gemide seyyar bir şube açar. Gemide Vala Nurettin, Mahmut Baler, Kemalettin Kamu, Celal Reşat Arseven, Özbekler Tekkesi Şeyhi Ata bey gibi aydınların yanı sıra yabancı dil bilen genç kızlar da bulunur. Sergi komiserliğini ise Raif Manyasizade üstlenir. Ayrıca İstiklal Marşı'nın besteci Zeki Üngör yönetimindeki Cumhurbaşkanlığı Orkestrası da 47 kişilik ekibiyle gemide yer alır ve gidilen ülkelerde konserler verir. Türk heyeti onuruna uğranılan şehirlerde, belediye başkanları ile ülke başbakanları tarafında yemek ve balolar düzenlenir. Aynı şekilde gemi salonunda balolar verilir.

Türkiye'nin geleneksel ürünleriyle sanayi ürünlerinin yer aldığı Karadeniz gemisi, 86 gün süren yolculuğu boyunca İtalya'dan İsveç'e 14 ülkenin 16 limanına uğrar. Bu limanlar, sefer güzergahında yer aldığı şekliyle Cezayir'in Bone, İspanya'nın Barcelona, Fransa'nın Le Havre, İngiltere'nin Londra, Hollanda'nın Amsterdam, Almanya'nın Hamburg, İsveç'in Stockholm, Finlandiya'nın Helsinki, Sovyetler Birliği'nin Leningrad (St. Petersburg), Polonya'nın Gdansk ve Gydania, Danimarka'nın Kopenhag, Belçika'nın Anvers, Fransa'nın Marsilya ile İtalya'nın Cenova ve Napoli şehirleridir. Sergiyi bu limanlarda 60 bin kişi gezer.

Karadeniz gemisi tarihi yolculuğuna 12 Haziran 1926 tarihinde başlar ve 5 Eylül 1926'de İstanbul'a ulaşır. Seyyar sergiyi taşıyan Karadeniz gemisinin bu unutulmaz yolculuğu tam 86 gün sürer.

1

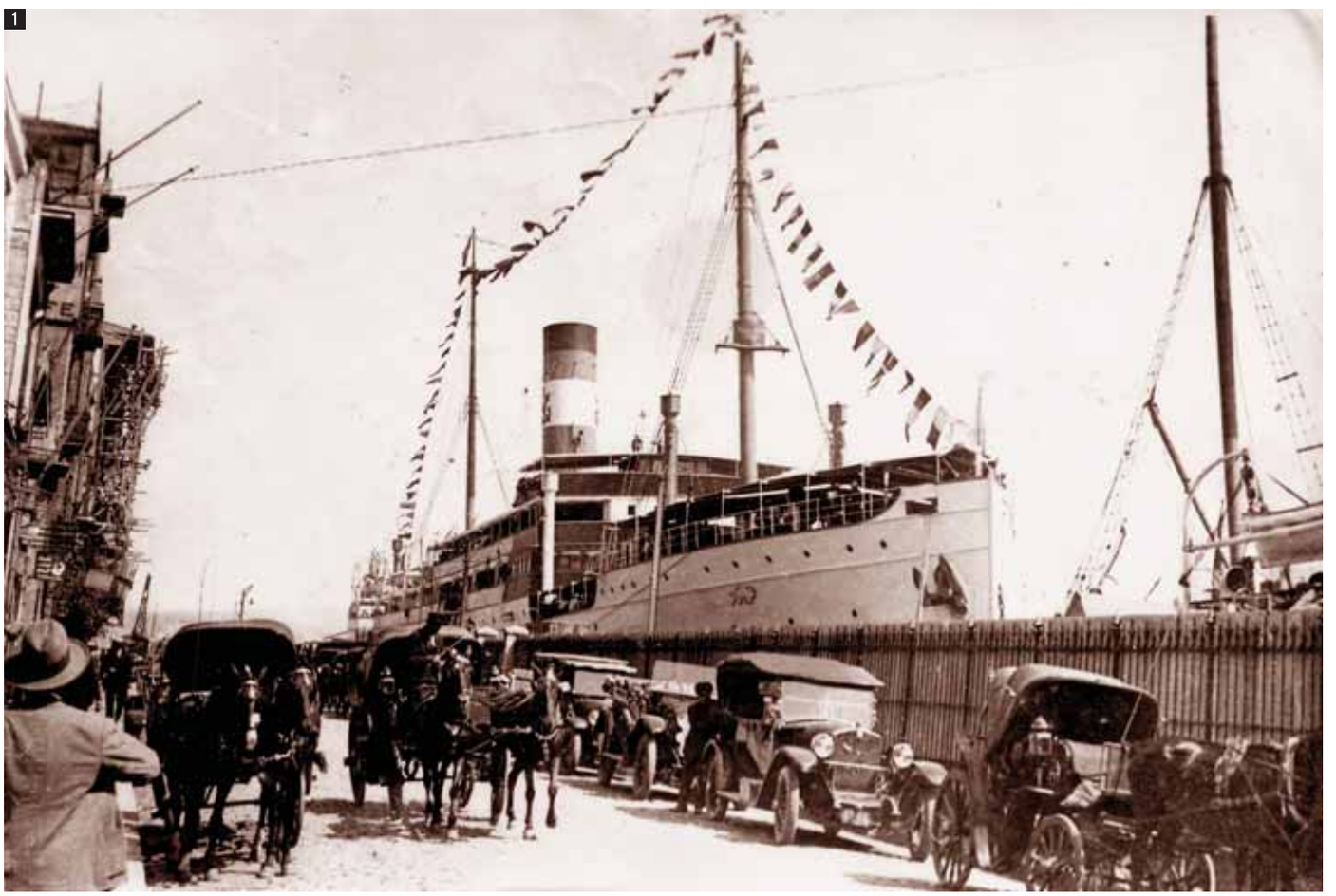

1- Seyyar Sergi Cezayir'in Bone, İspanya'nın Barcelona, Fransa'nın Le Havre, İngiltere'nin Londra, Hollanda'nın Amsterdam, Almanya'nın Hamburg, İsveç'in Stockholm, Finlandiya'nın Helsinki, Sovyetler Birliği'nin Leningrad (St. Petersburg), Polonya'nın Gdansk ve Gydania, Danimarka'nın Kopenhag, Belçika'nın Anvers, Fransa'nın Marsilya ile İtalya'nın Cenova ve Napoli limanlarını gezdi / Hürriyet Gazetesi, 24 Nisan 2005

1

Seyyar Sergi ne zaman gelecek!

- Ne zaman gelecek dersin Karagöz?
- İçindekilerin tebdil-i hava müddeti (hava değişim süresi) dolunca!
Karagöz, 6 Haziran 1926

Seyyar Sergi Avrupa limanlarına gidiyor

Hacivat - Bir şey unuttuk mu dersin Karagöz? Şöyle bir baksana bakalım.

Karagöz - Eskişehir tesbihinden Ankara kedisine varıncaya kadar canlı cansız memleket malından herşeyi aldık. İçeride banka bile var. Sıkışınca para alırız. Ama hemen Mevlam müsait havalar ihsan ede...

Karagöz, 26 Mayıs 1926

2

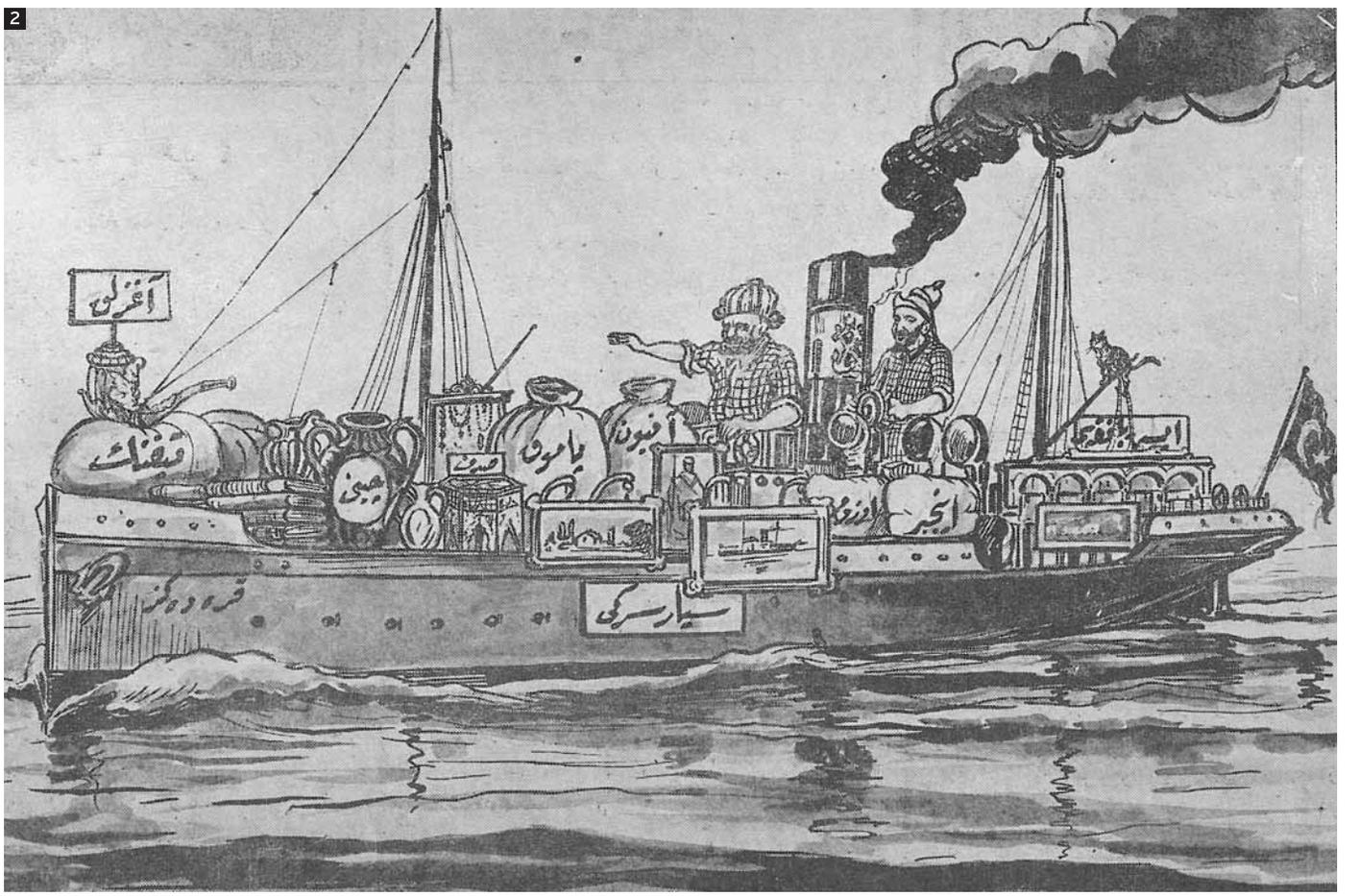

1- Karadeniz Vapuru'nda sergi esnasında verilen bir balo

Gazetelerden: Seyyar sergi bugün kalktı, yarın kalkıyor, öbür gün kalkacak.

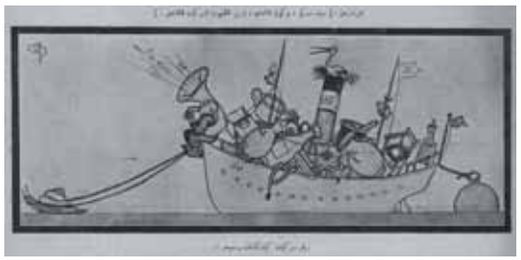

Seyyar serginin gittiğinin resmidir
Akbaba, 10 Haziran 1926

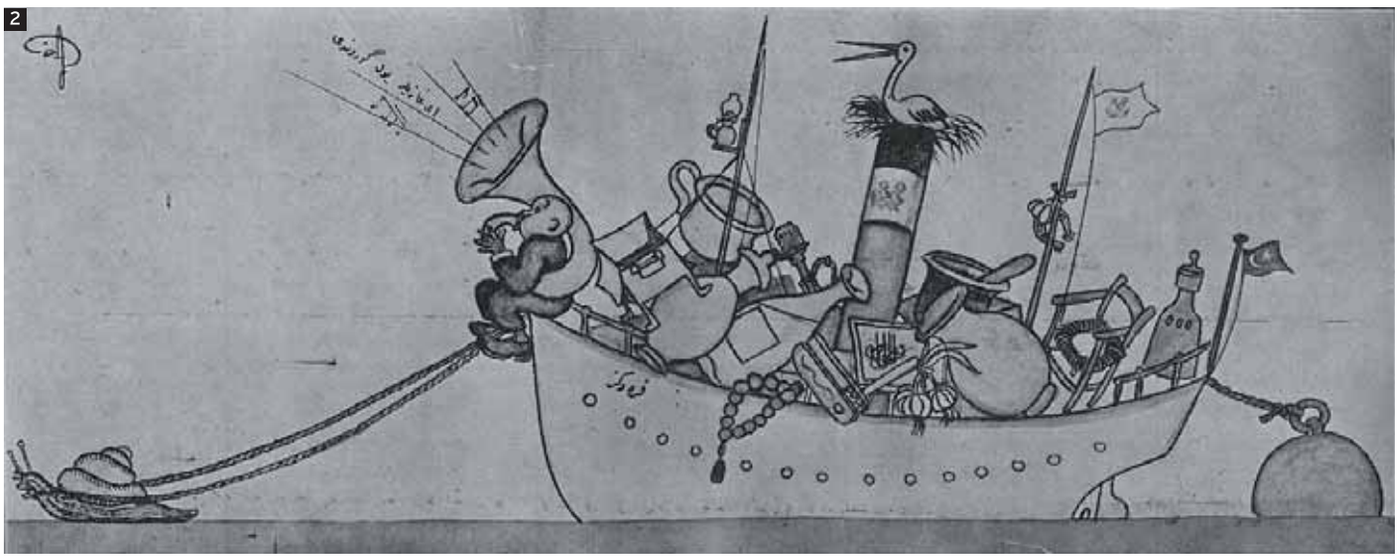

3

4

5

3- Atatürk, Karadeniz Vapuru'ndaki sergiyi gezdikten sonra ayrılırken / Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Yurtiçi Gezileri 1922-1938, Cilt 1, Ertuğrul Zekai Ökte
4-5-6- Seyyar Sergi'nin gerçekleştirildiği Karadeniz Gemisi'nin demirlediği limanlardan görüntüler / Hürriyet Gazetesi, 24 Nisan 2005

6

Atatürk, Anakara'da açılan Milli Sanayi Sergisi'nden ayrılırken
Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Yurtiçi Gezileri 1922-1938, Cilt 1, Ertuğrul Zekai Ökte

Galatasaray Lisesi'nde açılan ilk Yerli Mallar Sergisi'nden bir görüntü
Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Yurtiçi Gezileri 1922-1938, Cilt 1, Ertuğrul Zekai Ökte

1927 MİLLİ Sanayi Sergileri

İlk milli sanayi sergisi, 1927 yılında Ankara'da Sanayi ve Maden Bakanlığı tarafından "Milli Sanayi Ürünleri Sergisi" adıyla açıldı. Bu sergiyi Mustafa Kemal Atatürk de ziyaret ederek, emeği geçenlere teşekkür etti ve takdirlerini bildirdi. 1929 Dünya Krizi'nin de etkisiyle Türkiye'de yerli mallara ilişkin yoğun bir kampanya dönemi başladı. Bu çerçevede 1929 yılında İstanbul'da, CHP binasında (İttihat ve Terakki'nin Cağaloğlu'ndaki eski merkez binası), yerli mallardan oluşan bir sanayi sergisi açılması düşünüldü. 22 Haziran 1929'da açılan ve bir hafta açık kalan sergiye 400'ü aşkın fabrika ürünleriyle katıldı. Ancak, CHP binasının yetersiz kalması sebebiyle Erkek Muallim Mektebi'nin ek binası da 'kaba' malların teşhiri için talep edildi. Serginin gerçekleştirilebilmesi için 3 bin lira katkıda bulunan Ticaret Odası, serginin parti binası dışında bir yerde yapılması konusunda ısrar etti. Ancak fikrini kabul ettirmede muvaffak olamadı.

Daha sonra 1930 ve 1932 yıllarında Ankara'da Milli Sanayi Sergileri açıldı. 1930'daki sergiyi Atatürk de gezdi.

Dönem dönem bu tür sergiler açılmaya devam etti. Ancak İstanbul ayağındaki en geniş Milli Sanayi Sergisi, 1958 yılında, gerçekleştirildi. Sergi, 6 Ekim 1958 tarihinde açıldı.

1

Sanayi sergisi 22 haziranda açılacak

Yerli mallarımızın teşhiri için C.H.F. binasında açılacak olan sanayi sergisi için hazırlıklara devam edilmektedir. Sergi 22 haziran cumartesi günü açılacak ve 7 gün devam edecektir. Fırkanın üstkatı esasen yerli malları ile tefriş edilmiş olduğundan bu kat münhasıran Hereke mamulâtının teşhirine tahsis edilmiştir. Diğer katların planları da sergi heyetince tertip olunmaktadır. Sergiye 400 küsur fabrika iştirak edecektir. Bunların hepsi mobile fabrikasıdır. Bilhassa bu gibi eşya çok yer kapliyacağı için Fırka binasının kâfi gelmiyeceği anlaşılmıştır. Bunun için Fırkanın karşısında bulunan Erkek Muallim Mektebine mülhak tatbikat mektebi binası da talep edilecektir. Burada kaba mallar teşhir olunacaktır.

Sergide satış olmıyacaktır. Yalnız eşya beğenenler meccanen tevzi edilecek olan broşürlerden bunların adreslerini bulacaklardır.

Ticaret Odası sergi için 3000 lira vermiştir. Fakat Oda serginin uzun müddet kalabilmesi için hariçte bir bina tutulmasını münasip görmüştür. Fakat Sanayi Birliği evvelâ Fırka binasında bu sergiyi açılmasının daha münasip olduğuna karar vermiştir. Bu sergi açıldıktan sonra her sene İzmir sergisi gibi bir İstanbul sergisi açılması muvafık görülmüştür. Bu büyük sergi için en münasip dünyunu umumiye binası görülmüştür.

2

Şehrimizde büyük bir sanayi sergisi kurulacak

Sanayi Odası Başkanı, yabancı sanayi ile rekabet edebileceğimizi belirtiyor

Hilmi Yaman

3

Şehrimizde büyük bir sanayi sergisi kurulacak

1- Sanayi Sergisi 22 Haziran'da açılacak / 6 Mayıs 1929, Cumhuriyet
2-3- Şehrimizde büyük bir sanayi sergisi kurulacak / 12 Mart 1953, Cumhuriyet

Orta bant: "İzmir 9 Eylül Sergisi"
Alt yazı: "İzmir Dokuz Eylül Sergisi'ni ziyaret, pek kârlı bir iş olur."
Mümin Balkanlı Özel Arşivi

1927 İZMİR Fuarı

İzmir Fuarı'nın temelleri 17 Şubat 1923'te toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde atıldı. İktisat Kongresi ile eşzamanlı olarak Osmanlı Bankası'nın deposunda, bir ticari ürünler sergisi düzenlendi. İktisat Kongresi Sergisi diye isimlendirebileceğimiz bu sergiden sonraki ilk sergi Eylül 1927'de, "9 Eylül Mahalli Sergisi" adı altında Mithatpaşa Sanat Enstitüsü'nde açıldı.

İzmir Ticaret Odası'nın teklifi ve İzmir Valisi Kazım Dirik'in kararı ile açılan sergide 71 resmi kuruluş, 195 yerli firma ve 9 ülkenin 72 kuruluşunun ürünleri sergilendi. Sergiyi 80 bin 744 kişi gezdi. İkinci 9 Eylül Sergisi Eylül 1928'de yine aynı binada ve uluslararası düzeyde gerçekleşti. Sergiye 155'i yabancı olmak üzere 515 firma katıldı.

1935 İzmir 9 Eylül Panayırı, dönemin İktisat Vekili Celal Bayar tarafından açıldı. Fuar alanının temeli, bugünkü yerinde 1 Ocak 1936'da törenle atıldı. 360 bin metre karelik alanın Kültürpark haline getirilmesi ve yılın belirli bir ayında bu alan üzerinde uluslararası bir fuarın gerçekleştirilmesi planlandı. Kültürpark alanının düzenleme çalışmaları, dönemin İzmir Belediye Başkanı Dr. Behçet Uz'un ve gazeteci sıfatıyla Moskova kültürparkını gezmiş olan yardımcısı Suat Yurtkoru'nun yönetiminde olağanüstü çabalarla, proje aşamasında da dönemin Moskova Belediye Başkanı Bulganin tarafından görevlendirilen mimarların tasarımı çerçevesinde 1936 yılında tamamlandı. Bu tarihten itibaren de adı, İzmir Uluslararası Fuarı oldu ve Kültürpark'ta açıldı. Lozan Kapısı önünde yapılan coşkulu açılış törenine Mısır, Yunanistan ve Sovyetler Birliği'nden 48 yabancı kuruluş, 32 vilayet pavyonu ve 45 yerli kuruluş katıldı. 1937 İzmir Enternasyonal Fuarı, diğer yıllara göre çok daha büyük bir coşkuyla hazırlandı. Açılışı İktisat Vekili Celal Bayar yaptı. Fuar'ın en büyük özelliği Kültürpark'ın sürekli bir kurumuna dönüşecek olan Paraşüt Kulesinin açılışı oldu.

Başvekil Dr. Refik Saydam'ın yaptığı 1939 fuarına 574 yabancı şirket, 27 devlet kurumu ve 333 yerli şirket katılmasıyla katılımcı sayısı daha da arttı.

1940 yılında sürmekte olan II. Dünya Savaşı yüzünden katılımın olmayacağı ileri sürülmesine karşın yerler çok önceden kiralandı, ancak fuar zararla kapatıldı. 30 Ağustos tarihinde Milli Piyango ilk kez fuarda çekildi. Fuara 243 yabancı, 463 yerli şirket katıldı. Savaşa karşın 1941 yılında Fuar hazırlıkları eksiksiz gerçekleşti. 1942 fuarı ise sürmekte olan savaş gerekçesiyle Hükümet kararı ile açılamadı. 1943 İzmir Enternasyonal Fuarı Başvekil Şükrü Saraçoğlu himayesinde açıldı. Ziyaretçi sayısı bir milyon kişiyi aştı. 1944, 1945, 1946 İzmir Enternasyonal Fuarı, "milli mahiyette" açılabildi. Uluslararası fuarlar 1947 yılından itibaren kesintisiz ve giderek önem kazanarak devam etti.

İzmir, 2015 yılında expo düzenlemeye aday oldu.

1

1- Fuar alanının 1938 yılındaki görünümü

1- Birinci Dokuz Eylül Sergisi 4-25 Eylül 1927 tarihleri arasında gerçekleşmişti / İZFAŞ

2- 1928 yılı Sergi Komitesi / İZFAŞ

1

2

Sergi binasının yandan görünüşü

İkinci İzmir Dokuz Eylül Sergisi Fahri Reisi Vali Kazım Paşa Hazretleri

Sergi Reisi ve İzmir Hilal-i Ahmer Reis-i Sanisi Hüsnü Beyefendi

İkinci 9 Eylül Sergisi Heyeti

İzmir İkinci Dokuz Eylül Sergisi Azasından Ticaret ve Sanayi Odası Reisi Balcızade Hakkı Beyefendi

Sergi Komiseri ve İzmir Mıntıkası Ticaret Müdürü Ziya Beyefendi

Sergi Komitesi azasından Doktor Kimyager Memduh Beyefendi

Sergi Komitesi azasından Ticaret, Akdeniz ve Çiftçi Gazetesi Başmuharriri Hakkı Nezihi Beyefendi

1-2- 1928 yılında gerçekleştirilen fuardan pavyon görüntüleri / İZFAŞ

1

2

Pavillon de Photographie Sedad bey, Smyrne
İzmir: Fotoğrafçı Sedad Bey Meşheri
Pavillon des montres Elektion, Suisse
İsviçre: Elektyon Saatleri Meşheri
Pavillon de tricotage de la Firme Hamarat ZadeMehmed Nedim
İstanbul: Hamaratzade Mehmed Nedim Trikotaj Meşheri
İZMİR · 9 EYLÜL · SERGİSİ
1936
Pavillon Italien
İtalya Pavyonu
Pavillon de L'Etablissement kraft, Stamboul et de la Firme Zaimzadeler, Smyrne
İstanbul Kraft, İzmir-Zaimzadeler Müessseleri Pavyonu
Pavillon de l'Ecole de coiffures, de fleurs et de chapeaux, Smyrne
İzmir: Seyyar, Çiçek ve Şapka Mektebi Pavyonu
Pavillon du Pharmacien Sirry Enver, Stamboul
İstanbul: Eczacı Sırrı Enver Meşheri
Pavillon de la Fabrique Defterdar, Stamboul
İstanbul: Defterdar Mensucat Fabrikası Meşheri

1

İzmir: Niyazi Yusuf Böcküri Fabrikası Meşheri

Sovyet Meşheri

İstanbul: Şükufe İhtiyat Meşheri

İzmir: Yorgancı Mustafa Süleyman Meşheri

Matis Otomobil Meşheri

4 – 21 Eylül 1928
İkinci Dokuz Eylül Sergisi

İkinci Dokuz Eylül Sergisi bir yıl sonra yine İzmir Sanatlar Mektebi'nde açılmış, bu kez sergiye 155 yabancı, 302 yerli firma ve 58 ticaret ve sanayi odası olmak üzere toplam 515 kuruluş katılmıştır. 86.908 kişi tarafından ziyaret edilen sergi bir öncekine göre gerek katılımcı gerekse ziyaretçi sayısı açısından daha başarılı geçmiştir.

Birinci serginin verdiği deneyim ve cesaret ile daha fazla Türk katılımcının yer aldığı İkinci Dokuz Eylül Sergisi'nde, aynı zenginlik ve çeşitlilik ürünlerde de gözlenmiş ve yine yerli-yabancı tüm katılımcılara ödül olarak, altın, gümüş, bronz madalyalar ile mansiyon ödülleri verilmiştir.

Nauman Makinaları Meşheri

Sergide Suni Bahçesi

Sokoni Benzin Pavyonu

İstanbul: Fotoğrafçı Vayuberg Meşheri

Kristoff Fabrikası Meşheri

2

1- İkinci Dokuz Eylül Sergisi 4-21 Eylül 1928 tarihleri arasında gerçekleşmişti / İZFAŞ

2- Arsıulusal altıncı İzmir Fuarı Tanıtım Broşürü (dış kısım) / TBMM Kütüphanesi

3- Arsıulusal altıncı İzmir Fuarı Tanıtım Broşürü (iç kısım) / TBMM Kütüphanesi

Fuarın tanıtımı için hazırlanan ilk broşür

1936 yılında altıncısı gerçekleştirilen fuar için ayrıca bir de broşür hazırlandı. İkiye katlanan ve katlı hali 4 sayfadan ibaret olan broşürde önceki yıllara ait bilgiler, katılımcılara sağlanan vergi muafiyetleri ve indirimli ulaşım olanakları, pavyon fiyatları, fuar seksiyonları ile fuar servisleri hakkında bilgiler bulunuyordu.

3

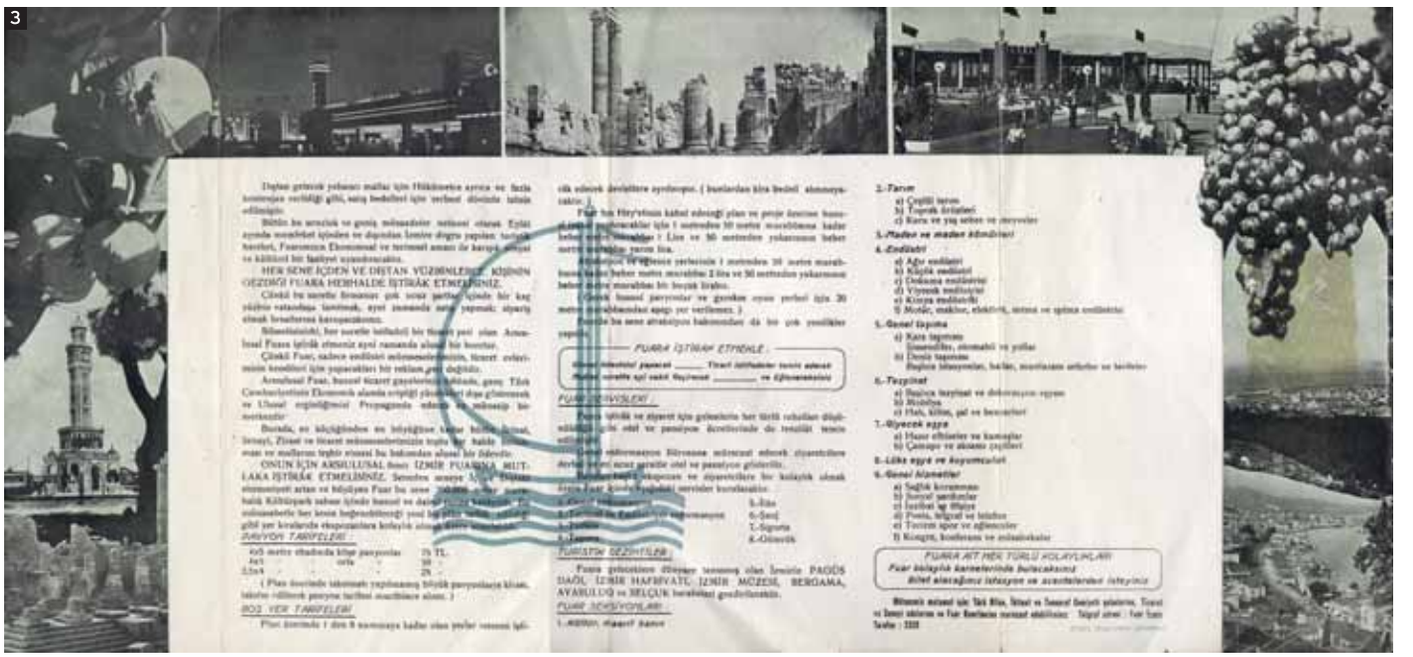

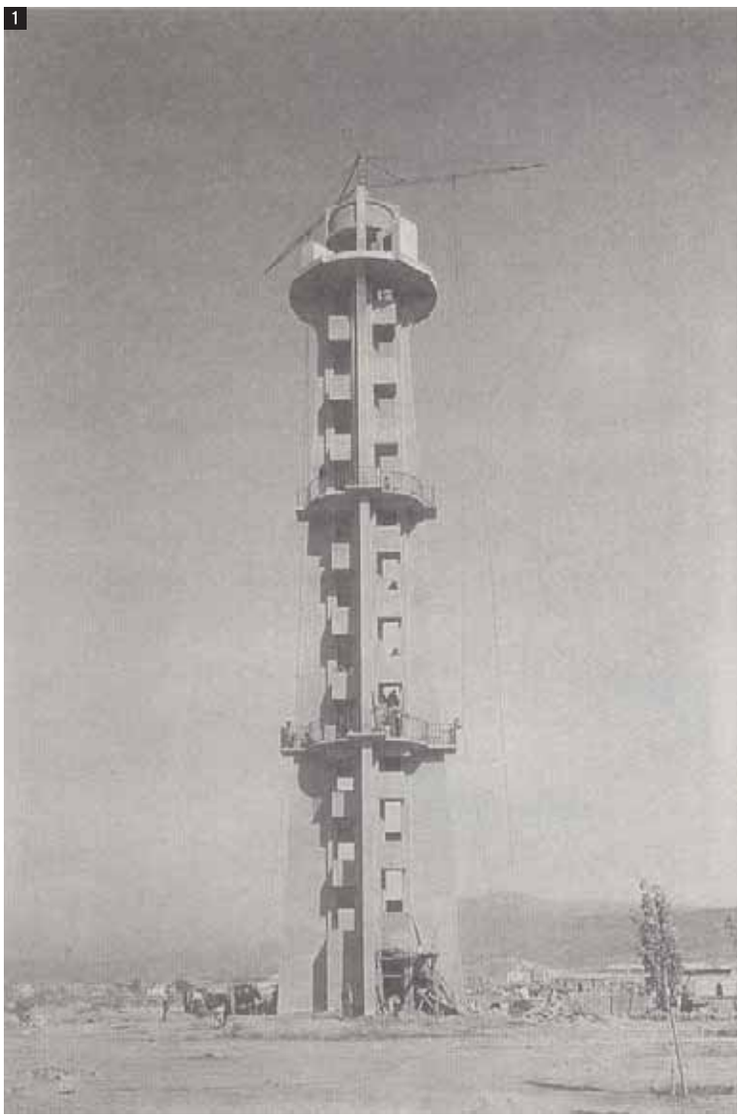

1- İzmir Fuarı içinde 1937 yılında bir Paraşüt Kulesi inşa edildi / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

2- Paraşüt Kulesi'nin 2007 yılındaki görünümü

3

3- İzmir Fuarı, tek parti döneminde büyük törenlerle açılıyordu. 1938 Fuarı'nın giriş kapılarında CHP bayraklarının da bulunması, CHP'nin bu tür etkinlikleri ne kadar sahiplendiğini ortaya koyuyor / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

4

4- Fuar alanı Kültürpark'ın 2007 tarihli girişi

1- 1955 yılı gerçekleşen fuarı Celal Bayar, Türkiye'yi ziyaret eden Irak Kralı ikinci Faysal ile birlikte gezdi

2- 1936 İzmir Fuarı, Atütürk'ün emriyle Başbakan İsmet İnönü tarafından açıldı / 70 Yıllık Sevda: İzmir Fuarı, Aytaç Işıklı Özel Arşivi

3- Behçet Uz fuar açılış konuşması yaparken 70 Yıllık Sevda: İzmir Fuarı, Aytaç Işıklı Özel Arşivi

4- 1937 yılı fuar açılışı / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

5- 1943 yılı İzmir Fuarı'ndan bir görünüş

Aytaç Işıklı Özel Arşivi

1

2

3

4

5

1

FUARA İŞTİRAK

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İZMİR ENTERNASYONAL FUARı'na iştirak edenler ve gelenler için her türlü kolaylıklar ve istifadeler sağlamıştır.

İzmir Belediyesi de Fuar ekspozan ve ziyaretçilerinin istirahatlerini ve eğlencelerini temin maksadile şehir içinde ve Fuar sahasında tedbirler almıştır.

Pasaport Muameleleri

İZMİR ENTERNASYONAL FUARI'na gelecek ecnebi ekspozan ve ziyaretcilerin pasaportları, Türkiye elçilik ve konsolosluklarında parasız vize edilir ve bunlar, ikamet tezkeresi almaksızın İzmir'de iki ay kalabilirler.

Serbest Döviz

Bu yıl yalnız ecnebi devletler pavyonlarında iştirak edecek müessese ve firmalarla Fuar'da resmî devlet pavyonu bulunmayan memleketlerden doğrudan doğruya iştirak eden müessese ve firmaların teşhir edecekleri maliardan serbest dövizli ithalât listesinde yazılı olanlar için serbest döviz verilecektir.

1- İzmir Kitapçığı / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

Fuara katılanlara, kolaylık sağlanıyor.

Fuara katılıcak veya ziyaret edecek yabancılara ücretsiz vize veriliyor ve iki ay İzmir'de kalabiliyorlardı

2

3

4

2- Fuar alanının havadan görünümü

3- 2007 yılı fuar afişi / İZFAŞ

4- Fuar alanının krokisi / İZFAŞ

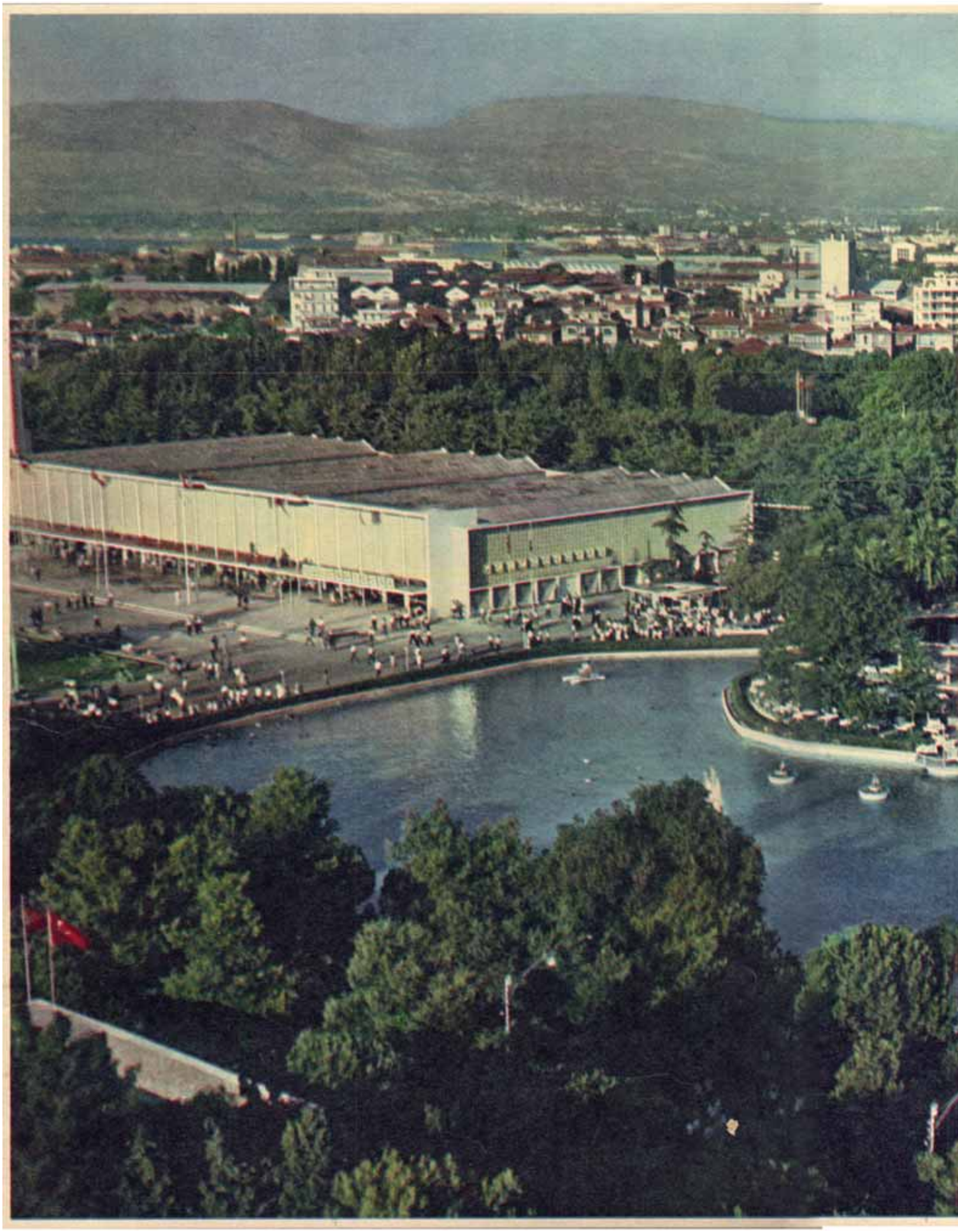

"1962 İzmir Enternasyonel Fuarı'ndan bir görünüş"
Hayat Dergisi, 13 Eylül 1962, Sayı 38

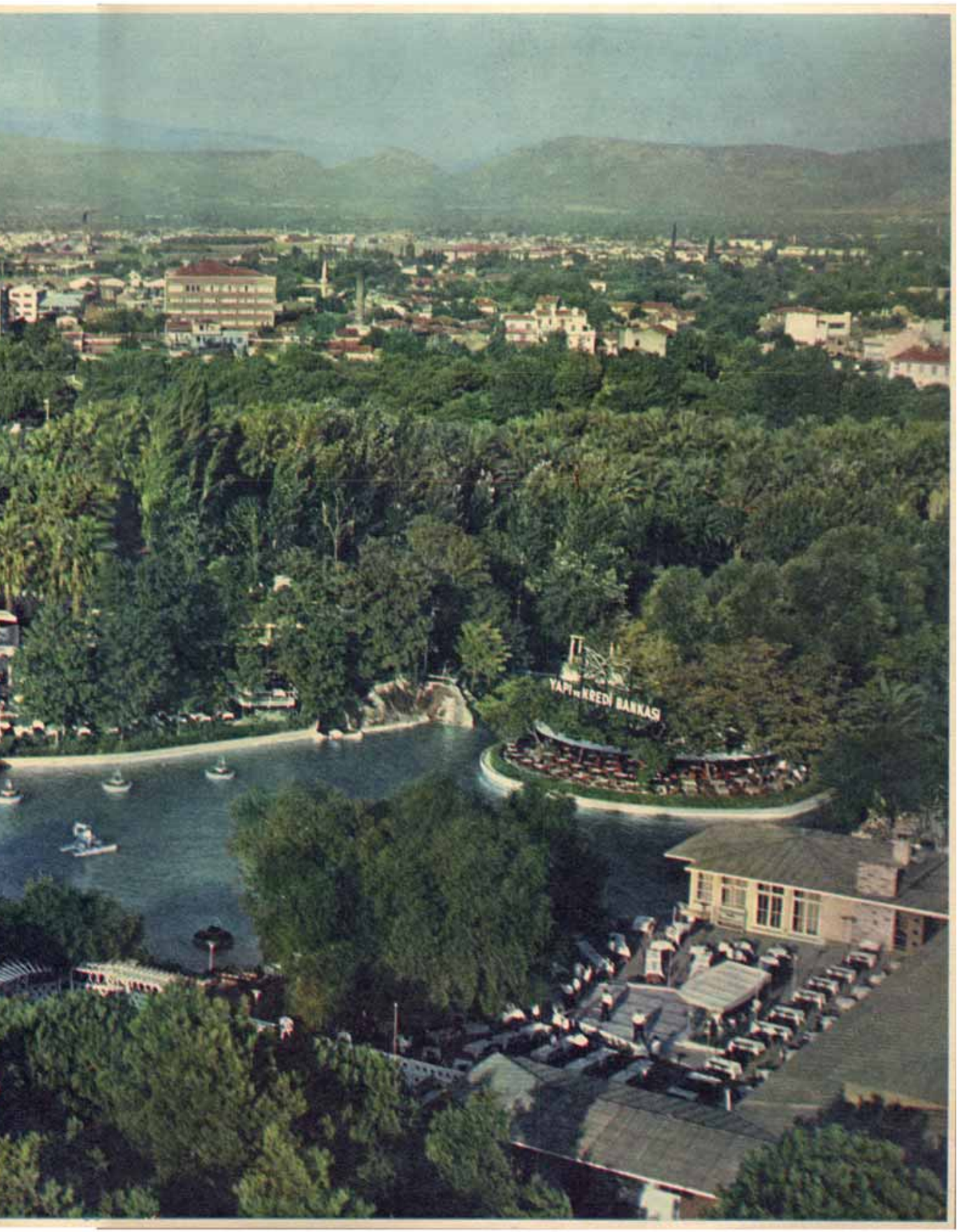
YAPI ve KREDİ BANKASI

FUAR ZAMANI İZMİR
1961 yılı İzmir Fuarı'nı anlatan Hayat Mecmuası o yılki etkinlikleri ve fuarla birlikte İzmir'in nasıl değiştiğini, canlandığını anlatıyor. Fotoğrafları Mustafa Kapkın çekmiş.

1

Bir kısım ziyaretçiler Kültürpark'ın çeşitli yerlerinde eğlenirken, bir kısmı da su bisikletleri ve kayıkla dolaşılan sâkin gölü tercih ederler.

Hayat

7 Eylül 1961, Sayı 37.

2

3

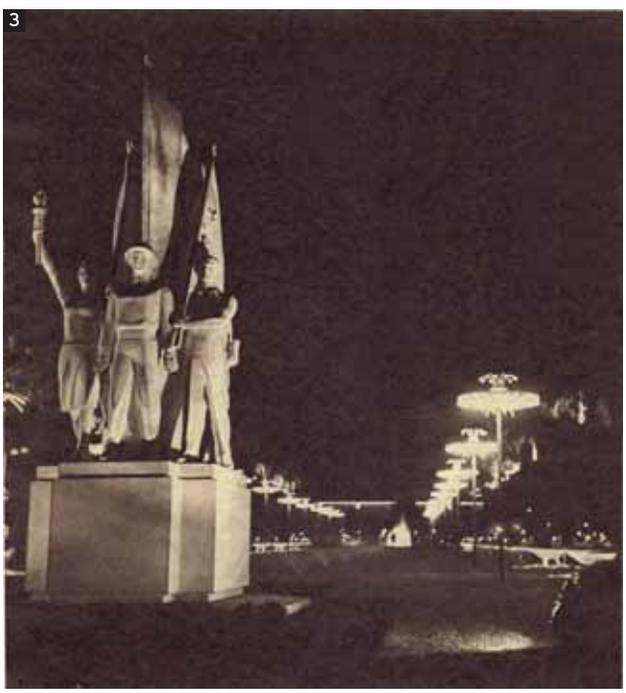

1- Bazı ziyaretçiler pavyonları gezerken bu çift gölde dolaşmayı seçmişler

2- Pavyonlara ilgi oldukça fazla

3- Kültürpark'ın gece görünüş

4- Güney Kore pavyonunun yetkilisi Mr. Jhong Woo ürününü ziyaretçiye anlatıyor

5- ABD-Sovyet Rusya rekabetinin devam ettiği yıllarda fuarın açıkhava sinemasının perdeleri ABD ve Sovyet Rusya uzay çalışmalarının tanıtımıyla izleyici topluyor

6- Çocuklarıyla birlikte fuara gelenler havuz başında dinleniyorlar

4

5

6

"Bu yılki 1961 fuarı Cumhuriyetin ilânından beri otuzuncusu. Cumhuriyetten önceki ilk sergi ise Vali Kâmil Paşa zamanında, memlekette tarım ve endüstrinin gelişmesini sağlamak üzere, Padişah II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 26. yıldönümü olan 19 Ağustos, şimdiki takvimle 1 Eylül 1903 Sanayi Mektebi'nde açıldı."

Hayat, 7 Eylül 1961, Sayı 37.

İzmirde büyük bir sergi binası yapılacak

1937 yılı fuarı için şimdiden büyük hazırlıklar başladı

İzmir fuarının giriş yeri

İzmir (Akşam) — İzmir belediye ve fuar komitesi reisi bay doktor Behçet Uz yakında Ankaraya gidecek, fuar işleri hakkında başbakan İsmet İnönü ve İktisad vekili bay Celâl Bayarla görüşecektir. Bu sene, fuar çok mütekâmil bir eser olacaktır. Umumî kapının sağ tarafında büyük ve daimî bir sergi binası inşa edilecektir. Bu bina için yüz elli bin lira sarfolunacak ve inşaat iki yılda tamamlanacaktır. Kışın belediyenin başka işlerinde kullanılacak olan sergi binasındaki yerler, çok cüz'î fiatle sanatkârlara kiralanacak ve küçük sanatkârlar, hazırladıkları eserlerini burada teşhir edecek ve satacaklardır.

Umumî kapıdan gazinoya kadar olan meydanda (120) metre uzunluğunda bir parter hazırlanmaktadır. Çok zarif çiçeklerle bezenecek olan bu parterin iki tarafında yirmişer metre genişliğinde beton veya asfalt yollar yapılacaktır. Geçen sene yapılan pavyonlardan, meydana tesadüf edenler yıktırılacak, yeni pavyonlar ağaç kümeleri içinde inşa edilecektir.

İzmir vilâyeti pavyonunun betonarme olarak inşasına başlanmak üzeredir. Bu pavyon yirmi bin liraya çıkacaktır. Fuarın açılmasına dört ay kaldığı için muhtelif inşaata şimdiden başlanacaktır. Plân üzerinde hiç bir değişiklik yapılmıyacak. Gazinonun arkasında dört sıra çam fidanları ekilmiş olan büyük yol da beton veya asfalt yapılacaktır. Fuarın açık bulunduğu esnada İzmire gelecek fazla halkın yatak ve yemek ihtiyacını temin için şimdiden hazırlıklar ve tedbirler yapılmaktadır. Bilhassa eğlence yerlerinin fazlalaştırılmasına itina gösterilecektir. Fuar müddetince fuar sahasında operet heyeti faaliyette bulunacak, belki sinema da açılacaktır. Pehlivan güreşleri, spor müsabakaları, kayık yarışları, deniz eğlenceleri tertip edilecek, fuar gazinosuna tamamen kadınlardan mürekkep bir orkestra grupu getirtilecektir. Bütün fuar sahasındaki elektrik tesisatı fahtelarz yapılacaktır.

Vilâyet ve belediye bütçelerile hükümet bütçesinden fuar komitesine mühim miktarda yardım edilecektir. Birinci kordondakinden başka, Basmahanede de bir Ranseyiman büroşu açılacaktır. Hariçten fuara iştirak eden müesseselere her türlü döviz ve pasaport kolaylıkları temin olunmuştur.

Sovyet Rusya ve Yunanistan, bu seneki fuarımıza resmen iştirak edeceklerdir. İtalya ve Almanya da, kendi fuarlarına iştirakimiz şartile İzmir fuarına iştirak etmek istediklerini bildirmişlerdir. Propaganda işine, büyük ehemmiyet veriliyor.

Bu seneki fuardan, İzmir iktisadî faaliyet itibarile geçen senekinden daha çok istifade edecektir.

23 Mart 1937 Akşam Gazetesi

İzmir Fuarı

Bu yıl fuara 400 ü mütecaviz yabancı firma iştirak ediyor

Fuar münasebetile yapılan afişlerden biri

İzmir 17 (a.a.) — 16 ncı Enternasyonal fuarı 20 ağustos çarşamba günü saat 19 da Kültürparkın Lozan kapısında yapılacak bir törenle Ticaret Bakanı Atıf İnan tarafından açılacaktır.

Bu yıl fuara altı yabancı devlet, bankalar ve iktisadî devlet müesseseleri de dahil olmak üzere 1200 ü mütecaviz yerli ve 400 ü mütecaviz yabancı firma iştirak etmektedir. Sergi Sarayı, yabancı devletlere tahsis edilmiştir. Hindistan, Polonya ve İsviçre firmaları, devletleri namına olmamakla beraber ayrı birer teşekkül halinde fuara iştirak etmektedirler. Açılış törenine bakanlarla fuara iştirak eden devletlerden hükûmetlerin elçilerinin gelmeleri beklenmektedir.

Bu sene büyük bir yenilik olmak üzere sergi sarayının arkasında modern bir Türk atlında bir çarşı ilâve olunmuştur. Çarşıda bir çok standlar ve eğlence yerleri ve ayrıca tam orta yerde büyük bir havuz inşa edilmiştir. Limanın eski hali değiştirilmiş, bir kısmı yalnız küçüklere ve bir kısmı umuma

— Arkası Sa. 3, Sü. 3 te —

18 Ağustos 1947, Cumhuriyet Gazetesi

İzmir millî fuarı

Bu seneki sergi, geçen senelerden farksızdır ve çok muvaffakıyetlidir

Köşk önünde Vekil ve diğer devetliler

(Devamı 3 üncü sahifemizdedir)

22 Ağustos 1944, Cumhuriyet Gazetesi

VAKIT

21 Ağustos 1943 CUMARTESİ

İzmir fuarı dün törenle açıldı

Pamuk ...uhranı

...: ASIM US

Ticaret vekili önemli bir nutuk söyledi

Bu yıl memleketimizde bereketli bir mahsul vardır. Bu bereket yalnız bir nevi toprak mahsulünde toplanmamış, bütün mahsullerimize dağılmıştır

Millî Şef ... Stokholm elçimi kabul ettiler

Tramvay ve elektrik idaresi umum müdürünün beyanatı

"Tramvay seferlerini inkıtaa uğratmamak için ihtiyatlı davranmak mecburiyetindeyiz

Tünel 15 Eylülde işlemeğe başlıyacak

21 Ağustos 1943, Vakit Gazetesi

İzmir Fuarı bugün açılıyor

20 Ağustos 1944, Cumhuriyet Gazetesi

İzmir Fuarını iki gecede 75,000 kişi gezdi

22 Ağustos 1947, Cumhuriyet Gazetesi

Evvelki senelerde İzmir fuarının açılma törenlerinden bir görünüş...

İzmir Fuarı dün törenle açıldı

Ticaret Bakanı bir nutuk söyleyerek hükûmetin iç ve dış ticaret sahasında düşündüğü tedbirleri anlattı

İzmir, 20 (Vakit muhabirinden) — Ticaret ve Ekonomi Bakanları, İzmire gelmiş ve hava meydanında vali, komutan, belediye ve parti il idare heyeti başkanları ve her iki Bakanlığa bağlı memurlar, gazeteciler tara...

fından karşılanmıştır.

Bakanların bu ziyaretleri, İzmir ticari ve iktisadi mahfillerinde alâkadar bir sevinç uyandırmıştır. Ticaret ve Ekonomi Bakanları, mutad el...

(Devamı Sa. 7 Sü. 1 de)

21 Ağustos 1946, Vakit Gazetesi

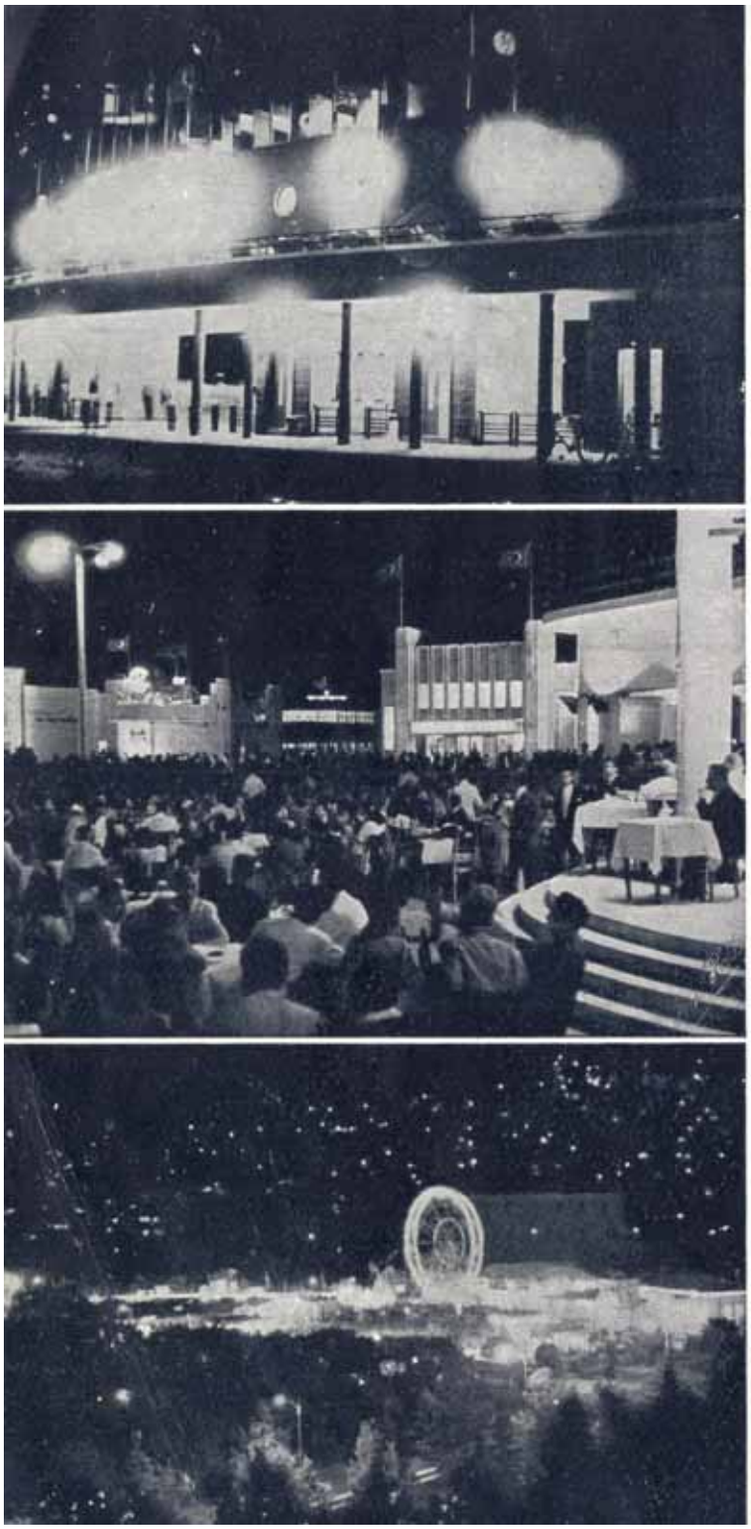

İzmir Fuarı'ndan çeşitli gece görüntüleri
İzmir Kitapçığı, Aytaç Işıklı Özel Arşivi

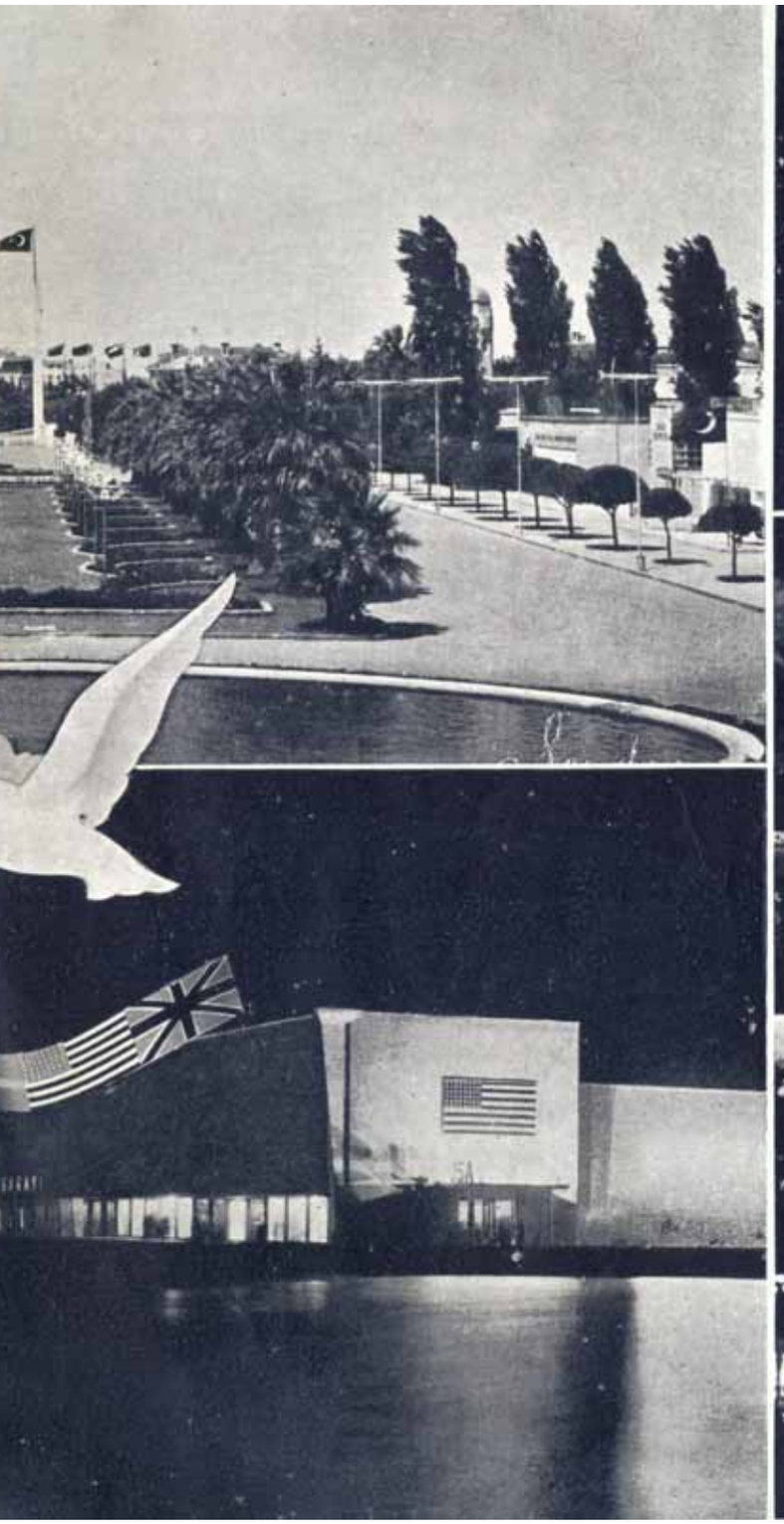

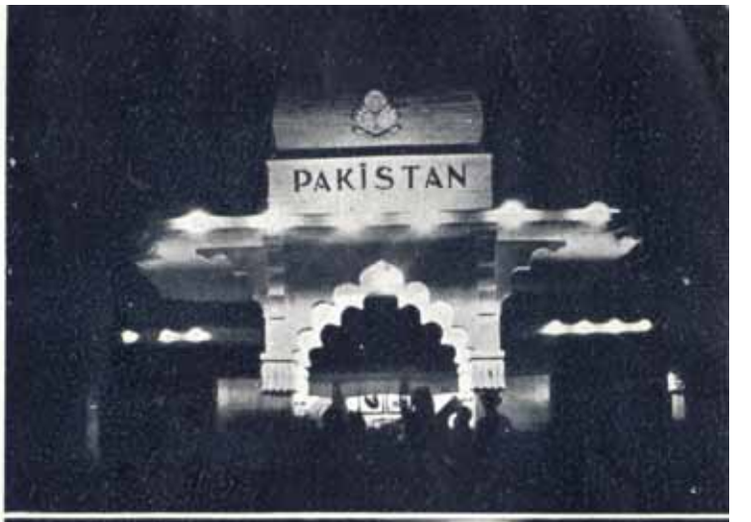
PAKİSTAN

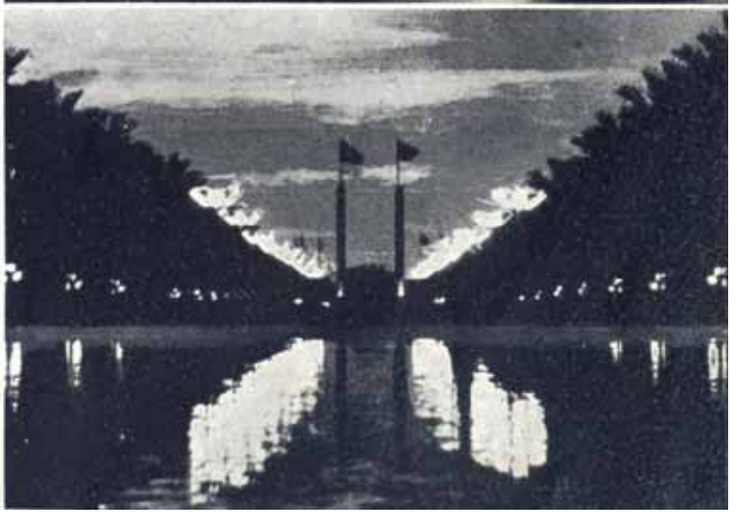

C.
ØRØKORSZAG

1931 BUDAPEŞTE Sergisi

1931'de Macaristan'da düzenlenen Budapeşte Sergisi'nde yer alacak Türk pavyonunun modern Türkiye'yi tanıtacak bir üslûpta olmasına önem verildi. Tertip Heyeti'nde bulunan Vedat Nedim Tör, bu konuyla yakından ilgilendi ve Türk pavyonunun bir Türk mimar tarafından "ülkeyi temsil edebilecek bir mimarî üslûbu" yansıtan anlayışla hazırlanması gerektiğini hararetle savundu. Görev Sedad Hakkı Eldem'e verildi. Eldem, Türkiye'ye tahsis edilen dikdörtgen arazi için "merkezî bir salon etrafında çeşitli stantların ve diğer ihtiyaç duyulan kısımların" bulunduğu bir yapı tasarladı. Ana salon hafifçe uzatılmış sekizgen bir plana sahipti ve yapının hakim unsuruydu. Salonun ortasında çiçeklik ve Mustafa Kemal Atatürk'ün bir büstü yer alıyordu. Pavyonun geniş bir saçak altında biri giriş, diğeri de çıkış için kullanılan iki kapısı bulunuyordu. (Bu saçak, Macar ustalar tarafından konuldu.) Ancak bu kapıların küçük kaldığı, sergi açıldıktan sonra yoğun ziyaretçi kalabalığının oluşmasıyla fark edildi. "Budapeşte'deki Türk pavyonu yeni Türkiye için bir muvaffakiyet" olarak kabul edilir.

1

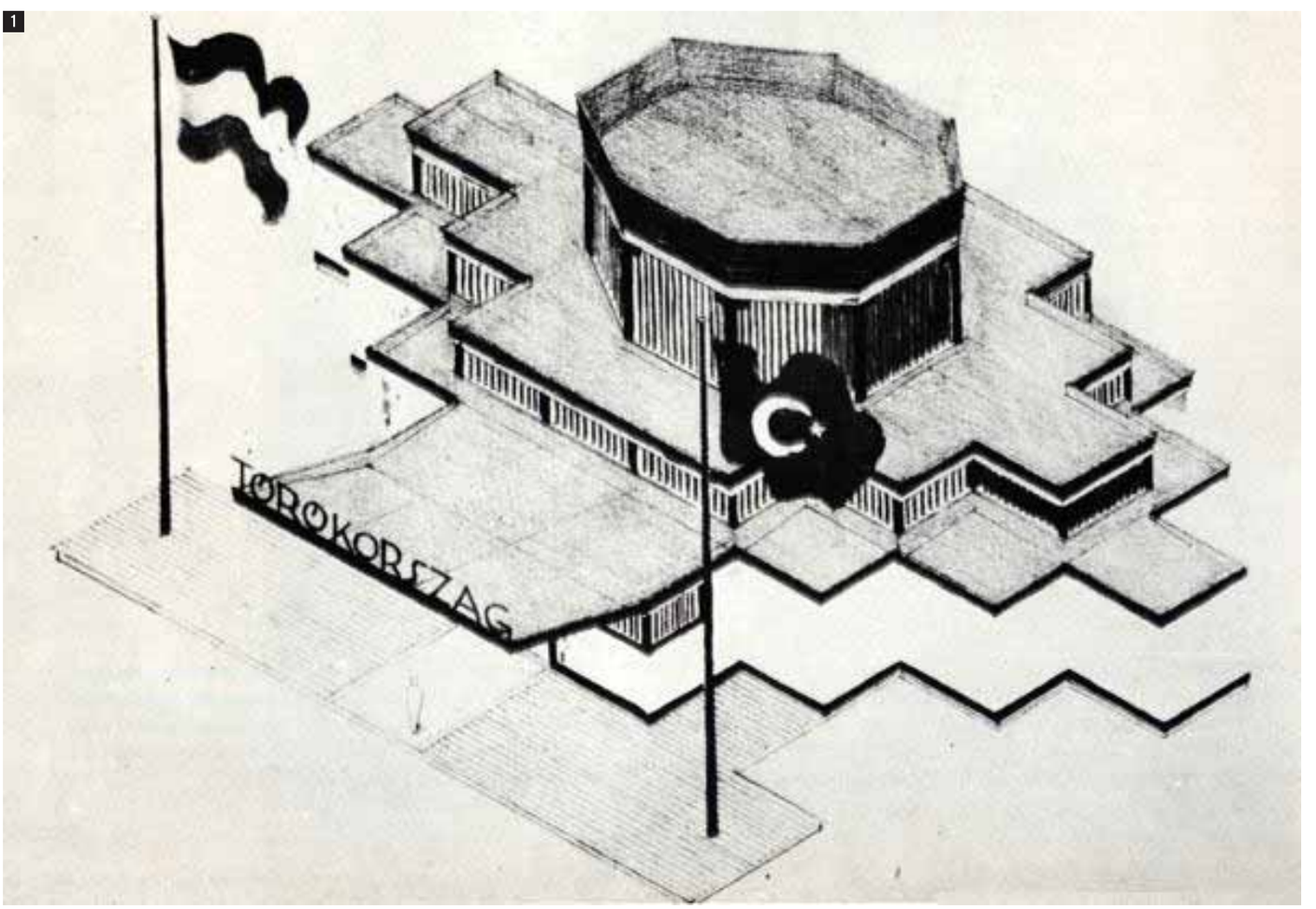

1- Macaristan'da gerçekleştirilen sergideki Türk Pavyonu / Arkitera Mimarlık Merkezi

167

Beynelmilel

Ziraat Teknik Sergisi

1931

Ankara

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KÜTÜPHANESİ

Ziraat teknik sergisinde Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri İttihadına ait pavyonun rehperi

B. M. M.
Kitaplığı
Eş. No. :
Rumuz : M. M. 374

Ankara — 1931

1931 ANKARA Beynelmilel Ziraat Teknik Sergisi

Tarıma gereken önemi vermek ve 1929 Dünya Buhranı ile ortaya çıkan krizden etkilenmemek için Türkiye Cumhuriyeti çeşitli önlemler aldı. Bu önlemlerden biri de 1931 yılında I. Ziraat Kongresi'ni toplamak oldu, kongrede ülke tarımının içinde bulunduğu durum gözden geçirilerek alınacak tedbirler karara bağlandı. 29 Aralık 1931'de TBMM'de Ziraat Vekaleti kurularak, tarımla ilgilenecek ayrı bir bakanlık tesis edildi, yüksek ziraat enstitülerinin kurulması kararlaştırıldı. Bu kapsamda, kongreyle eş zamanlı olarak Ankara'da Uluslararası Ziraat Teknik Sergisi açıldı. Sergiye Sovyetler Birliği, büyük bir pavyonla katıldı. Tarım alanında Türkiye'ye göre daha ileri seviyede bulunan Sovyetler Birliği'nin pavyonunda ziraatla ilgili araçlar ve diğer teknik aletler sergilendi. Pavyon, oldukça büyük ilgi gördü.

1

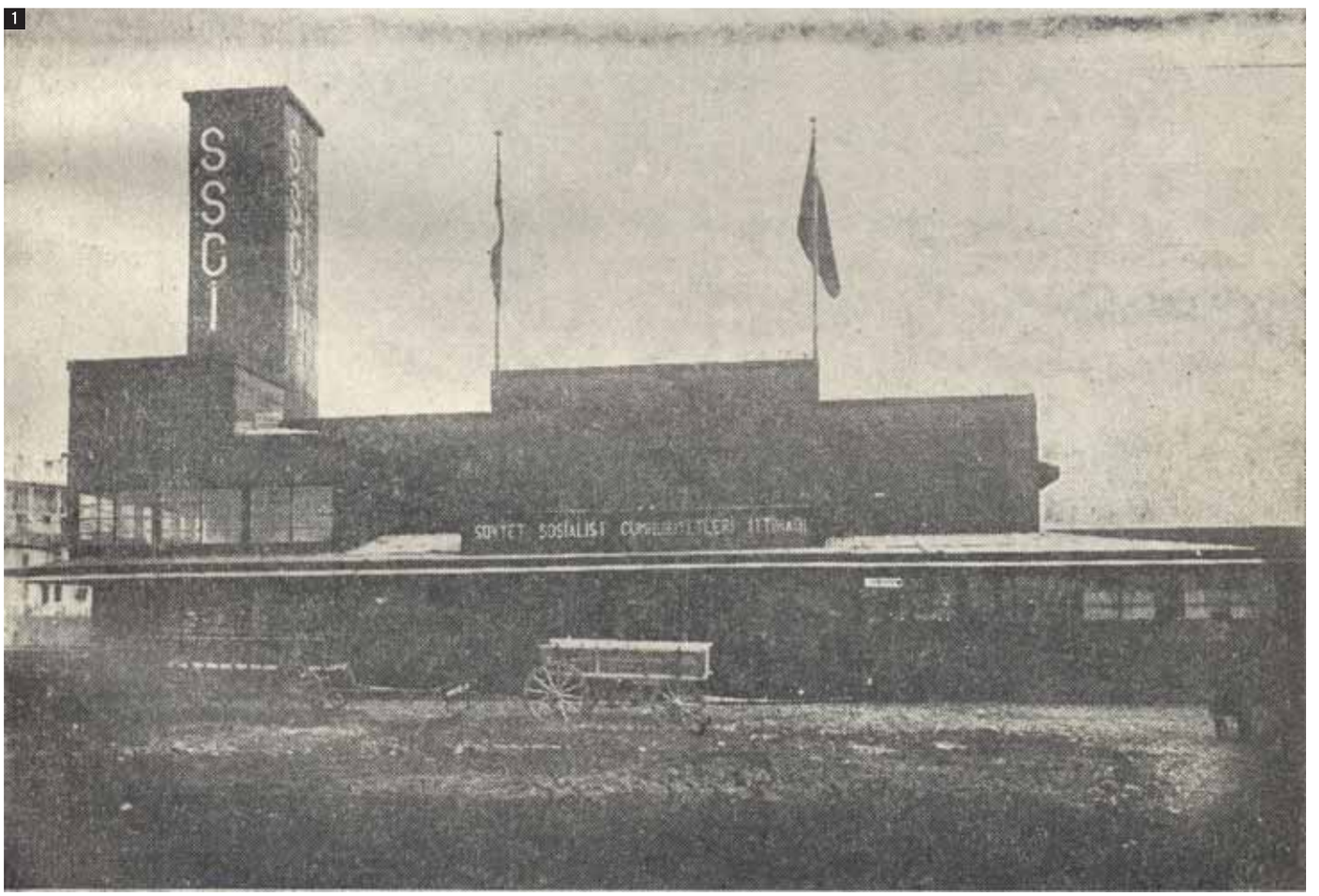

1- Sergiye Sovyetler Birliği büyük bir pavyonla katıldı / Beynelmilel Ziraat Teknik Sergisi SSCB Rehberi, TBMM Kütüphanesi

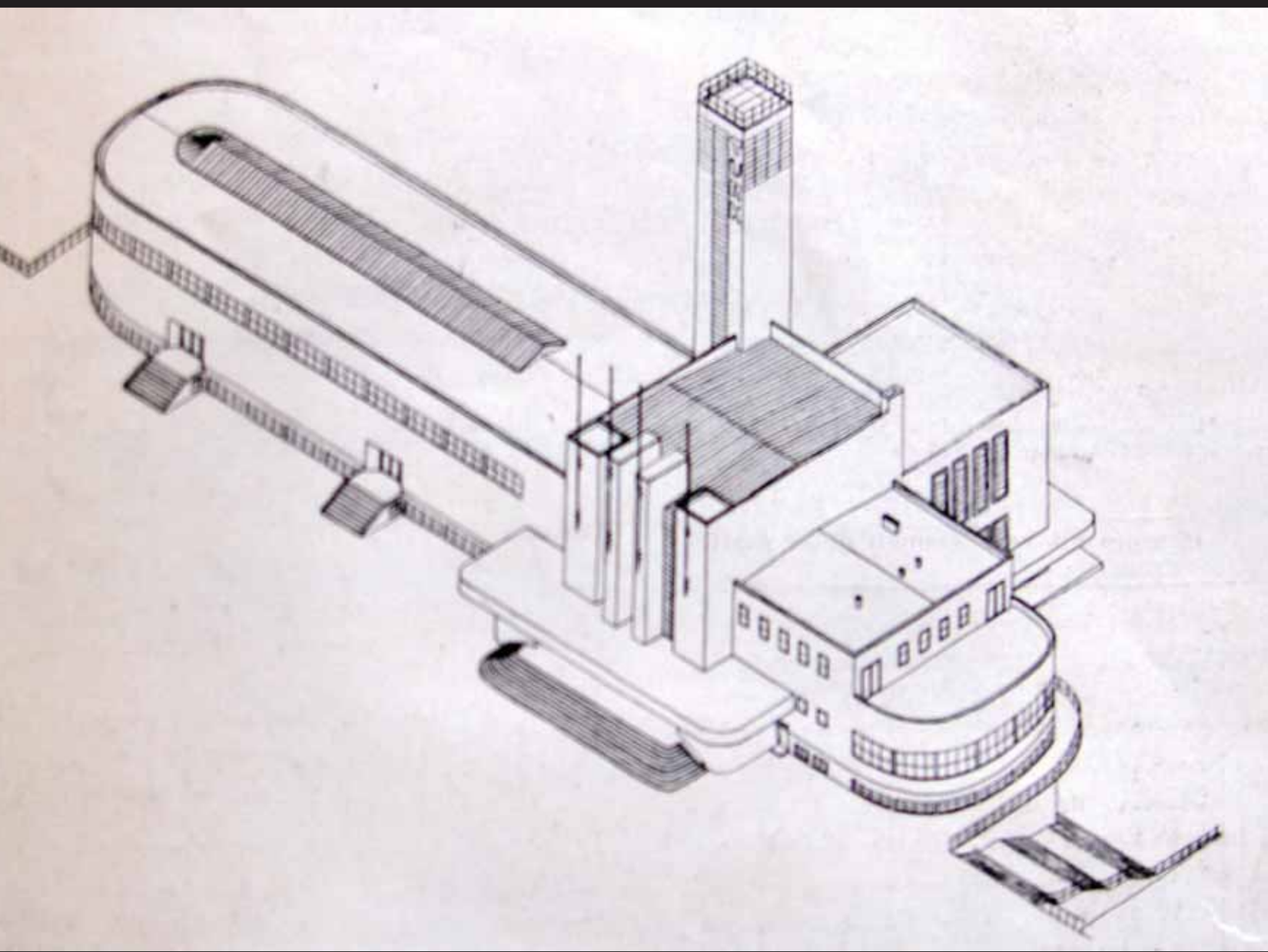

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

1935 ANKARA Sergievi

Ekonomik kalkınmanın birinci öncelik olduğu Türkiye'de, cumhuriyetin 10. yılında (1933) Ankara'ya bir sergi evi yapılması için proje yarışması açıldı. Yarışmayı Mimar Şevki Balmumcu'nun projesi kazanır ve hemen inşaat çalışmalarına başlandı. Modern Türk mimarlığının en önemli eserlerinden biri kabul edilen Ankara Sergievi, 1935 yılında bitirildi. Şevki Bey, Ankara Sergievi'nin projesini dairesel bir anlayışla yaptı. Buna gerekçe olarak da ziyaretçilerin sergiyi gezerken 90 derecelik dönüşler değil dairesel hareket etmesini gösterdi.

Mustafa Kemal Atatürk, Ankara Sergievi'nde düzenlenen sergi ve balolara katılmıştır. Bunlardan biri 1936 yılında açılan "Elişleri ve Küçük Sanatlar Sergisi", diğeri de 1935 yılındaki yeni yıl balosudur.

Cumhuriyetin ilk on yılları, daha çok tiyatro ve opera gibi sanatlara ağırlık verildiği yıllar oldu. Bu çerçevede Ankara Devlet Konservatuarı bünyesindeki tiyatro, müzik ve opera sanatçılarına Ankara Halkevi Tatbikat Sahnesi yeterli gelmeyince yeni bir bina yapımı gündeme geldi. Ancak, kaynak yokluğu nedeniyle, bina inşa etmektense, Ankara Sergievi'nin tadil edelerek tiyatro binasına dönüştürülmesi düşünüldü. Bu görev de Alman mimar Bonatz'a verildi. Paul Bonatz, Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'in davetiyle II. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'ye gelmiş ve Bakanın danışmanlığını yapmaya başlamıştı. Bonatz, Sergievi binasını kısmen yıkarak kısmen de yeniden düzenleyip halk ve sanatçı girişlerini ayırarak, neo-klasik bir bina ortaya çıkardı. Yeni adıyla Büyük Tiyatro Binası, 1948 yılında ticarete kapılarını kapayıp Adnan Saygun'un "Kerem" adlı operasıyla, perdelerini sanata açtı.

1

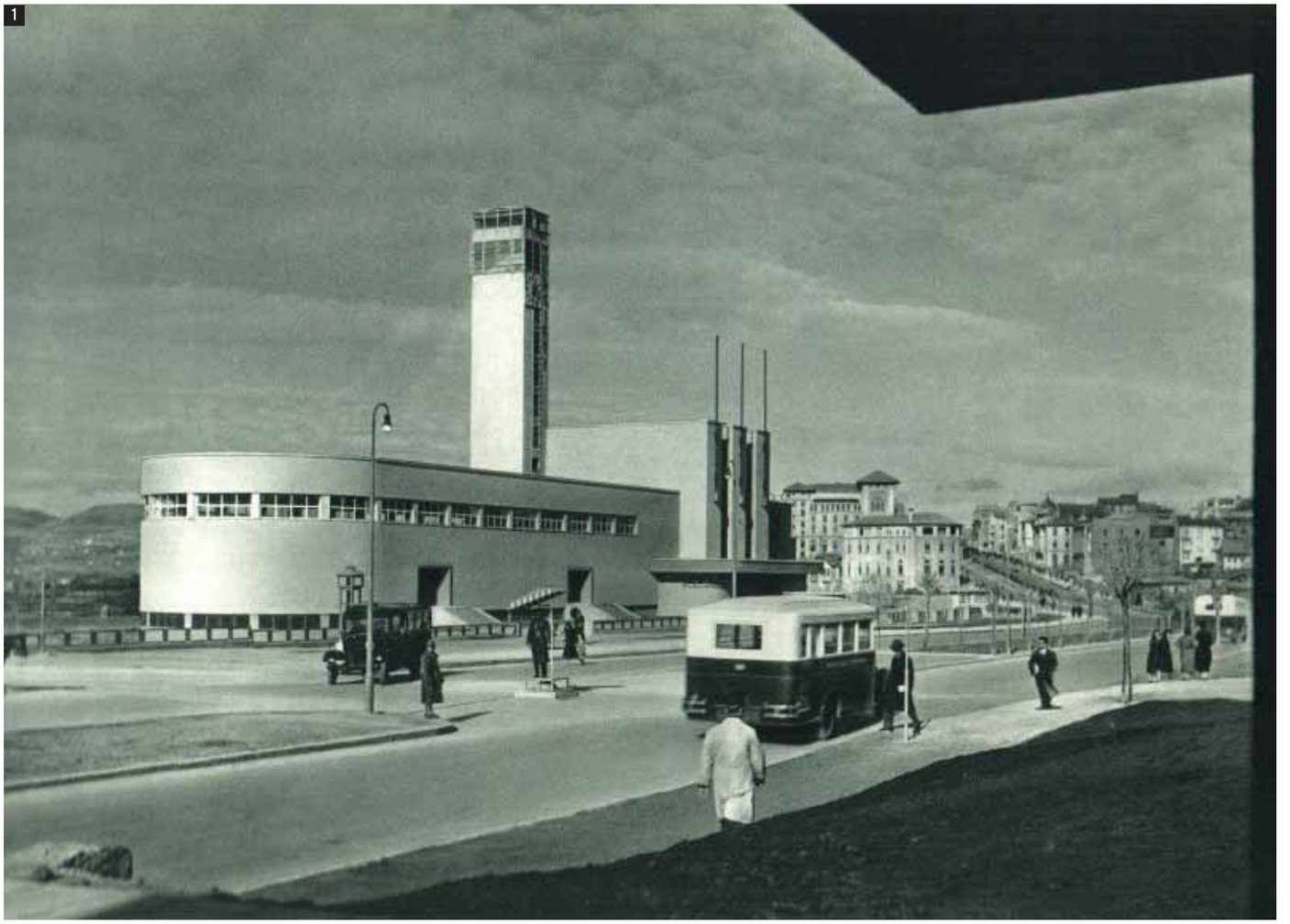

1- Mimar Şevki Balmumcu'nun 1933 yılında çizdiği ve yarışmada birinci olan eseri, 1935 yılında Ankara Sergievi olarak hayata geçirildi

1

2

1- Sergievi'nin ilk dönemleri

2- Sergievi zamanla işlevini yitirdi ve fiziksel değişikliğe uğradı.

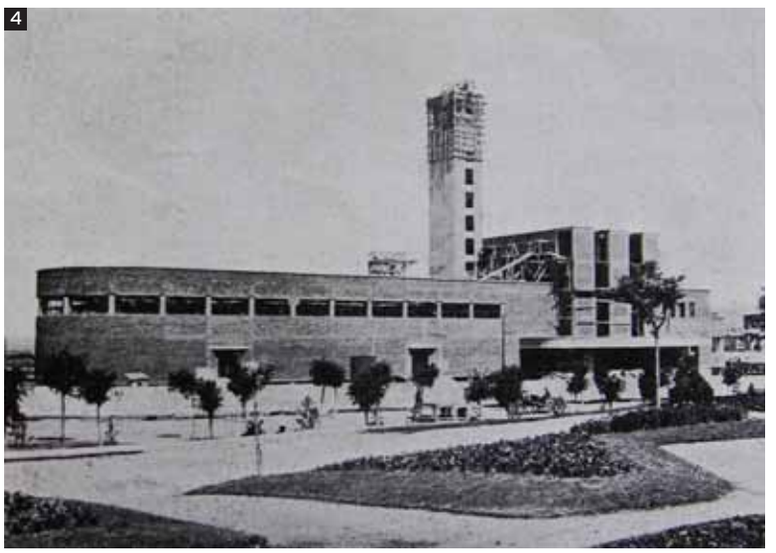

3- Ankara Sergievi inşaat aşamasında iken / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

4- Saat kulesinin inşaatı devam ederken Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

5- İnşaat halindeyken iç kısım / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

1-Sergievi'nin merdivenleri ve giriş kapısı / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

2- İçeriden merdivenlerle salona iniş kısmı / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

3- Dıştan genel görünüş Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

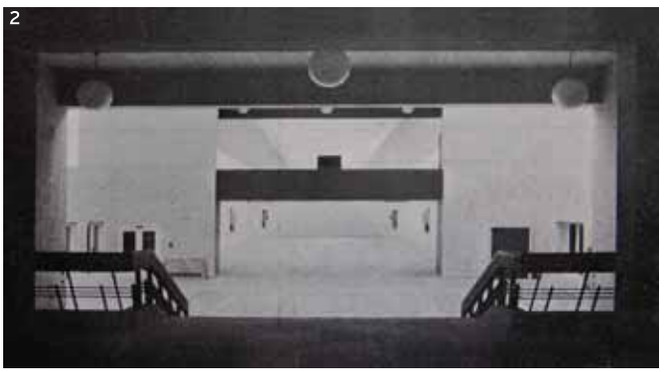

Sergievi nasıl opera binası oldu?

Şefik Kahraman Kaptan; "İsmet İnönü ve Harika Çocuklar" kitabında şu olayı anlatıyor:

"Ankara'ya yeni bir opera binasının yapımı gündemdeydi. Ama her zamanki kaynak sıkıntısı işin zora koşulmasına yol açıyordu. Maliye Bakanı Nurullah Esat Sümer'di.

Sümer, Dışişleri Bakanlığı'na vekaleti dolayısıyla Dışişleri binasında bulunduğu bir gün, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü tarafından arandı. İnönü telefonda, Sümer'i sıkıntıya sokacak bir talepte bulunuyordu:

'- Bak Sümer! Saygun, Erkin yanımdalar. Altar da burada. Heyet halinde, yeni opera binası yapımı için yeni yıl bütçesine ödenek konulmasını istiyorlar. Biraz sonra seni ziyaret edecekler."

Sümer sıkıntıyla cevap verdi.

'Mevzuu yakinen bilmekteyim Paşa Hazretleri. Ancak kifayetsizlikler sebebiyle yeni sene bütçesini bir türlü bağlayamıyoruz. Takdir buyurursunuz ki ödenek bulmada muazzam güçlüklerimiz...'

İnönü, tipik temennisiyle konuşmayı kesiyordu:

'- Bulursun! Bulursun!'

Maliye Bakanı'nı ter basmıştı. O sıkıntıyla bakan, odasının önündeki balkona çıktı ve birden bire karşısında sessizce durmakta olan Sergievi'ni gördü. Bina, kendi haline terk edilmiş sessizce yükseliyordu Ulus'a doğru...

Sümer'in sıkıntısı birden çözüm bulmanın sevincine dönüşmüştü. Az sonra yanına gelen heyete de müjdeyi verdi. Öngörülenin yarısından çok az bir ödenekle Sergievi, bugünkü Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nün faaliyet gösterdiği Büyük Tiyatro'ya dönüştürüldüğünde yıl 1948'di."

Aktaran: Doğan Heper, Milliyet Gazetesi, 17 Ocak 1999

4-5- Sergievi'nin Opera binasına dönüştürüldükten sonraki hali

6- Ankara Sergievi'nin yıkılıp tiyatroya çevrileceğini gösteren bir haber

4

5

6

★ Ankara Sergievi yıkılıp tiyatroya çevriliyor.

Milli Eğitim Bakanlığının Ankaranın sene-lerdenberi Sergievi ihtiyacını karşılayan binasını yıkarak bazı kısımlarından istifade ile tiyatro binasına çevrilmesine dair verdiği karar yerine getirilmeğe başlanmıştır.

Tadilat projelerinin Sergievi Mimarı Şevki Balmumcuya yaptırılacağı eski Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel tarafından Türk Yüksek Mimarlar Birliği Başkanı Abidin Mortaşa ve Yönetim Kurulu üyelerinden Hüseyin Karaya vadedilmesine ve Güzel Sanatlar Umum Müdürü Halil Vedat Fıratlı tarafından Şevki Balmumcu ile konuşularak teklif edilmesine ve mimarı tarafından bu teklifin kabul edilip Bakanlık tarafından yapılacak davete icabet edileceği hakkında yazılı muvafakatnamesine rağmen bu projeler yabancı Mimar Profesör P. Bonatz'a yaptırılmaktadır.

İnşaat münakasasız olarak Emlâk Bankasının da ortak olduğu bir yapı şirketine her türlü masraflar çıktıktan sonra %8 kârla verilmiş bulunmaktadır.

Yapıma daha doğrusu şimdilik yıkıma başlanmıştır.

Tiyatronun 24 üncü Cumhuriyet yıl dönümünde açılacağı ümit edilmektedir.

Beynelmilel Kömür Sergisi Sergi Rehberi / TBMM Kütüphanesi

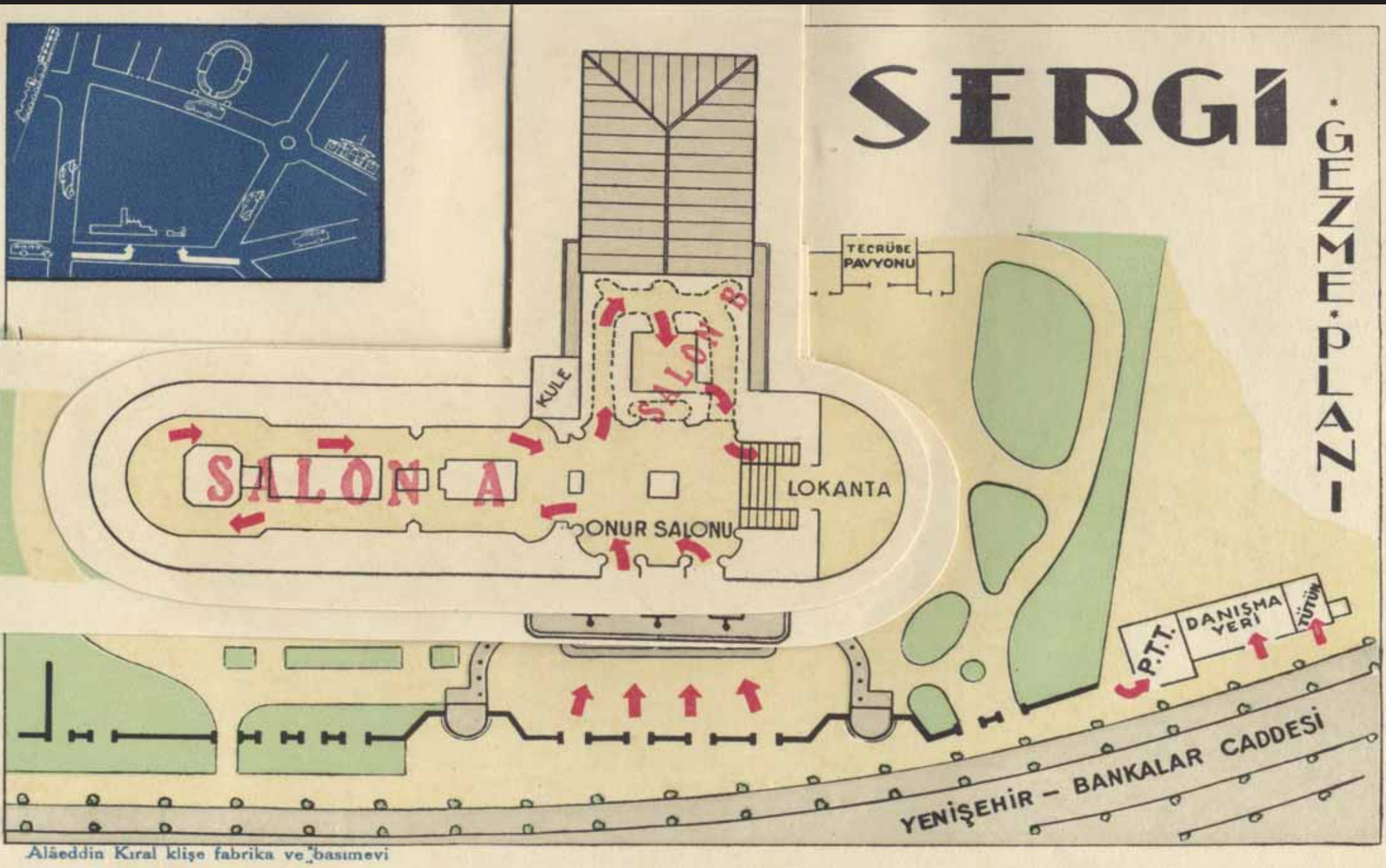

Alâeddin Kıral klişe fabrika ve basımevi

1937 ANKARA Beynelmilel Kömür Sergisi

Türkiye'nin uluslararası çapta ve mükemmel bir organizasyonla düzenlediği ilk sergi olma özelliğini taşıyan Beynelmilel Kömür Sergisi, 23 Nisan 1937'de Ankara Sergievi'nde açıldı. Açılışını Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün yaptığı sergiye, Türk şirketlerinin yanı sıra 12 ülkeden 56 firma katıldı. Firmaların dağılımı şöyle: Almanya'dan 29 firma, Avusturya'dan 7 firma, ABD'den 5, İngiltere'den 3, Belçika, Çekoslovak, Fransa ve Yunanistan'dan 2'şer firma, Hollanda, İtalya, Macaristan ve Yugoslavya'dan birer firma.

23 Mayıs'ta kapanan sergiyi ilk gün 5 bin kişi gezdi ve soba üreten bir Türk firması da bir günde 2 bin soba sattı.

Uluslararası saygınlık ve takdir de kazanan Beynelmilel Kömür Sergisi hakkında, 12 farklı dilde yayınlanan 43 gazete, övgü dolu haberler yayınladı. New York Times'ta şu ifadeler yer aldı: "Türkler sergicilikte Avrupa'ya örnek sayılacak bir eser vücuda getirdiler."

Başvekil, öğrencilerin de toplu halde bu sergiyi ziyaret etmelerini istedi. Okul idarecileri, randevu alarak sergiyi öğrencilere gezdirdiler. Ayrıca diğer vilayetlerden toplu olarak gelecek halk ve tüccarlara da önceden haber vermeleri halinde izahat verecek görevliler tahsis edildi.

Kömür Sergisi için özel bir tanıtım kitabı hazırlandı. Kitapta sergi tanıtılırken, renkli ve oldukça iyi hazırlanmış bir sergi gezi planına da yer verildi. Ayrıca katılımcı firmalardan alınan reklâmlar da bu kitapta yayınlandı.

Sergide kömürle ilgili maddeler ve makineler şu kategorilere ayrılarak sergilendi:

I- Kömür ve çıkarılması
2- Ev idaresinde kömür
3- Umumî hizmetlerde kömür (ulaşım araçlarında)
4- Endüstri sahasında kömür
5- Ziraat sahasında kömür
6- Kömürden çıkan vasıtalar (havagazı, elektrik)
7- Kömür bakayasından ve mürekkebatından yapılan maddeler (farmakolojik müstahzarlar, ilaçlar ve gübreler)

1

Kömür sergisine rağbet çok

Ankara beynelmilel kömür sergisi büyük bir muvaffakiyet kazanmıştır. Sergiyi ziyaret edenler gittikçe çoğalmaktadır. Dün tatil münasebetile sergi hıncahınç dolu idi Sergide satışlar çok canlıdır. Serginin açılış resmine aid bir kaç resim derceediyoruz. Yukarıda açılış resminden evvel sergi binası önünde toplananlar, Başvekil İsmet İnönü nutkunu söylerken, aşağıda açılış resminden sonra Başvekil verilen izahatı dinlerken, sergi kapısı önünde dalgalanan sergiye iştirak eden ecnebi devletlerin bayrakları görünüyor.

1- Kömür sergisine rağbet çok / 26 Nisan 1937, Akşam Gazetesi

1-2-3- Beynelmilel Kömür Sergisi Sergi Rehberi / TBMM Kütüphanesi

4-5-6-7- Sergi Rehberi'nde katılımcı firmaların reklamları da yayınlandı / Beynelmilel Kömür Sergisi Sergi Rehberi TBMM Kütüphanesi

1

BEYNELMİLEL KÖMÜR SERGİSİ
A N K A R A

Sayın gezicilere kısa ve faydalı izahlar

Serginin tertibi :

Sergi binanın icablarına göre yedi salonla bir tecrübe paviyonu ve bir de danışma paviyonundan mürekkeptir.

Esas bina dahilindeki 7 salon muhtelif eşyanın teşhirine ayrılmış ve bu salonlara harf sırası verilmiştir: A, B, C, D, E, F, G. Bu salonlarda bulunan her standa da ayrıca bir numara konmuştur.

Ziyaretçilerin bunları kolayca bulabilmeleri için her salonun giriş yerinde hususi surette yapılmış ve büyük harflerle salonun adını bildiren bir levha vardır.

Lütfen soldan yürüyünüz

2

Beynelmilel Kömür Sergisi

Açılış tarihi

23 Nisan 1937 Ankara

Beynelmilel Kömür sergisindeki muhtelif salonlarla, bu salonlarda bulunan Standadların numaralarını ve sergiye iştirak eden firmaların mümessil veya sahiplerinin isimlerini gösteren liste (*)

Üst Kat

ONUR SALONU

(*) Bu listede italik harflerle yazılı olan satırlar, firmaların sahip veya mümessillerini göstermektedir. Her standın basındaki rakam stand numarasıdır. Birisinde görülecek rakamlardan biri, bu kitapta, o stand hakkında izahatı ihtiva eden sahifenin, diğeri de firmaların reklâmı bulunan sahifenin numarasıdır.

3

Beynelmilel Kömür Sergisi

Teşhir edilen eşya hakkında kısa notlar

SALON B

MADEN TETKİK ve ARAMA ENSTİTÜSÜ İLE ETİ BANK

«Müşterek Stand» da görülecek olanlar:

1— Kömür madeni ocağı
2— Zonguldak Kömür Havzası maketi
3— Kütahya linyit havzasının bugünkü ve yarınki maketi
4— Türkiyede çıkan taş ve linyit kömürlerinden nümuneler
5— Kömürden çıkan maddeler
6— Türkiyede kömür havzaları
7— Kömür grafikleri.

Daima ileri gidiniz ve soldan yürüyünüz

4

SOMA KÖMÜR MADENİ

Soma linyiti yakınız:

S
- En iyisidir
- En kullanışlısıdır
- En ucuzudur

O

S. K. M.
SOMA KÖMÜR MADENİ
Ocaklara, tesisata ve çalışmalara dair muhtelif intıbalar (karşıki sahifede)

M
- Soma linyit kömürünü yakmağa mahsus çok ekonomik ve ucuz "Somer linyit yemek ocakları.

A
- Soma linyiti yakan sobalar.

Müracaat yeri:
Cumhuriyet matbaasında hususî daire

5

6

YERLİ MADEN KÖMÜRLERİMİZİ YAKMAK İÇİN

Fairbanks - Morse fabrikası mamulâtı **otomatik yakıcı** makinası VE Fitzgibbons fabrikası **Çelik** ocağını

kullanırsanız, aynı zamanda kömürden de **pek çok tasarruf** temin edersiniz. En şiddetli hava şeraiti altında bu makinelerle yeknesak bir hararet ve sıhhî bir konfor elde edersiniz.

Şimdiye kadar kullandığınız **Kok ve buna mümasil kömürlere nazaran** *senelik teshin masrafından* **%50 kadar tasarruf** *edebilirsiniz.*

Bu makinalarda kömürün yakılışı ve ateş hararetinin tanzimi **büsbütün otomatik** olduğundan Amerikanın en büyük fabrikalarından :

Fairbanks, Morse & Company Chicago, Ill.
Fitzgibbons Boiler Company Inc. New York, N. Y.

firmaları büyük muvaffakiyetler elde etmişlerdir.

Bütünü malûmat için İstanbul, Galatada Nişantaşı Hanında 15/20 numaralı dairede LEON FARAGGİ Satış Evine müracaat edilmelidir.

TÜRKİYE MÜMESSİLİ: M. H. AVRAM

7

INTERNATIONAL COMBUSTION LIMITED
ALDWYCH HOUSE, ALDWYCH, LONDON, W.C.2
Works: DERBY

KARABÜK DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARININ BÜTÜN BUHAR TESİSATININ MÜTEAHHİTLERİ

Türkiye mümessili: J. H. Walton. İst. Kulübü - İstanbul

Ankara Mektupları

Ankara kömür sergisinde

Yukarıda sergiden güzelliğin dumabilmiş manzaraları, aşağıda sergide içinde bir stand

Çocukluğumda, Allah rahmet eylesin dadım, bana bir masal söylemişti: Ormanda, ulu bir ağaç varmış. Odunculardan biri bunu kesmeğe gitmiş, her balta vurduğu, ağaç ağlarmış.

— Ben sana gölge veririm; seni yağmurdan, güneşten korurum; dallarımda barındırdığım kuşların şen cıvıltılarile gönlünün gamını gideririm.. bana ne diye kıyıyorsun? Ben sana ne kötülük ettim? diyerek, inlermiş.

Bir gün gelip te, yeni baştan doğacak olan Türk devletinin bir orman koruma politikası güdeceğini önceden keşfedecek kadar keramet sahibi olmıyan biçare, saf dadımın bana bu masalı ne maksatla uydurup söylediğini bilemem.

Yalnız, insanların nankörlüğüne maruz kalan bu ağacın mukadderatı, daha o vakitten benim ruhumun üzerinde derin iz bırakır. Her ne zaman, yurdumda geniş bir orman, bir korulukla, malvelmiş bir orman, bir korulukla rastlasam, masaldaki ağacın tazarrularını acı kalaklarında çınlar ve bu cinayeti işlemiş olanlarla, işlerinin gücü yumuşu bulunanlara lânet ederim.

Ormanlarımızı korumak, elde kalanı kurtarmak, çıplak yerlerde yenilerini yetiştirmek, yurtsever bir hükümetin başlıca vazifelerinden biri olduğu içindir ki, Ismet İnönü hükümeti bu ehemmiyetli işi, büyük ölçüde ciddiyetle ele aldı: bir yandan, lâzımgelen kanun, nizamnamo, talimat ve sairleri neşrederken, öteki yandan da, memleketin her işinde olduğu gibi, bu işi de, işini odunla görmeğe alışmış halkın ikazına ve irşadına çalışıyor.

Ankara beynelmilel kömür sergisi, işte bu temiz, hayırlı ve yüksek gayenin tahakkukuna doğru, çok yerinde bir adımdır.

Doğrusu, bu sergiyi ben gezerken bir çok bakımlardan hayret ve iftihara düştüm. Bir kere, ayıp değil ya? Memleketimiz, maden kömürü bakımından bu devirde zengin bilinmiyor, hattâ tasavvur etmiyordum. Orada duran kabartma haritaları, grafikleri, ve muhtelif yerlerden alınmış kömür ve linyit nümunelerini görünce, meğerdar bi fevkalâde ve hayretli Türk toprağının üstü kadar, altının da ne zengin bir hazine olduğunu anladım.

Geçen asırların, insanlar işlerden tıynet mütenellişliklerini zaman güle güle kullanmalar diye porsi altına yığdığı Türkiyenin maden kömürlerinin muhtemel miktarı, ilmi ve fennî esaslara göre, milyonluğu, hattâ milyarlarla ifade edilmiştir. Bu, bugünkü ihtiyacımıza göre, o kadar büyük bir rakamdır ki, bu kömürlerin ancak yüzde birini çıkarmakla bile, asırlarca, bütün sanayiimizin, bütün demiryollarımızın, bütün vapurlarımızın, bütün fabrikalarımızın, bütün evlerimizin ihtiyacını karşılıyabiliriz.

Sergide teşhir edilen Eti mangalı

Bu, sergimizin her tarafını hiçbir gezdirmek lütfunda bulunan değerli sanatkâr baş Müdür Hayri, sümmesini gördüğümüz bu büyüklüğün ilmi, iki buçuk liraya kadar satışa arzedilebileceğini söyleyince hayretten dona kaldım.

O anda, dadımın masalı bir kere daha hatırıma geldi. Yerin altında bu derece emsalsiz, yakacak kömürlerle varken, boşu boşuna kül edilen ormanlarımızın masal bir sebebete karşı acı acı düşündüm.

Medeni memleketin yağlara susuzluğu olan maden kömürünün daha ne gibi ihtiyaçları karşılıyacağını bu sergide anlıyorsunuz, pratik bir surette görüyorsunuz. Tabiatın bu çok emsalsiz hediyesi, bir insanların yüz türlü derdinize derman olmaktadır. Değerini tanıdıkça, her gün yeni bir sanayi kolu doğar, her gün yeni bir yeni sanat yolları bulunabilir.

Ankara kömür sergisinde, cevherî, yeraltındaki sudan çıkardığı, su mühendisi, hukuk, tıbbiye, ziraat, V. d. alâkası kadar, edebiyat takib edebilecektir.

Evvelsemir Ekrem Tala

(Devamı 6 ncı sahifede)

6 Mayıs 1937 Akşam Gazetesi

Kömür sergisi

Bir Alman gazetesinin takdirkârane bir yazısı

Ankara 16 (A.A.) — Nürenberger Zeitung muhabiri Ankara enternasyonal kömür sergisi hakkındaki intibalarını şu suretle kaydetmektedir:

«Genç Türkiye Cumhuriyet Ankarada ilk enternasyonal sergisini yaptı. Buna mevzu olarak da kömürü seçti. Yeni Cumhuriyetin endüstriyelleşme hususundaki azmini gösteren bu hareketi dikkatle takib etmemek mümkün değildir.

Kömür sergisinde memnuniyeti mucib bir nokta da Alman firmalarının sayı itibarile en başta gelmesidir. Fakat asıl hayran olunacak taraf: Türklerin bu sergide gösterdikleri sergicilik kemalidir. Kömür, aslında estetik olmıyan bir mevzudur. Böyle ilmî ve telkinî bir sergiyi kompoze etmeğe yalnız sanat bilgisi yetişmez. Bir serginin heyecan uyandırması ve iz bırakabilmesi için çok güzel, bedii ve unutulmaz hatıralar yaratacak mahiyette olması da elzemdir. Türkler bunda her bakımdan muvaffak olmuşlardır.

Türkiye ekonomi bakanı Türk elemanlarla meydana getirdiği, dünyanın her hangi bir memleketinde bir vekili tebcile kâfi bir sebeb olacak kadar güzel olan bu sergiyi dünya efkârı umumiyesine iftiharla takdim edebilir. Türk dostlarımıza kompliman yapmadan diyebiliriz ki bu sergi milletler arası ölçüde hakikaten muvaffak ve bilhassa çok sanatkârane bir eserdir.»

Koh

17 Mayıs 1937 Akşam Gazetesi

Kömür sergisi

İstanbul ve İzmirden Ankaraya hususi trenler kaldırılacak

Ankara 2 (Telefon) — 26 martta açılacak beynelmilel kömür sergisi münasebetile şimendifer tarifelerinde yüzde 50 nisbetinde tenzilât yapılacaktır. Tarife serginin devamı müddetince muteber olacaktır.

Yolcuların istirahatini temin etmek için İstanbul - Ankara, İzmir - Ankara arasında hususi trenler işletilecektir.

3 Mart 1937 Akşam Gazetesi

Kömür sergisi çok rağbet görüyor

Bir günde 5000 kişi segiyi gezdi

Ankara 24 — Kömür sergisine rağbet çok fazladır. Dün sergiyi 5000 kişi ziyaret etmiştir. Bir Türk müessesesi bir günde 2000 soba satmıştır.

Avrupa gazetelerinin muhabirleri sergiyi gezmişler ve gördükleri mükemmeliyetten çok memnun olmuşlardır. Deyli Telgraf ve Paris Soir gazeteleri muhabirleri gazetelerine çektikleri telgraflarda sergideki intizamdan ve tertipteki mükemmeliyetten uzun uzadıya bahsediyorlar.

25 Nisan 1937 Akşam Gazetesi

VATANDAŞ...

Beynelmilel Kömür Sergisi 23 Nisan Cuma günü Ankarada Açıldı. Sergiyi görmek hem senin hem yurdun için faidelidir

(2263)

24 Nisan 1937 Akşam Gazetesi

Beynelmilel kömür sergisi Başvekilin nutku ile açıldı

12 devletin iştirak ettiği bu sergide kömürün nerelerde, nasıl kullanılacağı görülmektedir

Ankara 23 (Hususi) — Beynelmilel Kömür sergisi bugün saat 17 de Başvekil İ. İsmet İnönünün bir nutku ile açılmıştır. Açılış merasiminde vekiller, mebuslar, kordiplomatik, milli müesseseler, bankalar rüesası, kalabalık davetli kütlesi bulunmuştur.

Başvekilin nutku

Ankara 23 (A.A.) — Başbakan İsmet İnönü bugün beynelmilel kömür sergisini açarken şu nutku söylemiştir:

Arkadaşlar,

Ankarada ilk defa kurulan umumi kömür sergisini şimdi açıyoruz. Memlekette kömür istihlâkini, kömürü muhtelif yerlerde ve makinalarda, evlerde kullanmayı öğretecek ve kolaylaştıracak bir müessese olarak bu sergiye çok kıymet veriyoruz.

Serginin maksadı, burada gösterilmiş olan makinalardan bu memleketin ihtiyacına uygun olanların seçilmesidir. Sergiye lâyık olduğu ehemmiyeti tevcih ederek iştirak etmek isabetini gösteren firmalara ve bu beynelmilel sergimize alâka gösteren memleketlere teşekkür etmek isterim.

Bu açılış dolayısile bilhassa vatandaşlarıma işaret etmek istediğim nokta, bu serginin mümkün olduğu kadar çok yurddaş tarafından gezilib görülmesidir. Sergiyi bilhassa ailelerin gezmesini, kömürün kullanış yerlerini ve kolaylıklarını yakından tedkik etmesini ve hele kadınlarımızın kömür istihlâk eden vasıtaları birer birer görmesini istiyoruz.

Memlekette kömür istihlâkini artırmak ve kömür kullanan cihazları yapmak hükümetin tasavvur kibettiği başlıca bir politikadır. Bu politikayı tahakkuk ettirmek yolunda ciddî bir gayretle çalışan ve bu sergiyi açmak teşebbüsünde bulunup meydana getiren arkadaşım Celâl Bayara takdirlerimi ve tebriklerimi huzurunuzda arzetmek benim için bir vazifedir. Sergiye gösterdiğiniz yakın ilgiden dolayı hepinize ve bilhassa

(Devamı 12 nci sahifede)

(Baş tarafı birinci sahifede)

izhar ettiği alâka için kor diplomatike teşekkür etmek benim için bir zevktir. Bu açılan serginin memlekette kömür istihlâkini ve kömür yakan âletlerin ve makinaların kullanılmasını arttıracağını kuvvetle ümid ediyoruz.

Şimdi müsaadenizle sergiyi açıyorum.

Nutuktan sonra Sergi gezilmiştir. Sergiye 12 devlet iştirak etmiş bulunmaktadır. Bunlardan Almanyayı 29 firma, Avusturyayı 7, Belçikayı 2, Çekoslovakyayı 2, Fransayı 2, Hollandayı 1, İngiltereyi 3, İtalyayı 1, Macaristanı 1, Amerikayı 5, Yugoslavyayı 1, Yunanistanı 2, firma temsil eylemektedir.

Sergide temsil edilmekte bulunan Türk müesseseleri de şunlardır:

Eti Bank, İbrahim Işıkzalan, Zamgoçyan ticaret evi, közlü kömür işleri, maden tedkik ve arama enstitüsü, Soma kömür madeni, Telgaz, Türk Ticaret bankası, Vehbi Koç, ve Bölid Ltd, yeni eczahane, yüksek ziraat enstitüsü ve Zümre zade. «Beynelmilel kömür sergisi» bütün gezenlerin takdirlerini toplamıştır.

Memleketimizde ilk olarak kurulmuş olan bu beynelmilel serginin kazandığı haklı muvaffakiyetin en güzel ifadesini, bugün sergiyi gezdikten sonra, profesör bayan Afetin examen mi bakanlığı müsteşarı Kurtoğlu Faike aşağıdaki cümlelerle anlattığı intibalarında bulmaktayız:

«Alâkadarlar kıymetini hiç şüphesiz daha fazla takdir ederler. Ben çok üstün ve mükemmel buldum, istifade ettim. Bu sergi bizim, sergicilik hayatımızda, tekniğinizde muvaffakiyetli bir adım teşkil ediyor.»

Sergiyi gezmek istiyenlere

Ankara 23 (A.A.) — Sergi umumi kâtipliğinden:

1 — Kömür sergisini rahatça ve serbestçe gezebilmelerine imkân vermek ve hususi izahat verecek teknisyenleri bulmak her standı başında hâzır bulundurabilmek için sergiyi talebeale ziyaret edecek mekteplerin en aşağı iki gün evvel sergi umumi kâtipliğine telefonla veya yazı ile müracaat etmeleri,

2 — Ve bütün mekteblerin ziyaret etmeleri büyük başvekil tarafından emir buyurulmuş olduğu,

3 — Vilâyetlerden halk grupları, alâkalı tüccar grupları tarafından yapılacak ziyaretlerden de arzu buyurulduğu takdirde aynı mülâhaza ile haberdar edilmemiz lüzumu arzolunur.

24 Nisan 1937 Akşam Gazetesi

ATATÜRK Ankara

Balkan ve doğu Avrupa devletlerinin de iştirak ettikleri Arsıulusal Breslav panayırında Berlin Ticaret odamızca kurulan Türkiye pavyonunun bugün merasimle açıldığını arz vesilesile büyük kurtarıcımızın ve Türkiyenin saadeti hakkındaki dileklerimi sunarım ellerinizi öperim.

Oda fahri başkanı
Hamdi Arpağ

Breslav Sergisi'nin açılışı dolayısıyla Büyükelçi Hamdi Arpağ'ın Atatürk'e çektiği telgraf
11 Mayıs 1937, Akşam

1937 BRESLAV Sergisi

Breslav Sergisi 10 Mayıs 1937'de belediye binasında açıldı. Türkiye'nin de pavyonu bulunan serginin açılışında ülkemizi Berlin Büyükelçisi Hamdi Arpağ temsi etti. Ağırlıkla ziraat makinelerinin yer aldığı sergide, dikiş ve yazı makineleri ile bisiklet pavyonları da bulunuyordu. "Çok güzel bir şekilde tertip edilen" Türk pavyonunda "istihsal maddelerimiz" tanıtılıyordu. Serginin merkezi yerinde Atatürk'ün büstü yer alıyordu. Sergi münasebetiyle Türk-Alman ekonomik ilişikleri üzerine bir toplantı düzenlendi ve burada Berlin Türk Ticaret Odası Genel Sekreteri Osman Zeki Torgay bir konuşma yaptı. Serginin açıldığı gün Berlin Büyükelçisi Hamdi Arpağ, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Başbakan İsmet İnönü, Dışişleri Bakanı Rüştü Aras ve Ekonomi Bakanı Celal Bayar'a birer telgraf çekerek durumu "saygıyla arz" etti.

Breslav sergisi açıldı

Breslav 6 (Akşam) — Breslav sergisi dün sabah saat onda açıldı. Sergi şehremaneti binasının merasime mahsus diresinde kurulmuştu. Birçok devletlerin bu meyanda bizim de pavyonlarımız bulunmaktadır. Açılma resminde Berlin büyük elçimiz B. Hamdi Arpağ'da hazır bulunuyordu.

İptida Breslav panayır ve sergiler cemiyeti reisi Her Kempe, ve Her von Reibmitz, bunlardan sonra nasyonal sosyalist partisi mıntaka reisi Her Wagner birer nutuk söylediler, bundan sonra sergi açıldı.

Sergide en büyük kısmı ziraat makineleri teşkil ediyor. Maamafih dikiş makineleri, yazı makineleri, bisiklet pavyonları da vardır.

Türk pavyonu çok güzel tertip edilmiştir. Pavyon herkesin takdirini celbetmiştir. Bu hususta Berlin büyük elçimiz B. Hamdi Arpağın mesai ve alâkasını, Berlin Ticaret odası umumi kâtibi B. Osman Zeki Torgayın himmet ve faaliyetlerini takdirle anmak lâzımdır.

Pavyonumuzda istihsal maddelerimizi tanıtacak herşey yapılmıştır. İçeriye girince Atatürkün büstü bilhassa nazari dikkati celbediyor.

Serginin açılması münasebetile Breslav şehremini ile panayır ve sergiler cemiyeti yerli ve ecnebi matbuat mümessillerine bir istikbal resmi yapılmıştır. Şehremini doktor Friedrich çok nazikâne bir surette hoş geldiniz dedikten sonra herkes masalarda teşrifatsız bir şekilde yer aldı ve toplantı pek samimi bir şekilde geçti.

Dün saat beşte Zivinger und Ressourcengesellschaft klübünün toplantı salonlarının birinde bir Türk - Alman müsahabesi yapıldı. Berlin Türk Ticaret odası umumi kâtibi B. Osman Zeki Torgay hazır bulunanları selâmladıktan sonra Türk - Alman iktisadi münasebetlerine dair çok vakıfane bir nutuk söyledi ve alkışlandı. B. Torgay sorulan suallere de cevap verdi.

Akşam saat sekizde de «Die Wirtschaftskammer Schlesien» Ticaret odası tarafından, matbuat erkânına, memleketin ileri gelenlerine, pek mükellef bir ziyafet verildi. Büyük elçimiz bay Hamdi Arpağ tarafından, pavyonumuzun küşad merasimi münasebetile atıldeki telgraflar geçide edilmiştir:

ATATÜRK
Ankara

Balkan ve doğu Avrupa devletlerinin de iştirak ettikleri Arsıulusal Breslav panayırında Berlin Ticaret odamızca kurulan Türkiye pavyonunun bugün merasimle açıldığını arz vesilesile büyük kurtarıcımızın ve Türkiyenin saadeti hakkındaki dileklerimi sunarım ellerinizi öperim.

Oda fahri başkanı
Hamdi Arpağ

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ
Ankara

Balkan devletlerinin de iştirak eyledikleri Arsıulusal Breslav panayırında Berlin Ticaret odamızca kurulan Türkiye pavyonunun bugün merasimle açıldığını arzeder sonsuz saygı ve tazimlerimizin kabul buyulmasını dilerim.

DIŞ BAKANI RÜŞTÜ ARAS
Ankara

Arsıulusal Breslav panayırında, Berlin Ticaret odamızca kurulan pavyonumuzun bugün merasimle açıldığını sonsuz saygılarımla arzederim.

EKONOMİ BAKANI CELÂL BAYAR
Ankara

Arsıulusal Breslav panayırında Ti-

11 Mayıs 1937 Akşam Gazetesi

PARİS SERGİSİNE OTOMOBİLLE SEYAHAT

Sizi evinizin kapısından alıp Sofya - Belgrad - Budapeşte - Viyana - Münih - Strazburg yolile 31 günde Parise gidip gelmek ve gene evinizin kapısına bırakmak suretile bir seyahat tertib edilmiştir.

Birinci grup 17 haziran 937 de hareket edecektir. Pasaport, vize, oteller, şehirlerdeki gezinti, müzeler ve sergi antreleri dahil olmak üzere ücreti 350 Türk lirasıdır.

Fazla tafsilât ve programlar için:

Ankara ve İstanbul Yataklı Vagonlar Seyahat servisinden, Galata Rıhtım caddesinde SETTA seyahat acentasından, İzmirde Gazibulvarı Dunlop Lâstik acentasından Taksimde Millî Garajdan alınabilir. Tel: 41849

15 Mayıs 1937 Akşam Gazetesi

PARİS
1937 SERGİSİNE
NATTA
Zengin ve idareli proğramlarını hazırladı

KÜÇÜK SEYAHAT:
PARİS-MİLÂNO-BELGRAD

BÜYÜK SEYAHAT:
PARİS - LONDRA - NİS
MONTEKARLO - ROMA
BERLİN - HAMBURG
BÜKREŞ

LÜKS VAPURLAR

Birinci, İkinci, Üçüncü mevkiler
Tafsilât: NATTA seyahat acentaları Galatasaray. Telgr. NATTA - Tel. 44913/44914

23 Mart 1937 Akşam Gazetesi

1937 PARİS Sergisi

25 Mayıs ve 25 Kasım tarihleri arasında açık kalan Uluslararası Sanat ve Modern Yaşam Tekniklerinin Uygulamaları Sergisi, Paris'te Champs de Mars, Trocadero, Sen Nehri'nin kıyısı ve Esplanade des Invalides'te 250 dönüm arazi üzerine kuruldu. 44 ülkenin katıldığı sergiyi 34 milyon kişi ziyaret etti. II. Dünya savaşı öncesi düzenlenen bu sergi, aslında fırtına öncesi sessizliği ülkelerin pavyonlarına yansıtmıştı. Bütün ülkeler başta Almanya, ABD, İtalya ve İngiltere olmak üzere çok görkemli ve meydan okuyucu binalarla sergiye katılmışlardı. Türkiye bu sergiye katılmasa da, sergi ülke basını tarafından yakından takip edildi. Gazetelerde sergiyi ziyaret edecek işadamlarına yönelik ilanlar yayınlandı. Ayrıca "Paris 1937 Arsıulusal Sergisi" adıyla bir kitapçık hazırlanarak, (bu kitapçık muhtemelen Fransızlar tarafından hazırlandı) sergiye nasıl gidileceği, pasaport işlemlerinin ne şekilde ve kaç liraya yaptırılacağı, ulaşım güzergahları ve ulaşımda sağlanacak indirimler ayrıntılarıyla anlatıldı. Öyle ki bu serginin "Asri teknik ve sanayinin halk ettiği (yarattığı) en muhteşem arsıulusal sergi" olduğu özenle vurgulandı.

1

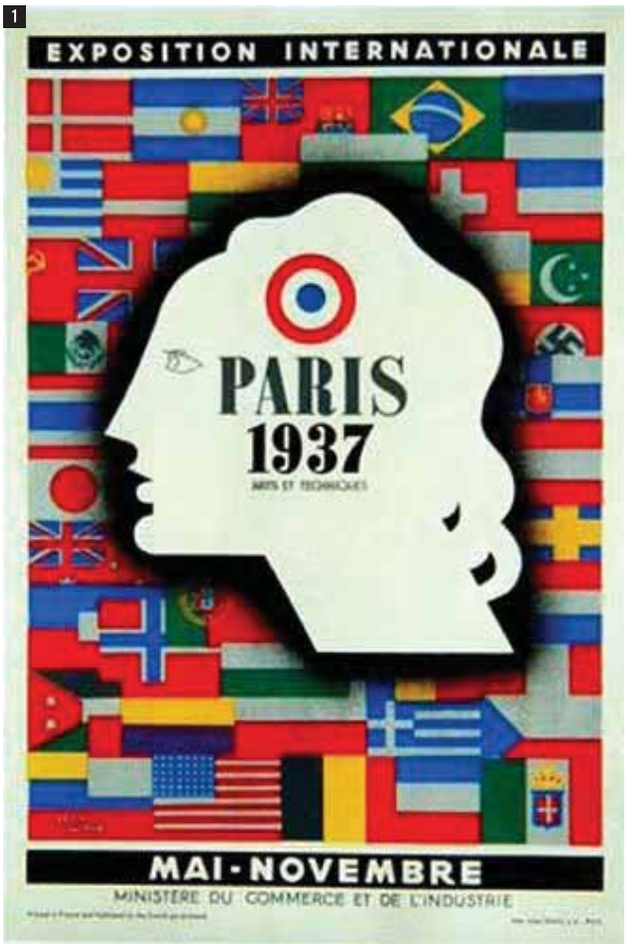

2

3

1- 1937 Paris Sergisinin afişi
2-3- 1937 Paris Sergisinden genel görüntüler

1931 Paris sergisi İstanbulun güzel yüzüne bu acayip hatırayı bıraktı.. 1937 sergisi bakalım ne bırakacak?...

25 Mart 1937, Akşam Gazetesi

4 Mart 1937

AKŞAM

937 Paris sergisi hazırlığı

Mayısta açılacak sergisinin alacağı şekle ait iki görünüş

4 Mart 1937, Akşam Gazetesi

1-2-3-4- "Paris 1937 Arsıulusal Sergisi" Tanıtım Kitapçığı / TBMM Kütüphanesi

1

Paris 1937 Arsıulusal Sergisi

Mayıs — İkinci teşrin

Bu güne kadar benzeri görülmemiş insan zekâsinin

Asri Teknik ve Sanayiin halk ettiği En Muhteşem

ARSIULUSAL SERGİ

1 Mayis 1937 Pariste açılacaktır.

100 Hektarlik ve **7,5 kilometre** degreli bir üzerde **240 Paviyon** tesis edilmiş bulunacaktır.

Bu harikulade eserin, vücude getirilmesi ve tanzimi için **bir milyar frank** sarfediliyor.

10.000 amele, gece gündüz, mütemadiyen bu eserin tekâmülüne çalışıyorlar.

Dünyanın en meşhur artistlerinin iştirakile tezyin ve tanzim ediliyor.

Cihan Sergileri tarihinde birinci defa olarak 42 Ulus temsil edilmiş bulunacaâtır :

Almanya, Avusturalya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Kanada, Danimarka, Mısır, Ispanya, Estonya, Amerika Memaliki Muttehidesi, Fenlandya, Ingiltere, Yunanistan, Hayiti, Macaristan, Hollanda ve Kolonileri, Irak, Italya, Japonya, Letonya, Litvanya, Luksenburg, Meksika, Monako, Norveç, Peru, Polonya, Portekiz, Arjantin Rumanya, Siyam, Isveç, Isviçre, Çekoslovakya, Venezuela, Yugoslavya.

2

29 Haziran. — Dans ziyafetleri.

3 Temmuz. — (Longchamp) in büyük gecesi

4 ile 11 Temmuz arasında. — Kasabanın doğumu.

8 Temmuz. — Bir yaz gecesinin rüyası (Bagatelle bahçelerinde)

21 Temmuz. — Kolonyal eğlenceleri

27 Temmuz. — Dünya Boks Musabakası

30 Temmuz — 10 Agustos. — Hazreti Isa'nın Hayatı (Notre-Dame Büyük Kilisesi önünde)

12 Eylul. — Bag bozumu ziyafetleri.

Dünyanın en meşhur artistleri ile büyük arsıulusal tiyatro sezonu — Sinema müsamereleri — 42 arsıulusal ispor müsabakası — Cihanın şimdiye kadar görülmemiş ve işidilmemiş en büyük ve en meşhur sanatkârlarının en seçme musiki eserlerinden mürekkep 18 Gala.

Planetariumu, elektrik demiryolları, kadın Sarayı, Su tiyatroları, el'abı nariyeleri, ve saire, bir muhteşem atraksyon parkı içinde seyredilebilecektir.

Misafirperver Fransa, hususi bir kart usulile gayet teminatlı surette Parise gelebilecek hesapsız ziyaretçinin kemalsererle kabulü için hazırlanıyor.

Hususi Kartın Menfaatları

Martın 15 inden itibaren **20 Frank** fiatile, (Şimendifer, Deniz ve tayyare şirketlerinde, seyyahat bürolarında ve bütün dünyanın seyyahat acentelerinde) satılacak olan *Hususi Kartın* Menfaatlarından bir kaçı şunlardır :

Sergi dahilinde : % 50 tenzilatlı 10 duhuliye bileti (bu suretle kartın kıymeti kazanılmış olur).

3

Lokantalar : Paris'in en mükemmel lokantalarında % 10 tenzilât

Müzeler : % 25 ve 30 tenzilât

Fransız Demir Yolları : Ara istasyonlarda fasıla hakkı tanımmak suretile bütün hatlarda % 50 tenzilât. Pariste 5 gün oturmak şart. Dönüşte bütün Fransa hatlarında seyyahat serbest.

Otomobil Nakliyatı : Paris'ten azimette ve büyük trajeler için tenzilat.

Transatlantik trenlerde : Seyyahat fiyatında % 50

Oteller : Hususi fiyat taahhüdü.

(Er Frans) Uçak Kumpanyası : Adi biletlerde: % 15 Gidiş, yahut gidiş-geliş zirdeki hatlarda :

Marsilya-Paris Kan-Paris Liyon-Paris Strasburg-Paris Tuluz-Paris Bordo-Paris	ve dönüş	Elcezire-Marsilya yahut Paris Tunus-Marsilya yahut Paris Ajaksyo-Marsilya yahut Paris Aludya-Marsilya yahut Paris	ve dönüş

Kazablanka-Marsilya yahut Tuluz veyahut Paris Tanjer-Marsilya yahut Tuluz veyahut Paris Oran-Marsilya yahut Tuluz veyahut Paris	ve dönüş

4

Demir Yolları

Şarki Türkiye : Yalnız olan seyyahlara, gidiş-dönüş trajelerinde: % 25 tenzilât.

Grup halinde seyahat edenlere:

8 kişiden ibaret olanlara % 30 tenzilât
50 » » » % 35 »
100 » » » % 40 »

(dönüşü yalnız yapmak kabildir)

Cenubi Türkiye : Yalnız olan seyyahlara gidiş-dönüş trajelerinde ve Grup halinde seyahat edenlere : % 50 tenzilât.

Suriye Şam, Hama, Hicaz : Yalnız olan seyyahlara gidiş-dönüş tranjelerinde tenzilat : % 40. Beyrut ve Trablus demir yolu istasyonlarından gidiş-dönüş müddeti 120 gündür. Grup halinde seyyahat edenlere ayni tenzilâtı tatbik edilir.

Irak : Yalnız yahut Grup halinde seyahat edenlere sırf birinci ve ikinci sınıflarda % 50 *tenzilât* yapılır.

Pasaport Vizesi

Paris 1937 Arsıulusal Sergisi münasibetile, Fransaya ziyaretçilerin gelişini kolaylaştırmak için, pasaport vizesine tabi olanlardan vize ücreti olarak yalnız 10 frank alınacaktır.

Bu vizeler serginin müddeti zarfında mûteber olmakla zirdeki şartlar dahilinde verilecektir :

The World's Fair Theme Center

The 700 foot Trylon will serve as a beacon and broadcasting tower. The Perisphere is 200 feet in diameter. Inside of the huge sphere will be a "Magic Carpet,"—a revolving platform suspended in mid-air from which visitors will view a dramatization of the World of Tomorrow. Clusters of fountains around its base, will make the Perisphere appear to be poised on jets of water.

No. 1

1939 NEW YORK Dünya Sergisi

II. Dünya Savaşı'nın başlamasından 5 ay önce, 30 Nisan 1939 tarihinde açılan serginin New York bölümü 31 Ekim 1939'a kadar sürdü. "Barış ve özgürlük için yarının dünyasının yapıları" temasını işleyen sergiye 33 ülke katıldı. 1.200 dönüm arazi üzerine kurulan sergiyi 44.9 milyon kişi gezdi. Almanya, "Yarının Dünyası" için kendi vizyonuna sahip olduğu için bu sergiye katılmadı.

Açılışını ABD Başkanı Roosevelt'in yaptığı sergiye, Türkiye mimar Sedad Hakkı Eldem'in tasarladığı pavyonla katıldı. Türk pavyonu "eski Türk mimarisinin asil çizgilerini ve ruha sükûn ve ferah verici havasını ihtiva ediyordu" ve Türk gazetecilerin ifadesine göre en çok beğenilen üç pavyondan biriydi. İnşasına diğer ülkelerin pavyonlarına göre en son başlanılan Türk pavyonu biraz gecikmeli de olsa oldukça mükemmel bir şekilde bitirildi. Pavyonun açılışını Washington Büyükelçisi Münir Ertegün, Sergi Komiseri Vedat Nedim Tör birlikte yaptılar. Açılışa ABD hükümeti adına Edward Flyn da katıldı ve bir konuşma yaptı.

Sergide iki Türk pavyonu bulunuyordu. Sergi binasındaki erkek heykeli, elindeki ip ile, "sorumluluklarının bilincinde olan ve dünya barışına katkıda bulunan Yeni Türkiye"yi sembolize ediyordu. Hitit, Yunan, Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı medeniyetlerine ait önemli eserler burada teşhir ediliyordu. Ayrıca, Atatürk'ün büstünün yer aldığı bir köşe de bulunuyordu.

İkinci pavyon Market Street üzerinde bulunuyordu. Bu pavyon, eski Türk mimarisinden izler taşıyan modern bir binaydı. Konforluydu. Saçaklı girişten içeri giriliyordu ve burada Türk kahvesi ve yemeklerinin servis edildiği bir café ile lokanta bulunuyordu. Ayrıca ziyaretçiler buradan Türk sigarası, şarap ve diğer içkileri satın alabiliyorlardı. Türk pavyonunda Sümerbank reyonunda halı, işleme, sedef, Eskişehir taşı, bakır ve gümüş eşya gibi Türk eli işi örnekleri; Etibank reyonunda Türk madenciliğine ait numuneler, Tekel idaresinin sigara ve diğer ürünleri yer alıyordu. Bu arada Fikret Mualla, Abidin Dino'nun ricası üzerine, bu sergi için İstanbul konulu 30'a yakın tablo yaptı.

1

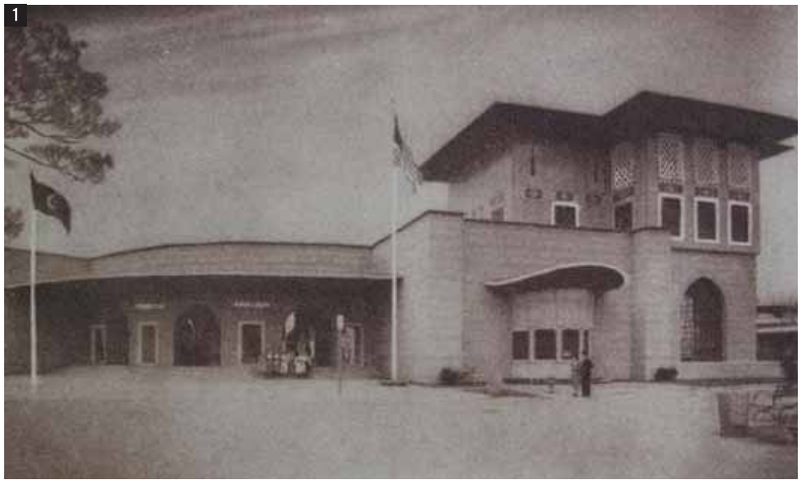

3

2

1- 1939 New York Dünya Sergisi'nde Geleneksel Türk mimarisi izlerini taşıyan Hükümet alanındaki Türk Pavyonu

2- Sergide Yeni Türkiye'yi temsil eden, önünde elindeki iple birlikte bir erkek heykelinin bulunduğu Uluslar Salonu'ndaki Türk Pavyonu

3- Türk Pavyonunun girişinde, Türk spesialitelerinin sunulduğu Türk Kahve Evi ve Barı yer alıyordu

1

2

3

4

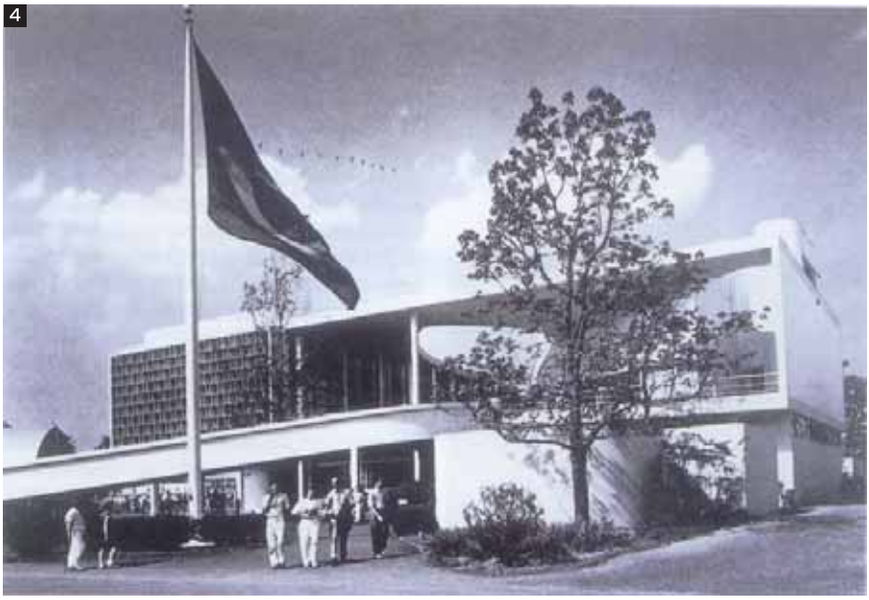

5

1- Kapağında erkek heykelinin bulunduğu Türk Pavyonu tanıtım kitapçığı / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

2- Geleneksel mimariyle yapılan Türk Pavyonu / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

3- New York Sergisi'ne katılan RCA markalı radyonun reklamı

4- Yeni Türkiye'yi temsil eden Türk Pavyonu / Yapı Dergisi, Sayı 226

5- 1939 Dünya Fuarı Fotoğraf Albümü'nün kapağı

Nevyork sergisinde Türk paviyonlarının açılışı

Vaşington Büyük Elçimiz B. Münir ve sergi komiseri B. Vedad Nedim Tör Amerikalılara milletimizi ve memleketimizi tanıtan nutuklar söylediler

Nevyork sergisinde Türk paviyonu

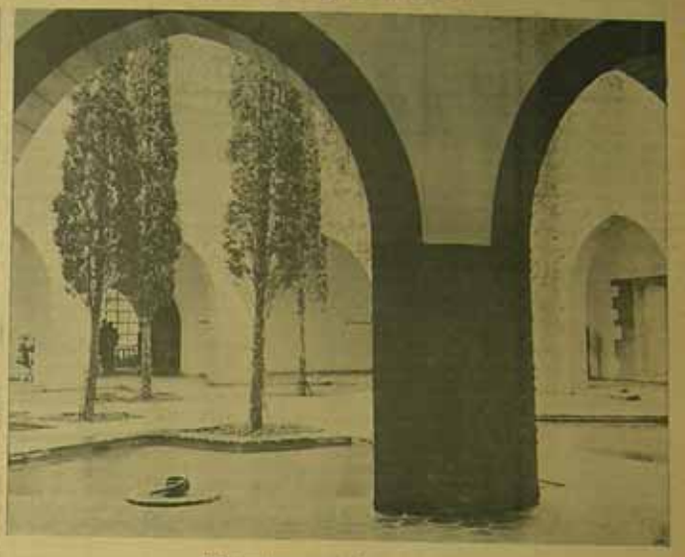

Türk paviyonunun aylası

Nevyork sergisindeki Türk paviyonları 6 mayıs cumartesi günü saat 11,30 da halka açılmış, bu münasebetle yapılan merasimde birçok davetliler, Türk sefareti erkânı, sergi münasebetile memleketimizden giden vatandaşlarla Nevyorkta ve diğer Amerikan şehirlerinde bulunan Türkler ve Türk dostları hazır bulunmuşlardır.

Açış merasimi, Devlet paviyonu önünde Vaşington büyük elçimiz B. Münirin söylediği bir nutukla başlamıştır.

Nutkuna, Amerikan milletinin bütün dünya milletlerile olan yakın alâkasını tebarüz ettiren cümlelerle başlıyan Türk büyük elçisi, Amerika Cümhurreisinin, milletler arasında iyi komşuluk münasebetleri kurmak siyasetini alkışlamış ve demiştir ki:

«Yarının dünyasını insanlığın müşterek menfaat ve ideallerine dayanır bir şekilde kurmağı hedef tilen faal siyaset, Türkiye hakkında son zamanlarda bir tatbik sahası bulmuştur ki, bu da iyi komşuluk prensipine dayanan ve dün meriyete geçen bir karşılıklı ticaret muahedesinin imzasıdır. Bu gördüğünüz dünya sergisi de aynı siyasetin diğer bir tecellisidir. Nevyork sergisine yarınki dünyanın kıymetli bir temel taşı gözile bakmak icab eder. Çünkü bu sergi gibi iktisadi, ticari ve fikri temas fırsatları, insanlara mukadderatlarındaki beraberliği hatırlatmak bakımından, siyasi faaliyetlerin doğrudan doğruya yapabileceğinden fazla tesirler uyandırır.

Barıştan yalnız bahsetmekle kalmıyan, barış idealini daima candan tatbik eden Türkiye Cümhuriyeti, kendini bu milletlerarası barış sahasında tam yerinde buluyor. Doğrusu aranırsa, bizim burada sarfettiğimiz emek, maddi ölçü ile kudretimizi aşacak bir şekildedir. Dünya yüzünde delice silâh yarışları devam ettiği, her milletin her dolarını silâha sarfetmeğe meyil gösterdiği sırada, Türkiyenin burada nasıl olup kudretinden üstün fedakârlıkları göze aldığı suali hatırlara gelebilir. Sebeplerden biri budur: Biz yalnız barışı kurmak gayesile silâhlanıyoruz. Milletlerarası âhenk yaratacak emekler, bence barışın korunması bakımından, en korkunç silâhlardan daha tesirli vasıtalardır.

Diğer bir sebep te, İstiklâl mücadelelerimiz ve demokrasi ve terakki sevgimiz itibarile tarihi mukadderat bakımından, kendilerile Amerikalılar arasındaki benzerliği şuurlu bir surette duymamızdır. Amerikan tarihinin mühim bir gününü tesid eden bu sergiye olan alâkamızı bariz bir surette ortaya koymak istedik. Çünkü biz kendi istiklâl mücadelemizde Amerikalılardan canlı bir şekilde teşvik ve mânevî yardım gördük. Türklerin dostluk bağlarına olan sadakati bir darbımesel halini almıştır.»

Bundan sonra, «Kara gün dostlarının hiçbir zaman unutmayız» cümlesile nutkuna devam eden B. Münir «Türkiyenin Amerikadaki dostları cemiyeti» reisi Amiral Bristol'ün rahatsızlığından dolayı, merasimde bulunamamasından müteessirlik teessürünü beyan ederek, Amerikada Türk dostluğunun alemdarı olan amiralın temini saygı ile yad etmiştir.

Türk büyük elçisi, sonra Türk paviyonuna nakledilerek demiştir ki:

«Bu sergi, Türkleri, Türk mahsulleri, kayalarının elemini hiçbir zaman unutamıyacağımız Büyük Atatürkün rehberliği altında tahakkuk eden ve en ıssız çalışma arkadaşı İsmet İnönü tarafından muvaffakiyetle devam edilen inkılâbın verdiği neticeleri Amerikada görmek ve anlamak fırsatını milyonlarca Amerikalıya verecektir. Bütün kalbimle dilerim ki, bu mesut temas, Amerikanın bizim sergilerimize ve bilhassa İzmirdeki semelik sergimize iştiraki suretile mukabele göstün ve Türkiyeye, Amerikaya ait kıymetleri tanımak fırsatı aynı şekilde vertisin. Doğrudan doğruya vaki olacak bu temas, iki millet arasındaki sevgi ve yakınlığı kökleştirmeğe, yanlış telâkkileri silmeğe ve iki dost millete birbirinin hakiki yüzünü göstermeğe hizmet edecektir...

Paviyonumuz, eski Türk mimarisinin asıl çizgilerini ve ruha sükûn ve ferah verici havasını ihtiva etmektedir. Bu mimarinin âhenkli şekilleri canlı renkleri, yeşillik ve suya verdiği kıymet tamamile ifade bulmuştur.

Hayvanlar hakkındaki rikkat ve sevgi, eski Türk mimarlarını, umumî binalarını bir çoğuna güvercin yuvaları ilâve etmeğe sevketmiştir. Paviyonumuzda da böyle yuvalar göreceksiniz. Ümid ederim ki, Amerika güvercinleri bunları keşfedecekler ve ve burada misafirimiz olacaklardır. Ananevî Türk içtimaî yardımının sevimli bir şekli olan Türk çeşmesi de paviyonda temsil edilmiştir.

(Devamı 11 inci sahifede)

Paviyonunun methali

Paviyonunda bir koridor

16 Mayıs 1939, Akşam Gazetesi

Türkiye lehinde hararetli sözler

Nevyork sergisindeki paviyonumuzun açılış resmi büyük tezahürata vesile oldu

Amerika hükûmeti murahhası söylediği nutukta diyor ki:

"Türkiye 15 yıl içinde ortaya yeni ve aydın bir millet çıkardı. Biz terakkinin süratine alışığız. Fakat Türkiye Cümhuriyetinin terakki sahasında gösterdiği sürat bizi hayretlere düşürmüştür. Türkiye son senelerdeki inkişaflarile hakkile iftihar edebilir.,,

Nevyork mayıs — Nevyork sergisinde Türk paviyonunun açılış resmi çok parlak olmuştur. Büyük ölçüde Türk heyeti sakiliyle alâkadar olmakla beraber geçit resmini dahi görmüş olmaktayız. Ortada bir yer ve zaman yoktu. Alay şeklini bağlıca caddelerinden geçtikten sonra sergi yerine gelmişti.

Hava çok güzeldi. Paviyonumuzun önü ve büyük bir düzenlikle dekorlu. İçinde Amerika hükûmeti namına murahhas Edward Flynn bir nutuk söyledi. Herkes dinlemek büyük bir zevk yaşıyor ve çok alkışlarla nutuk sonu bulu.

Açılış resminde Amerika hükûmetli murahhası nutuk söylüyor.

Edward Flynin nutku

Türk komiseri reisi, hanımlar, baylar:

Türk sergisinin resmi açılışı münasebetile Birleşik Amerika devletleri, komisyon adına size selâmlamakla büyük bir zevk duymaktayım. Kendi tecrübi edilen bir çok misallerden sonunda bilhassa Türkiyeyi misalinizle karşılaştırsak, yüksek Türkiyenin sergisinde Nevyork sergisinin «Yarının dünyası» planının ele tutulur şekilde tahakkukuna görüşüyoruz.

Mazide Türkiyeyi büyük Osmanlı ve garbi Roma imparatorluklarının yurdu ve Ekin Batka bir kaşı olarak düşünmüştük. Avrupa daha eğrisinde dan şarlara doğu adını milletinin kendile ne geliniş bulunuyordu. Fakat bugün bizi alâkadar eden modern Türkiyedir, çünkü sınai ve siyasi bevaklikle bize hayret verici bir misalini kaydetmektedir.

Son on beş yıl içerisinde ve merhum Cümhurreisimiz Kemal Atatürk'ün ilhamlar ederek idaresi altında Türkiye ulusal kaynaklarını müşterisini başlarından modernleştirmiştir. Eski şark esnaf ve zanaatkârı ortadanlık kaldırmış, ve Birleşik Amerika devletleri halkının taptığı sulh, terakki ve demokrasi prensiplerine kuvvetle sahip bir memleket haline gelmiştir.

Türkiye ile ticaret münasebetlerinde misalini görmekteyiz. Amerika müttefikleri için İstanbul, Halep, Ankara, Uşak, İzmir ve bahsedilen Türk eşyası dalma yüksek kalitenin alâmeti olmuştur. Ve konşumuz Sovyet Birliği ile beraber, ithalatımızın milyon lik kısmını kendi temin etmektedirler.

Bütün bu ve bunun gibi bir çok müşterek alâkalardan dolayı, ve bir Amerikalının kültürel ve sınai terakkiye verdiğinin ehemmiyetten dolayıdır ki hükûmetimizin bize verdiği hüsn ve sergiler için minnettarlık duyuyoruz.

Milletler hâlindeki hususunda bulunan Reyisi Türkiyenin Asya ve Avrupa arasında kültürel ve coğrafi bir bağ olarak hale olduğu eşsiz milî güzel bir şekilde temsil etmektedir. Paviyonumuzun mimarisinde de Türk mimarisinde eski ve modern zevkların takip etmek suretile ayni motifi devam ettirmiş olduğunu görüyoruz.

Sergimizin müvaffakiyetinden dolayı heyeti reisini tebrik ederim. Türkiyenin Nevyork dünya sergisinin terbiyevi hedeflerine olan bu hizmetinde, Birleşik Devletler halkını büyük demokratik Türk milletine karşı daha sıkı dostluk hisleri ile bağlıyacağına ve bu suretle bize bu-

Asya ile Avrupayı barış içinde birleştiren Türkiye

Paviyonumuz önünde heyetlerin kordonu

Paviyonda Atatürk büstü

Türk paviyonu ve barış timsali beyaz güvercinler

Sergi reisi B. Grover Whalenin nutku

Bugün resmen açılışımız Türk paviyonumuz için yeni bir kadem yürüyüşe yeni bir devirdir. Türk tarihi gösterdiğimiz bakımdan geçer. Bir kaç dakika içinde tarihi bir milletin bütün mümkünlerinin bugüne kadar olan terakkisini gözden geçirmek ve Türkiyenin istikbali hakkında bir kanaate varmak mümkündür. Türk devlet paviyonunun devamında Türkiyenin şiarı olarak «Yurtta sulh ve dünyada sulh» ülke bir yazı gösteriyor, bulunan büyük bir has duygusu.

Bu dost devletin gayesi, Türkiyeyi sulh ve sükûn arasında temsil eden ve sinede değişmiş bir bağ bulan bir insan heyecanile ilade ediyorum.

Türkiye ilk defa olarak bir dünya sergisine iştirak ediyor. Bu büyük şerefin dolayı sergi heyeti başkâtibi durmaktadır. Emininim ki Amerika halkı, binlerce genç kitleler hâlinde ziyaret etmekle takdirlerini ifade edecektir. Türkiyenin sergiye iştiraki «Barış meydanında» ki devlet paviyonundan ibaret değildir. Kanadın diğer tarafında güzel bir paviyon daha vardır ki sergiye gelen halkın dikkatini cezbetmeye devam ediyor.

Bu ikinci paviyonda eski kıymetli kadınlar, elle işlenmiş medeni eşya şeklinde Türk hanımları bağlılık eserleri. Bu eşya eşya, bugünkü Türk medeniyetinin dünün başarısına ve kültür asırlarını temsil de kuvvetli bir köklü bulunduğuna sebep olmaktadır. Bu eşyayı ülkede getiren sükûn ve hâkimiyet davasına hizmet edeceğine inanıyorum.

Birleşik Amerika Devletleri hükûmeti namına Türkiyeye en samimi şükran sözlerimi.

Paviyonumuza rağbet

Geçtiğimiz hafta büyük bir kalabalık önünde açılmıştır. Paviyonumuz büyük alâka ve rağbet görmektedir.

23 Mayıs 1939, Akşam Gazetesi

23 Mayıs 1939, Akşam Gazetesi

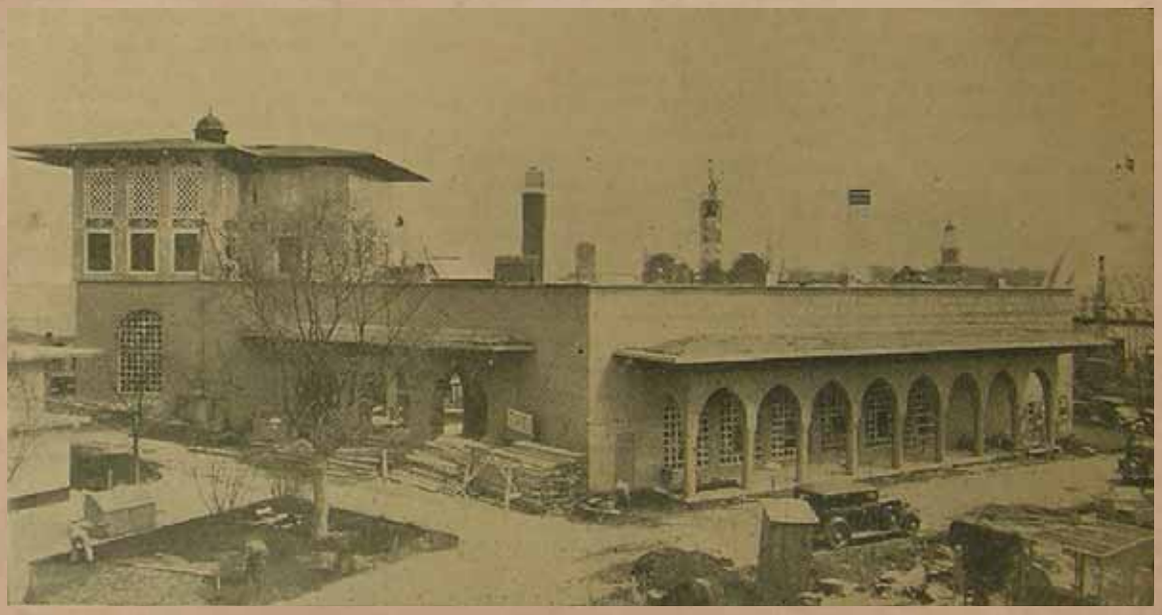

1 Mayıs 1939, Cumhuriyet Gazetesi

16 Mayıs 1939, Akşam Gazetesi

2 Mayıs 1939, Akşam Gazetesi

SERGİNİN GENEL PLÂNI

I _ ONUR SALONU
II _ DEMİRYOLLAR VE LİMANLAR İNŞAATI PAVYONU
III _ SU İNŞAATI PAVYONU
IV _ ŞOSELER PAVYONU
V _ KÖPRÜLER PAVYONU
VI _ ELEKTRİK ETÜT İŞLERİ PAVYONU
VII _ DEVLET BİNALARI PAVYONU
VIII _ ESKİ ESERLER PAVYONU

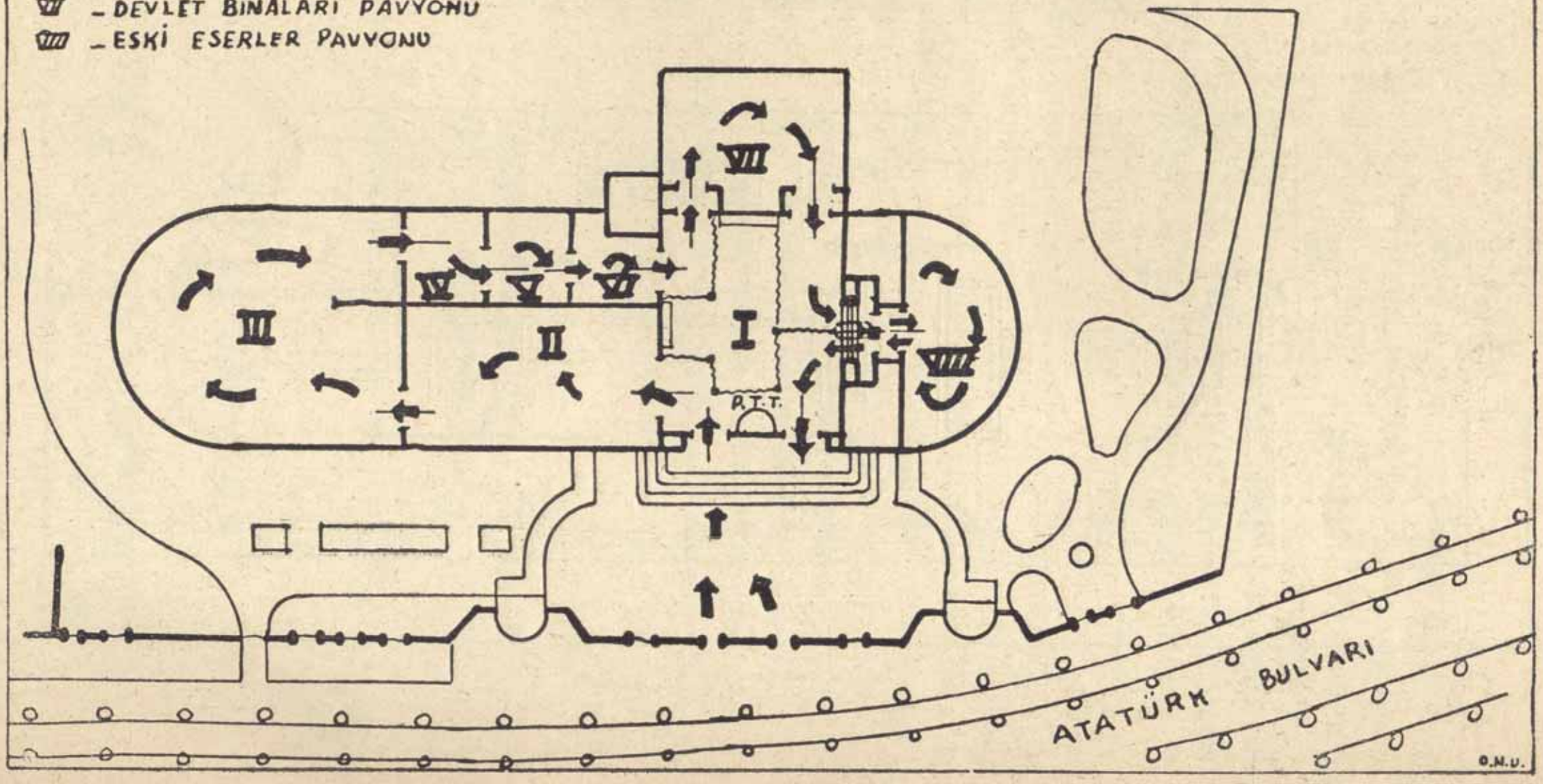

1944 CUMHURİYET Nafia Sergisi

Cumhuriyet döneminde yapılan altyapı hizmetlerini göstermek amacıyla düzenlenen Cumhuriyet Nafia Sergisi, 11 Nisan 1944'de Ankara Sergievi'nde açıldı ve 20 gün açık kaldı.

Serginin giriş kapısının üzerinde, 'Milli Şef' İsmet İnönü'nün bir rölyefi bulunuyordu. Rölyefin altında ise tunç ile şu cümleler yazıyordu: "Her sahada Cumhuriyet Nafiası mamur vatanın bütün mesnedlerini tahakkuk ettirmek yolundadır."

Nafia Sergisi çeşitli pavyonlardan oluşuyordu. Demiryolu pavyonunda, 20 yılda yapılan demiryolu faaliyetleri maket, grafik ve resimlerle anlatılıyordu. Sular pavyonun da ise su işleri, barajlar maket ve kabartmalı haritalarla sergilendi. Şoseler pavyonunda büyük köprüler ve yolların maketleri vardı. Yapı ve imar işleri pavyonunda ise depreme karşı alınan önlemleri gösteren maketler ile Anıtkabir, TBMM ile cumhuriyet döneminin diğer "güzel eseri olan" binalarının maketleri bulunuyordu. Sergide bir de eski eserler pavyonu açılarak, Türkiye'nin sahip olunan şaheserler teşhir ediliyordu. Kısaca Nafia Sergisi, Cumhuriyet devrinde o güne kadar yapılan hizmetleri bir özet halinde ziyaretçilerin ilgisine sunuyordu.

Sergi, büyük ilgi gördü. Özellikle ilk gün yoğun bir kalabalık oluştu, bu nedenle bazı ziyaretçiler sergiyi gezmeyi ertesi güne bırakmak zorunda kaldılar. Bu büyük ilgi karşısında Cumhuriyet Nafia Sergisi'nin İstanbul'da da açılması planlandı. Mekan konusunda Galatasaray Lisesi ile Eminönü Halkevi'nin adı geçiyordu. Nihayetinde sergi, Galatasaray lisesi salonlarında 10 Temmuz 1944'te açıldı.

1

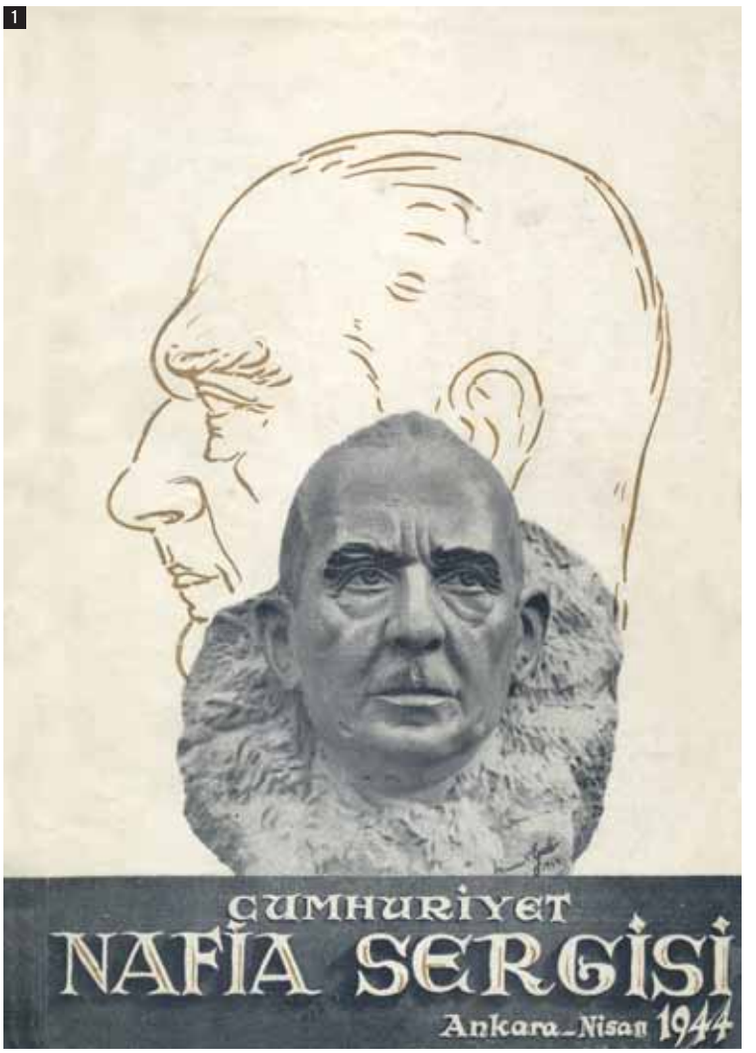

1- Cumhuriyet Nafia Sergisi Kitapçığı / Mümin Balkanlı Özel Arşivi

1

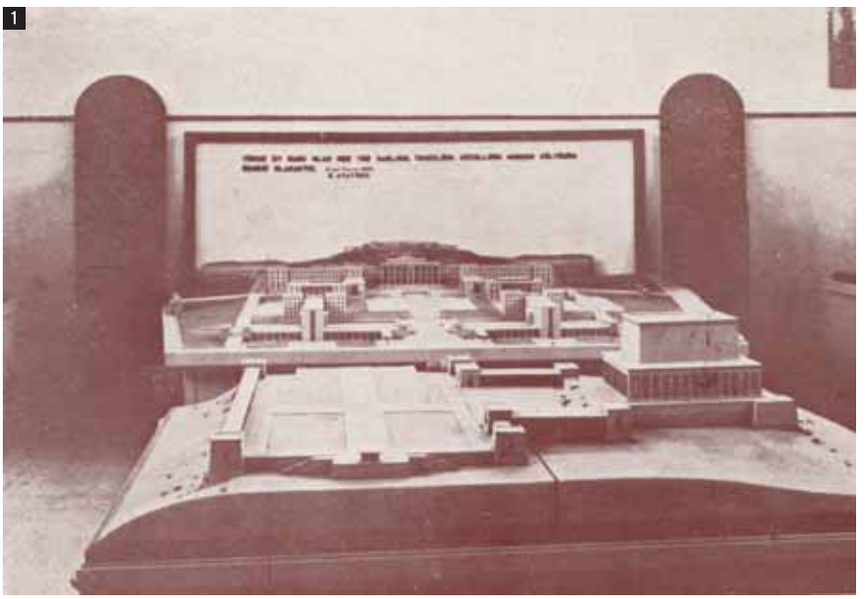

2

1- Sergide yer alan Anıtkabir maketi
Mümin Balkanlı Özel Arşivi

2- Serginin girişi / Mümin Balkanlı
Özel Arşivi

3- Yeni Millet Meclisinin maketi
Mümin Balkanlı Özel Arşivi

3

4

5

4- Elektrik Etüt İşleri Pavyonu / Mümin Balkanlı Özel Arşivi

5- Su İnşaatı Pavyonu Mümin Balkanlı Özel Arşivi

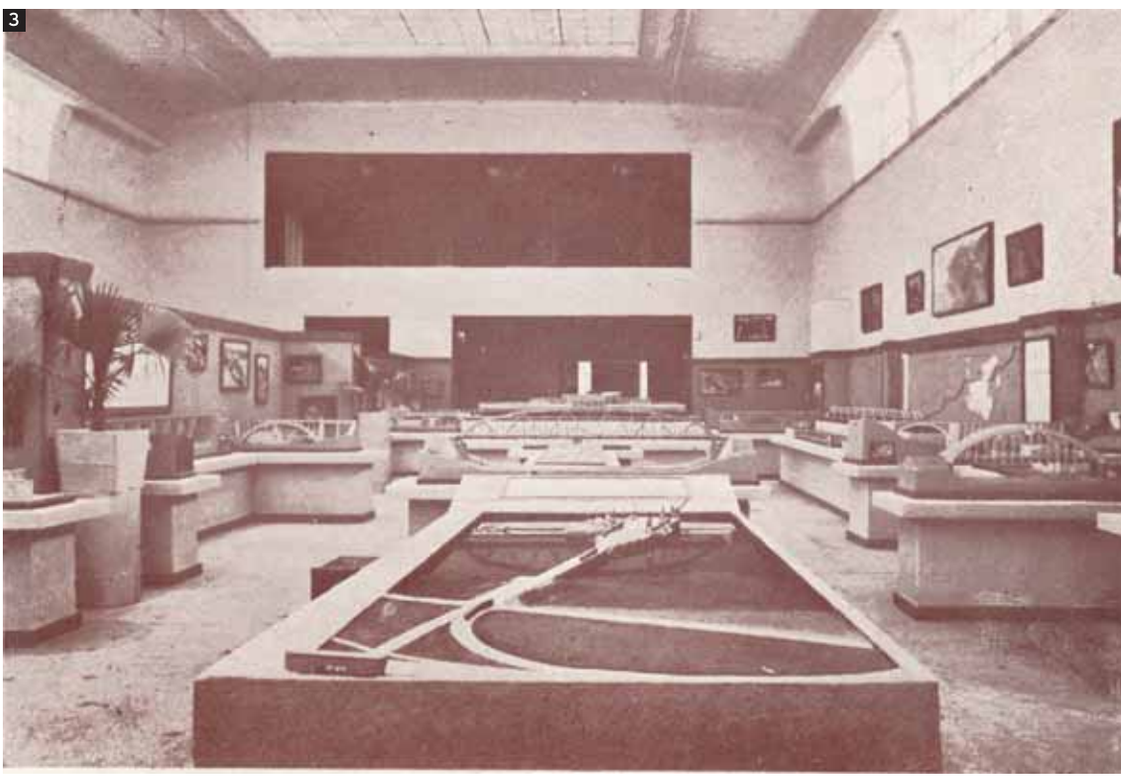

1- Şose ve Köprüler Pavyonu / Mümin Balkanlı Özel Arşivi

2- Yapı İşleri Pavyonu Mümin Balkanlı Özel Arşivi

2- Demiryolu Köprüleri ve Limanlar Pavyonu / Mümin Balkanlı Özel Arşivi

Cumhuriyet Nafıası 20 yılda neler yaptı?

Yurdumuzun kalkınması için sarfedilen emekleri canlı tablolar halinde belirten sergi bugün merasimle açılıyor

Sergiden bir görünüş

Galatasaray lisesi salonlarında hazırlanan Cumhuriyet Nafıa Sergisi bugün saat 18 de açılacaktır. Sergi dün Türk ve ecnebi basın mensuplarına gezdirilmiş ve tesbit edilen eserler hakkında izahat verilmiştir.

Sergide Nafıa Vekâletinin yirmi yıl

— Arkası Sahife 2. Sü. 7 de —

10 Temmuz 1944, Cumhuriyet Gazetesi

NAFIA SERGİSİ

Başvekil sergiyi gezerken

Ankara 11 (a.a) — Ankara Cumhuriyet Nafıa Sergisi bu sabah saat 8 den itibaren halka açılmıştır. Sergiye o kadar büyük bir alâka ve tehâlük göstermiştir ki, günün bazı saatlerinde sergilerinin önü büyük bir kalabalıkla dolmuş ve bazı ziyaretçiler geçmeğe mecbur bırakmak zorunda kalmuştur. Nafıa Vekili Hıfzı Oğuz da bu sırada bazı bulunmuştur.

Halkımızda görülen fazla tehâlük karşısında sergimizin açılış saatleri yarından 12 nisan 1944 çarşamba gününden itibaren hergün saat 19.30 dan akşam saat 19.30 a kadar olmak üzere hiçbir tatile vermeden devam edecektir.

12 Nisan 1944, Cumhuriyet Gazetesi

Nafıa sergisi bugün açılıyor

Sergiden bir görünüş

Ankara 8 (a.a) — Cumhuriyet Nafıa sergisi 19 nisan pazartesi günü saat 18 de yapılacak bir törenle açılacaktır. Sergi 20 gün müddetle açık kalacak ve bir nafıa akşamı kapanacaktır.

«Cumhuriyet Nafıa sergisi» bütün hızıyla Türk basın mensuplarının bir büyük Milletler gazeteleri tarafından gezdirilmiştir. Nafıa Vekili Hıfzı Oğuz da bu sırada bazı bulunmuştur.

— Arkası Sahife 2. Sü. 2 de —

9 Nisan 1944, Cumhuriyet Gazetesi

19 49
İSTANBUL SERGİSİ

1949 İSTANBUL Sergisi

İstanbul Valiliği, İstanbul Sanayi ve Ticaret Odası ile Bölge Sanayi Birliği'nin işbirliğiyle hazırlık çalışmaları başlatılan İstanbul Sergisi, 1 Ekim 1949'da Başbakan Şemseddin Günaltay tarafından açılır. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün de ziyaret ettiği sergi, Galatasaray Lisesi'nde yapılan Yerli Mallar Sergisi'nden sonraki en büyük organizasyon olarak kabul edilir. İstanbul Ticaret Odası, serginin hazırlığında önemli bir rol oynar ve hazırlık masrafları için 100 bin lira verir. Ancak, İstanbul Sergisi ile ilgili çalışmalar başlar başlamaz İzmir Fuarı'na rakip olacağı düşüncesiyle İzmirlilerin muhalefeti de ortaya çıkar.

Birinci serginin başarılı olması üzerine 1950 yılında serginin tekrar açılmasına ve 1 Temmuz'dan 31 Temmuz'a kadar açık kalmasına karar verilir. Aynı yıl belediye sergi alanında geleneksel tarzda bir Türk çarşısı inşa ettirir.

İstanbul Sergisi'nin üçüncüsü, Spor ve Sergi Sarayı'nda 4 Temmuz 1951'de açılır. Bu yıl yabancı şirketler, Türkiye'de benzeri üretilmeyen ürünlerini Türk acenteleri vasıtasıyla teşhir edebildiler. Yine bu yıl meşhur kişilerin heykellerinin yer aldığı bir balmumu müzesi de sergi kapsamına dahil edilir ve halkın yoğun ilgisini çeker. Ayrıca, serginin eğlence boyutu da ihmal edilmeyerek, çeşitli gazinoların yanı sıra bir buz patinaj revüsü ve lunapark da hizmete alınır. Sergide pavyonu bulunan kurumlar arasında Ulaştırma Bakanlığı, Tekel İdaresi, Sümerbank, Etibank, Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası, Elektrik İdaresi de yer alır. En başarılı pavyon Ulaştırma Bakanlığı'nın pavyonu seçilir. İstanbul Sergisi, 1951 yılında 289 bin lira gelir sağlar.

1952'de açılan sergide büyük başarı gösterir. Sergiyi 960 bin kişi gezer. Bir sonraki yıl olan 1953 yılının, İstanbul'un fethinin 500. yılına rastlaması sebebiyle çok daha görkemli bir sergi düzenlenmesine karar verilir. Ancak bu sırada bazı pürüzler çıkar. Öncelikle 1953 Sergisi'nin hazırlık komitesine İTO dahil edilmez. İstanbul Belediyesi ile Sanayi Odası birlikte yapacaklarını ilan ederler. Masraflar için gerekli 200 bin lira da belediye tarafından verilecektir. İTO'nun buna hükümet nezdinde itirazı olur. Aynı zamanda valilik görevini de yerine getiren Belediye Başkanı Fahrettin Kerim Gökay, belediyenin bütçe görüşmeleri sırasında 1953 İstanbul Sergisinin açılmayacağını açıklar. Bu arada Valilikten yapılan bir açıklamayla da Ticaret Odası'nın sergi komitesini hükümet nezdinde protesto etmesi ve şu ana kadar da serginin hazırlığı için resmi bir müracaatta bulunulmaması sebebiyle sergi hazırlık faaliyetlerinin durdurulduğu bildirilir. Hükümetin serginin yapılmaması yönündeki baskısının esas nedeni ise İstanbul Sergisi'nin İzmir Fuarı'nı olumsuz yönde etkileyeceğidir. Böylece 4 yıl açılan İstanbul Sergisi, bir daha açılmaz…

Şehir haberleri

İstanbul sergisi

Sergi ile İnönü geziasini birbirine bağlıyacak beton köprünün inşasına başlandı

20 Ağustos 1949, Cumhuriyet

İstanbul Sergisi Hazırlıkları

26 Eylül 1949, Cumhuriyet

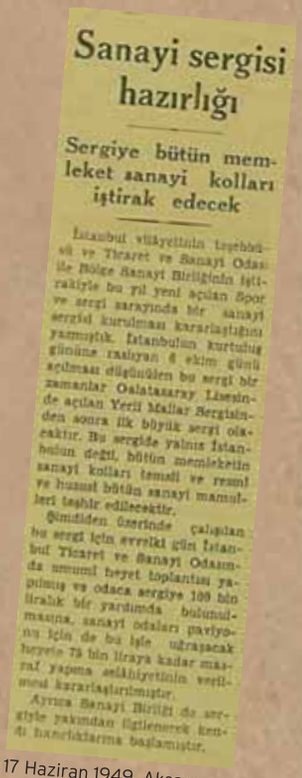
Sanayi sergisi hazırlığı

Sergiye bütün memleket sanayi kolları iştirak edecek

17 Haziran 1949, Akşam

1949 İstanbul Sergisi dün törenle açıldı

Sergiyi açan Başbakan, hususî teşebbüs erbabı için ümid verici bir nutuk söyledi

Dış İşleri Bakanı dün şehrimize geldi

Sadak: «Birleşmiş Milletler, atom bombasını keşfeden Rusyayı çok yakından kontrol etmelidir» diyor

2 Ekim 1949, Cumhuriyet

1949 İstanbul Sergisi dün törenle açıldı

2 Ekim 1949, Cumhuriyet

İzmir ve İstanbul fuarları

İstanbul Sergisinde beynelmilel olmazsa, İzmirde fırtına koparır. Egede protesto mitingleri yapılacak

4 Kasım 1949, Cumhuriyet

İstanbul Sergisine büyük rağbet var

28 Ağustos 1949, Cumhuriyet

Tekel Bakanı ile Vali sergiyi gezerlerken

Sergide ihtikâra meydan verilmiyecek

Belediye iki mürakip bulunduruyor

4 Temmuz 1950, Vakit

Bu seneki sergiye ecnebi firmalar da katılacak

Bu hususta bir çok müracaatlar vardır. İştirak edecek yerli firmalar da daha çoktur

Sergi sahası genişletildi, Sergi Sarayı tamamen eğlence sahası olacak

Geçen seneki sergiden bir görünüş

17 Mart 1950, Akşam

İstanbul Sergisi Hazırlıkları

19 Haziran 1950, Cumhuriyet

HAFTADA BİR

İstanbul sergisinden notlar

İKİNCİ İstanbul Sergisini dolaşanlar, Türk işçisinin, Türk teknisyeninin modern sanayie uyduruştaki başarısı, Türk dekoratörünün selim zevki karşısında ne derece takdir ve hayranlık duymuşlarsa, serginin "eğlence" tarafında gördükleri iptidai liğe de o kadar şaşmışlar ve ayıplamışlardır:

Birkaç hamalın kol kuvvetiyle çevrilen şarkıdan başka ne varsa, otuz sene evvelinin Şehzadebaşındaki ramazan eğlencelerinde gösülenlerdir. İşte trampet çalan, boru öttüren, tavşan avlayan temke hedefleriyle poligonlar... İşte 25 kuruşa bir mavi taşlı âdi yürük, bir paslı balıze tepaisi, bir el aynası kazandıran piyangocular... İşte kolonya şişelerine, sigara paketlerine dairc fırlatılan pavyonlar...

Anlaşılıyor ki, hâlâ eğlenmesini beceremiyen insanlarız. Sergi komitesinden dileğimiz, iki yıldır Avrupadan getirileceği vaadedilen lunaparkın üçüncü İstanbul sergisine yetiştirilmesi...

Geçen sene İstanbul Sergisini dolaşmak isteyen vatandaştan 10 kuruş ücret alınırken bu yıl 25 e çıkarılışı hikmetini anlayamadık. Propagandayı küçümseyişimizin bir misalini daha görüyoruz! Yerli sanayiimiz hakkında vatandaşa fikir verecek Türkiye çapında bir sergiden giriş ücreti almamak lâzımken bunu bir mislinden fazlaya çıkarmanın gerekçesi cidden merak edilir.

İstanbul Sergisi bu sene de ikmal edilemeden açılmıştır. Bazı pavyonlar, açılış töreni sırasında bile hazırlıklariyle meşguldüler.

Toz, geçen yıl olduğu gibi, bu yı da İstanbul Sergisinin başlıca karakteridir. Toprak, en iptidai vasıtalarla, yarım yamalak sulanıyor.

Sergide meşrubat ve yiyecek satılan büfeler, pisliğin enmuzecidir. Binlerce vatandaşın dudaklarına değen bardaklar bir kere bile yıkanmıyor. Buna bizzat şahit olduk. Belediye mürakabesi burada hemen hemen hiç yoktur. Esnaf pis, fiyatlar fahiş...

Hulâsa İstanbul Sergisi, pavyonların tanzimi ile ne kadar Avrupakâri isc, saydığımız hususlarile de o kadar şarkkâridir. — R. E.

4 Temmuz 1950, Vakit

Sergiye katılan Tekel'in kullandığı hatıra sigara kutusu

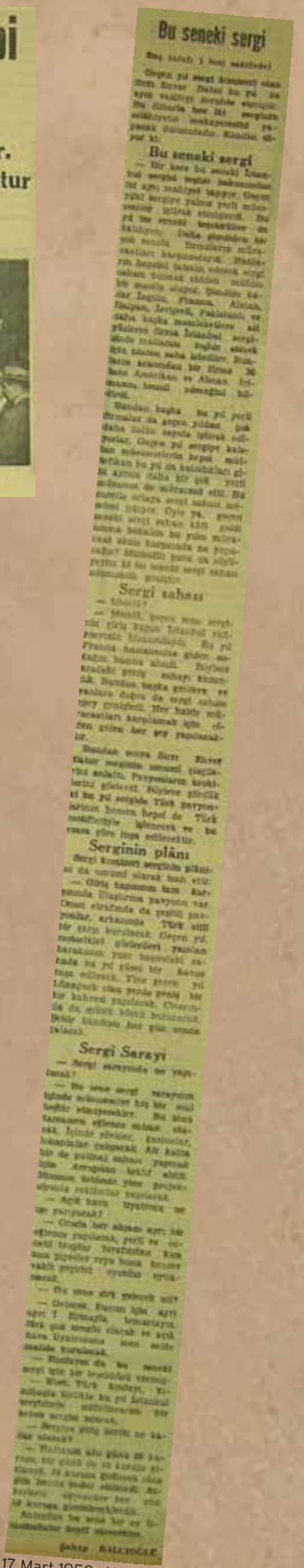

Bu seneki sergi

Bu seneki sergi

Sergi sahası

Serginin planı

Sergi Sarayı

17 Mart 1950, Akşam

İstanbul sergisinde teşhir edilecek tarihi sahneler

Celâd Kara Alinin balmumu kafasını gören hamallar, sahici kesik kelle sanarak ortalığı nasıl telâşe vermişler

Bana böyle bir vaka anlattılar. Gazetelerden biri de — sanırım farklısı — daha sıkı davranarak yazdı:

İstanbul Sergisinde teşhir edilip sonra daha zenginleştirilerek daimi bir müze haline getirilmek üzere, bazı müteahhitler tarafından hal muma heykeller hazırlanıyor. Bunları yapan tanınmış heykeltıraşlarımızdan Nuri Suman'dır.

Zaten bu gibi müzeler Garpta da mevcuttur. Pek meşhuru, Paristeki «Grevin» müzesidir. Bir benzeri de İngiltereyi son ziyaretimde Londrada görmüştüm. Müzeler kısmı kısmı ayrılmıştır. Bir bölüğünde o memleketin tarihi levhaları canlandırılır. Meselâ, Marie-Antoinette araba ile bindirilmiş, civarına götürülürken. Zamanın kostümlerinden, kahkahalarından, kıskıtlerinden intibaa edilerek hakikate itibarda benzerlik hedef tutulmuştur. Işık ve renk oyunları da öyledir ki, bir çok levhalar karşısında siniri zayıflar ayrılıklar, bayıltılar geçirir. Gecelerin mağrurunu vitrinleri önünde dolaşırken, kafalarda tarihin bir canlı ve heyecanlı safhasından bölüme atlarsınız.

Nihayet o kısımdan çıkar, başkasına girersiniz: Beynelmilel mahiyetteki sahnelerden hâsıl olma levhalar. En arada Mustafa Kemal. Bu arada Hürriyet. Bu arada Sâlih. Bu arada, Japon sulhunun imzalanışı sırasında, Mac Arthur.

Diğer bir bölükte de memleketlerin işledikleri cinayetler ve âkibetleri. Hatırlıyorum: Hitler ve Mussolini'nin Londrada bu sonuncu bölüme konmuşlardı.

*

İşte, İstanbul Sergisi de, havalesiyle, bizde de böyle bir müzenin teşkiline doğru ilk adım atılıyor.

1 — «Genç Osmanın öldürülmesi», 2 — «Nasreddin Hocanın binbir dalı kesmesi», 3 — «Fatih Sultan Mehmedin İstanbulu eliyle göğe çağırması», 4 — «Atatürkün gafasında plân hazırlaması» gibi sahneler canlandırılıyor.

Heykeltraş daha serbest çalışabilmek için, müştakil heykellerin tahil renklerdeki başlarını sandıklara yerleştirtmiş, Kadıköyde kendisine bir ahşap eve naklettirmiş. Hamallar, işin mahiyetini anlamıyarak: «Bir cinayet vuvası keşfettik. Burada dondurulmuş kelleler var!» diye polise haber vermişler. Polis de bizdenbire gelip tahkikata bulunmuş.

Merak ederek heykeltraşın atölyesine ben de gidip Natmi Acarın oğlu diğer bir sanatkâr hay Kuzumun da idrak ettiği calumatları neşretiins. Celâl Kara Alinin kostümlü güvdesine başının resmini de çektim. Heykeltraş, celâd Kara Alivi böyle tek güzlü tasavvur ettiğini söyledi.

Gülerek ilâve etti:

— Bu havalim bana yüzbin 4 lira kazandırdı.

— ?

— Çünkü bir tek cam göz fiyatı...

İstanbul Sergisinde halkın en fazla ziyadesi kısımlardan birinin bu olacağını sanıyorum. Bakalım ne netice alınacak?

(Vi-No)

1 Temmuz 1951, Akşam

Istanbul sergisi açıld

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Prof. Gökyayın sonra kürsüye Ticaret ve Ekonomi Bakanı Muhlis Ete gelmiş, Başbakan adına sergiyi açmaktan bahtiyarlık duyduğunu, Sergi ve Fuarların memleket iktisadiyatı üzerinde büyük önemi bulunduğunu, buralarda büyük firma ve ekspomanların mallarını ihtiyâle tanıtma ve teşhir imkânını bulduğunu söylemiş, İstanbul sergisinin de İzmir Fuarı yanında bir Fuar olmasını temenni etmiştir.

Bundan sonra Bakan kordeliyi kesmiş ve davetliler sergiyi gezmişlir. Ticaret Bakanı ve Vali Dr. Gökay da sergi komitesinin refakatinde pavyonları ve Spor ve Sergi sarayını gezmişler, Bakana izahat verilmiştir.

Bu sene sergiye 200 kadar ekspoman ve 86 firma iştirak etmiştir. Sergi komitesi, sergi sahasını daha derli toplu ve güzel olması için yenilikler yapmıştır. Serginin bu seneki yeniliklerinden biri de, bir bos palmaj mevkii ve Luna Park bulunmamasıdır. Sergide resmi pavyon olarak, Ulaştırma Bakanlığının, Tekelin, Sümerbankın, Etibankın, Paşabahçe şişe ve cam fabrikalarının, Elektrik Kurumunun pavyonları bulunmaktadır.

Diğer taraftan sergiye bu sene daha az müessesenin iştirak ettiği ve sergisinin hazırlanması henüz tamamlanmadan açıldığı anlaşılıyordu. Bu arada Spor ve Sergi Sarayı içindeki kısmın geniş yolları işaretlenmediğinden ziyaretçiler rastgele dolaşıyorlardı.

Sergide en muntazam, ve çerçeveli hazırlanmış tarzı, gerek çeşitli ihtisal malûmatı arzetiş bakımından en muvaffak pavyon, Ulaştırma Bakanlığının pavyonu idi.

5 Temmuz 1951, Akşam

İSTANBUL SERGİSİ

SERGİ KOMİTESİNDEN

Bu seneki İstanbul Sergisi 4 temmuz 1951 de Harbiyedeki Spor ve Sergi Sarayında açılacaktır.

Sergide yerli mamulât ve masnuat ve başka memleketler mamulâtından olup da memleketimizde benzeri yapılmamakta olanlar müthasıran Türkiyedeki acenteleri tarafından temsil edilmek şartiyle teşhir edilecek ve satılabilecektir.

Vakitin darlığına ve yerlerin sahğına binaen iştirak edenlerin ne ölçüde bir yer almak istediklerini şimdiden bildirerek bir an önce müracaat almaları rica ve ilân olunur.

T152

Müracaat adresi:

Beyoğlu Dördüncü Vakıf han üçüncü kat No. 38

13 Mayıs 1951, Akşam

İstanbul sergisi

Saraybumu ile Ahırkapı arasında bu sene açılamıyacak

İstanbul sergisinin Saraybumundan Ahırkapıya kadar uzanan sahada yapılmasını istiyen Ticaret ve Sanayi odasının teklifi, şehir meclisi ekonomi ve timar komisyonları tarafından incelenmektedir. Henüz bu hususta kati bir karara varılmamış olmakla beraber, sergının 951 senesinde de Spor ve Sergi Sarayı etrafındaki sahada yapılmasının ihtimali dahilindedir. Çünkü, hem binaler yapılmıştır ve yeni bir yük tahsis edilecegi için, 951 sergisinin Saraybumunda Ahırkapı arasındaki sahada açılabilmesine imkân görülmektedir.

Alâkadarlar, burada açılacak sergının ancak 952 senesine yetişebileceğini söylemektedirler. Mesele şehir meclisinin gelecek toplantılarında müzakere edilerek, katî bir karara varılacaktır.

11 Mart 1951, Vatan

İstanbul Sergisi için verilen karar

Ticaret Odası Meclisi sergının eski yerinde kurulmasına karar verdi

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası meclisi dün Sırrı Karaosmanoğlu başkanlığında toplanarak gündemdeki maddeleri müzakere etmiştir.

Bu yılki İstanbul sergisinin tertip komitesine Odayı temsilen katılacak olan delegeler seçimi yapılarak Cudi Birtek, Hamdi Öriç, Muhsin Naim seçilmişlerdir.

Sergının bu yıl eski yerinde ve millî mahiyette olması yolunda Belediyece gösterilen tüzüm qudece da tasvip edilmiştir.

Müteakiben patent kaçakçılığı yapan firmalardan 1000 liradan kadar para cezası alınması kararlaştırılmıştır.

29 Mart 1951, Vatan

Istanbul sergisi

İdare komitesinin ekser üyeleri belli oldu

İstanbul sergisinin hazırlıkları yakında yeni bir hızla geçecektir. Bu hususta verilen malûmata göre sergi tanzimi işini idare edecek olan sergi komitesini teşkil edecek üyelerden mühim bir kısmı seçilmiş bulunmaktadır. Bu seneki komitede bilhassa sanayi bir-liğini temsilen Halit Ülleryas, Ziya İnankur, İhsan Altınk, İstanbul ticaret ve sanayi odasını temsilen Muhsin Naim Seran, Hamdi Öriç ve Cudi Birtek bulunacaklardır. Geriye, Şehir Meclisi temsilen komiteye girecek olan Şehir Meclisinin üç üyesi kalmaktadır. İstanbul valisi Prof. Fahrettin Gökay Ankaradan dün şehrimize gelmiş olduğu için o azanın da bugünlerde yapılacak ve sergi komitesi Vali ve Belediye Başkanının riyasetinde çalışmaya başlıyacaktır.

8 Nisan 1951, Akşam

İstanbul sergisi dün açıldı

İstanbul sergisi dün saat 17 de merasimle açılmıştır. İstiklal marşından sonra söz alan Sergi Komiseri, bu sergisinin açılması için büyük çerçeveler varfedildiğini, fakat sanayicilerin çağ bu fedakârlıklarını, çerçeve sonuçta sonuçta işitirak sebebiyle yüzde beş düşük olduğunu bildirmiştir. Vali ve Belediye Başkanı dahil Gökçe da bir konuşma yaparak 1952 İstanbul sergisini açmıştır. Açış töreninden sonra davetliler ve halka pavyonlar gezdirilmiştir.

22 Haziran 1952, Vatan

İstanbul Sergisindeki Vatan köşesi dün sergiyi gezenler için alâkanın yöneldiği

İstanbul Sergisinde «VATAN» köşesi

(Devamı 2 incide)

yan tarzını en güzel eserlerle görebilecekleri gibi, 23 haziranda Amerikada başlayacak olan Dünya Güzellik Kraliçeliği müsabakasının bütün tafsilât ve resimlerini «Vatan Köşesi»nde bulabileceklerdir.

Bundan başka, ermaiar Haşim Mardin'in «Büyüme» konusuyle, Newyorktan İstanbula yapmakta olduğu seyahate ait tafsilât, resim ve malûmat, «Vatan Köşesi»nde ayrıca temin edilen bir konuda fotoğraflarla aydınlatılacaktır.

Memleketin yeni bir şehir açan ve bütün ehemmiyetlerinin alâka ve teveccühüne mazhar olan «Vatan - Memleket Hizmeti» serisini gündüye kadar çıkmış olanlar toplu bir halde ve tarifi şeklide ehemmiyetli olarak, ziyaretçi ve ehemmiyetlerinin ayrıntılarına hazır bulunduracaklardır.

Sergide bulunarak muharrirlerimiz gezdikleri hakkında okuyucularının tarafından öğrenilecek her hususu cevaplandırmağa hazır olacaklardır.

İstanbul Sergisinde «Vatan Köşesi»ni ziyaret etmeği unutmayınız.

22 Haziran 1952, Vatan

İşportacı — Selâm bile vermez oldu artık, Çünkü İstanbul Sergisinde pavyonu var hasbanın

22 Haziran 1952, Vatan

İSTANBUL SERGİSİNE BİR SİRK GETİRİLİYOR

İstanbul sergisi münasebetiyle, sergi komitesi bir sirk getirmek teşebbüsüne girişmiş ve şimdiye kadar Moderano (İtalyan), Conrad (Alman), Schreiber (Avusturyalı sirklerinden teklifler alınmıştır.

Çok zengin kadrolara malik bu sirklerden biriyle bugünlerde anlaşmaya varılması muhtemeldir. Bu takdirde Mayıs ayının ilk haftasında şehrimize gelecek ve sergi müddetince gösterilerde bulunacak bu sirklerden birinin kadrosunda şu hayvanların mevcut olduğu öğrenilmiştir.

2 fil, 2 leopard, 6 kaplan, 2 zebra, 2 gergedan, 2 sürafa, 6 metre uzunluğunda Boğa yılanı, müteaddit aslan, kangurular, deve kuşları, tüfe eşekler, papağanlar, bilgili köpekler ve 30 kadar at.

Ayrıca resimli, balesi, ve cambazlarıyle sirkin İstanbullular için güzel bir eğlence olacağı tahmin edilmektedir.

4 Nisan 1952, Vatan

İstanbul Sergisi hazırlığı durduruldu

Ticaret odasının, Sergi Komitesinin bazı kararlarını Hükümet nezdinde protesto ettiği bildiriliyor

Valilik makamı dün, 29 mayısta açılmak üzere bir müddettenberi hazırlıkları yapılmakta olan İstanbul Sergisi faaliyetini durdurmuştur. Geri verilen resmi sebeb, sergiyin açılması yolunda hiç bir resmî müracaata bulunulmamasıdır. Bu acil hareketin katî sebebi henüz anlaşılamamış olmakla beraber, ilgililer 1953 İstanbul Sergisinin Ticaret Odası tarafından sabote edildiği kanaatindedirler.

Söylendiğine göre, Ticaret Odası sergi komitesinin bazı hareketsiz bulduğu hükümet nezdinde protesto etmiştir. Protestaya sebeb, sergi komitesine seçilenlerden ayrı olarak şehir Meclisi üyelerinden 29 kişiye de sergi işlerinde vazife verilmesidir. Bu 29 kişinin komite mensubu çıkmaları mevzuunda kabili tatbik görülmemekte, bunlara verilecek vazife — Arkası Sa. 3, Sü. 1 de —

15 Şubat 1953, Cumhuriyet

4500 dekt Bebek sergisinde birbirinden komik «Arabalık» kompozisyonu

Şehirden Röportajlar

Beynelmilel bebek sergisinin ilk bebekleri gelmeye başladı

Yazan: Metin Toker

Kraliçe dilberlerden kimleri

Karşımda duran bir Marsbaşı kızı... Ürünüş yeri sarı, üzerinde toplarımsı, yeşil renkte işlemeli elbisesinin altında kırmızı çizmeleri var. Yumruğu gözlerinin, sanki iki güneşmiş gibi, parıldıyor. Ve kız, kocaman kafasını bana doğru uzatıyor. Bana bakıyor, bana gülümsüyor. Ona bir şey söylemek istiyorum. Fakat ne? Bir türlü bulamıyorum. Ona, Marsta hayat nasıl, diye soramıyorum. Çünkü bu, onun ayıbına dokunur. Ona, Marsta da bizdeki gibi, kadınlar, erkeklerden daha mı güzel, diye soramıyorum. Çünkü bu, onun erkeklik gururunu kırar

1950 İSTANBUL Bebek Sergisi

Uluslararası Bebek Sergisi, Türk Kızılayı tarafından, yabancı ülke Kızılhaçlarıyla işbirliği halinde, 1 Temmuz 1950 tarihinde İstanbul Spor ve Sergi Sarayı'nda düzenlenir. 1950 İstanbul Sergisi ile birlikte açılan Bebek Sergisi'nde, 27 ülkeden gelen milli kostümlerini giymiş oyuncak bebekler teşhir edilir. Bu ülkeler arasında Polonya, Çekoslovakya, Fransa, Macaristan, Norveç, Filipinler ve Burma da bulunur. En çok bebek Polonya ve Çekoslovakya'dan gelir. Serginin hazırlığını, 1936 yılında da benzer bir sergiyi organize eden Nedim Akçer yapar. Türk mahalli kostümlerini ise Zehra Müfid hazırlar.

Bebek Sergisi, 22 Mayıs 1954'te Bahar ve Çiçek Bayramı kutlamaları çerçevesinde Gülhane Parkı'nda uluslararası nitelikte tekrar açılır. Sergiye 27 ülkeden yerel kıyafetli oyuncak bebekler katılır. Ayrıca, dönemin gazetelerinde yer alan haberlere göre, ilk kez bu sergi içinde kurulan bir pavyonda Teknik Üniversite'den televizyon yayını da yapılır ve geliri yoksul öğrencilere verilir. Sergiyi gezen Yunanistan Kızılhaç temsilcisi de, sergiyi Atina ve Selanik'e davet eder.

Bebek sergisi

22 mayısta Gülhane parkı bahar bayramında açılacak Enternasyonal bebek sergisine yabancı memleketlerden gönderilen bebeklerden bir kısmı mekaniktir. Tarihi kostümler giydirilmiş bebekler tarihi bir dekor içinde teşhir edilecekler ve ait oldukları devirlerin meşhur hâdiselerini canlandırarak hareket edeceklerdir.

Sergiye şimdilik 27 devlet iştirak edecektir.

Diğer taraftan teknik imkân olduğu takdirde parkta kurulacak bir paviyonda Teknik Üniversiteden yapılacak televizyon neşriyatı gösterilecektir. Bu neşriyat vasıtasiyle yapılacak reklâm geliri yoksul talebeye tahsis edilecektir.

5 Nisan 1954, Akşam

Bebek sergisi Yunanistan'a dâvet edildi

Bahar ve Çiçek Bayramı münasebetiyle Gülhane Parkında açılan Enternasyonal Bebek Sergisini ziyaret eden Yunan Kızılhaç temsilcisi, sergiyi, Atina ve Selânik'e dâvet etmiştir.

Bebek Sergisinin İzmir Fuarına iştiraki düşünüldüğünden, bu davetin fuar sonunda yerine getirilmesi uygun görülmektedir. Bir ihtimale göre, bu teklif karşısında İzmir Fuarına iştirakten sarfınazar edilmesi de bahis mevzuudur.

24 Haziran 1954, Akşam

Bebek sergisi açılacak

Sergide millî kostümlü bebekler teşhir edilecek

Temmuz ayı içerisinde Spor ve Sergi sarayında açılmak üzere büyük bir beynelmilel sergi hazırlanmaktadır. Sergide muhtelif memleketlerin millî kostümlerini giymiş bebekler teşhir edilecektir. Serginin hasılatı Kızılayla muhtelif memleketlerin Kızılhaçlarına tahsis edilecektir.

13 Şubat 1950, Akşam

12 Mart 1950, Akşam

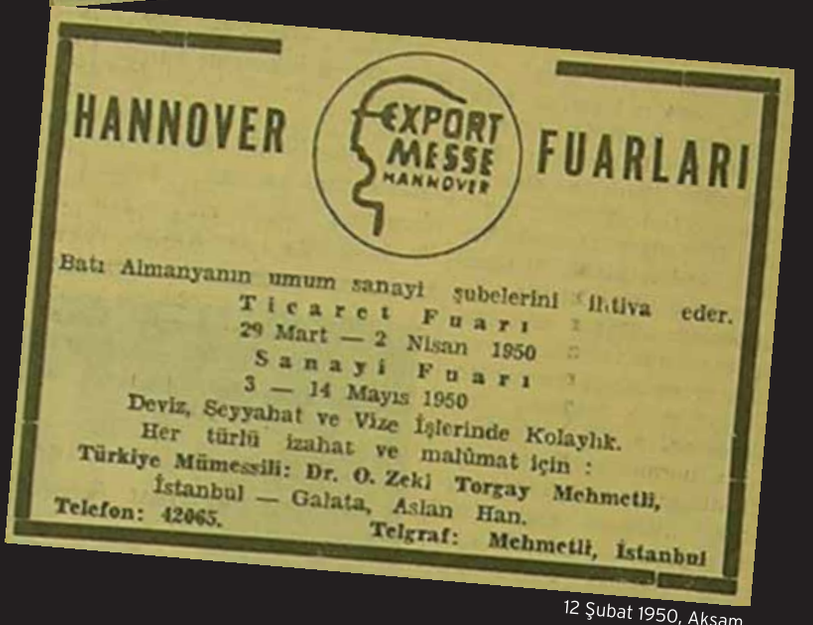

12 Şubat 1950, Akşam

1950 HANNOVER Fuarları

II. Dünya Savaşı'nda mağlup çıkan ve müttefik kuvvetlerin işgali altında bulunan Almanya'da iktisadî faaliyetler hemen başlar. 16 Ağustos 1947'te Deutsche Messe kurularak, ihracatı canlandırmak amacıyla 21 günlük bir sergi düzenlenir. Böylece fuar kenti Hannover'in temeli atılır. 1950'ye kadar yerel katılımla devam eden bu sergi, 1950'de yabancı şirketlere açılır. Savaş öncesi, Almanya'nın fuar başkenti kabul edilen Leipzig'e karşı Hannover'e kimse şans vermez iken, Deutsche Industrie Messe, kısa zamanda Alman ekonomik mucizesinin sembolü haline gelir. (Hannover Messe adı da 1961 yılından itibaren kullanılmaya başlanır.)

Alman Sanayi Fuarı'na 1950 yılında Türkiye'den de katılımı sağlamak amacıyla tanıtım çalışmaları gerçekleştirilir. Türkiye'nin en yaygın gazetelerine "Hannover Export Messe Fuarları" diye ilanlar verilir. Bu ilanda ticaret ve sanayi fuarı olmak üzere iki ayrı fuar düzenleneceği, ticaret fuarının 29 Mart – 2 Nisan 1950 tarihleri arasında, sanayi fuarının ise 3 -14 Mayıs 1950 tarihleri arasında yapılacağı duyurulur. Ticaret fuarının kaçırılmamasının tavsiye edildiği bu ilanlarda, o dönem için oldukça sorun olan "döviz, vize ve seyahat işlemleri için de kolaylık" vaat edilir. Türkiye'den katılımı, Hannover Fuarlarının mümessili Dr. Zeki Torgay Mehmetli organize eder.

1

2

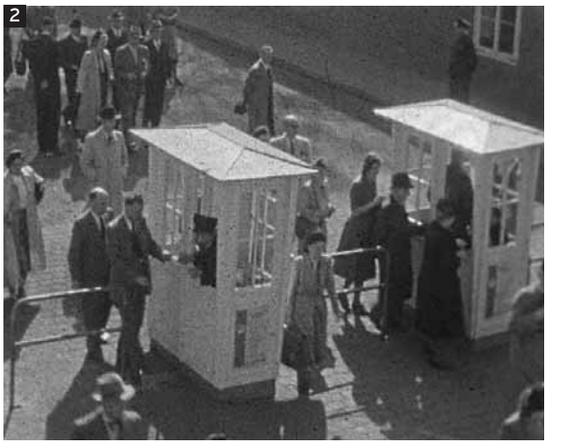

1- Deutche Industrie Messe'nin logosu
2- 1950 yılındaki serginin giriş gişeleri

TÜRK MAHSUL VE MAMULLERİ SERGİSİ PLÂNI

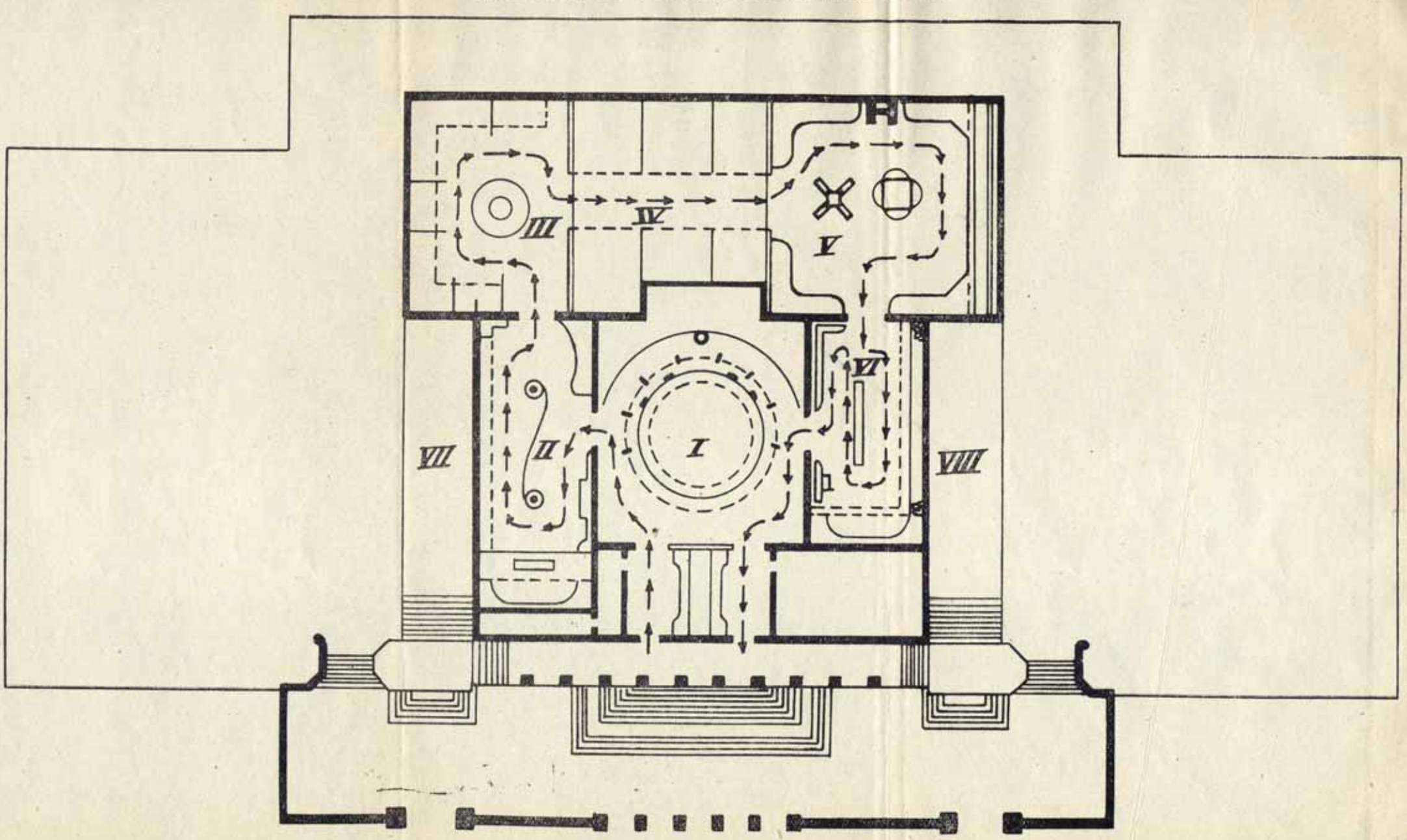

1953 TÜRK Mahsul ve Mamulleri Sergisi

1953 yılında Ulusal Ekonomi ve Artırma Kurumu tarafından, Ankara'da Türk Mahsul ve Mamulleri Sergisi açıldı. Bu organizasyonda, bir süre sonra bünyesine katılacağı Türk Ekonomi Kurumu ile birlikte hareket etti. Daha önceki adıyla Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti, 12 Aralık 1929 yılında kuruldu. Cemiyetin bir numaralı üyesi, 1929 Dünya Buhranı'nın Türkiye'ye etkilerini azaltmak için, bu cemiyetin kurulmasını teşvik eden Mustafa Kemal Atatürk'tü. Cemiyet adını daha sonra Ulusal Ekonomi ve Artırma Kurumu olarak değiştirmişti.

Sergi'nin hazırlanmasında Kurumun Başkanlığını da yürüten Ankara Milletvekili Muhlis Ete'nin emeği geçer. Sergi için Necdet Pençe ve Hakkı Arman tarafından özel dekorlar hazırlanır. Ticaret, ziraat, sanayi ve madencilik tablolarını Hakkı Arman yapar. Serginin hem organizasyon hem de idari işlerinden ise Necmi Çelikel sorumlu olur.

Serginin düzenlenmesine maddî katkıda bulunan kurumlar ise Etibank, Halk Bankası, İstanbul, İzmir ve Mersin İhracatçı Birlikleri, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Sümerbank, Ankara Belediyesi, TARİŞ, Ankara Ticaret ve Sanayi Odası, TMO, Emekli Sandığı, Türkiye İş Bankası, Türkiye Şeker Fabrikaları ve Türkiye Zirai Donatım Kurumu'dur.

1

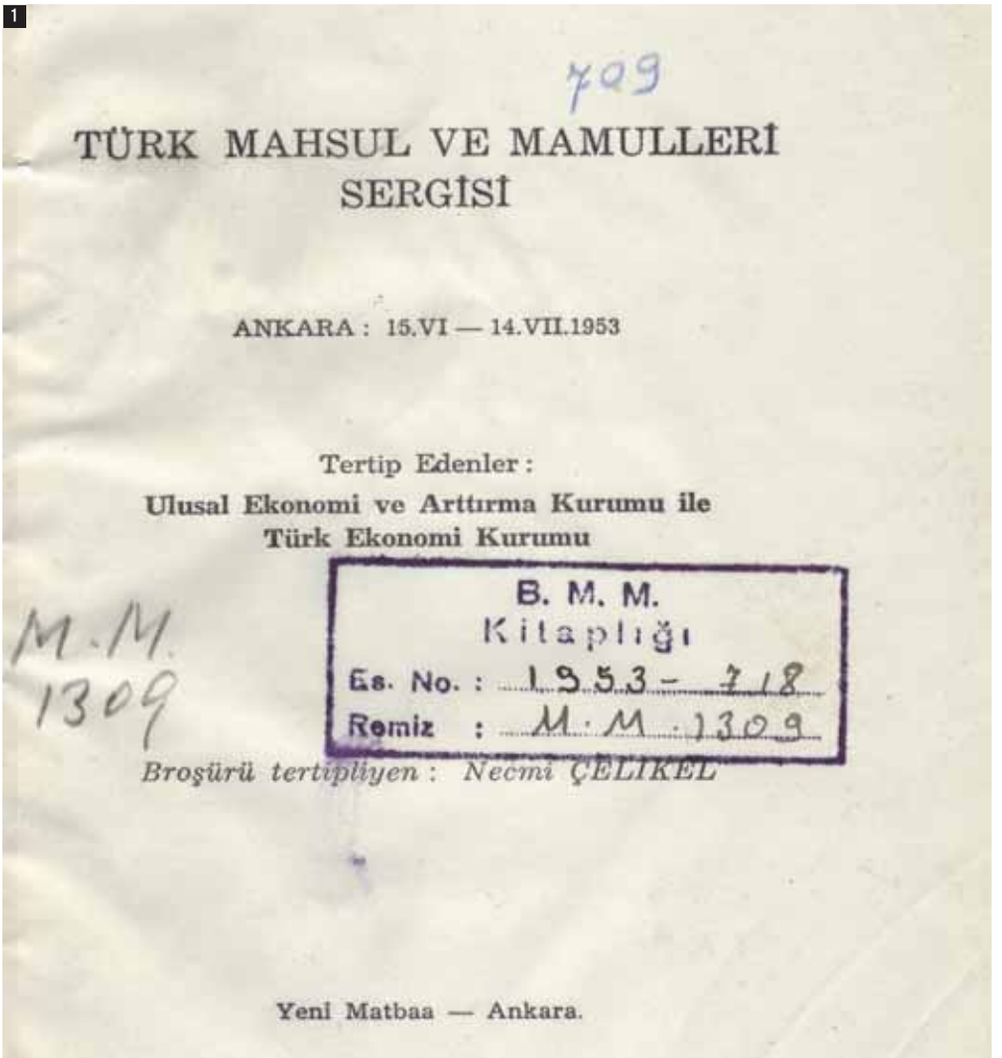
709

TÜRK MAHSUL VE MAMULLERİ
SERGİSİ

ANKARA : 15.VI — 14.VII.1953

Tertip Edenler :
Ulusal Ekonomi ve Arttırma Kurumu ile
Türk Ekonomi Kurumu

B. M. M.
Kitaplığı
Es. No. : 1953 - 718
Remiz : M.M. 1309

M.M.
1309

Broşürü tertipliyen : Necmi ÇELİKEL

Yeni Matbaa — Ankara.

1- Türk Mahsul ve Mamülleri Sergisi Tanıtım Kitapçığı / TBMM Kütüphanesi

1

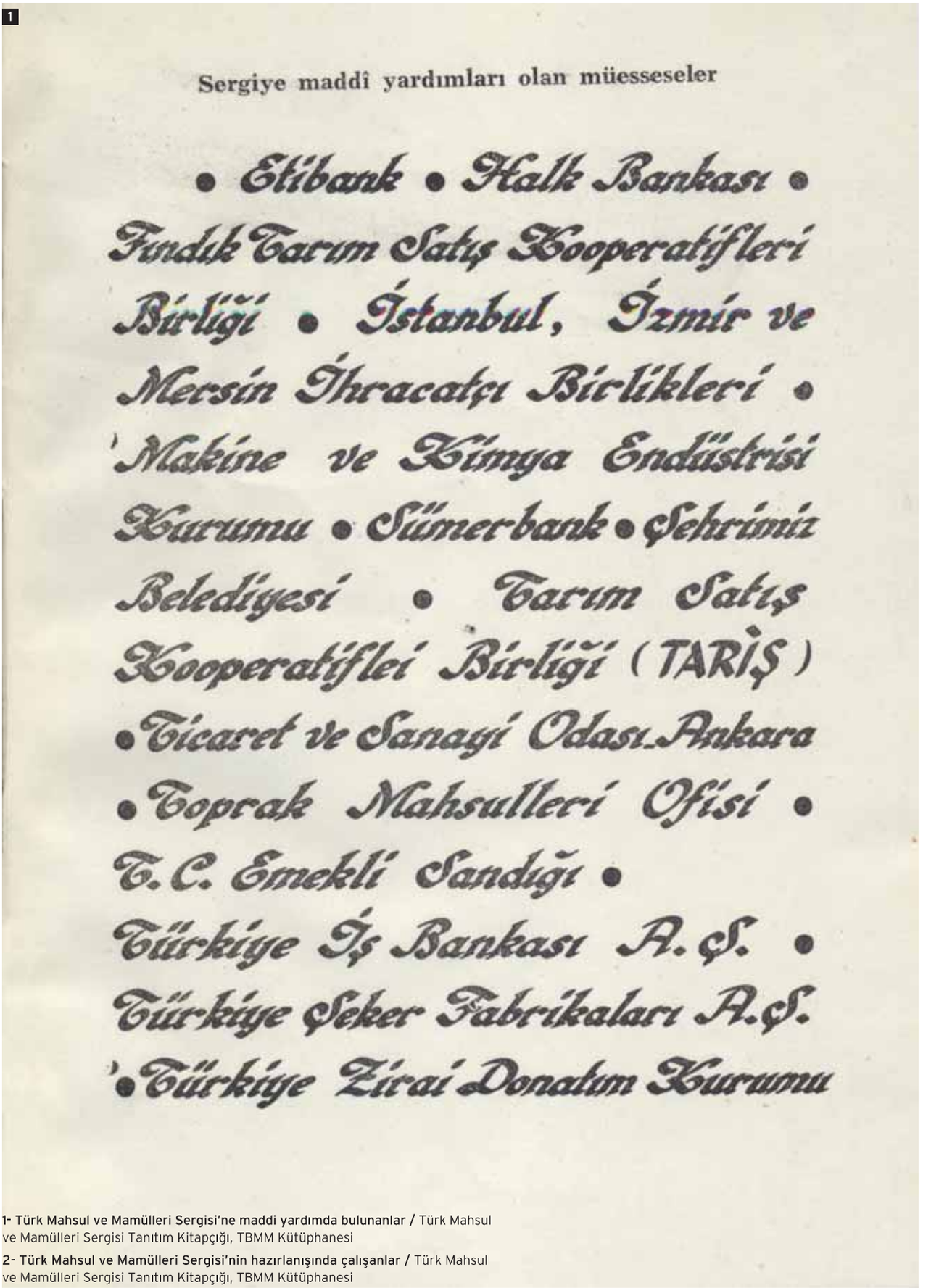

Sergiye maddî yardımları olan müesseseler

• Etibank • Halk Bankası •
Fındık Tarım Satış Kooperatifleri
Birliği • İstanbul, İzmir ve
Mersin İhracatçı Birlikleri •
Makine ve Kimya Endüstrisi
Kurumu • Sümerbank • Şehrimiz
Belediyesi • Tarım Satış
Kooperatiflei Birliği (TARİŞ)
• Ticaret ve Sanayi Odası Ankara
• Toprak Mahsulleri Ofisi •
T. C. Emekli Sandığı •
Türkiye İş Bankası A. Ş. •
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
• Türkiye Zirai Donatım Kurumu

1- Türk Mahsul ve Mamülleri Sergisi'ne maddi yardımda bulunanlar / Türk Mahsul ve Mamülleri Sergisi Tanıtım Kitapçığı, TBMM Kütüphanesi

2- Türk Mahsul ve Mamülleri Sergisi'nin hazırlanışında çalışanlar / Türk Mahsul ve Mamülleri Sergisi Tanıtım Kitapçığı, TBMM Kütüphanesi

2

Sergimin hazırlanmasında çalışan arkadaşlar:

Ulusal Ekonomi ve Arttırma Kurumu Reisi
Ankara Mebusu
Muhlis Ete

Ziraat - Bağcılık ve Sualtı
tablo vivanları:
Necdet Pençe'nin eserleridir.

Sergi Dekorları:
Necdet Pençe ve Hakkı Arman

Ticaret, Ziraat, Sanayi ve Madencilik
tabloları ile amblen:
Hakkı Arman'ındır.

Sergi Organizasyonu ve İdari işler:
Necmi Çelikel

EXPOSITION UNIVERSELLE ET INTERNATIONALE DE BRUXELLES 1958

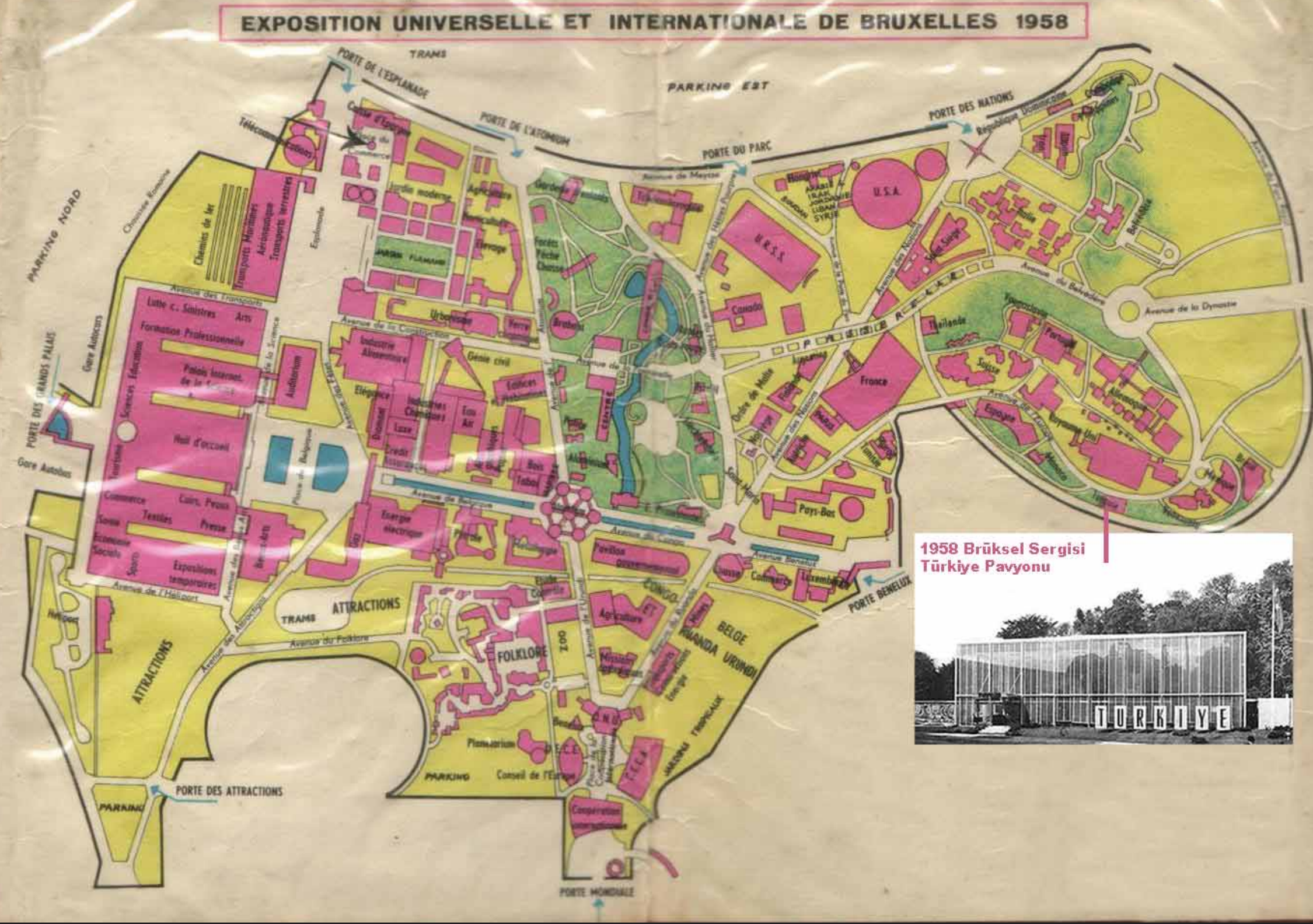
TRAMS
PORTE DE L'ESPLANADE
PARKING EST
PORTE DE L'ATOMIUM
PORTE DU PARC
PORTE DES NATIONS
PARKING NORD
Chemins de fer
Transports Maritimes
Aéronautique
Transports terrestres
Avenue des Transports
Gare Autocars
PORTE DES GRANDS PALAIS
Gare Autobus
Lutte c. Sinistres
Arts
Formation Professionnelle
Sciences
Education
Commerce
Cuirs, Peaux
Textiles
Presse
Sports
Expositions temporaires
Avenue de l'Héliport
Héliport
ATTRACTIONS
TRAMS
Avenue du Folklore
FOLKLORE
ZOO
PORTE DES ATTRACTIONS
PARKING
Planetarium
Conseil de l'Europe
PARKING
PORTE MONDIALE
Avenue de la Science
Avenue de la Construction
Avenue de Belgique
Avenue de Congo
Avenue Benelux
Avenue de Meysse
Avenue des Nations
Avenue du Belvédère
Avenue de la Dynastie
Avenue des Arts
Avenue de Rhodes
Avenue de Tervuren
Avenue de Rome
Avenue de Paris
Avenue de Bruxelles
Avenue de Hollande
Avenue de Suède
Avenue de Norvège
Avenue de Finlande
Avenue de Suisse
Avenue de Portugal
Avenue de Grèce
Avenue de Turquie
Avenue de Thaïlande
Avenue de Yougoslavie
Avenue de Pologne
Avenue de Hongrie
Avenue de Tchécoslovaquie
Avenue de Roumanie
Avenue de Bulgarie
Avenue de Russie
Avenue de Tunisie
Avenue de Maroc
Avenue de Libye
Avenue de Soudan
Avenue de Liberia
Avenue de Nigeria
Avenue de Ghana
Avenue de Guinée
Avenue de Somalie
Avenue de Madagascar
Avenue de Cameroun
Avenue de Togo
Avenue de Dahomey
Avenue de Haute Volta
Avenue de Mauritanie
Avenue de Sénégal
Avenue de Mali
Avenue de Niger
Avenue de Tchad
Avenue de Centrafrique
Avenue de Gabon
Avenue de Moyen Congo
Avenue de Ruanda Urundi
Avenue de Kivu
Avenue de Stanley
Avenue de Léopoldville
Avenue de Coquilhatville
Avenue de Costermansville
Avenue de Luluabourg
Avenue de Bukavu
Avenue de Jadotville
Avenue de Lovanium
Avenue de Kamina
Avenue de Kindu
Avenue de Kisangani
Avenue de Banningville
Avenue de Bandundu
Avenue de Boma
Avenue de Matadi
Avenue de Thysville
Avenue de Luozi
Avenue de Kasai
Avenue de Kwango
Avenue de Kwilu
Avenue de Lac Léopold II
Avenue de Lac Tanganika
Avenue de Lac Kivu
Avenue de Lac Albert
Avenue de Lac Moero
Avenue de Lac Bangweolo
Avenue de Lac Mweru
Avenue de Lac Kisale
Avenue de Lac Upemba
Avenue de Lac Edouard
Avenue de Lac Kamalondo

1958 BRÜKSEL Evrensel Sergisi

"Bir insan ölçeğinde dünyayı inşa etmek" temasını işleyen Uluslararası Brüksel Sergisi, 17 nisan 1958'de açıldı ve 19 Ekim tarihine kadar açık kaldı. Brüksel Heizel Yaylası üzerinde 494 dönüm arazi üzerine kurulan sergiye 46 ülke katıldı ve 41.1 milyon kişi ziyaret etti. Dünya sergileri içinde en az değer verilenlerinden biri olan Brüksel Sergisi, Belçikalılar tarafından bile sert bir şekilde eleştirildi. Çünkü fuar mimarisinin abartılı ve yapay olduğu düşünülüyordu.

Brüksel Sergisi'nin simgesi 100 metre boyundaki dokuz atomlu bir çekirdek kristaldir. İçinde sergi salonları, lokanta, dinlenme yerleri bulunan küreler birbiriyle de bağlantılıdır. Daha yukarıdaki kürelere asansör vasıtasıyla çıkılmaktadır. Serginin açılışını Belçika Kralı Baudouin yaparak, şu ünlü cümleyi söylemiştir: "İlim kendi başına medeniyetler yaratmaya kâfi değildir. İlme muvazi olarak manevî mefhumlarımızın da gelişmesi lazımdır." Resmi açılışa 2 bin kişi katılır. Resmi açılışa yetişmeyen Türk pavyonu çeşitli münakaşa ve eksiklikler nedeniyle 1 hafta geç açılacaktır.

Türkiye, Brüksel Sergisi'ne Muhlis Türkmen, Utarit İzgi, Hamdi Şensoy ve İlhan Türegün'ün tasarladığı pavyon ile katıldı. Sergi Komiserliğini Munis Faik Ozansoy'un üstlendiği sergideki Türk pavyonu için farklı yazımlar vardır. Ozansoy'un Türk basınına gönderdiği bilgilere göre, Türk pavyonu "en önce hazırlanıp açılan sergiler arasındadır ve pavyon Türkiye'nin tanıtımına çok faydalı olmuş, büyük alaka toplamıştır." Ancak, Belçika Sergisi'ni takip eden Akşam Gazetesi'nden Turhan Tekel'e göre ise durum tam bir fecaattır. Pavyon zamanında açılmamış, her iş laubalilik içinde ve el yordamıyla yapılmaya çalışılmıştır. Sergi görevlilerinin elbiseleri bile farklı farklıdır.

Sergiye Türkiye'den katılım da sıkıntılıdır. Maliye Bakanlığı gerekli döviz bulunmadığını gerekçe göstererek, ancak 400 işadamına, 100 dolar döviz vermeyi kabul etmiştir.

Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Türk pavyonu için yaptığı 277 metrekarelik mozaik panosuyla, bu sergide altın madalya kazandı.

1

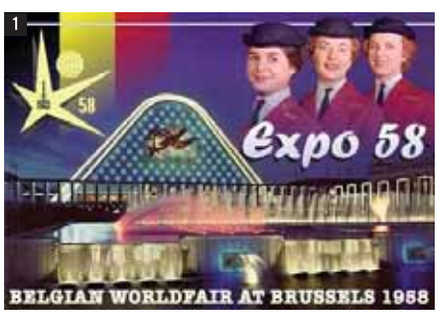

2

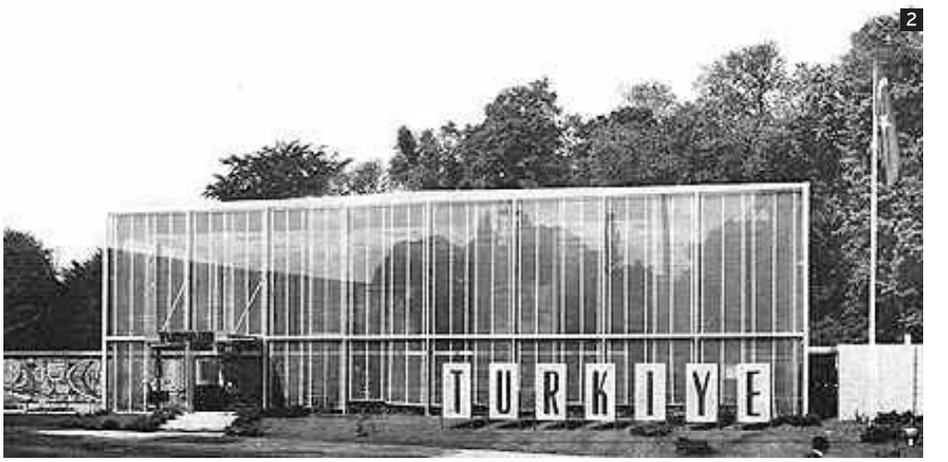

1- 1958 Brüksel Sergisi'nin afişi
2- 1958 Brüksel Sergisi'nde Türk Pavyonu

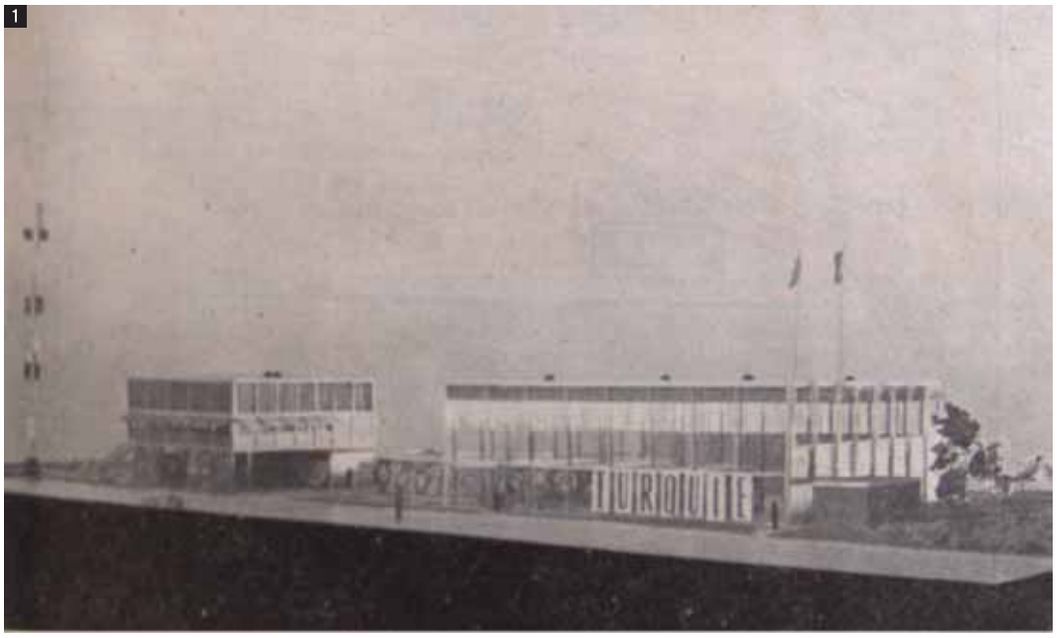

1- Türk Pavyonu'nun maketi
Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

2- Türk Pavyonunun maketi tüm sergi alanı görünüyor
Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

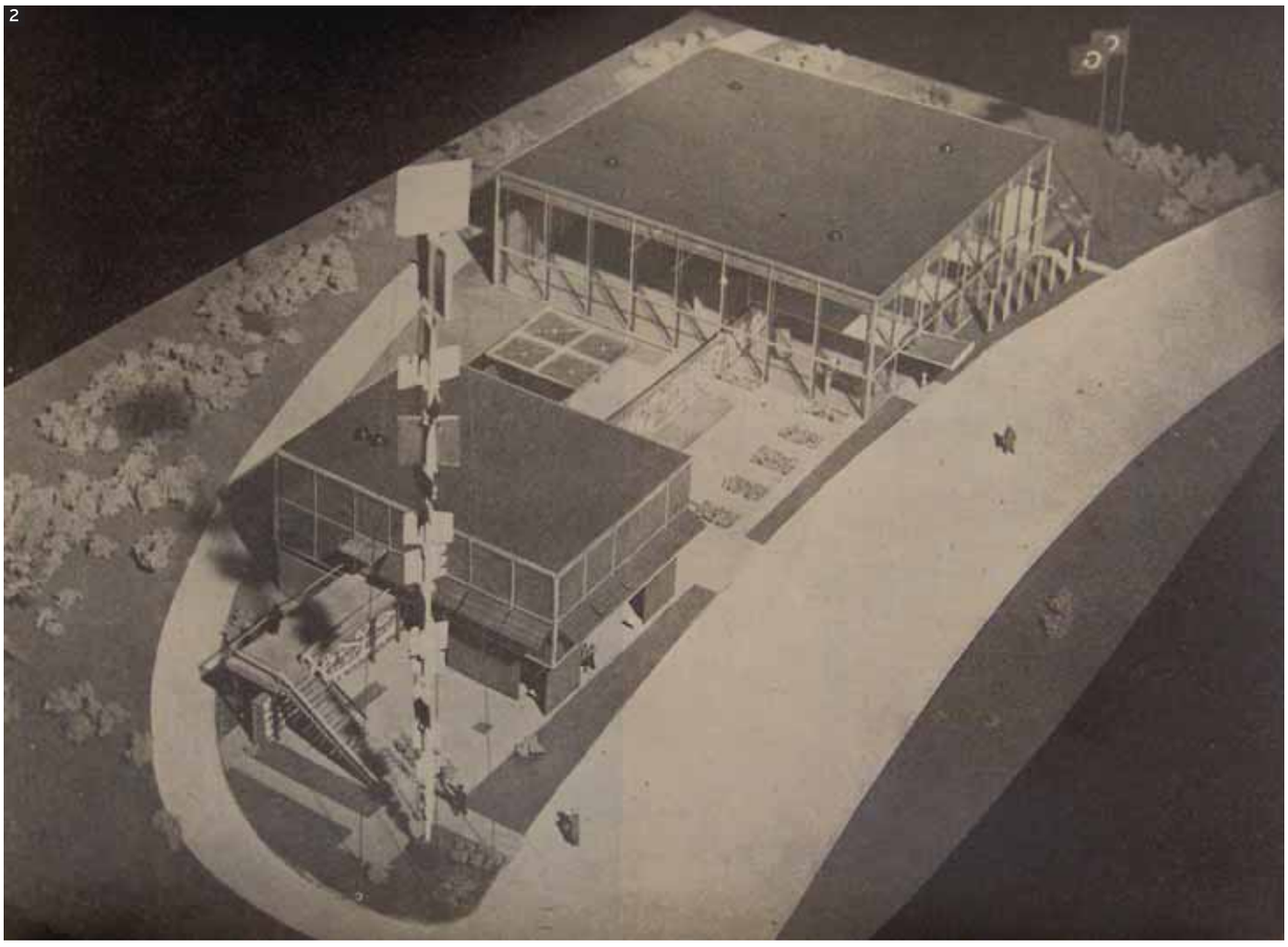

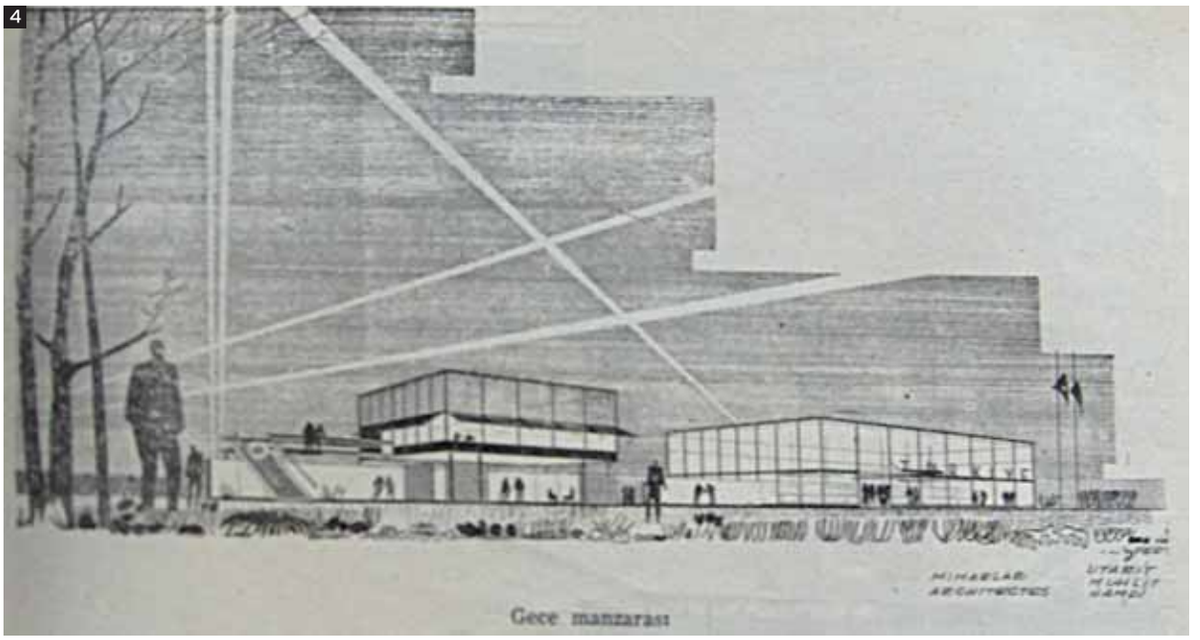

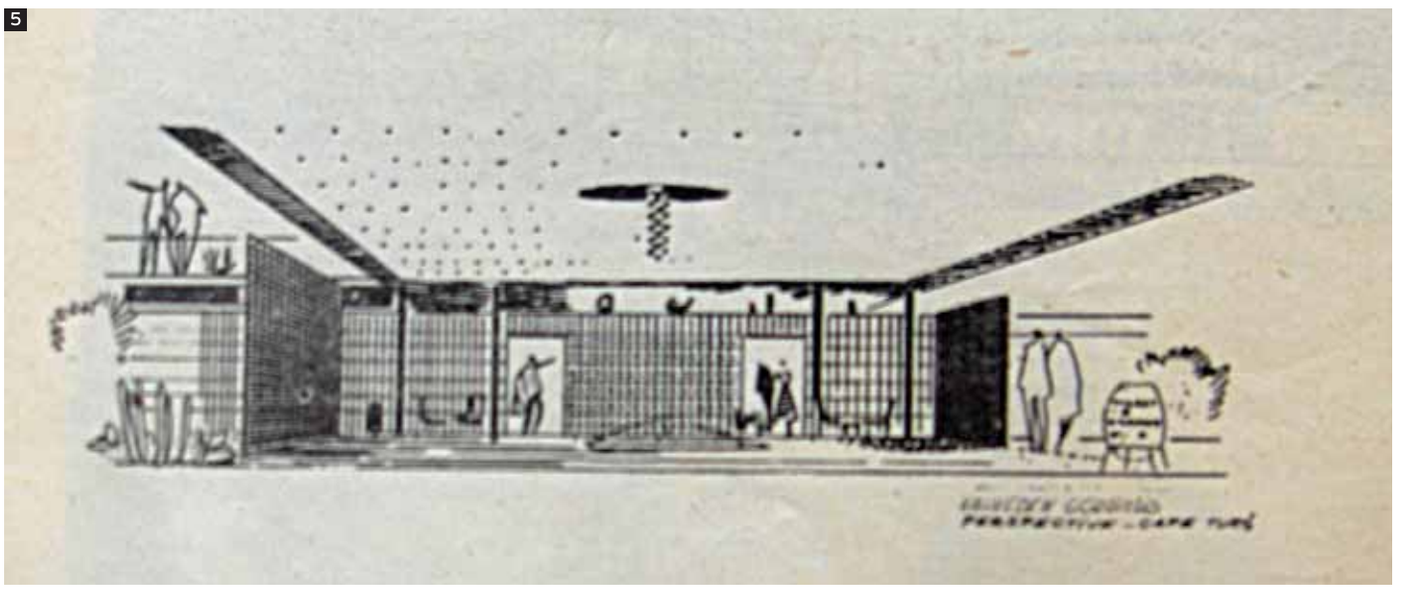

3- Brüksel'deki Türk Pavyonu

4- Türk Pavyonunun çizimlerdeki gece manzarası / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

5- Türk Pavyonunun çizimlerdeki iç görünüşü Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

Brüksel Sergisi ve Kralın açış nutku

Feridan ERGIN

Tarihin en zengin ve muhteşem sergisi, dünkü gün evvel Brüksel'de açılmıştır. Bu sergi, insanlığın mukadderatında ilmi çalışmaların ne kadar mühim bir rol oynamaya başladığına delilleriyle ortaya koymaktadır. Orada kırk iki milletin san'at seviyesi ve teknik seviyesini temsil eden bütün örnekler bir araya toplanmış bulunmaktadır.

Belçika Kralı, serginin ilk günü söylediği nutukta, dünyanın geçirmekte olduğu büyük sanayi inkılâbından bahsetmiştir. Genç devlet reisinin kanaatine göre, birbirini kovalayan icatlar hamleleri medeniyeti tedricen bir dönüm noktasına doğru götürmektedir. Teknik yenilikler, artık hayatın seyrini değiştirecek ve herkese maddi refah yolunu açacak bir kesafet kazanmaya başlamıştır. Fakat siyaset adamları ihtiraslara kapıldıkları ve kudret kaynaklarını tahripkâr maksatlara kullandıkları takdirde, korkunç neticelerle karşılaşılması muhakkaktır.

Bu meselenin senelerdenberi ilimleri

(Devamı Sa. 5 Sü. 5 de)

Brüksel Fuarına 400 sanayici gidecek

Maliye Bakanlığı her sanayiciye, 100 dolar miktarında döviz veriyor

İlhan TURALI

19 senededen beri açılan ilk dünya fuarı olan Brüksel Fuarına iştirak etmek için, sanayiciler Maliye Bakanlığı nezdinde teşebbüse geçmişlerdir. Fuarı, hemen hemen bütün sanayiciler gezmek arzusundadırlar. Fakat Maliye Bakanlığı bütün talepleri, döviz bakımından karşılıyamıyacağını ileri sürerek reddetmektedir. Sanayicilerin ısrarlı talepleri karşı-

(Devamı Sa. 5 Sü. 7 de)

23 Nisan 1958, Akşam

Brüksel Fuarındaki Türk pavyonu rağbet gördü

Basın Yayın U. Müdürü bir mektup göndererek pavyonun zamanında açıldığını bildirdi

Brüksel Sergisindeki Türk pavyonu genel komiseri Münir Fark Oranay'dan aldığımız mektuptan öğrendiğimize göre, Türk pavyonu sergisinin en önce hazırlanıp açılan pavyonlarından biridir. Esasen emekli ajans, radyo ve televizyon yayınları da bunun hakkındaki ortaya koymaktadır. Münir Fark Oranay, sergisinin açılış arifesinde memleketlerine dönen basın mensuplarının muhterem nezdinde bir kere daha teşekkürlerini sunmak suretiyle bazı dedikoduların yapılmış olduğunu, bunlar yanlışlıkla sergisinin açılışından sonra verilip yayınlandığından, bu hususta bir şey söylemekten kendisini geri çekmiştir. Aldığımız mektuptan pavyonun memleketimizi dünyada tanıtma yolunda çok faydalı olduğu ve alaka toplamakta olduğu öğrenilmektedir.

3 Mayıs 1958, Akşam

Brüksel Fuarı açıldı

Türk pavyonu ancak tamamlanamadı

Brüksel Fuarının Yüksek Alanından.

18 Nisan 1958, Akşam

Brüksel'de Medeniyet hesap veriyor

SERGİNİN İÇİ VE İÇYÜZÜ

- 1 -

Ağızdan işittim Türkiyede büyük bir gazete Türk pavyonunu noksansız mükemmel açmış. Ziyaretçilerin rağbet ve takdirini anlata anlata bitiremiyormuş. Burada gazeteci olarak yalnız ben bulunduğuma göre bu gazete haberi hangi muhabirden aldı bilmiyorum ama iş ve durum anlattığı gibi değil.

Yazan: Turhan TÜKEL

Doğrusu güç ve sıkıntılı oluyor. Diğer memleketlerin bu kadar büyük, bu kadar mükemmel ve bu kadar güzel eserlerini seyrettikten sonra; mütevazı ve ölçülü dasarıldığı halde gerçekten büyük olan bizim pavyonun hikâyesini anlatmak... Ne yapacaksın ki bizim, beğenmişiz. Ben yazmakla — bir şeyler öğrenmek istiyorsanız — siz de okumakla meşhuruz...

Dün bahsetmiştim. Büyüklerin sergilendiği pavyon kapıdan bir bilet, içeriye aran beyan... Ne varsa görülüyor, kim varsa, ne yapılırsa görülüyor... İki beşcik metre yüksekliğinde renkli ve şekli bir perde gibi bir binadan çıkıp bir binaya giren insanlık panosunun devamına koşanlarını, yaklaştıkça adımları yavaşlıyor. Panonun açıkta olan kısımlarını seyredip sergi pavyonuna doğru mütereddit adımlarla yürüyorlar.

İçerde, ikişer üçer küçük gruplar halinde insanlar konuşuyorlar. Sonra burayı silleriyle gösteriyorlar, birbirine bir şey anlatıyorlar, Köşelere konmuş koltuklarda genç birkaç bayan oturmuş sigara içiyor. Meşhurda genç, güzel birkaç bayan hâkeyt adımlarla dolaşıyor... Sergiyi hedefi olmaları muhtemel ama kıyafetleri bir örnek değil. Gösterişli kıyafetleriyle. Fiyonklı biri, bir kep tayyörlü, mantolu, kürk mantolu...

Cam duvarın himayesinde dizilmiş vitrinlere bakan beş on kişi...

Velhasıl, bu durumu sergiyi açılmadığına hamletmeyeler. Sonra kapıyı çekip içeri giriyor. Biraz utangaç, ne marabalı olacağını ve ayaklarına işeneceğini; salon içinde ne yapacağını gördükleri zaman önünde biraz durup gidiyorlar.

Meraklarını yenemeyip adımını içeri atanlar:

"Sergi açık mı?." diye sormak nezaketini de gösteriyorlar tabii.

Bura bende. Ben de görüyorum. Vitrinlerin önünden sıra ile bir geçip iç salona doğruluyorum. Burası dün kısaca bahsettiğim halde. Herşeyin yerde olduğu yarımlık bir depo halinde... Burada da konuşanlar, mütalaaya edenler ve çalışanlar var. Birkaç resim almak faydalı olur diye düşünürken, Yanıma gelen bir zat:

"Resim mi çekiyorsunuz?." diye sordu.

İnkâr edilecek gibi değildi. Üstelik inkâr etmek için sebep yoktu:

"Evet." dedim.

Meraklı zat geriye sordu:

"Ticarete için mi?."

O da değil. Cevap:

"Evet!" dedim.

Kimdi, niçin sordu bilmiyorum.

"Hmh" deyip gitti.

Sonra öğrendim. Böyle gezmeler üzerine vazife olmayan bir memurdu. Ah, üzerine vazife olmayan işlere kalkışan, meraklı zatlar. Hâlbuki beyhude yahut bu cinsten ben olsa... Her kafadan bir ses... Fakat bir sonuca kolay. Salâhiyetli zat sergiyi gezdikten sonra: "Tamam... Bir vitrinin önüne eğilmiş, bir siyaseçi gibi seyrediyorum. Kendilerine gelince, Salâhiyetli zat sinirli. Bir, aşağı bir yukarı dolaşıyor... Sesi gittikçe yükseliyor... İlk direktifini veriyor:

"Arka salonu kapatın yabancılar girmesin..."

O zamanla kadar kimsenin aklına gelmiyen iyi bir tedbir, doğrusu bu. Derhal bir perdeyle bu iş halledilliyor. Fakat, meraklı panı hissandık yere dizilmiş aşakısı vitrinleri görünce kan beyinine saçıyor.

"Kapatın kapıları, diyor. Zaten zamanı geldi..."

Saate bakıyorum. Dört buçuk... Kapılar kapanıyor... Biz dışarı kalıyoruz. Salâhiyetli zat sesini yüksek yüksek yükseltiyor:

"Dışarıdaki bayanlara gösterilmiyecek, diyor. Beni güder Faruk'un adam getirip tamamlarını içi..."

Kim bilecek, kim görecek bilmiyorum. Yalnız bir kerahat çekiliniş dinliyorum. Bu arada kapıyı sonuncu merakliların her tarafından, hattâ işaretle kapalı olduğu anlatılıyor.

"Altı yüz lira değil, metelik değmemiş..."

Bu nasıl olur bir para sonra ne yazar... Burası Belçika: fransız mı, dolar mı, Türk lirası mı?. Bilmiyorum. Bundan sonra bir takım yıkılardan bahsediyor. Bazı cevaplarla teskin olurken gideri düşerdiği TÜRKİYE yanına takılıyor... Hep beraber dışarı çıkılıp, mümkünse sergiinin önünde devam ediyor. Tabii alçak sesle.

Salâhiyetli zat harflerin yerini beğenmiyor.

"Yere çok yakın... Bunları yükseğe kaldırmalı, diyor. Kolay ve usaktan görülmesi lâzım."

Bir sanatkâr:

"Uzaktan görünmesine imkân yok. Onü İngiliz pavyonu ile kapılı. Ancak yoldan geçenler görecek. Göz hizasında olmalı iyidir." diyor.

Bir başkası:

"Yere yakınlığı hence iyi ama, diyor, bakırdan yapılmış olmaları kötü. Boyası renk göze çarpmıyor" diye fikir beyan ediyor. Memur gülüşü...

Bakırın gösini çıkmış. Cilvesini bilen bir sanatkâr da bunu cevaplandırıyor:

"Bu bakır tornadan yeni çıkmış. Zamanla kararır göze çarpan bir renk alır. Hem de arkaları fosforsanlı, hava kararınca aydınlıklı görünürler."

Salâhiyetli zat:

"Gece gördüremeksin. Ben geceyi ne yapayım. Gece pavyon kapalı" diye itiraz ediyor.

Bir sıralık işçilerinden biri boş bulunup bana bile sordu:

"Bu ne demirler?." diye.

Pavyonunu bitirdim... Yanya değil sonra ya ihtimâle "Allah derim." bile diyecektim.

(Devamı var)

ARKASI: Sergiinin arkası gündüzlük sessiz ve sakin bulunan ve burada Turistik bilgi kabini getirilecek olan kısım.

BEŞ ŞEY MEYDANDA: Gene arka salon ve görüldüğü gibi henüz meydanda. Müteahhitler duvarları dayalı. Yapılacak daha çok iş var.

Brüksel'de Medeniyet hesap veriyor

SERGİNİN İÇİ VE İÇYÜZÜ: 2

Yazan: Turhan TÜKEL

Güneş pas rengi olacak: Salâhiyetli zabın Hitit Güneşinde kendi renginî keşfetmesi. Pas rengine boyanmasını emretti. Zavallı adamlar Brüksel'de bir de satürle yakındırıyor...

HOSTESLERİMİZ: Dört hosta olduğu için sayıya gelemiyen dört hanım hostesimizden biri Nedret Hakkı'nın yanında. Bu vesileye sanat seçiliş geldiler. Turizm kurumuna kursa sevk yetiştirdiği, iki mesleki edinmiş hanımlar olup olmadıklarını bilmiyorum. Yanlarında muvaffak olmalarını temin ediyorum.

28 Nisan 1958, Akşam

30 Nisan 1958, Akşam

58

Dünyanın en büyük gösterisi

BRÜKSEL SERGİSİ

RÖPORTAJ: ABDİ İPEKÇİ

PAVYONUMUZA UMUMİ BAKIŞ

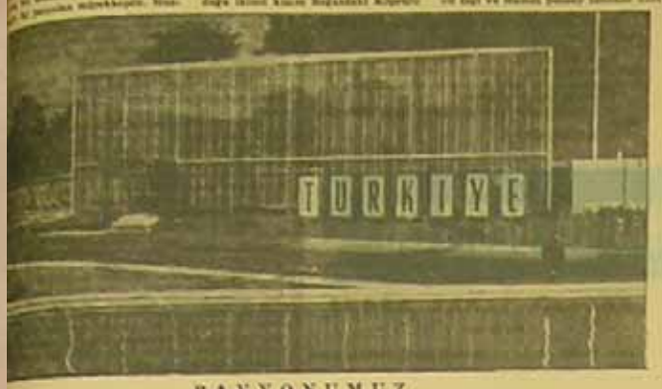

PAVYONUMUZ
SOL KÖŞEDE BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU'NUN PANOSU GÖRÜLÜYOR.

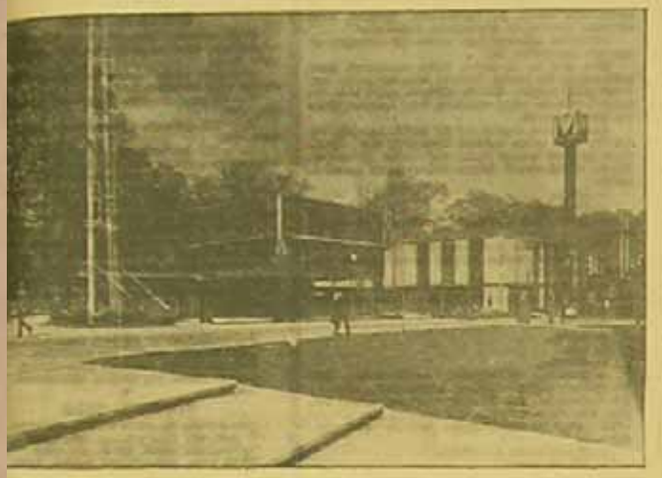

TÜRK PAVYONUNUN UMUMİ GÖRÜNÜŞÜ
KAFTA DEKORATİF KULE VE LOGAYA GÖRÜLÜYOR. ŞARK KAHVESİ LOKANTANIN ALTINDADIR.

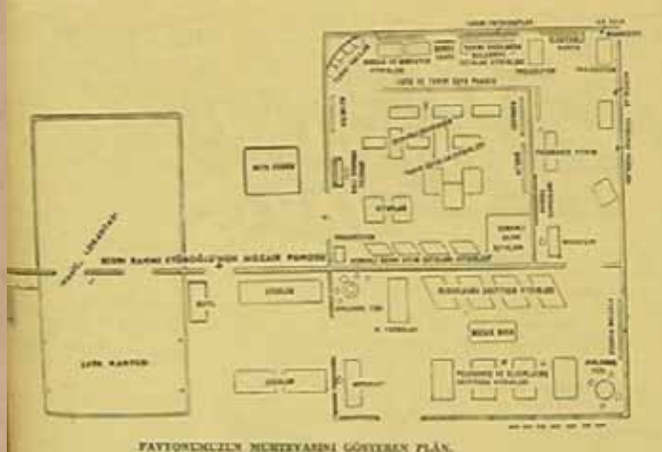

PAVYONUMUZUN MUHTEVİYATINI GÖSTEREN PLÂN.

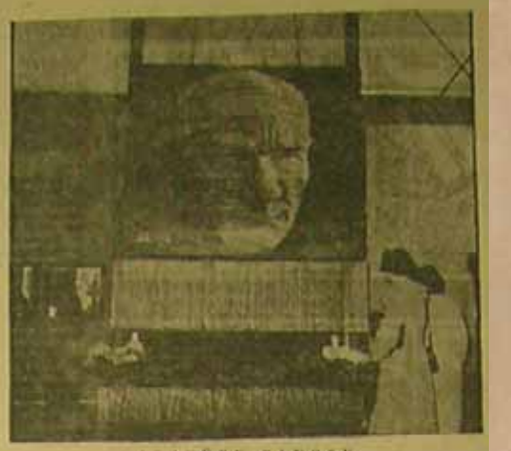

ATATÜRK PANOSU

HOSTESLERİMİZ VE MÜDÜRÜMÜZ. SOLDAN SAĞA, TANSU BOYRAN, ALEV ERUZİYA, BURHAN DOĞANÇAY, TÜLİN EMZEN, GÜZİN İRDELP

Halı ticaret heyetlerimiz ve satıcı ülkeler ile takip eden ziyaretçiler...

Solda: Anadolu'da kurulmuş medeniyetleri gösteren elektrikli harita. Sağda: Projeksiyon makinesi. Yukarıda: Boğazköy'de bulunan ilk sulh anıtabedi.

22 Ağustos 1958, Milliyet

Dünyanın en büyük gösterisi

BRÜKSEL SERGİSİ

RÖPORTAJ: ABDİ İPEKÇİ

58

"HALİÇ,, LOKANTASINDA dönerli pilâv 22.5 lira...

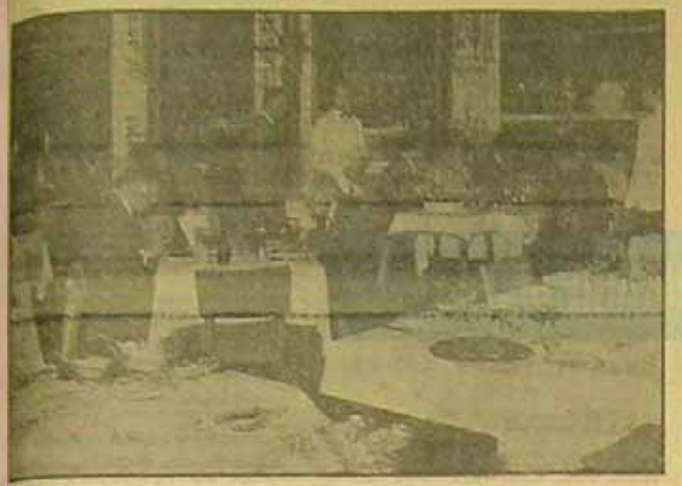

«HALİÇ» LOKANTASININ İÇ GÖRÜNÜŞÜ

İmam Bayıldı	3 Lira
Tarama	3 »
Yaprak dolması	3 »
Pilâki	3 »
Domates çorbası	4,5 »
Pilâvlı döner	22,5 »
Şiş kebap	20 »
Kuzu kızartması	21 »
Pilâvlı köfte	14 »
Tavuk kızartması	18 »
Soğuk etler	18 »
Tatlı	3 »
Meyva salatası	7,5 »
Kahve	4 »

Yukarıdaki dehşet verici liste, Türk Pavyonunun Haliç Lokantasının menüsüdür. Fiatlar Türk parasına 1 dolar = 3 lira esasına göre çevrilmiştir. Yukarıdaki fiyatlara % 15 servis parasını da zam etmek ödenecek hakiki rakamı bilmek bakımından faydalıdır.

İlâveten bir de meşrubat fiatlerine göz atalım:

Trakya (1 şişe)	27 Lira
Buzbağ (1 şişe)	27 »
Ankara kokteyli	7 »

BRÜKSEL FUARINDAKİ TÜRK PAVYONUNDA TEKEL KÖŞESİ

Likörler (kadehi)	7 »
Meyva suları	4 »

Bu fiatlara rağmen 80 kişilik Haliç lokantası hergün dolup taşmakta, bazen içeri girmek isteyenler kuyruk yapmaktadırlar.

Ankaralı Süreyya'nın işlettiği lokantanın şef garsonu Lefter'in anlattığına göre yabancı müşterilerin en fazla hoşlanıp yedikleri yemekler 22,5 liralık dönerle 20 liralık şiş kebaptır. Buzbağ şarabunsuz da beğeniyorlar ve en iyi Fransız şaraplarıyla mukayese ediyorlarmış. Yine Lefterin söylediğine göre Haliç lokantasındaki pilâv, döner, köfteyi Türkiyenin hiçbir lokantasında aynı nefasette bulmak imkânı yokmuş. Çünkü orada kullanılan malzeme çok iyiymiş. Lefter: «Böyle yağ, böyle et Türkiyede temin etmek ne mümkün beyim» diyor. Hakikaten öyle...

Ya kahve?.. Belçikadaki Türk kahvesinin lezzetini Kızılayın 35 liralık kahvelerinden bile çıkarıyorlar.

Lokantamızın 3 aşçısı da Türkiyeden getirtilmiş. Garsonların 3 ü Türk, 4 ü ermeni. Masa alanlar... Müşterilerin verdikleri % 15 ondan.

Şark kahvesi de çok revaçta. Dolup taşıyor. Günde 288 dolarlık hasılat yapıyormuş. Demek 288 dolarcı kâr...

Kahvenin ve lokantasından sonra bir de pavyonda diğer Milletlerarası Alış-veriş merkezinde olmak üzere iki satış yerimiz var.

Pavyondaki kioskta lokum, kestane şekerlemesi, sigara ve içkiler satılıyor. Ufak tefek bütün hatıra eşyaları da satışa sunulmuş.

Alış-veriş merkezindeki dükkânımızda ise sadece İhlâsarların mamûlleri satılıyor. Bu dükkânın günlük hâsılatı vasatî 200 dolar.

Buradaki satış fiatları da şöyle:

Buzbağ	18 Lira
Trakya	9 »
Votka (70 lik)	23 »
Konyak (küçük)	18 »
Kulüp	22 »
Ufak likör	7,5 »
Sergi (Hatıra)	7,5 »
Beğerişi	6 »
Diplomat	20 »
Ulodağ	3,5 »
Sevkiderya	3,5 »
Lokum (4 adet)	2 »

23 Ağustos 1958, Milliyet

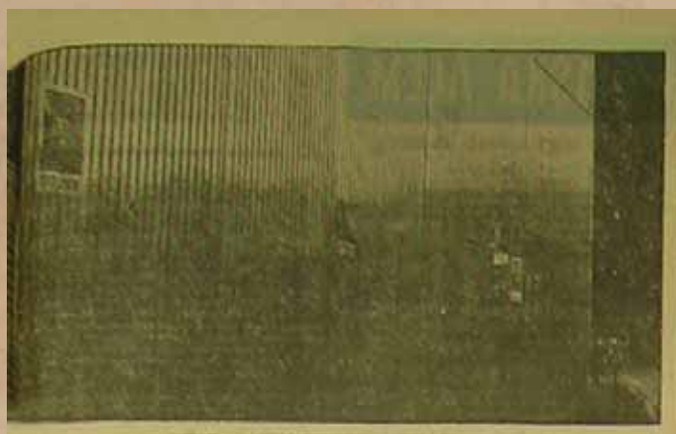

TÜRK PAVYONUNUN ARKASI

MONAKO PAVYONUNUN ARKASI

Dünyanın en büyük gösterisi

BRÜKSEL SERGİSİ

RÖPORTAJ: ABDİ İPEKÇİ

58

Hatâlarımız, kusurlarımız, ihmallerimiz

—8—

KARAGÖZ

KARİKATÜR SERGİSİ Mİ?

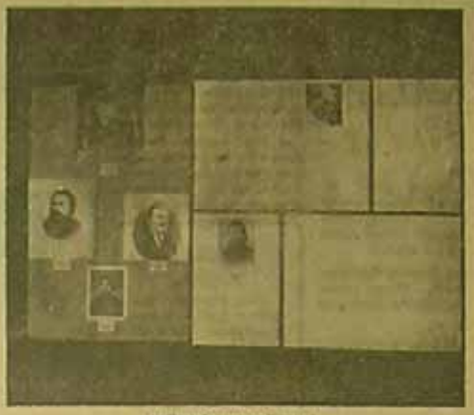

«HÜRRİYET KÖŞESİ»

İKİNCİ ARKADAN GELECEK

KİTAPLARIMIZ

TÜRKSEK KALDIRIMDA DAHA İYİ TEŞHİR EDİLİYOR.

24 Ağustos 1958, Milliyet

Dünyanın en büyük gösterisi

BRÜKSEL SERGİSİ

RÖPORTAJ: ABDİ İPEKÇİ

BRÜKSEL SERGİSİNİN BİZE ÖĞRETTİĞİ....

18

SAYET dünya, hakikaten Brüksel Sergisinde takdim edildiği gibi olsaydı, insanlar çok daha insani ve çok daha mesut bir hayat yaşayacaklardı. Şöyle bir dünya tasavvur edebilir misiniz:

Asker yok, silâh yok, harb yok, menfaat kavgası yok...

Buna mukabil değişik renkte, değişik ırktan, muhtelif dil konuşan bütün insanlar, her biri ümid küresine çekilmiş çalışıyorlar, eğleniyorlar, sevkleniyorlar.

Çalıştıkları şey?

Zihnden ve teknikten insanlar için daha fazla faydalanmak.

Sevkledikleri şey?

Güzel bir resim, iyi bir kitap, hoş bir müzik, faydalı bir meşgale, rahat bir seyahat.

Eğlendikleri şey?

Tiyatrolar, konserler, sinemalar, revüyonlar, danslar.

Menfaat kavgası yok. Ama rekabet var. Ayrı ayrı köşelerde çalışan insanlar, insanlığa daha faydalı olmak için yarışıyorlar.

İşte hakikat plânında tasavvur edemeyeceğiniz bu güzel tabloyu Brüksel Sergisinde seyredebilirsiniz.

Çünkü orada atomun bombası yoktur, sulhçu gayelerle kullanılışı vardır.

Çünkü orada toplar, tüfekler, destroyerler, güdümlü mermiler yoktur, deniz suyundan elektrik istihsal edecek tesisler, insanların bilgisini arttıracak, çalışmasını kolaylaştıracak, verimini fazlalaştıracak otomatik makineler, seyahatlerini daha süratli ve daha konforlu yapabileceği vasıtalar, sıhhatini daha iyi koruyacak ilâçlar, gıdasını daha iyi temin edecek yiyecekler, giyimini daha iyi sağlayacak elbiseler vardır.

Çünkü orada mazide kazanılan harblerle iftihar ve istikbale ait hâkimiyet iddiaları yoktur. Hastalıklarla mücadele için tıbbî araştırmalar, halkların sosyal seviyesini yükseltmek için tedbirler, çocukların iyi yetiştirilmesi için tetkikler, sanat ve kültürün zenginleşmesi için çalışmalar vardır.

Çünkü orada menfaat kavgası yoktur, bütün dünya milletlerinin siyasî, iktisadî ve kültürel ilerleme için birleşip işbirliği yaptıkları beynelmilel teşekküller vardır.

Bunun içindir ki Amerikan pavyonunda güdümlü mermiler yerine elbise defileleri yapılıyor.

Bunun içindir ki Rus pavyonunda Atom bombası yerine traktörler var.

Bunun içindir ki İngiliz pavyonunda bombardıman uçakları yerine sun'î kalb gösteriliyor.

Bunun içindir ki Türk pavyonunda süngü yerine elişleri teşhir ediliyor.

Sanat Sarayında, İlim Sarayında Rus ve Amerikan sanatkârlarının eserlerini, âlimlerinin keşiflerini yanyana seyrediyorsunuz.

Oditorium'un sahnesine bir gün İngiliz müzisyenleri, ertesi gün Rus balerinleri, daha ertesi gün de İtalyan opera sanatkârları çıkıyor.

Öğle yemeğinde şiş kebabı, akşama da Macar gulaşı yiyebiliyorsunuz.

Hülâsa, Brüksel Sergisinin 200 hektarlık arazisinde bütün milletler bir aile âhengi ile toplanmışlar, insan taraflarını ortaya koymuşlar.

Fakat...

Brüksel'de bu mesut hâdise cereyan ederken bâzı milletler arasında açılmış olan uçurum derinleşmeye devam etmiştir.

Dünya yeni bir harbin eşiğine sürüklenmiş, tayyareler ve gemiler dolusu askerler silâh başı etmişlerdir.

Kanlı ihtilâller çıkmış, masum canlara kıyılmıştır.

Silâhlanma yarışı durmamış, hızlanmıştır.

İnsanlar gıdasızlıktan ve ilâçsızlıktan ölmeye devam etmişlerdir.

Hemcinslerinin mal ve canlarına tecavüzler durmamıştır.

Brüksel Sergisinin organizatörleri bu dünya meşherine «Daha mesut bir dünya için dünyanın bilânçosu» fikrini esas tutmakla insanî bir senaryo hazırlamışlar ve mesut bir netice sağlamışlardır.

Fakat asıl saadet, bu temanın bütün dünya milletleri tarafından samimiyetle benimsendiği gün elde edilecektir.

İşte Brüksel Sergisinin bize öğrettiği...

— S O N —

4 Eylül 1958, Milliyet

1963 SAMSUN Milli Fuarı

Ticaret ve ekonomi açısından hızla gelişmeye başlayan Anadolu şehirleri de fuar düzenleyerek, bölgelerindeki bu ilerleme ve gelişmeyi daimi kılmak ve daha da artırmak istediler. Bu amaçla Samsun'da, dönemin Valisi Hamdi Ömeroğlu'nun gayretleriyle, 1963 yılında bir fuar düzenlendi. Her yılın Temmuz ayında gerçekleştirilen bu fuar, Türkiye'nin "ikinci milli fuarı" olarak hafızalarda yer edindi. Başlangıçta tam anlamıyla sanayi merkezli bir fuar olan Samsun Fuarı'nda üretici ve yatırımcı firmalar tanıtım ve pazarlamaları gerçekleştirmeyi hedeflerdi. Ancak, daha sonra fuarcılığa eğlence boyutunun da eklenmesiyle Samsun Fuarı, turizm amaçlı bir fuar olarak yolunda devam etti.

1

1- Samsun Fuarı Alan / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

2- 1968 Samsun Fuarı'ndan genel görünüm / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

Samsun Fuarının genel görünüşü

SAMSUN FUARI, BU YIL 1 TEMMUZDA AÇILIYOR

70 bin metrekare saha üzerinde kurulan Fuar'a şimdiye kadar 131 firma pavyon açmak için müracaat etti

Dejas FURSUN

Samsunlulann sinemalarda yarım saat 75 kuruş ve işittiği ile Samsun Ondokuz Mayıs Karadeniz Fuarı 1 Temmuz günü açılacak ve 30 gün sürecektir.

Samsun Fuarı ilk olarak 29 Haziran ile 29 Temmuz 1962 günleri arasında açılmıştı. Fuar tek küçük ve mahalli olduğu halde bakımdan büyük bir ilgi gördü ve bir ay zarfında ziyaret edildi. Fuarın kurucusu Samsun Valisi Hamdi Cömertoğlu bu, Halkın desteği, resmî ve özel kuruluşlarla yardımı ile fuarın açılmasını sağlamıştı.

Fuarın görüldüğü bu ilgi karşısında, bu yıl genişletilmesine karar verildi. Bu hafta içinde de, Cumartesiler, Samsun'a davet edilecek Fuar ile ilgili bilgi verildi.

Vali Hamdi Cömertoğlu, fuar sahasını genişletti. Geçen yıl 40 bin metre kare olan saha, bu yıl 70 bin metre kare olacaktır. Türkeş Hükümetinin, Samsun Fuarını Türkiyenin 3. milli fuarı olarak kabul etmiştir. Halkın gösterdiği ilgi, memleketin ve milletlerarası fuarlarla yarışa girmiştir. Bu fuar için bir milyon lira tahsisat olmuş, 131 firma fuarda pavyon açmayı kararlaştırmıştır.

Vali, Halkın verdiği 10 kuruşlar ve katkıları Yardımlarla bu yıl fuar bütçesinin 2½ bin lira'ya da fuara yapılan yatırım bu 1,250,000 lira kayı bulmuştur. 250 bin lira ile en ucuz bir pavyon yapılacaktır. Samsunlular, Karadenizliler, fuarı yollarını, Büyükşehir Müdürlüğü, inşaat bütün yapacak, Vilayet, Belediye ve bütün müessseler, halk elbirliği ile fuarı en güzel şekle getirmeyi sağlamıştır.

Samsun gibi şehirler dışında Samsunlular da Fuarlarına, buraya ürünlerini sergilemek açılması için gayret gösterdikleri görülüyor. Fuarın Samsunlu bir kültür kavuşturacağı yer ve tanıtılacağına inanan pazarlık yeri olacağına inanan Samsunlular, Fuarı sahiplenmişler, Samsun'un Karadeniz Fuarı sahipliğini kaderini değiştirecek.

Samsunlulara işlek günü yardımcı sağlayan Vali Hamdi Cömertoğlu «Türk halkı böyle bir imkânı sunca elinden gelen bütün yardımı yapıyor diyor ve şunları ekliyor:

«Samsun için yıllardan beri fuar düşünülmüştü. Fakat mümkün olmadı. Hafife bir işe girmemeliydi. Bunu dikkate alarak, Samsun ellerini de bir Destek kuruluk ve iki ay içinde fuarı açtık. İlk yıla sığdırdık, gördüğünüz bu ilgi ellerini, gördüğünüz bu ilgi, gösterdiği için bizimle yaşıyor, gösterdiği için bizimle yaşıyor.

Samsunlular, Vilayetin, Belediyenin büyükçe bir çalışmasını arzu ediyor. «Samsun Fuarı 1 Temmuz günü, törenle açılacak ve Samsunlular bizce da kendi emekleri olan fuarlarını zevkle gezecekler.

Gazetelere fuarı gezdirdikten sonra Samsun Valisi, Bakan ve ziyaret memurları davet için Ankara'ya hareket etmişti. Vali Hamdi Cömertoğlu, ayrılırken şöyle demişti:

«Memleket ekonomisinde ve bölgelerin gelişmesinde fuarların büyük önemi var. Samsun'da bunu sağlamaya çalışıyoruz. İnşallah yurdun diğer bölgelerine örnek olur ve birçok fuarlar açılır.»

Samsun Valisi, Fuardaki Atatürk köşesi önünde.

20 Mayıs 1964, Akşam

Samsun sergisi

Samsun (Akşam) — 19 mayıs Atatürk günü açılacak olan dördüncü yerli mallar sergisi hazırlıklarına devam edilmektedir. Sergi binası dahilinde tamirat ve tesisat bitirilmiş, bütün pavyonlar sergi idaresi tarafından bir örnek üzerine şık bir şekilde hazırlanmışur. Başka yerlerden de müracaatler vardır. Serginin evvelki senelerden daha üstün olması için sergi komitesi faaliyetle çalışmaktadır. Şehrimize her yıl kânunlarda yapılmakta olan yerli mallar sergisi bu yıl 19 mayısta yapılacak ve böylece her yıl ayni günde açılacaktır.

Samsun yerli mallar sergisinin, memleket ekonomisinin inkişafına yarıyacak şekilde zengin olması için hazırlıklar yapılmaktadır.

18 Mayıs 1967, Akşam

U.S. ROYAL TIRES
U.S. ROYAL

1964 NEW YORK Dünya Sergisi

22 Nisan 1964'te açılan New York Dünya Sergisi'nin birinci aşaması, 18 Ekim 1964'de sona erdi.

İkinci aşama ise 21 Nisan - 17 Ekim 1965 tarihleri arasında gerçekleştirildi. 650 dönüm alan üzerine kurulan fuarı 51 milyon kişi ziyaret etti. 24 ülkenin katıldığı fuarın ana teması, "uzlaşma aracılığıyla barış"tı. Mustang marka otomobil ilk kez bu fuarda görücüye çıktı ve bir ekol haline geldi.

Fuarın simgesi olan dev çelik küre (unisphere), film yapımcıları, reklamcılar ve moda fotoğrafçıları için önemli bir dekor oldu.12 katlı paslanmaz çelikten yapılan küre, "ferah" içindeki dünyayı tasvir ediyordu. Sergideki binalarda cam, beton ve çelik hakim yapı unsurları olarak kullanıldı.

Türkiye de bu dünya sergisinde yerini aldı. Sergi tarihinden önce, inşa edilecek Türk pavyonu için bir yarışma açıldı. Yarışmada, mimar R. Dora ile Ü. Demiraslan'ın tasarladığı yapı birinci geldi. "Parçalı bir kütle etkisine sahip olan, hafif ve uçan bir strüktürü anımsatan tasarım, Dora'nın Türk kültürünü yansıtan bir eleman olarak gördüğü "orta mekân" fikri etrafında örgütlenmiştir." Çok parçalı alan fikri, 60 yıllarda hakim olan genel anlayıştır. Bu dönemde, "kütleleri uygun ölçülerde parçalayarak hafifletmek, araziye yayılarak alçak katlı çözümler aramak, koridorlar yerine iç ve dış avlular kullanmak eğilimi dönemin mimarları arasında giderek yaygınlaşmıştır."

New York Dünya Fuarı'na Türkiyeli işadamları da gezi düzenledi. 154 Türk sanayicisi dünya fuarını gezmek için özel bir uçak kiralayarak New York'a gittiler. Sergiyi ziyaret eden Türk sanayicileri, kendi ürünlerinin tanıtımını da yapmaktan geri durmadılar ve bol bol broşür dağıttılar. Bu arada gazetelerde de sergi öncesi havayolları şirketleri tarafından reklamlar verilerek, "New York sizi bekliyor!" teması işlendi ve uçak biletlerinde indirim uygulandı.

1- Fuarın simgesi dev çelik küre ve katılımcı ülke bayrakları

1

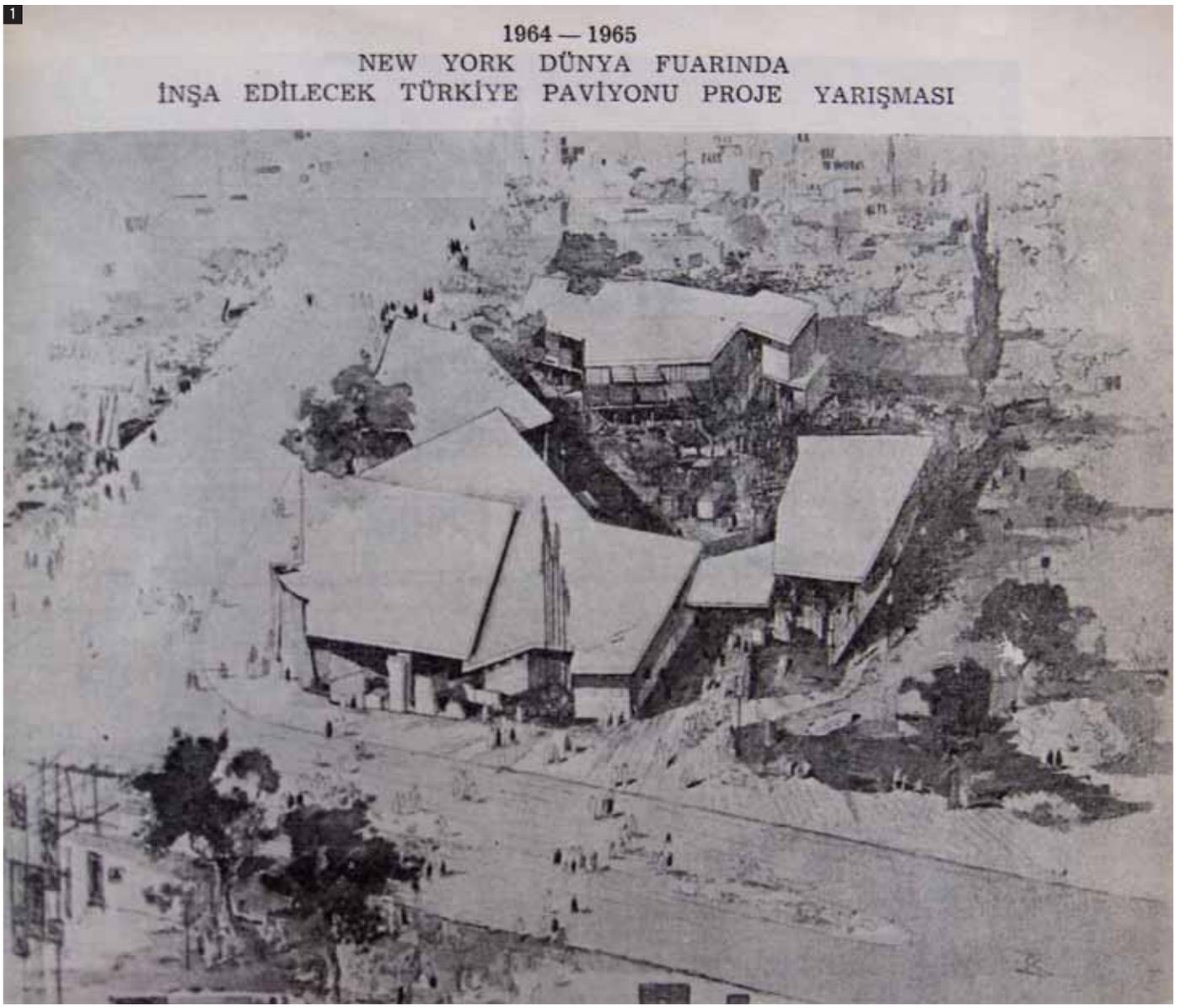
1964 — 1965
NEW YORK DÜNYA FUARINDA
İNŞA EDİLECEK TÜRKİYE PAVİYONU PROJE YARIŞMASI

2

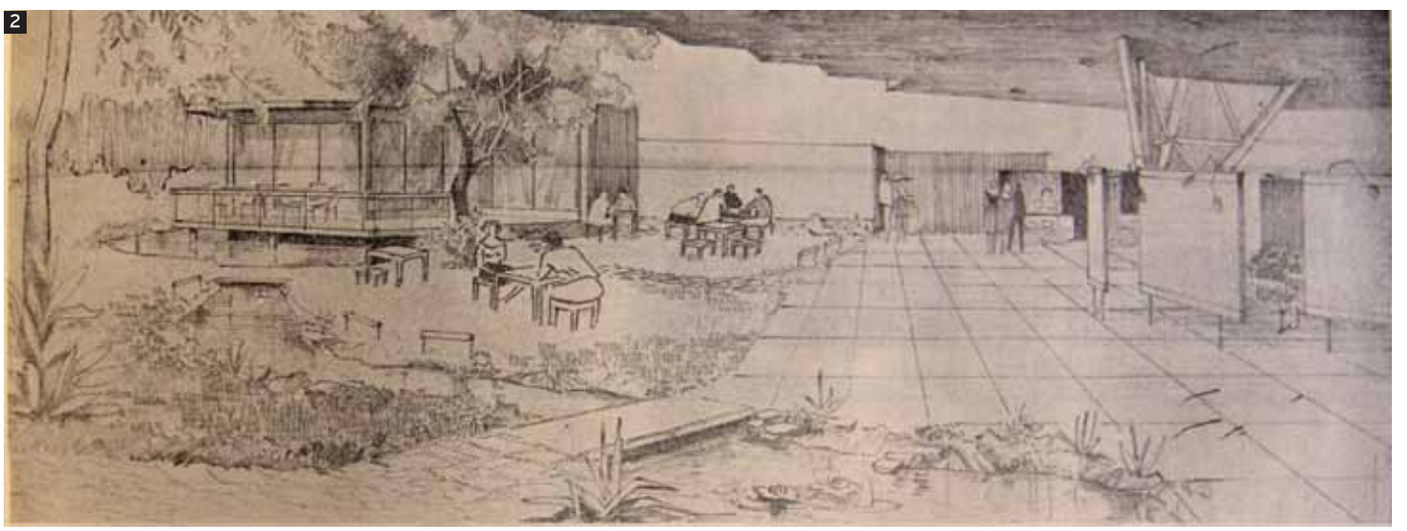

1- New York Dünya Fuarı Türkiye Pavyonu Proje Yarışmasında birinci olan proje
Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

2- Birinci olan projenin fuar alanı / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

3- New York Fuarı'ndan ışık oyunları

4- Birinci olan projeden başka bir görüntü
Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

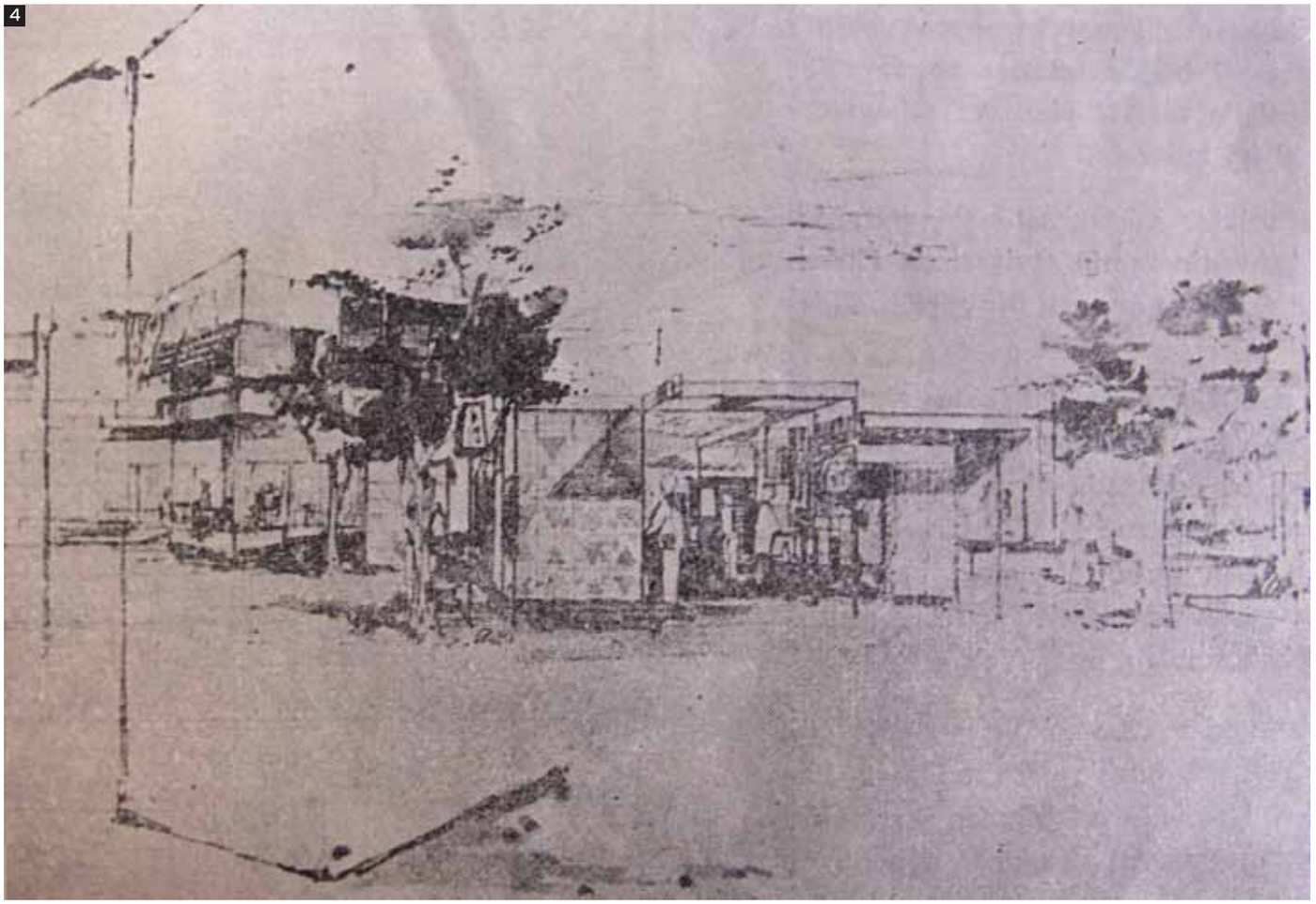

154 Türk sanayicisi "Dünya Fuarını,, gezdi

Özel olarak kiraladıkları uçakla New-York'a varan iş adamları, Türk mamullerine ait kataloğları ilgililere verdi

Mehmet BİBER bildiriyor,
(New York)

DÜNYA fuarını gezmek için özel bir PAA uçağı ile Türkiyeden ayrılan 154 kişilik Türk sanayiciler kafilesi New York'a gelmiştir. Hava alanında Türk sefareti ve kolonisi tarafından karşılanan kafile derhal Dünya Fuarına gitmiştir. Çeşitli milletlerin katılmış olduğu fuarda sanayicilerimiz özellikle makine ve teknik pavyonlara rağbet göstermişlerdir.

Bu arada çeşitli devletlerin Dünya Fuarında bulunan temsilcileri ile özel görüşmeler yapan sanayicilerimiz Türk mamüllerini havi kataloğları ilgililere vermişlerdir. İhracat ve ithalât konusunda olumlu temaslarda bulunan Türk sanayicilerinin bu seyahatlerinin iyi sonuçlar vermesi beklenmektedir. Bir süre New York'ta kalacak sanayiciler tekrar özel olarak kiralamış bulundukları PAA uçağı ile Türkiye'ye döneceklerdir.

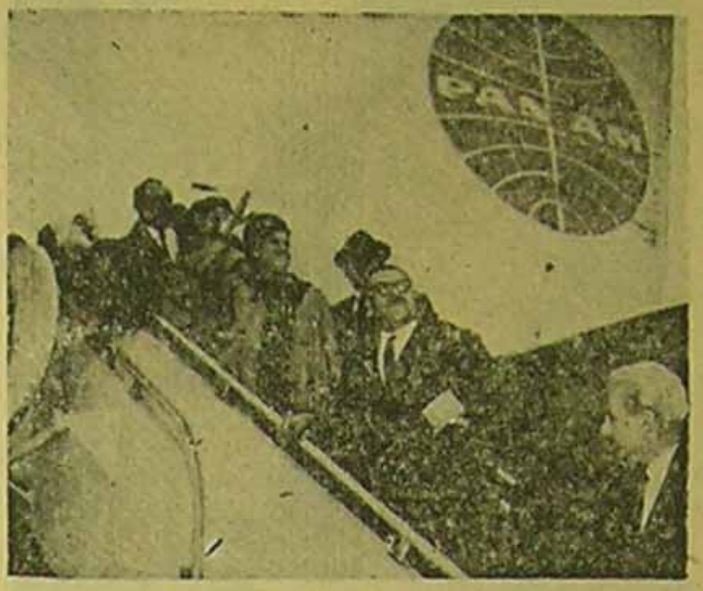

New-York Dünya Fuarını gezmek için özel bir PAA uçağiyle Amerika'ya hareket eden Türk sanayicilerinden bir grup Yeşilköy Hava Alanında uçağa binerlerken.

İkinci bir işçi konfederasyonu kurulacak

KONYA, A.A.

25 ilde tarım işçilerini teşkilâtlandıran Türkiye Toprak—Su ile yeni kurulan Türkiye Gemi Adamları Sendikaları ve Türk—İş Konfederasyonuna bağlı olmayan diğer sekiz sendika yöneticileri dün bir bildiri yayınlıyarak, merkezi Konyada olmak üzere ikinci bir işçi konfederasyonunun kurulacağını açıklamışlardır.

Adana'da köy camilerine 34 bin lira harcanacak

ADANA, A.A.

Bölge Vakıflar Müdürlüğü bu yılki bütçesinden dernek ve köy muhtarlıklarınca yaptırılması ele alınan camilerin imâr ve ihyasına harcanmak üzere Adanadaki muhtarlık ve derneklere 34 bin liralık bir yardımda bulunacaktır.

New-York'ta açılan ve geniş ilgi toplayan «Dünya Fuarı» girişinde Türk bayrağı da dalgalanmaktadır.

12 Mayıs 1964, Akşam

10 Mayıs 1964, Akşam

Birinci gün
F. D. C.

KAYSERİ FUARI

KAYSERİ FUARI

Kayseri - Fuarının - Açılış - Hatırası
5 - 10 - 1967 - Kayseri

Kamer

1967 KAYSERİ Fuarı

Kayseri, özellikle Cumhuriyet sonrasında sanayi, ticaret, eğitim ve kültürel alanlarda önemli ilerlemeler gösterdi. Kayseri'de uçak fabrikası, halı, bez fabrikaları kuruldu; civar il ve bölgelerle ulaşımı kolaylaştıracak tren ve karayolları açıldı. Tüm bu gelişmeler Kayseri'yi hızla öne çıkararak, Anadolu'da düzenlenen fuarların en eskilerinden biri olarak kabul edilen Kayseri Fuarı'nı hazırladı. Diğer adıyla Kayseri Anadolu Fuarı, ilk kez 5 Ekim 1967 yılında açıldı. Anadolu'nun ticaret ve ekonomide öncü illerinden biri olan Kayseri, 18 yıl sürekli fuara ev sahipliği yaptı. İç Anadolu Bölgesinde bölgeler arası ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkileri geliştirmeyi hedefleyen fuara, 1985 yılında çeşitli nedenlerle ara verildi. Bu nedenlerden biri de yer sorunuydu. İstanbul Dünya Ticaret Merkezi'nin iştiraklerinden olan Kayseri Dünya Ticaret Merkezi fuar alanının 15 Kasım 2003 tarihinde faaliyete girmesiyle Kayseri, fuarcılıkta tekrar hareketlenmeye başladı. 21 – 30 Temmuz 2006 tarihleri arasında, Kayseri'de düzenlenen ilk fuarı anısını yaşatmak için Kayseri Anadolu Fuarı adıyla bir fuar düzenlendi.

1

KAYSERİ FUARI
1967

2

Kayseri
Anadolu
Fuarı'06

1- Kayseri Fuarı'nın 1967 yılındaki logosu / Aytaç Işıklı Özel Arşivi
2- Kayseri Fuarı'nın 2006 yılındaki logosu / TUREKS

1970 OSAKA Sergisi

Japonların düzenlediği ilk dünya sergisi olma özelliğini taşıyan Expo '70, Osaka şehrinde 15 Mart - 13 Eylül 1970 tarihleri arasında Senri tepeleri üzerinde 865 dönümlük bir alanda açıldı. 38 ülkenin katıldığı fuarı, 64.2 milyon kişi gezdi. Bu sergi, sergicilik tarihi boyunca en geniş ve en iyi katılımın gerçekleştiği sergi oldu. Ana teması, "İnsanlığın uyumu ve gelişimi" olan sergide şişirilebilir yapılar ve bilgisayarla müzik yapımı gibi yenilikler yer aldı.

Sergi alanı Japon mimar Kenzo Tange tarafından tasarlandı. Fuar tesislerinin tamamının, 1851 Londra Sergisi'nde olduğu gibi tek bir çatı altında toplanması düşüncesinden, fuarı destekleyen firmaların bireysel kimliklerini terk etmemek istemelerin nedeniyle vazgeçildi. Böylece diğer sergilerde olduğu gibi ayrı pavyon geleneğine dönüldü.

Türkiye'nin Osaka'daki pavyonu için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından bir yarışma açıldı. Yarışma sonunda Orhan Peker ile Ragıp Buluç'un tasarımları birinciliğe layık görüldü ve bu tasarımın ülkemizi temsil etmesine karar verildi. Türkiye pavyonunda ünlü fotoğraf sanatçısı Ara Güler ile mimar Ragıp Buluç ve Orhan Peker karma bir sergi açtılar.

1

1- Osaka'daki Türk Pavyonun iç kısmı / Ragıp Buluç Arşivi

1-2- Osaka Fuarı'ndan "insan-doğa uyumu" görüntüler

3- Türkiye Cumhuriyeti'nin 1970 Osaka Dünya Sergisi için, özel olarak bastırdığı 50 ve 100 Kuruş'luk pullar. / Aytaç Işıklı Özel Arşivi

4

5

DÜNYA FUARI DÜN AÇILDI

OSAKA, AA

Dünya fuarlarının 119 yıllık tarihinde en büyük fuarı sayılan «Expo-70», dün, top sesleri, yükselen balonlar, dökülen konfetiler, hasdoların çaldığı marşlar arasında Japon İmparatoru «Güneşin Oğlu» Hirohito tarafından açılmıştır. Fuarda, Japonya dahil olmak üzere 77 ülke, 113 pavyonla temsil edilmektedir. Fuarın açılışından sonra, dev dönme dolabın arızalanması ve 80 kişinin çaresizlik içinde bağrışması, büyük heyecan yaratmıştır. İtfaiye ekipleri, merdivenlerle dönme dolapta kalan seyircileri indirmişlerdir. Yandaki resimde, Sovyet pavyonunun modeli görülüyor.

4- Expo 70 tren bileti

5- Dünya Fuarı dün açıldı, 15 Mart 1970, Milliyet

トルコ共和国
TURKEY
TURKEY

1985 TSUKUBA Dünya Sergisi

1985 Sergisi, Japonya'nın düzenlediği üçüncü dünya sergisidir ve bu amaçla Tokyo'nun yakınlarındaki bir kasaba olan Tsukuba'nın bilimkent haline getirilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Tsukuba Sergisi, 17 Mart 1985 tarihinde açılıp 16 Eylül 1985'te sona erdi. Expo '85'in ana teması "insan, mekan, çevre, bilim ve teknoloji"ydi. 100 hektarlık bir arazi üzerine kurulan sergiye, 111 ülke katıldı ve 20.3 milyon kişi ziyaret etti. Türkiye, bu sergiye Mimar Ragıp Buluç'un hazırladığı tasarımla katıldı. 1980 sonrası dışa açık bir ekonomik politikayı tercih eden Türkiye'nin dünyaya açılması stratejisinde, bu ve bunun gibi sergiler önemli bir yer tuttu.

1- Tsukuba'da Türk Pavyonun iç görünümü / Ragıp Buluç Arşivi

1992 SEVİLLA Evrensel Sergisi

20. yüzyılın son sergisi olan Expo '92, Sevilla ve La Cartuja Adası üzerinde 415 dönüm arazi üzerine kuruldu ve 20 Nisan – 12 Ekim 1992 tarihleri arasında açık kaldı. 108 ülkenin katıldığı serginin ana teması ise "Çağın buluşları"ydı. Osaka 70'den 22 yıl sonra açılan Sevilla Sergisi, yeni dünyanın (Amerika kıtasının) keşfinin 500. yıldönümüne denk gelmişti. Pavyonlara, Osaka'nın tersine renk bolluğu hâkimdi ve yapı duvarlarında doğal taş ve kolay monte edilen plakalar tercih edilmişti. Bu fuarla İspanya, hem önemli oranda gelir elde etti, hem de dünyada daha öncekinden çok daha farklı ve iyi bir imaja sahip oldu.

Türkiye, Expo '92 pavyonu binası için bir yarışma düzenledi. Yarışmayı Öner Tokcan, Hulusi Gönül ve İlder Tokcan'ın tasarımları kazandı. Pavyonun bulunduğu alan, Türkiye tarafından kültür, sanat ve turizm etkinlikler için 40 yıl süreyle kiralandı. Vecdi Sayar, Türkiye Pavyonu'nun kültürel sorumlusu oldu. Pavyonun girişine 'Anadolu'da bulunan taşlardan' bir Piri Reis Haritası yapıldı. Sevilla'da Ara Güler de bir resim sergisi açtı.

1

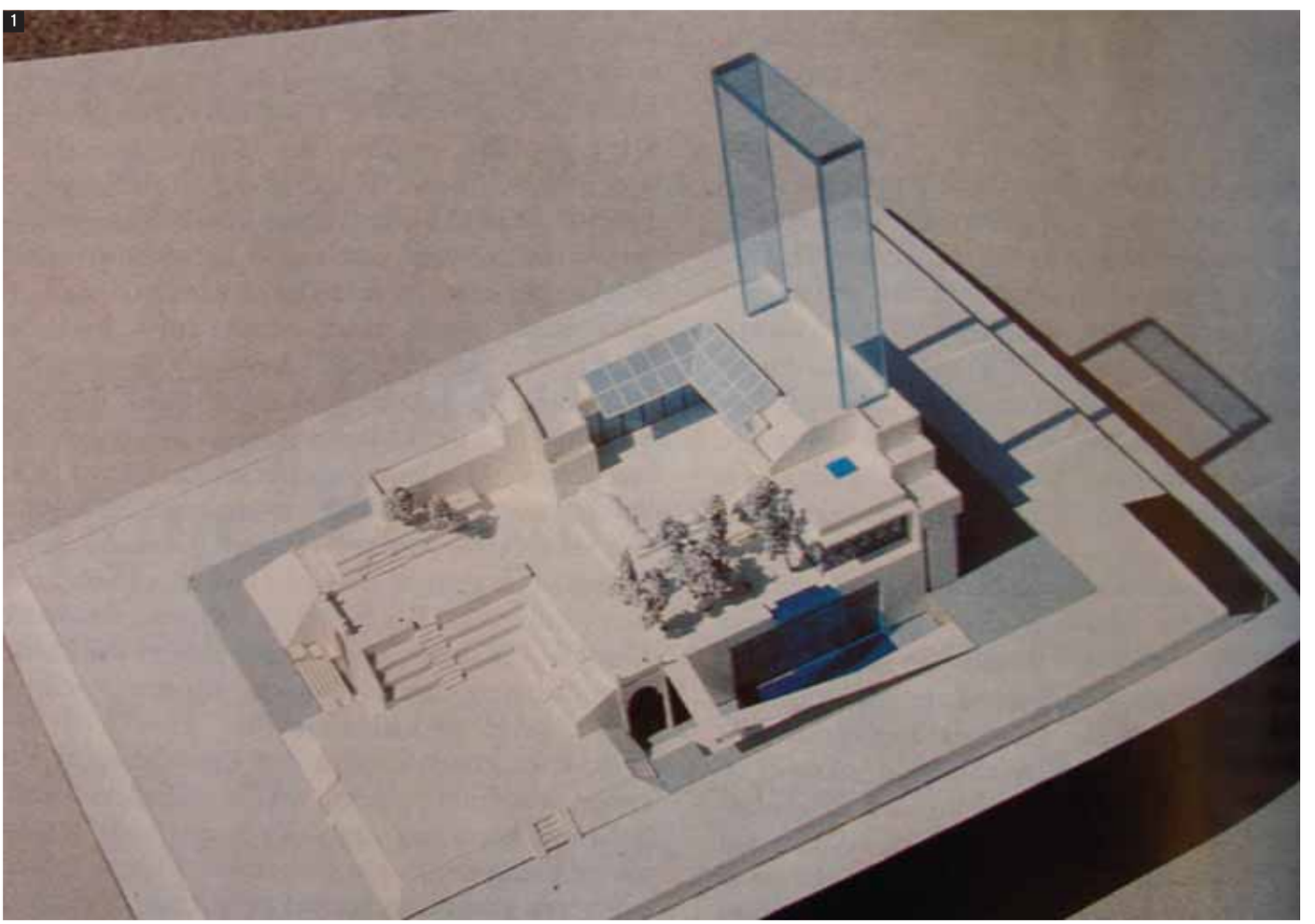

1- 1992 Sevilla Sergisi'nde Türk Pavyonu olarak kullanılacak proje / Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi

1- 1992 Sevilla Evrensel Sergisi'ne katılan ülkelerin bayrakları

2- 1992 Sevilla Evrensel Sergisi'nin gerçekleştirildiği alanın inşaat halinden bir kesit

1

2

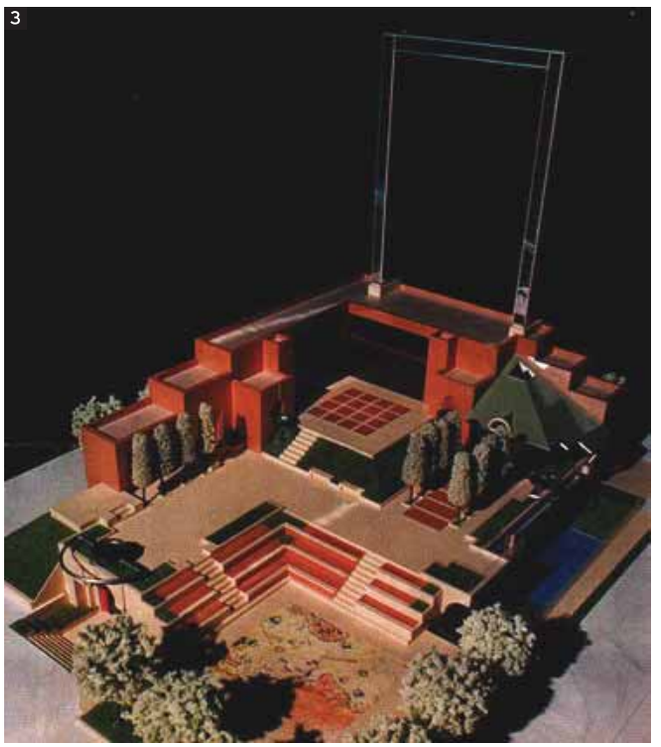

3- Sergiye katılacak olan Türkiye Pavyonunun maketi

4- Sergide Türk Pavyonu

5- Türk Pavyonunun girişine Anadolu'dan getirilen taşlarla yapılan Piri Resi Haritası / Ragıp Buluç Arşivi

1998 LİZBON Dünya Fuarı

22 Mayıs - 30 Eylül 1998 tarihleri arasında Portekiz'in başkenti Lizbon'da düzenlenen Expo '98, özel statüde açılan dünya fuarlarından biriydi. Portekiz'in Vasco de Gama ile birlikte okyanus keşiflerine başlamasının 500. yılı münasebetiyle fuarın ana teması, denizcilik ve "Okyanuslar: Gelecek için miras" olarak seçildi. Tagus nehri boyunca 60 hektar bir alan üzerine kurulan ve 115 ülkenin katıldığı bu büyük organizasyonu 12 milyona yakın kişi ziyaret etti. Fuara aralarında Sony, Siemens, Coca Cola, BP, Rover, Microsoft, Swatch, Merloni gibi dünyaca ünlü 35 firma sponsorluk yaptı.

Portekizli Augosto Tavares Dias tarafından tasarlanan fuar logosu ise güneş ve denizi simgeliyordu. Fuar maskotu ise 309 aday arasından seçilen Portekizli ressam Antonio Modesto ve heykeltıraş Artur Moreira tarafından tasarlanmıştı.

Türkiye, Lizbon sergisine, fuar yapılarında deneyimli ve özgün çalışmalarıyla bilinen Mimar Ragıp Uluç'un tasarladığı bir pavyon ile katıldı. 8 milyon dolara mal olan ve bin 300 metrekarelik bir alan üzerine kurulan Türkiye pavyonu, fuarın en iddialı ve en çok beğenilen 3 pavyonundan biri oldu. Diğer ikisi Almanya ve İspanya'ya ait pavyonlardı. Ana temanın denizcilik olması sebebiyle Türkiye'nin 7 seçkin müzesinden (Topkapı Sarayı Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Deniz Müzesi, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi, Sadberk Hanım Müzesi) toplanan denizcilikle ilgili 66 eserini fuarda sergiledi. Bu eserler arasında haritalar, amforalar, çini tabaklar, pişmiş topraktan Ana Tanrıça heykeli gibi tarihsel öneme sahip eserler bulunuyordu. Türkiye pavyonunun en çok ziyaret edilmesini sağlayan unsurlardan biri de büyük gayretlerle Lizbon'a getirilen ve burada sergilenen Sultan Abdülaziz'e ait görkemli saltanat kayığıydı. 19. yüzyılın sonunda inşa edilen bu nadide eser, 24 metre uzunluğunda ve 1.6 metre genişliğinde, yedi çifte kürekli, altın süslemeliydi. Ayrıca Sultan III. Selim'e ait 14 metrelik ipek donanma sancağı ile Piri Reis haritası da büyük ilgi gördü. Türk Haftası etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen Lirik Tarih Gösterisi'ni 5 binden fazla kişi izledi.

1

2

LISBOA
EXPO'98

1- Expo '98'in Maskotu
2- Expo '98'in Logosu

1- Lizbon Dünya Fuarı'nda Türk Pavyonu en çok beğenilen 3 pavyondan biri oldu. Diğerleri Almanya ve İspanya'ydı / Ragıp Uluç Arşivi

2- Türk Pavyonunun iç görünümü Ragıp Uluç Arşivi

3- Türk Pavyonu'nda en büyük ilgiyi Sultan Abdulaziz'e ait saltanat kayığı gördü / Ragıp Uluç Arşivi

6 ÇARŞAMBA, 2 Eylül 1998 Hürriyet Güncel

Bu Türkiye, Avrupa'ya yakışır

Lizbon'da düzenlenen EXPO 98 Dünya Fuarı'nın final gecesinde, Türk sanatçılar muhteşem bir gösteri sundular. Opera sanatçıları, Türk Müziği Korosu, Halk Oyunları Ekibi,Mehter Takımı ve Balık Ayhan, Türkiye'siz bir Avrupa'nın düşünülemeyeceğini kanıtladılar.

PAZAR akşamı Türkiye'den çok uzaklarda, kıta Avrupası'nın okyanusa bir yumruk gibi uzanan Iber Yarımadası'nın en ucundaki Portekiz'de muhteşem bir gece yaşandı.

"Bu gecenin güzelliğini sizlere anlatmak, keyfini ve onurunu paylaşmak istiyorum. Bu olağanüstü oluş Lizbon'da düzenlenen EXPO 98 Dünya Fuarı'ndaki Türkiye gecesiydi.

Fuar yetkilileri o gece için EXPO'nun en büyük meydanını Türkiye'ye ayırmışlardı.

Konserin adı: **Lirik Tarih Gösterisi**.

Dev bir sahne düşünün.

Sahnenin ortasında İstanbul Devlet Opera Orkestra ve Korosu yer aldı.

Kadın sanatçılar siyah beralıtlı, erkek sanatçılar ise smokinli.

Bu dev orkestranın hemen arkasında kurulan yüksek bir platforma tarihi mehter takımı yerleşti.

Tarihi giysileri ve çalgılarıyla...

Sahnenin sağ tarafında efendili Osmanlı dönemi giysileriyle İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu.

Solda ise Balık **Ayhan** ve arkadaşları...

Bu tablo, Türkiye'nin eşsiz kültür mozaiğiydi.

Sahnenin üzerinde dev bir ekran var. Sahnedeki görüntüyü yansıtıyor. Çok arkadaşla kalenler, sıraları dev ekrandan izleme olanağı buldular.

KONSER TIKLIM TIKLIMDI

Konser gece saat 22.00'de başladı. Meydan bir saat önce tıklım tıklım doldu.

EXPO'98'e dünyanın dört bir yanından gelen insanların Türkiye gecesine inanılmaz bir ilgi gösterdiklerini gördük.

Burda kadınsız Türk parçasının başladığı büyük beğenisini de ekliyorum.

Bu ilgiyi abartmadığımızı anlatabilmek için bir rakam vermek istiyorum. Türk parçasının numaralı gümü gelen insan sayısı tam 32 bin 380 kişiydi...

Meydana o gece toplanan insan sayısı ise kesinlikle beş binin çok üzerindeydi. Eğer meydan daha çok insan alabileydi kalabalık çok daha fazla olurdu.

Bundan da önemlisi, konser bitene kadar kalabalığın ilgisinde hiç azalma olmadı.

Saat tam 22.00'de... Orkestra yeli yerini aldı ve konser bir fırtına gibi başladı.

Öyle uzun uzun bakterli anonslar filan yapılmadı. Herhangi önceden dağıtılan programa bakarak ne çalınacağını takip etti.

Orkestra ve koro ilk olarak Carmina Burana'yı sundu.

Biter bitmez tarihi mehter takımının davulları meydanı inletmeye başladı. Fetih Marşı çaldı.

Fetih Marşı bitirken orkestra eşliğinde Ünaler Bolero başladı.

Sonra sıra İstanbul Türk Müziği Orkestrası'na geldi. Arkadan **Ahmet Özhan** mikrofona geçti ve Salat-ı Ümmiye'yi o ucacık sesiyle söyledi. Son bölümde dev orkestra da **Özhan**'a eşlik etti. Hemen ardından **Yahya**

DEDE EFENDİ'DEN BEETHOVEN'E

Lizbon'daki final gecesinde en büyük alan Türkiye için ayrıldı. Konser alanını tıkım tıkım doldurun izleyiciler Türk sanatçılarının saatler süren gösterilerini hayranlıkla izlediler. Konseri izleyen yabancılar, Türkiye'nin hem modern gözünü, hem de köklü geçmişini tanıma imkanını buldular. Beethoven'den Kösekoğlu'ya, Hammamizade İsmail Dede Efendi'den Mehter marşlarına kadar yapılan geniş bir müzik yelpazesi, yabancı konukları bastırın dinletildi. **(Fotoğraflar: Ümit TURFÇU)**

Saygılı, Kassle'yi seslendirdi.

Kassle'den sonra orkestra ve koro **Verdi**'nin Requiem'ini seslendi. Arayla hafif sanatçıları Tschvarella'yla gittiler. Onları **Ulvi Cemal Erkin**'in Köşekçi'si izledi.

BALIK AYHAN SAHNEDE

Sıra **Balık Ayhan** ve arkadaşlarına geldi. Ağır Roman'ın kapır kapır müziği meydana ilk yansıdı. Birdenre kişi müziğin kavrak ritmine uyup ellerindeki Türk bayraklarını dalgalandırıp sallıadılar.

Balık Ayhan'ın o eşsiz darbukası son vuruşu yaparken sahneye devul zurna eşliğinde Adıyaman Halk Dansları Topluluğu geldi.

Fokurdular sahneyi terk ederken **Ahmet Özhan, Hammamizade İsmail Dede Efendi**'nin Gülnihal'i söylemeye başladı. Şarkının yarısından itibaren orkestra ve koro da **Özhan**'a eşlik etti.

BİR GÜNDE 32 BİN ZİYARETÇİ

Türk pavyonu, Lizbon'daki Expo 98'de en fazla ziyaretçi çeken, en fazla ilgi gören pavyonlardan biriydi. Türkiye'nin gösterildi standın, sadece cumartesi günü 32 bin 260 kişi ziyaret etti. Türk pavyonunun girişinde uzun kuyruklar oluşturan konuklar, galeriyizini Türk ekibince karşılandılar.

Abdülaziz'in 24 metrelik saltanat kayığı EXPO 98'de büyük yankı uyandırdı

Konser biz ara verilmeden aynı şekilde, tempo sarbuş eden bir fazla ve güzellikle devam etti.

Ahmet Adnan Saygun'un Yunus Emre Oratoryosu, **Bülent Örbek**'in ney solosu, ayakları sanatçı zamanı yerden kesiliyormuş hissi veren sesinizlerin gösterileri, **Verdi**'nin Trovatore'si, **Nil Berkan** ile **Oktay Kervancı**'nın birbirinden güzel Genç Kadın tangosu, sahneyi ve izleyicileri süreleri Karadeniz Folklor Ekibi'nin horon gösterisi...

Arkasından da konserin bir yanardağ gibi patlayan finali...

GÜLNİHAL'LE BİS

Şimdi bu finali hiraz anlatmam lazım.

Mehter takımı, şefin verdiği işaretle kendi sesleriyle Mozart'ın Türk Müziği Marşı'nı çalmaya başladı. Bir süre sonra dev orkestra da onlara katıldı.

Türk Marşı bitiği sırada ara vermeden orkestra ve koro, Beethoven'in 9. Senfonisi'ne geçti. Sahnede yer alan bütün sanatçılar ve salar 9. Senfoni'ye eşlik etmeye başladılar.

Herhalde böyle bir ses dünyada ilk kez olmuştur. Beethoven'in 9. Senfonisi bu kadar değişik ortamında, ama bu kadar uyum içinde bugüne kadar hiç çalınmamıştır.

Bu ancak, Türkiye gibi eşsiz bir tarihi geçmişi ve kültür zenginliği olan ülkenin sanatçılarının yaratabileceği bir olaydır.

Gerçekten görülmeye değer, parlar verici bir sanat etkinliğiydi. 9. Senfoni bitikten sonra koşmalar koptu. Alkışlar bitmedi ve sanatçılar tam beş kez konserin son bölümü ile Gülnihal'i tekrar'lamak zorunda kaldı.

Bu konseri izlerken ve konserden sonra insan, Türkiye'nin bu tarih zenginliği, bu kültür mozaiği ve birikimi, başındaki dinamizmi ve yetkinliği insan yapısıyla Avrupa'ya fazlasıyla lazım olduğunu düşünüyor. Avrupa Birliği dışında bırakılan böyle bir Türkiye, Avrupa için büyük bir kayıptır. Avrupa'nın bugün bunu anlayacağına hepimiz tanık olacağız.

Tufan TÜRENÇ

2 Eylül 1998, Hürriyet

Sultan Abdülaziz'in kayığı da sigortalı

EXPO'98 Denizcilik Fuarı bu yıl 22 Mayıs-30 Eylül 1998 tarihleri arasında Portekiz'de düzenlenecek. Birçok ülkenin katılımıyla gerçekleşen ve dünya çapında oldukça yoğun ilgi toplayan fuara Türkiye'den denizcilikten sorumlu devlet bakanlığı da iştirak ediyor. 4.5 ay sürecek bu fuarda sergilenmek üzere çeşitli tarihi eserler ve Sultan Abdülaziz'in saltanat kayığı Portekiz'e götürülecek. Güneş Sigorta, tarihi eserleri ve saltanat kayığını 33 milyon dolarlık sigorta bedeli üzerinden güvence altına aldı.

19 Haziran 1998, Hürriyet

Ticaretin kalbi Lizbon'da atıyor

DÜNYANIN en büyük ticaret fuarı Expo'98 bugün Portekiz'de başlıyor. Devlet Bakanları Burhan Kara ve Refaiddin Şahin, Lizbon'da düzenlenen fuara katılmak üzere, dün Portekiz'e gitti. Atatürk Havalimanı'nda bir açıklama yapan Kara, EXPO 98 Fuarı'nda, Türkiye'de son yıllarda büyük bir gelişme içinde olan gemi ve yatçılık sanayiindeki gelişmelerin sergileneceğini bildirdi. Şahin ise Portekiz ey bakanıyla bir araya gelerek, önümüzdeki aylarda yapılacak

22 Mayıs 1998, Hürriyet

2000 HANNOVER Dünya Sergisi

21. yüzyılın ilk dünya fuarı ya da artık geçerli olan deyişle 'expo'su 2000 yılında Almanya'nın fuarlar şehri Hannover'de yapıldı. Böylece Almanya 150 yıllık bir aradan sonra (ki ilk dünya sergisi 1851'de Londra'da yapıldı), ilk kez bir dünya sergisine ev sahipliği yapıyordu. 1 Haziran – 31 Ekim 2000 tarihleri arasında açık kalan fuarı, 25.2 milyon kişi ziyaret etti ki, bu beklenen sayının yarısı kadardı. 400 dönümlük Hannover fuar alanında gerçekleştirilen sergi için yapılan pavyonların büyük kısmı sergi bitiminde yıkıldı. Serginin teması, "insan, doğa ve teknoloji"ydi. Türkiye bu sergiye Ayşegül Kamut, Melkan Gürsel Tabanlıoğlu ve Murat Tabanlıoğlu'nun projesiyle katıldı. Expo 2000 Türkiye Pavyonu'nun ana teması, geçmişin kültürel zenginlikleriyle hızla gelişen teknoloji ve modern yaşam anlayışını birleştirmekti. Saydam, teknolojik bir örtü olan yapı; zengin Anadolu kültürünün sürekliliğini ve gelenekselden teknolojiye dönüşümünü simgeliyordu. Ayrıca pavyonda İznik çinileriyle bezenmiş bir havuz içinde, İlhan Koman'ın Akdeniz heykeli de yer alıyordu. Türkiye, bu sergide geleneksel ürünlerinin yanı sıra Anadolu'nun tarihi zenginliklerini yansıtan eski eserleri de sergiledi. Ayrıca kültürel etkinliklerde Mehteran Bölüğü'nün konseri, ziyaretçilere heyecanlı dakikalar yaşattı. Türk pavyonunun açılışını, dönemin Başbakanı Mesut Yılmaz yaptı.

1

1- Hannover'de Türk Pavyonu'nu ziyaret edenler Mehteran Bölüğü' konseriyle heyecanlı anlar yaşadı / İstanbul Ticaret Odası Arşivi

2005 AICHI Dünya Sergisi

Expo 2005, Japonya'nın Aichi eyaletinin Nagoya şehrinde düzenlendi. 25 mart 2005'te başlayıp 25 Eylül 2005'te sona ererek 185 gün süren sergi, Japonların, Osaka'da yaptıkları Expo '70'ten sonra organizasyonunu üstlendikleri ikinci sergi oldu. Serginin ana teması, 'Doğanın bilgeliği' oldu. 450 hektar alan üzerine kurulan sergiye 121 ülke katıldı ve 22 milyon ziyaretçi gezdi. 21. yüzyılın ilk dünya sergisi olarak kabul edilen Expo 2005'te, en fazla ilgi gören pavyonlardan biri olan Türkiye pavyonu, başarısını altın madalya ile tescilledi. Türkiye, bu ödüle, 'tasarım ve tema ile ilişkideki başarısı' nedeniyle layık görüldü. Yüksek Mimar Muharrem Hilmi Şenalp tarafından tasarlanan ve inşa edilen "Doğanın Geometrisi" temasının işlendiği Türkiye pavyonunun tasarımında, Türk-İslam mimarisinin geometrik unsurları kullanıldı. Böylece Expo 2005'in ana teması olan doğanın olağanüstü mekanizması ve bilgeliği ile yaşamın gücü mekânlaştırıldı. Türk pavyonu bir ürün karmaşasına da boğulmadı. Pavyonda Türkiye'deki müzelerden seçilen ve Türklerin tarihsel dönemlerine tanıklık eden 24 eser teşhir edildi. Ayrıca, milli hafta kapsamında Türk kültürünün ve Anadolu sanatlarının yansıtıldığı konserler, ritm gösterileri, semâ ve semah gösterileri ve halk oyunları performansları da sergilendi. Sergi bitimine kadar Türkiye'nin pavyonunu 3 milyon 662 bin 282 kişi ziyaret etti. Böylece sergiye gelen her 7 kişiden biri Türkiye'nin pavyonuna uğramış oldu.

Sergi logosunun anlamı:

Türkiye'nin Expo 2005 için seçtiği logo ise Topkapı Sarayı Sünnet Odası girişinde bulunan 16. yüzyıl İznik çini deseniydi. Bu çinide hayvanlar alemi temsil eden rumi desenler ile bitki dünyasını temsil eden hatai desen grift bir şekilde bütünleşiyordu. Göz akı tabir edilen çini beyazının üzerindeki mavi-beyaz desenler ise, tabiatı doğru okumayı, perdelenmiş kare ve sekizgene vurgu yapan dairevi yorumuyla da doğanın saklı geometrisini ifade ediyordu.

1

1- Sergide Türkiye'nin logosu Topkapı Sarayı Sünnet Odası girişinde bulunan 16. yüzyıl İznik çini deseniydi

1-2- Türk Pavyonu ve çevresi. Pavyonun üzerindek ay ve yıldız üçgenlerin içine yerleştirilmişti

1

2

3- Türk Pavyonu'nu Aichi Sergisi'ni ziyaret eden her 7 kişiden biri gezdi. Türk Pavyonu'nu toplam 3 milyon 662 bin 282 kişi ziyaret etti

4- Sergide Türklerin tarihine tanıklık etmiş 24 değişik eser teşhir edildi

5- Pavyonun tasarımında Türk-İslam mimarisinin geometrik unsurları ikinci ve üçüncü boyutları kaldırılarak kullanıldı

3

4

5

1-2-3-4-5-6-7-8- Pavyonda Türkiye'deki müzelerden seçilen ve Türklerin tarihsel dönemlerine tanıklık eden 24 eser teşhir edildi

1

2

3

4

5

6

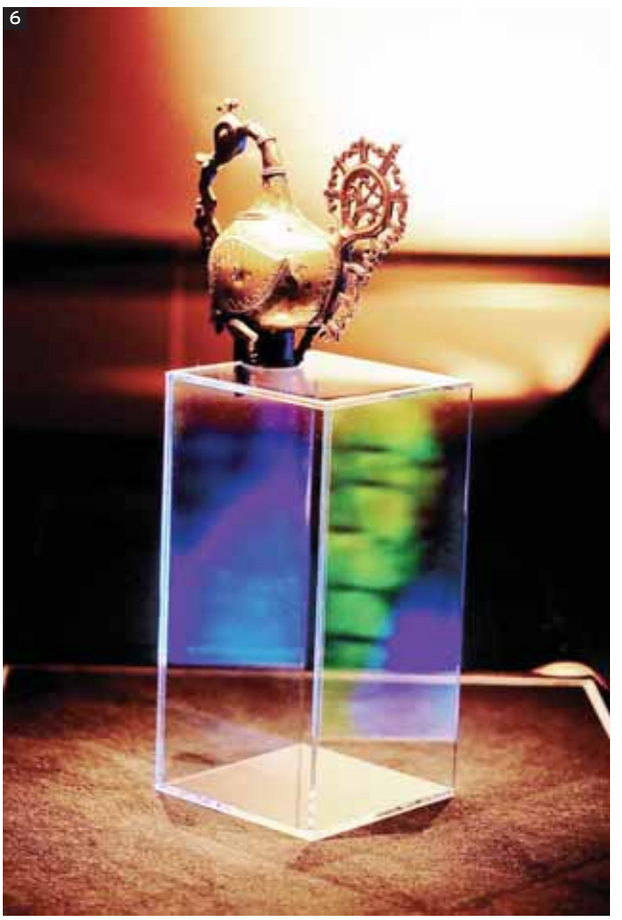

7

8

Tüm madalya fotoğrafları, Hülya Ede Uçta'dan alınmıştır. www.pera-bedesten.com

MADALYALAR

Sergilerde yer alan ürünleri ölümsüzleştiren unsurlardan biri de yarışmalar sonucu verilen madalyalardı. Uluslararası ve ulusal bütün fuarlarda katılımcı firmaların ürünleri, uzmanlardan oluşturulan bir komite tarafından değerlendirmeye tabi tutularak, ödüllendirilirdi. Türkiye ilk katıldığı 1851 Londra Fuarı'ndan son katıldığı Aichi Fuarı'na kadar katıldığı fuarlarda yüzlerce madalya kazandı. Katılımcı firmaları teşvik etmeyi amaçlayan madalyalardan günümüze intikal eden çok az miktarda örnekler bulunuyor. Bunlardan en önemlisi ilk ulusal sergimiz olma ünvanını da taşıyan 1863 Sergi-i Umumi-i Osmanî'de verilen madalyalardır. Yine genç Cumhuriyetin ilk önemli ulusal sergisi olan ve daha sonra İzmir Enternasyonal Fuarı adını alan 9 Eylül Sergisi madalyaları da son derece kıymetli anılar olarak yerini koruyor.

Sanat
Ticaret
Sergi-i Umumi
(1279) 1863

Malul
Asker İane
Sergisi
(1315) 1897

Hilali Ahmer
Sergisi
1335-1917
Viyana
bronz

Bursa Sergisi
1923-1339
gümüş

Bursa Sergisi
1923-1339
bronz

Bursa Sergisi
1923-1339

Adana
Beynelmilel
Ziraat Sergisi
1924

İzmir
9 Eylül Sergisi
1927
bronz

İzmir
9 Eylül Sergisi
1927
gümüş

Birinci
Bahçevanlık
ve
Tavukçuluk
Sergisi
1931

ifm
İstanbul Fuar Merkezi